RADA MIEJSKA
MIEROSZOWA
Pl. Niepodległości 1
58-350 MIEROSZÓW

Załącznik 6 do protokołu
z sesji Nr XXXIII/2026 z dnia 28.09.2026

UCHWAŁA NR XXXIII/203/2026
RADY MIEJSKIEJ MIEROSZOWA

z dnia 28 września 2026 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Mieroszów na lata 2026-2035

Na podstawie art. 10e oraz art. 10f ust. 4 i 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 662) oraz art. 3 pkt 3, art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 198), w związku z uchwałą nr XIX/123/2025 Rady Miejskiej Mieroszowa z dnia 29 września 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Mieroszów na lata 2026-2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji, ze zm., Rada Miejska Mieroszowa uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Mieroszów na lata 2026-2035, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Mieroszowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADA MIEJSKA MIEROSZOWA

PRZEWODNICZĄCA RADY
Justyna Rogulska

RADA MIEJSKA
MIEROSZOWA
Pl. Niepodległości 1
58-350 MIEROSZÓW

Załącznik do
Uchwały Nr XXXIII/203/2026
Rady Miejskie Mieroszowa
z dnia 28 września 2026

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIEROSZÓW NA LATA 2026-2035

Mieroszów , 2026 r.

SPIS TREŚCI

Wykaz najważniejszych skrótów i symboli **2**
Podstawowe informacje o opracowaniu **3**
CZĘŚĆ ANALITYCZNA **4**
1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy Mieroszów **5**
1.1 Sytuacja społeczna 6
1.2 Sytuacja gospodarcza 25
1.3 Sytuacja przestrzenna 35
1.4 Sytuacja klimatyczno-środowiskowa 53
1.5 Wnioski z diagnozy 65
2 Określenie cech warunkujących rozwój gminy i społeczności lokalnej **69**
2.1 Analiza SWOT /TOTS 69
2.2 Identyfikacja potencjału rozwojowego gminy 72
CZĘŚĆ STRATEGICZNA **74**
3 Wizja, misja i cele Strategii **75**
3.1 Wizja i misja 75
3.2 Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań 80
3.3 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym 84
3.2 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej 102
4 Założenia wdrożeniowe **129**
4.1 Planowane przedsięwzięcia 129
4.2 Ramy finansowe i źródła finansowania 133
4.3 System realizacji Strategii oraz wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych 134
Podsumowanie **143**
Spis tabel, rysunków, wykresów i zdjęć **145**
Bibliografia **148**

Wykaz najważniejszych skrótów i symboli

1.	**Dz.U.**	–	Dziennik Ustaw
2.	**EBI**	–	Europejski Bank Inwestycyjny
3.	**EBOR**	–	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
4.	**EOG**	–	Europejski Obszar Gospodarczy
5.	**e-PUAP**	–	Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej
6.	**Gmina**	–	Gmina Mieroszów
7.	**GPSZOK**	–	Gminny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
8.	**GPZ**	–	Główny Punkt Zasilający, stacja elektroenergetyczna zasilająca sieć SN
9.	**JCWP**	–	Jednolita Część Wód Podziemnych
10.	**JCWPd**	–	Jednolita Część Wód Powierzchniowych
11.	**Mg**	–	megagram
12.	**MCK**	–	Mieroszowskie Centrum Kultury
13.	**OPS**	–	Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieroszowie
14.	**OSI**	–	Obszar Strategicznej Interwencji
15.	**OSP**	–	Ochotnicza Straż Pożarna
16.	**PKD**	–	Polska Klasyfikacja Działalności
17.	**REGON**	–	Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej
18.	**S.A.**	–	spółka akcyjna
19.	**SMS**	–	z ang. Short Message Service, krótka wiadomość tekstowa w cyfrowych sieciach telefonii
20.	**SN**	–	linia elektroenergetyczna o średnim napięciu
21.	**Sp. z o.o.**	–	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
22.	**SWOT/TOTS**	–	analiza SWOT, metoda porządkowania i weryfikowania informacji
23.	**UE**	–	Unia Europejska
24.	**zł**	–	złoty, podstawowa jednostka monetarna w Polsce

Podstawowe informacje o opracowaniu

Jedną z podstawowych metod zarządzania gminną jednostką samorządu terytorialnego jest planowanie strategiczne rozwoju gminy w dłuższym horyzoncie czasowym. Głównym narzędziem wykorzystywanym w planowaniu strategicznym jest natomiast dokument planistyczny w postaci strategii rozwoju gminy, która stanowi wyznacznik kierunków rozwoju gminy w przyjętej perspektywie czasowej. Horyzont czasowy przedmiotowej Strategii wyznaczono do 2035 r., wskazując tym samym na długofalowy charakter tego dokumentu pozwalający na osiągnięcie zakładanych celów oraz realizację wyznaczonych przedsięwzięć. Przyjęty okres obowiązywania nowego dokumentu strategicznego wynikał także w dużej mierze z uwarunkowań zewnętrznych wynikających z horyzontów czasowych stosowanych w planowaniu strategicznym w skali regionalnej, krajowej czy w skali całej UE. Strategia obejmuje wszystkie sfery działalności gminy i została podzielona na 4 obszary działania: sferę społeczną, sferę gospodarczą, sferę przestrzenną i sferę klimatyczno-środowiskową. W tym zakresie cele i przedsięwzięcia wyznaczone w ramach Strategii odnoszą się jednak nie tylko do zadań i obszarów działania gminy jako samorządu terytorialnego realizowanych przez władze gminy, ale mają swoje odniesienie także do sposobów i kierunków działania wszystkich innych instytucji/podmiotów działających na terenie gminy. Strategia Rozwoju Gminy Mieroszów na lata 2026-2035 to jeden z najważniejszych dokumentów, który określa wizję rozwoju gminy na najbliższe lata. Gmina Mieroszów będzie pełniła rolę instytucji wdrażającej w życie założenia Strategii oraz odpowiedzialnej za jej prawidłową realizację i osiągnięcie założonych celów Strategii. Metodologię opracowania Strategii oparto o powszechnie stosowane metody planowania strategicznego. W pracach nad Strategią kierowano się jednocześnie potrzebą zapewnienia jak najpełniejszego uspołecznionego charakteru Strategii i umożliwienia wpływu na jej kształt na każdym etapie jej przygotowywania i wdrażania społeczności lokalnej. W pracach nad Strategią uczestniczyli eksperci, radni, urzędnicy, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy i mieszkańcy. W tym zakresie w trakcie opracowywania Strategii przeprowadzono konsultacje z mieszkańcami dotyczące najważniejszych potrzeb i kierunków rozwoju w gminie. W końcowym etapie Strategii opracowano system jej wdrażania, monitoringu oraz oceny stopnia realizacji jej założeń. Jak wynika z powyższego opisu przedmiotowa Strategia – co jest charakterystyczne dla tego typu dokumentów – ma charakter ogólny, wyznaczając kierunki rozwoju gminy na poziomie celów (strategicznych i operacyjnych) oraz typów przedsięwzięć zmierzających do realizacji tych celów. Nie określano natomiast zamkniętego katalogu konkretnych i szczegółowych projektów do realizacji, które zostaną określone w szczegółowych dokumentach planistycznych gminy. Opracowany w ten sposób dokument będzie stanowił swoistą mapę drogową wytyczającą priorytety rozwoju gminy w perspektywie do 2035 r. Jednocześnie Strategia ma charakter otwarty a metodologia jej wdrażania zakłada możliwość dokonywania zmian i aktualizacji jej zapisów w reakcji na zmieniające się uwarunkowania makroekonomiczne, wyniki okresowych analiz efektów realizacji Strategii czy inne czynniki mogące mieć wpływ na przyjęte założenia. Wszystkie zmiany w tym zakresie będą jednak odbywały się przy udziale i konsultacji ze społecznością lokalną zachowując uspołeczniony charakter tego dokumentu.

CZĘŚĆ ANALITYCZNA

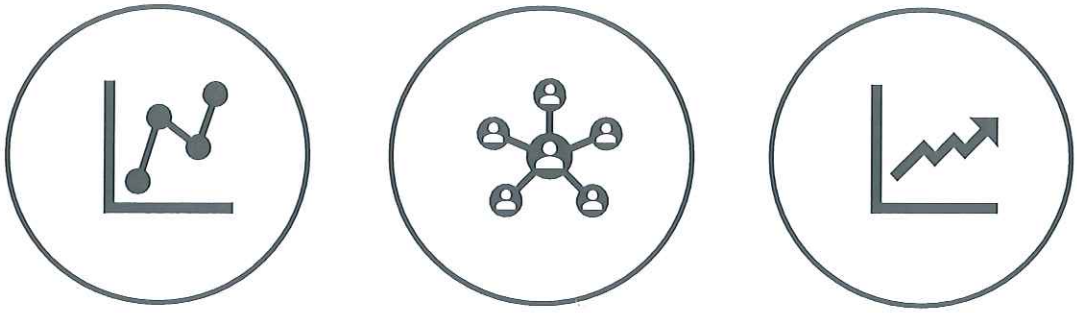

1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy Mieroszów

Poniżej przedstawiono podstawowe uregulowania funkcjonowania Gminy Mieroszów.

Burmistrz jest organem wykonawczym. Burmistrz wykonuje uchwały Rady Miejskiej oraz zadania określone przepisami prawa. Obsługę Burmistrza w realizacji zadań zapewnia Urząd Miejski w Mieroszowie. Do zadań Burmistrza należy w szczególności:

– opracowywanie strategii i programów rozwoju,

– gospodarowanie mieniem komunalnym,

– wykonywanie budżetu.

Rada Miejska Mieroszowa jest organem stanowiącym i kontrolnym. Radni wybierani są w głosowaniu powszechnym przez mieszkańców i wykonują mandat, kierując się dobrem wspólnoty samorządowej, utrzymując stałą więź z mieszkańcami oraz ich organizacjami, przyjmując zgłaszane postulaty i przedstawiając je organom gminy do rozpatrzenia. Nadzór nad działalnością gminną sprawuje Prezes Rady Ministrów i wojewoda, a w zakresie spraw finansowych – regionalna izba obrachunkowa (art. 86 ustawy o samorządzie gminnym). Gmina wykonuje swoje zadania głównie przy pomocy Urzędu Miejskiego w Mieroszowie, realizującego zadania własne, zadania zlecone z zakresu administracji rządowej oraz zadania powierzone w drodze porozumień.

Ponadto Gmina wykonuje swoje zadania przy pomocy gminnych jednostek organizacyjnych takich jak: Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieroszowie, Mieroszowskie Centrum Kultury, Publiczna Szkoła Podstawowa w Mieroszowie, Publiczna Szkoła Podstawowa w Kowalowej, Zespół Szkolno–Przedszkolny im. J. Korczaka w Sokołowsku, Przedszkole Miejskie w Mieroszowie oraz Klub Dziecięcy „Akademia Misiowa".

Poniżej przedstawiono schemat organizacyjny Urzędu Miejskiego w Mieroszowie.

Rysunek 1 Schemat organizacyjny Urzędu Miejskiego w Mieroszowie

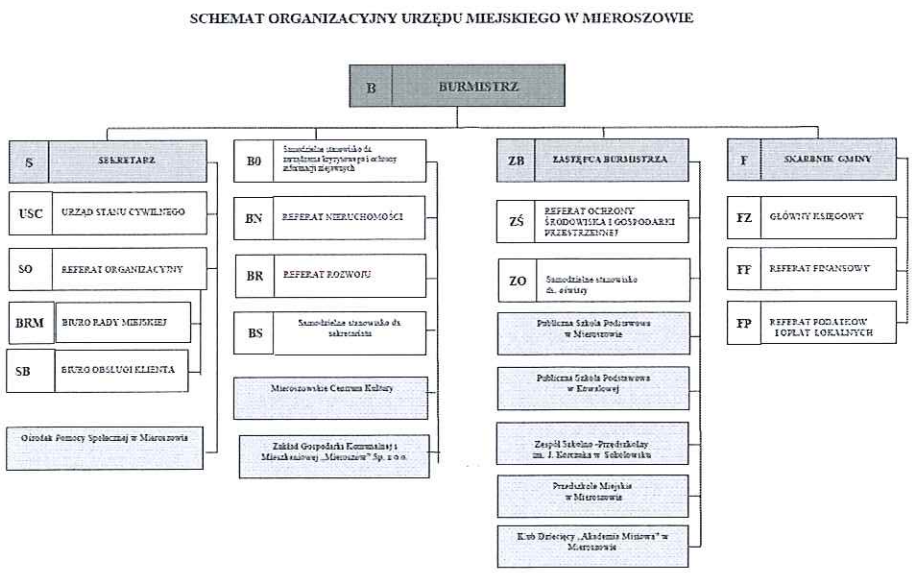

Źródło: opracowano przez Urząd Miejski w Mieroszowie

1.1 Sytuacja społeczna

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji społecznej gminy Mieroszów. Zaprezentowano dane statystyczne wraz z wnioskami dotyczące demografii i rynku pracy. W dalszej części opisano infrastrukturę społeczną gminy w kontekście oświaty i wychowania, kultury i sportu, ochrony zdrowia, opieki społecznej oraz działalności organizacji pozarządowych. Opisano kwestię bezpieczeństwa publicznego, występujących problemów społecznych oraz cyfryzacji usług publicznych.

Demografia

Poniżej przedstawiono liczbę mieszkańców gminy Mieroszów w latach 2019-2024.

Tabela 1 Liczba ludności w gminie Mieroszów w latach 2019-2024.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba mieszkańców	6760	6394	6361	6289	6202	6099

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane wskazują na systematyczny ubytek ludności w całym okresie. Tendencja pogłębia wyzwania dla sieci szkół, usług i infrastruktury. W ujęciu strategicznym uzasadnione jest wspieranie zatrudnienia i budowanie atrakcyjności osadniczej.

Tabela 2 Saldo migracji w gminie Mieroszów w latach 2019-2024 (stan na 2024 r.)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Saldo migracji ogółem	-29	-39	-49	-32	-21	-25
Saldo migracji wewnętrznych	-20	-22	-42	-17	-21	-26
Saldo migracji zewnętrznych	-9	-17	-7	-15	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane przedstawione w tabeli wskazują na utrzymujące się w analizowanym okresie ujemne saldo migracji w gminie Mieroszów. Kluczowe znaczenie dla skali odpływu ludności mają migracje wewnętrzne, które w największym stopniu kształtują ogólny bilans migracyjny, przy jednoczesnym stopniowym wyhamowaniu migracji zagranicznych. Zjawisko to pogłębia proces depopulacji i nakłada się na niekorzystne tendencje demograficzne, w tym ujemny przyrost naturalny. W ujęciu strategicznym uzasadnione jest podejmowanie działań wzmacniających atrakcyjność osiedleńczą gminy, w szczególności w obszarze dostępności mieszkań, rynku pracy oraz jakości usług publicznych, a także zacieśnianie współpracy z powiatem w zakresie polityki rozwojowej i demograficznej.

Poniżej przedstawiono porównanie Gminy Mieroszów z innymi gminami powiatu wałbrzyskiego.

Wykres 1 Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu wałbrzyskiego (2024 r.)

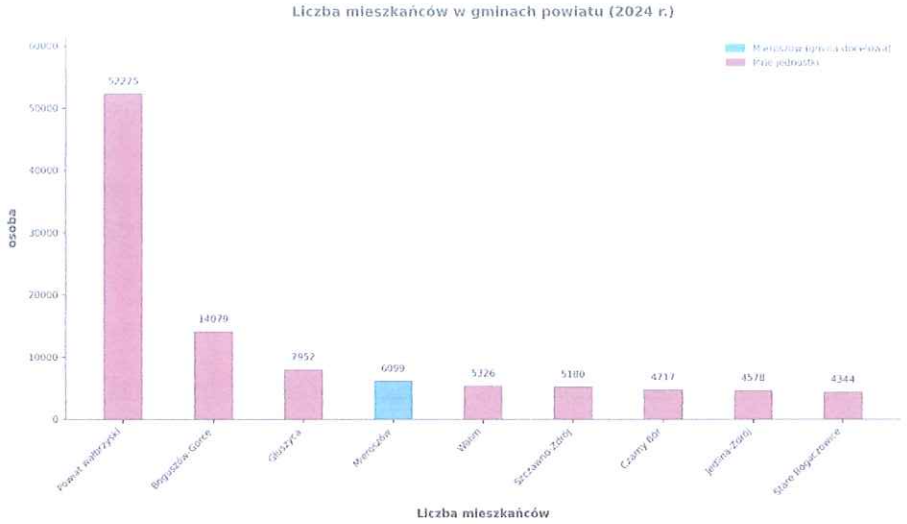

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane wskazują, że gmina Mieroszów zajmuje pozycję zbliżoną do średniej wśród gmin powiatu pod względem liczby mieszkańców. Jednocześnie utrzymująca się tendencja spadkowa liczby ludności wymaga dostosowywania skali i struktury usług publicznych do zmieniającej się bazy demograficznej. Z perspektywy polityki rozwoju zasadne jest planowanie działań w oparciu o realną skalę potencjału ludnościowego oraz rozważanie pogłębionej współpracy międzygminnej w zakresie wybranych usług i inwestycji.

Poniżej przedstawiono porównanie gęstości zaludnienia gminy Mieroszów z innymi gminami powiatu wałbrzyskiego .

Wykres 2 Gęstość zaludnienia w poszczególnych gminach powiatu wałbrzyskiego (stan na 2024 r.) (osoby na km^2)

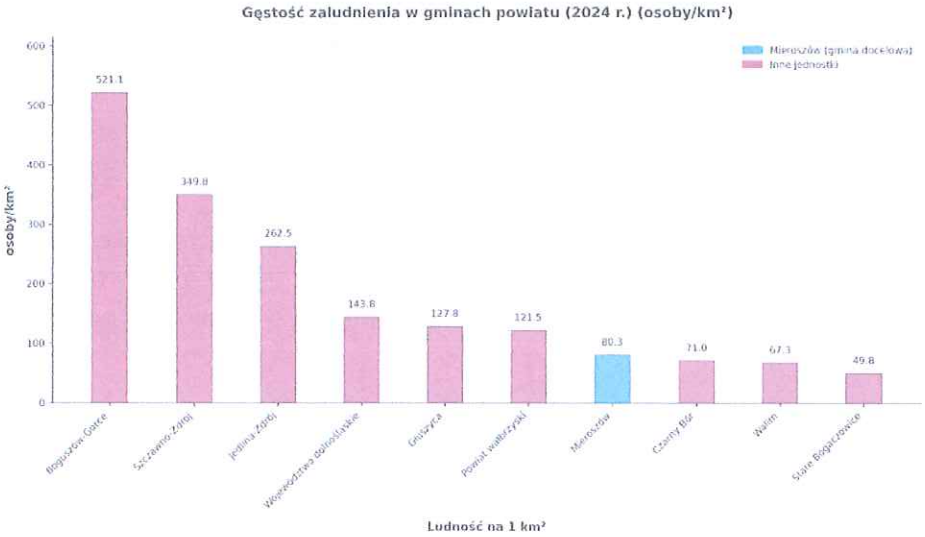

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane wskazują, że gmina Mieroszów należy do jednostek o relatywnie niskiej gęstości zaludnienia na tle powiatu, co potwierdza jej bardziej rozproszony charakter osadniczy. Poziom koncentracji ludności jest wyraźnie niższy niż w gminach miejskich i uzdrowiskowych, a także poniżej średnich odniesień

terytorialnych. Oznacza to funkcjonowanie gminy w warunkach ograniczonej skali demograficznej oraz mniejszej intensywności zagospodarowania przestrzennego, co stanowi istotne uwarunkowanie dla planowania przestrzennego i organizacji usług publicznych.

Poniżej przedstawiono strukturę ludności gminy Mieroszów w podziale na płeć.

Wykres 3 Ludność gminy Mieroszów w podziale na płeć (stan na 2024 r.)

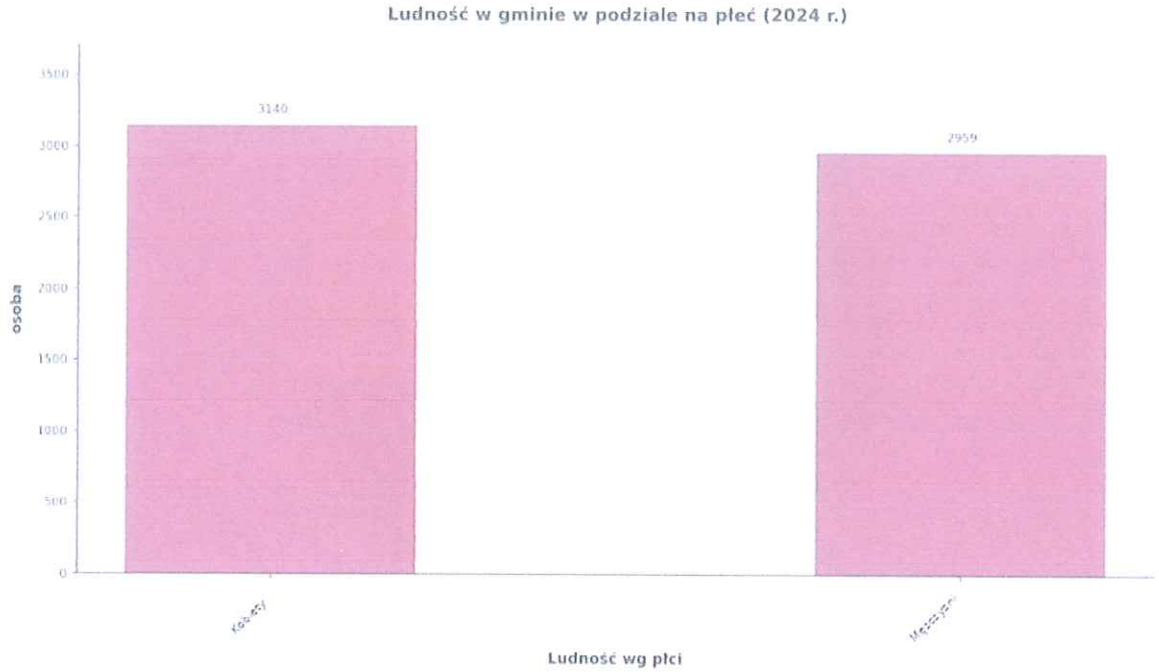

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Struktura ludności gminy Mieroszów w 2024 r. wskazuje na zbliżony udział kobiet i mężczyzn, przy nieznacznej przewadze kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców. Układ ten świadczy o relatywnie zrównoważonej strukturze demograficznej pod względem płci i nie wskazuje na istotne dysproporcje wymagające odrębnych działań interwencyjnych na tym etapie diagnozy.

Poniżej zaprezentowano liczbę mieszkańców gminy Mieroszów w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny (stan na 2024 r.).

Wykres 4 Liczba mieszkańców gminy Mieroszów w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny (stan na 2024 r.)

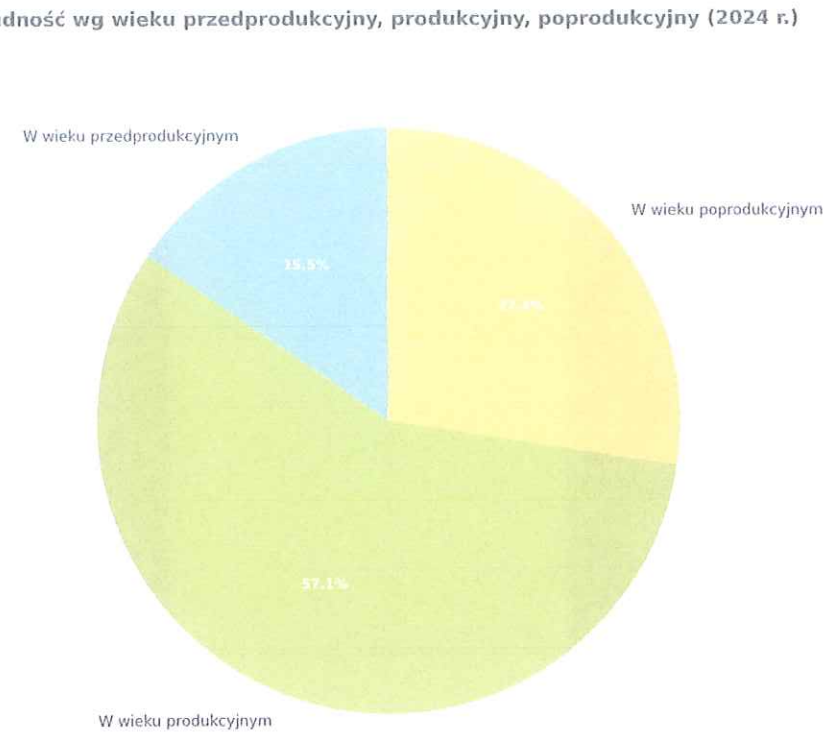

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Struktura wieku ludności gminy Mieroszów w 2024 r. wskazuje na dominację osób w wieku produkcyjnym, które stanowią 3 482 mieszkańców. Jednocześnie istotny jest udział osób w wieku poprodukcyjnym (1 674 osoby), przy relatywnie niższej liczbie mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (943 osoby). Układ ten potwierdza postępujący proces starzenia się ludności oraz zmniejszającą się bazę demograficzną najmłodszych roczników, co w dłuższej perspektywie może wpływać na rynek pracy, system edukacji oraz zapotrzebowanie na usługi społeczne i zdrowotne.

Wykres 5 Liczba mieszkańców poszczególnych jednostek osadniczych gminy Mieroszów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Gminy Mieroszów za 2024 rok

Dane wskazują na wyraźną koncentrację ludności w mieście Mieroszów, które stanowi główny ośrodek osadniczy gminy, przy jednoczesnym rozproszeniu mieszkańców w mniejszych miejscowościach wiejskich o znacznie niższej liczbie ludności. Struktura ta potwierdza dominującą rolę miasta jako centrum administracyjno-usługowego oraz peryferyjny charakter części sołectw. Układ osadniczy ma istotne znaczenie dla organizacji infrastruktury, dostępności usług publicznych oraz planowania transportu i polityki przestrzennej, wymagając uwzględnienia różnic skali pomiędzy ośrodkiem miejskim a terenami wiejskimi.

Poniżej przedstawiono strukturę wiekową gminy Mieroszów w 2024 r. zaprezentowaną w formie piramidy wieku.

Wykres 6 Piramida wieku gminy Mieroszów (2024 r.

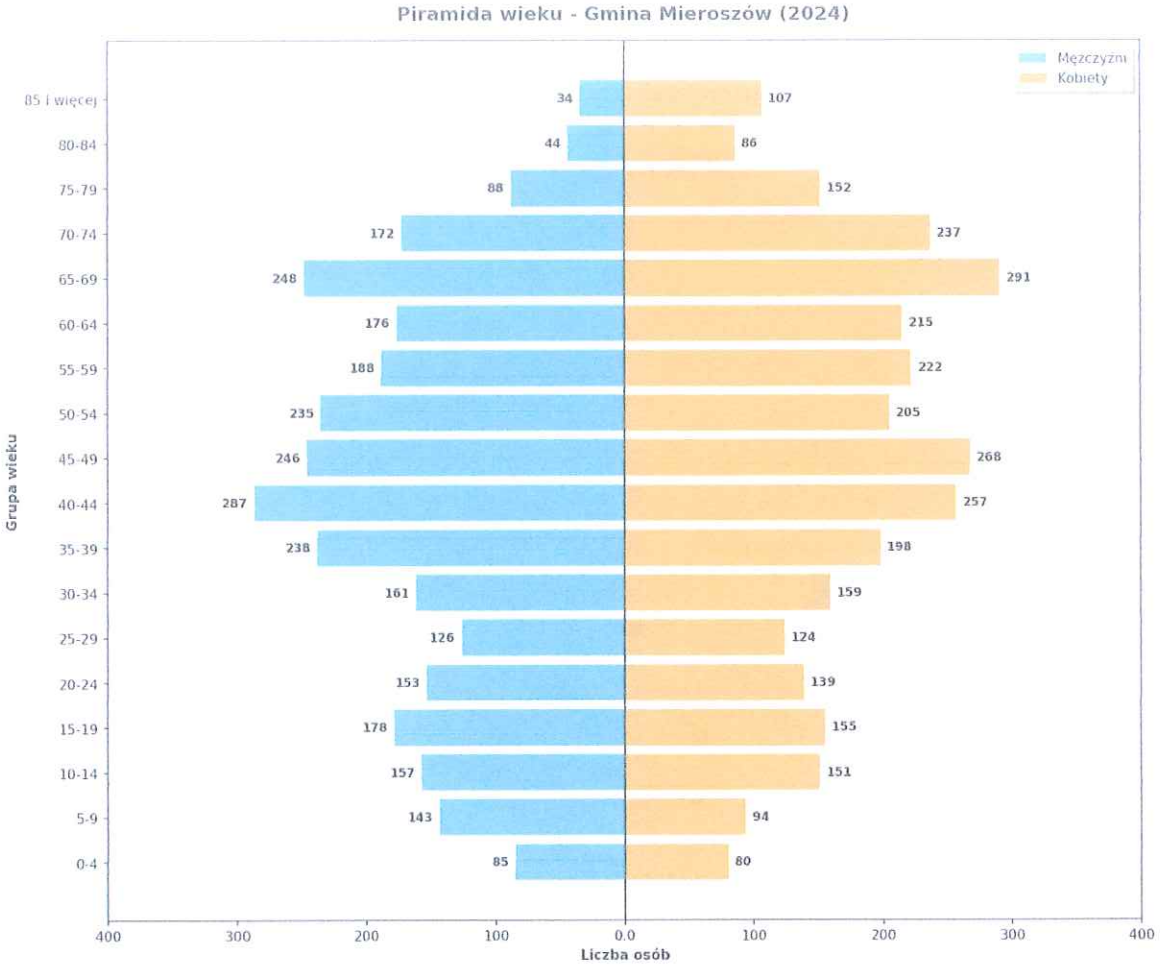

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Piramida wieku gminy Mieroszów wskazuje na wyraźne przesunięcie struktury demograficznej w kierunku starszych roczników, przy relatywnie wąskiej podstawie najmłodszych grup wieku. Najliczniejsze kohorty koncentrują się w przedziałach około 40–69 lat, natomiast w grupach najstarszych widoczna jest rosnąca przewaga kobiet. Taki układ potwierdza proces starzenia się populacji oraz ograniczoną zastępowalność pokoleń, co w perspektywie rozwojowej oznacza stopniowe zwiększanie obciążenia demograficznego ludności w wieku produkcyjnym oraz rosnące zapotrzebowanie na usługi zdrowotne i opiekuńcze, przy jednoczesnym wyzwaniu utrzymania aktywności zawodowej i atrakcyjności osiedleńczej gminy.

Poniżej przedstawiono jak w latach 2019-2024 kształtował się przyrost naturalny w gminie Mieroszów
.

Tabela 3 Przyrost naturalny w gminie Mieroszów w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Przyrost naturalny	-14	-26	-32	-29	-28	-23
Urodzenia żywe	44	40	32	32	29	24
Zgony ogółem	58	66	64	61	57	47

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Dane przedstawione w tabeli potwierdzają utrzymujący się, wyraźnie ujemny przyrost naturalny w gminie Mieroszów w całym analizowanym okresie. Niska liczba urodzeń przy jednocześnie wysokiej liczbie zgonów skutkuje trwałym ubytkiem naturalnym ludności, który wzmacnia proces starzenia się populacji. Tendencja ta, nakładająca się na ujemne saldo migracji, prowadzi do systematycznego zmniejszania się liczby mieszkańców. W perspektywie rozwojowej oznacza to konieczność podejmowania działań sprzyjających stabilizacji demograficznej, w szczególności poprzez tworzenie warunków sprzyjających osiedlaniu się i pozostawaniu w gminie osób w wieku rozrodczym oraz rodzin z dziećmi.

Oświata i wychowanie

Infrastruktura

Gmina jest organem prowadzącym gminne jednostki oświatowe zapewniające edukację przedszkolną i podstawową w układzie wielomiejscowym (miasto oraz miejscowości wiejskie), co wynika z rozproszenia osadnictwa i konieczności zapewnienia dostępności usług publicznych dla dzieci i młodzieży. W gminnej sieci funkcjonują w szczególności:

– Publiczna Szkoła Podstawowa w Mieroszowie (ul. Wolności 19),

– Publiczna Szkoła Podstawowa w Kowalowej (ul. Wałbrzyska 38),

– Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Janusza Korczaka w Sokołowsku (ul. Unisławska 4),

– Przedszkole Miejskie w Mieroszowie (ul. Wolności 27).

Placówki wykorzystują narzędzia organizacyjne i cyfrowe właściwe dla współczesnej obsługi procesu dydaktyczno-wychowawczego (m.in. dziennik elektroniczny), co usprawnia komunikację z rodzicami oraz bieżące zarządzanie pracą szkół i przedszkola.

Gmina finansuje utrzymanie jednostek oświatowych oraz realizuje zadania organizacyjne należące do samorządu, w tym związane z dowozem dzieci i młodzieży do szkół, a także zapewnieniem transportu i opieki w odniesieniu do uczniów wymagających szczególnego wsparcia; zadania te są przedmiotem corocznych postępowań i rozstrzygnięć organizacyjnych na poziomie urzędu.

Organizacja

Poniżej przedstawiono liczbę dzieci w przedszkolu i punktach przedszkolnych, uczniów w szkołach podstawowych oraz liczbę oddziałów w szkołach i oddziałach przedszkolnych.

Wykres 7 Liczba dzieci w przedszkolu, uczniów w szkołach podstawowych oraz w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych

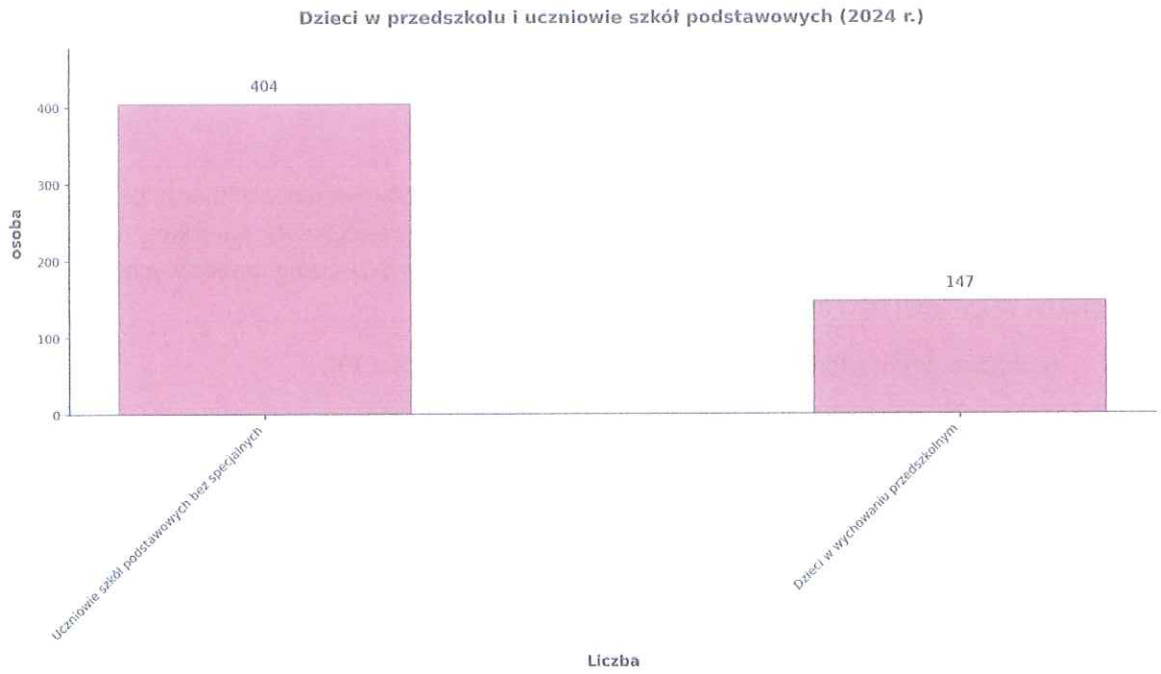

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Dane wskazują na wyraźnie większą liczbę uczniów szkół podstawowych w porównaniu z liczbą dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, co odzwierciedla aktualną strukturę najmłodszych roczników w gminie. Relatywnie ograniczona liczba dzieci w wieku przedszkolnym może w kolejnych latach przełożyć się na stopniowe zmniejszanie liczby uczniów w szkołach podstawowych. Z perspektywy planowania oświatowego oznacza to konieczność monitorowania trendów demograficznych oraz dostosowywania skali i organizacji sieci placówek do zmieniającej się liczby dzieci i młodzieży.

Finansowanie

Poniżej zaprezentowano wydatki z budżetu gminy Mieroszów na oświatę i wychowanie w latach 2019-2024.

Tabela 4 Wydatki z budżetu gminy Mieroszów na oświatę i wychowanie w latach 2019-2024 (zł)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wydatki na oświatę (zł)	7957418.30	8105253.32	8728248.36	10683659.35	14191019.70	24327349.34

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane wskazują na systematyczny i wyraźny wzrost wydatków na oświatę w gminie Mieroszów w całym analizowanym okresie, przy szczególnie silnej dynamice w ostatnich latach. Skala wzrostu nakładów znacząco przewyższa tempo zmian demograficznych, co świadczy o rosnących kosztach funkcjonowania systemu oświaty.

Poziom nauczania

Poziom nauczania w jednostkach prowadzonych przez Gminę przeanalizowano poprzez porównanie zdawalności egzaminu ośmioklasisty z wynikami dla powiatu i województwa.

Egzamin ósmoklasisty

Poniżej przedstawiono porównania wyników egzaminu ósmoklasisty w gminie Mieroszów, powiecie wałbrzyskim i województwie dolnośląskim w latach 2020-2025 w podziale na język polski, język angielskim i matematykę.

Wykres 8 Porównanie średnich wyników egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w gminie Mieroszów, powiecie wałbrzyskim i województwie dolnośląskim w latach 2020-2025

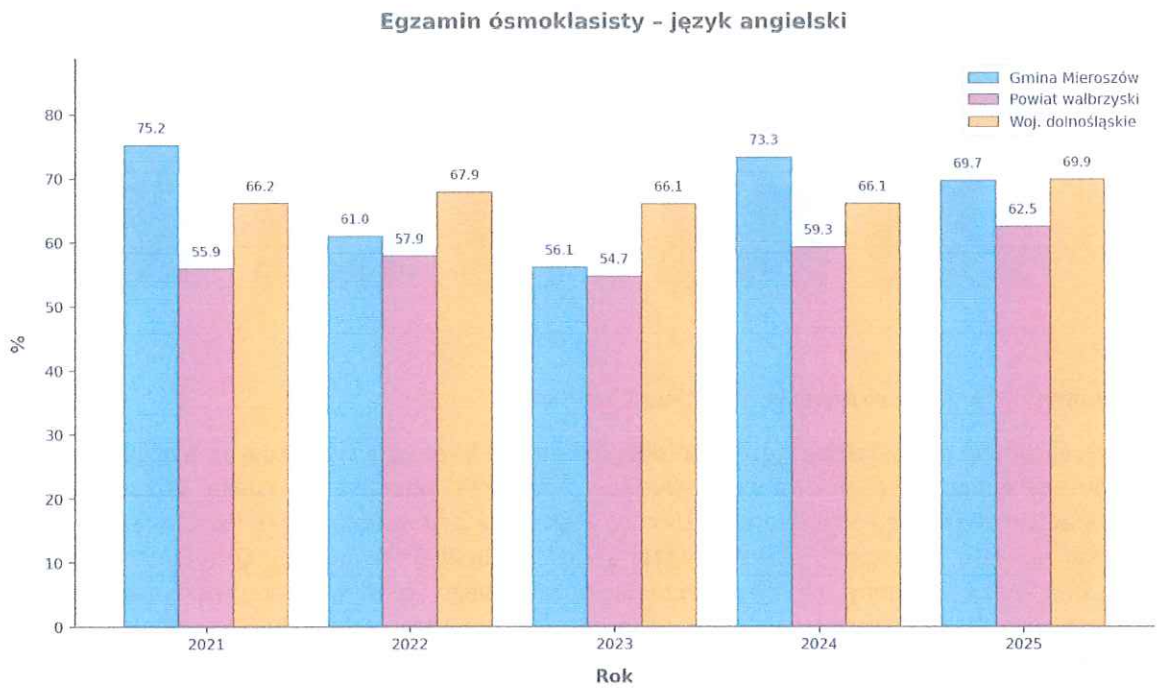

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://mapa.wyniki.edu.pl

Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego wskazują na zmienność rezultatów w gminie Mieroszów w analizowanym okresie, przy jednoczesnym utrzymywaniu się wyników na poziomie zbliżonym do średniej wojewódzkiej lub ją przewyższającym w części lat. Po spadku w 2022–2023 r. widoczna jest poprawa w 2024 r., a w 2025 r. wyniki stabilizują się na poziomie porównywalnym z województwem i wyższym niż średnia powiatu. Oznacza to relatywnie dobrą pozycję gminy na tle otoczenia powiatowego oraz potrzebę utrzymania działań wspierających jakość nauczania języków obcych, zwłaszcza w kontekście konkurencyjności edukacyjnej.

Wykres 9 Porównanie średnich wyników egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w gminie Mieroszów, powiecie wałbrzyskim i województwie dolnośląskim w latach 2020-2025

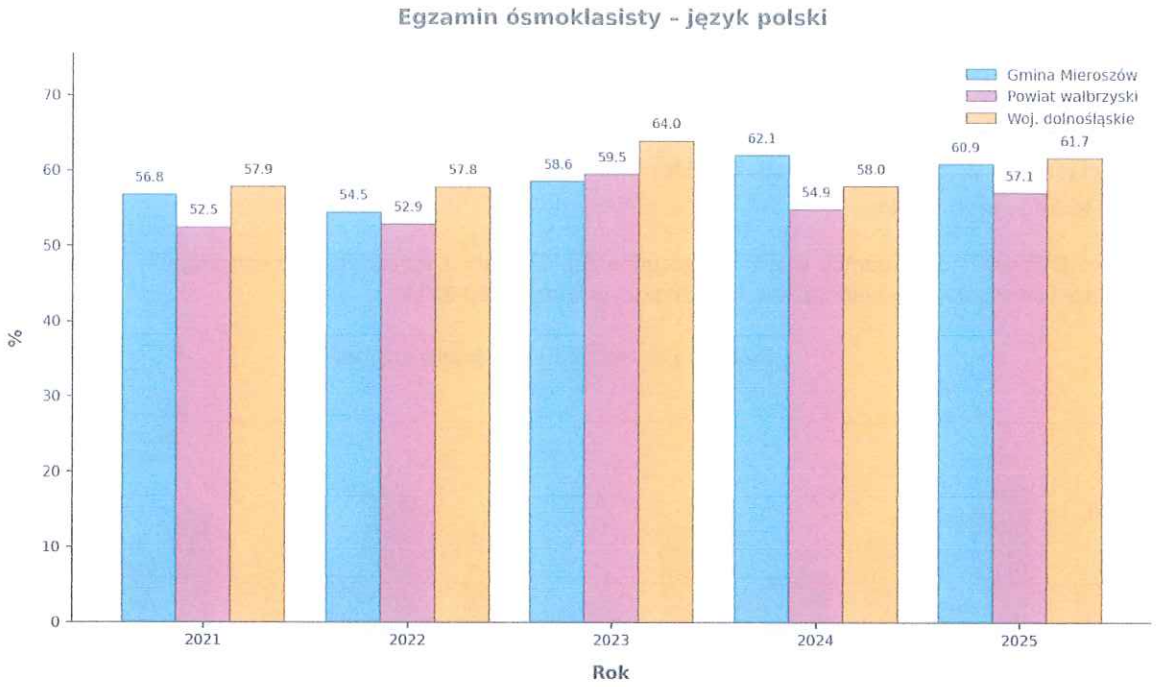

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://mapa.wyniki.edu.pl

Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w gminie Mieroszów wskazują na względnie stabilny poziom osiągnięć w analizowanym okresie, z widoczną poprawą w latach 2023–2024 oraz utrzymaniem zbliżonego poziomu w 2025 r. W większości lat rezultaty gminy kształtują się powyżej średniej powiatu, a w części okresu zbliżają się do średniej wojewódzkiej. Oznacza to relatywnie korzystną pozycję gminy na tle otoczenia powiatowego oraz potrzebę utrzymania działań wzmacniających jakość kształcenia, przy jednoczesnym monitorowaniu wahań wyników w kolejnych rocznikach.

Wykres 10 Porównanie średnich wyników egzaminu ósmoklasisty z matematyki w gminie Mieroszów, powiecie wałbrzyskim i województwie dolnośląskim w latach 2020-2025

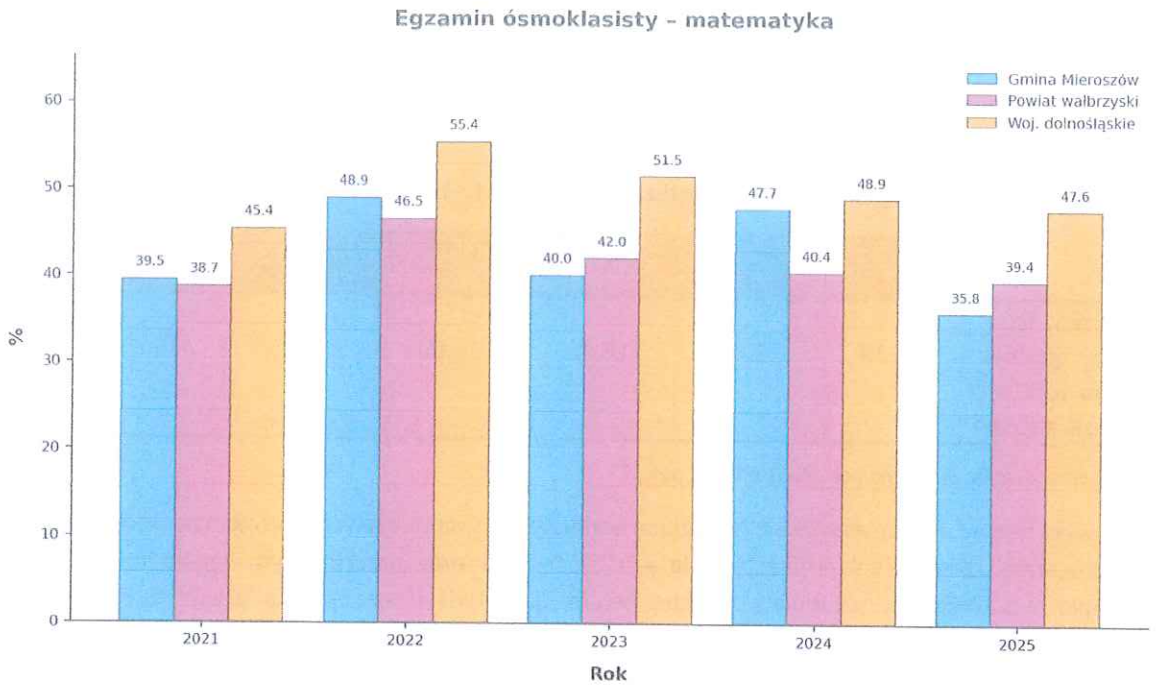

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://mapa.wyniki.edu.pl

Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w gminie Mieroszów charakteryzują się wyraźną zmiennością w analizowanym okresie, przy jednoczesnym utrzymywaniu się rezultatów poniżej średniej wojewódzkiej w każdym roku. Po relatywnie lepszym wyniku w 2022 r. widoczny jest spadek w 2023 r., częściowa poprawa w 2024 r. oraz ponowne obniżenie w 2025 r. Oznacza to, że matematyka pozostaje obszarem wymagającym wzmocnienia, zwłaszcza w kontekście różnicy względem poziomu regionalnego, co uzasadnia potrzebę kontynuowania działań wspierających kompetencje kluczowe uczniów w tym zakresie.

Ochrona zdrowia

W 2024 r. gminę Mieroszów zamieszkiwało 5 725 osób zameldowanych na pobyt stały, natomiast zgodnie z danymi GUS ogólna liczba mieszkańców wynosiła 6 099 osób (Tabela 1). Struktura demograficzna gminy wskazuje na postępujący proces starzenia się ludności – osoby w wieku 60 lat i więcej stanowiły ok. 31,7% mieszkańców. Zjawisko to wiąże się ze wzrostem zapotrzebowania na świadczenia zdrowotne związane z leczeniem chorób przewlekłych, działania profilaktyczne oraz usługi opiekuńcze.

Na terenie gminy funkcjonuje podstawowa sieć świadczeń zdrowotnych w sektorze ambulatoryjnym, przy czym POZ stanowi „pierwszy kontakt" systemu ochrony zdrowia. W praktyce POZ obejmuje opiekę lekarza POZ (najczęściej medycyna rodzinna, interna, pediatria), pielęgniarki POZ i położnej POZ, zapewniając diagnostykę podstawową, leczenie typowych schorzeń oraz koordynację dalszej ścieżki pacjenta (skierowania, kontrola wyników, prowadzenie chorób przewlekłych). Świadczeniodawcy POZ na terenie gminy (ambulatoryjnie):

- Piotr Polański – NZOZ Praktyka Lekarza Rodzinnego oraz NZOZ „TELLMED" s.c. (ul. Mickiewicza 1), obejmując opiekę lekarza rodzinnego oraz świadczenia pielęgniarki i położnej

POZ w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia; w roku 2024 przez NZOZ „TELLMED" s.c. zostało udzielonych 14 068 porad. Z punktu widzenia diagnozy oznacza to, że dostęp do świadczeń pierwszego kontaktu jest zapewniony lokalnie, natomiast w przypadku potrzeby diagnostyki specjalistycznej oraz leczenia szpitalnego mieszkańcy korzystają z sieci świadczeniodawców poza gminą (w tym z nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej zgodnie z organizacją regionalną).

Tabela 5 Wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców w gminie Mieroszów w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców	15.28	15.48	16.42	15.98	13.76	15.25

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane wskazują na utrzymywanie się wskaźnika liczby zgonów na relatywnie wysokim poziomie w całym analizowanym okresie, z kulminacją w latach 2020–2021 oraz przejściowym spadkiem w 2023 r. Wahania wskaźnika nie zmieniają ogólnej tendencji potwierdzającej silną presję demograficzną wynikającą z wysokiej śmiertelności, co – w połączeniu z niską liczbą urodzeń – utrwala ujemny przyrost naturalny. W ujęciu strategicznym oznacza to konieczność uwzględniania rosnącego znaczenia polityki senioralnej, dostępności usług zdrowotnych oraz działań wspierających jakość życia osób starszych.

Opieka i pomoc społeczna

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieroszowie (ul. Stefana Żeromskiego 32), prowadząc postępowania i wsparcie w formach wynikających z ustawy o pomocy społecznej, w tym pracę socjalną, świadczenia pieniężne i niepieniężne oraz działania wspierające rodziny i osoby wymagające opieki w środowisku zamieszkania. W wymiarze programowym gmina posiada przyjęty dokument „Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Mieroszów na lata 2025–2027", co porządkuje działania na styku pomocy społecznej, pieczy zastępczej i profilaktyki problemów opiekuńczo-wychowawczych. Wsparcie żywnościowe i dożywianie (w tym dzieci) jest realizowane w oparciu o lokalne regulacje dotyczące programu „Posiłek w szkole i w domu" (z określeniem zasad odpłatności i kryteriów), co wzmacnia bezpieczeństwo socjalne gospodarstw o niższych dochodach. Równolegle, gmina prowadzi działania w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na podstawie corocznie przyjmowanych programów/uchwał, co stanowi istotny komponent ograniczania ryzyk społecznych i zdrowotnych.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące pomocy społecznej w gminie Mieroszów w latach 2019-2024.

Tabela 6 Liczba beneficjentów pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w gminie Mieroszów w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Beneficjenci pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców	341	320	292	331	344	274

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane wskazują na zmienny, lecz utrzymujący się istotny poziom korzystania z pomocy społecznej w gminie Mieroszów w całym analizowanym okresie. Po spadku liczby beneficjentów w latach 2020–

2021 widoczny był ponowny wzrost w latach 2022–2023, a następnie wyraźne obniżenie wskaźnika w 2024 r. Tendencja ta może świadczyć o przejściowych zmianach sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców oraz o wpływie czynników zewnętrznych na skalę zapotrzebowania na wsparcie. W ujęciu strategicznym uzasadnione jest dalsze monitorowanie struktury potrzeb oraz ukierunkowanie działań na wzmacnianie samodzielności ekonomicznej gospodarstw domowych.

Tabela 7 Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Mieroszów w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	232	209	185	209	215	169

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane wskazują na ogólną tendencję spadkową liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Mieroszów w analizowanym okresie, mimo przejściowego wzrostu w latach 2022–2023. Ostatecznie w 2024 r. odnotowano najniższą wartość w całej serii, co może świadczyć o ograniczeniu skali bezpośredniego wsparcia środowiskowego lub zmianie struktury korzystania z pomocy. W ujęciu strategicznym zasadne jest dalsze monitorowanie przyczyn tych zmian oraz dostosowywanie instrumentów wsparcia do rzeczywistych potrzeb mieszkańców.

Tabela 8 Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w gminie Mieroszów w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci	119	101	86	70	55	39

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane wskazują na systematyczny i wyraźny spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w gminie Mieroszów w całym analizowanym okresie. Tendencja ta może odzwierciedlać zmniejszającą się liczbę rodzin z dziećmi, zmiany kryteriów dochodowych lub poprawę sytuacji materialnej części gospodarstw domowych. W ujęciu strategicznym zjawisko to potwierdza proces kurczenia się populacji najmłodszych roczników oraz wskazuje na potrzebę uwzględniania zmian demograficznych w planowaniu polityki rodzinnej i społecznej gminy.

Kultura i sport

Kultura

Na terenie gminy działalność kulturalna organizowana jest przede wszystkim przez Mieroszowskie Centrum Kultury, funkcjonujące jako samorządowa instytucja kultury Gminy Mieroszów. Zakres działania MCK określa statut nadany uchwałą Rady Miejskiej, co porządkuje podstawy organizacyjne, zadania oraz odpowiedzialność instytucji w systemie realizacji zadań własnych gminy w obszarze kultury.

W strukturze MCK działa Biblioteka Publiczna w Mieroszowie, która zapewnia mieszkańcom dostęp do zbiorów bibliotecznych, działalności czytelniczej oraz inicjatyw kulturalnych i edukacyjnych. Placówka pełni istotną funkcję w upowszechnianiu czytelnictwa, integracji społecznej oraz organizacji działań skierowanych do różnych grup wiekowych, w tym dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów.

W zakresie współpracy z trzecim sektorem gmina realizuje coroczne programowanie współdziałania z organizacjami pozarządowymi na podstawie rocznego programu współpracy, przyjmowanego w trybie uchwałodawczym. Projekt programu podlega konsultacjom społecznym, potwierdzonym zarządzeniem Burmistrza oraz protokołem z przebiegu konsultacji, co zapewnia formalny i przejrzysty tryb włączania organizacji pozarządowych w planowanie działań publicznych, w tym w obszarze kultury, integracji społecznej i animacji lokalnej.

Tabela 9 Czytelnicy Biblioteki Publicznej Gminy Mieroszów w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Czytelnicy w Biblioteki Publicznej	1034	678	565	520	681	574
Czytelnicy w Biblioteki Publicznej na 1k mieszkańców	152	104	89	82	109	93

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane wskazują na wyraźny spadek liczby czytelników biblioteki publicznej w latach 2020–2022 w stosunku do 2019 r., a następnie częściowe odbicie w 2023 r. i ponowne obniżenie w 2024 r. Analogiczna tendencja widoczna jest we wskaźniku liczby czytelników na 1000 mieszkańców, który nie powrócił do poziomu sprzed 2020 r. Oznacza to trwałe osłabienie skali uczestnictwa w ofercie bibliotecznej w porównaniu z okresem sprzed spadku, co z perspektywy rozwoju społeczno-kulturalnego wskazuje na potrzebę dalszego wzmacniania działań animacyjnych i promocyjnych w obszarze czytelnictwa.

Sport, turystyka i rekreacja

Gmina Mieroszów dysponuje znaczącym potencjałem rozwoju turystyki aktywnej i rekreacji, wynikającym z położenia w Sudetach Środkowych, u styku Gór Stołowych i Gór Kamiennych, w tym Gór Suchych, oraz z wysokich walorów krajobrazowych sprzyjających wypoczynkowi całorocznemu. W materiałach gminnych podkreśla się szczególne predyspozycje do rozwoju turystyki pieszej i rowerowej, a także aktywności sezonowych, w tym narciarstwa, oraz form specjalistycznych, takich jak paralotniarstwo czy jeździectwo, co kształtuje profil gminy jako obszaru ukierunkowanego na aktywny wypoczynek w środowisku przyrodniczym. Potencjałem dla rozwoju turystyki specjalistycznej i aktywnej jest również rejon Szybowiska Mieroszów–Nowe Siodło, związany z działalnością i sportami lotniczymi oraz posiadający walory krajobrazowe i rekreacyjne. Teren ten może stanowić element różnicowania oferty turystycznej gminy, w szczególności w zakresie sportów lotniczych, rekreacji i organizacji wydarzeń sportowych, z uwzględnieniem obowiązujących uwarunkowań planistycznych, środowiskowych i wymogów bezpieczeństwa.

Do rozpoznawalnych elementów oferty turystycznej i rekreacyjnej gminy należą m.in. historyczne Sokołowsko, trasy rowerowe Strefy MTB Sudety oraz lokalne atrakcje turystyczne i rekreacyjne, w tym ZOO Farma. Ważnym elementem budowania rozpoznawalności gminy są również cykliczne wydarzenia sportowe i turystyczne, w szczególności Wyrypa Gór Suchych oraz Bieg Mieszka i Dobrawy, przyciągające uczestników i odwiedzających spoza terenu gminy

Układ ruchu turystycznego opiera się na rozbudowanej sieci oznakowanych szlaków pieszych i tras tematycznych, obejmujących m.in. rejon Sokołowska oraz powiązania z węzłami ruchu turystycznego, takimi jak Schronisko PTTK „Andrzejówka" czy kulminacje górskie (np. Lesista Wielka). Utrzymanie i właściwe oznakowanie tej infrastruktury zwiększa dostępność oferty rekreacyjnej oraz sprzyja rozwojowi usług towarzyszących, w tym bazy noclegowej i gastronomicznej.

Funkcję turystyczną gminy wzmacnia również bezpośrednie sąsiedztwo rozpoznawalnych atrakcji turystycznych po stronie czeskiej, w tym Adršpašsko-teplickich skał, Broumovskich stěn oraz rejonu Ostaš. Bliskość tych obszarów zwiększa atrakcyjność Mieroszowa jako miejsca pobytowego i punktu wypadowego dla turystyki transgranicznej, a także stwarza możliwości tworzenia wspólnych produktów turystycznych, tras i ofert weekendowych obejmujących pogranicze polsko-czeskie

Istotnym elementem infrastruktury czasu wolnego jest Mieroszowskie Centrum Kultury, które – obok działalności kulturalnej – realizuje zadania w sferze sportu i rekreacji oraz udostępnia halę sportowo-widowiskową z kompleksem boisk przy ul. Hożej 4. Obiekt przystosowany jest do prowadzenia zajęć szkolnych i aktywności popołudniowych, a zaplecze, obejmujące m.in. siłownię i ściankę wspinaczkową, umożliwia prowadzenie zajęć całorocznych. Równolegle gmina realizuje przedsięwzięcia modernizacyjne w zakresie ogólnodostępnej infrastruktury sportowej. W 2023 r. oddano do użytkowania zmodernizowane boisko piłkarskie i wielofunkcyjne przy ul. Sportowej w Mieroszowie. W dokumentach odnotowano również zadanie obejmujące modernizację kompleksu „Moje Boisko – Orlik 2012" wraz z budową skateparku i bullodromu, co zwiększa dostępność oferty rekreacyjnej dla różnych grup wiekowych.

Dla zapewnienia ładu organizacyjnego Rada Miejska przyjęła regulaminy korzystania z placów zabaw, siłowni zewnętrznych oraz skwerów stanowiących własność gminy, co porządkuje zasady użytkowania infrastruktury. Uzupełnieniem działań w obszarze aktywnego wypoczynku są inicjatywy planistyczne dotyczące rozwoju tras rowerowych typu singletrack, wskazujące na uwzględnienie turystyki rowerowej jako jednego z kierunków rozwoju oferty rekreacyjnej gminy.

Istotnym uzupełnieniem oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej gminy jest działalność organizacji społecznych, fundacji i klubów sportowych. Wśród podmiotów współtworzących lokalną ofertę należy wskazać m.in. Fundację Sztuki Współczesnej In Situ, uczniowskie kluby sportowe, Akademię Piłkarską oraz KP Mieroszów. Ich działalność wspiera aktywność mieszkańców, rozwój oferty czasu wolnego oraz organizację wydarzeń kulturalnych i sportowych

Organizacje pozarządowe

Społeczność gminna wykazuje coraz większe zainteresowanie działalnością w organizacjach pozarządowych. Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Mieroszów w latach 2019-2024.

Tabela 10 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w gminie Mieroszów w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Fundacje stowarzyszenia na 1 tys mieszkańców	5.33	5.79	5.82	5.57	5.97	6.07

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane wskazują na stopniowy wzrost liczby fundacji i stowarzyszeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminie Mieroszów w analizowanym okresie, mimo niewielkiego spadku w 2022 r. W 2024 r. wskaźnik osiąga najwyższą wartość w całej serii, co świadczy o relatywnym wzmocnieniu aktywności sektora pozarządowego. Tendencja ta może być interpretowana jako przejaw rozwijającego się kapitału społecznego oraz potencjału do realizacji zadań publicznych we współpracy z trzecim sektorem.

Wykres 11 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Mieroszów w latach 2019-2024

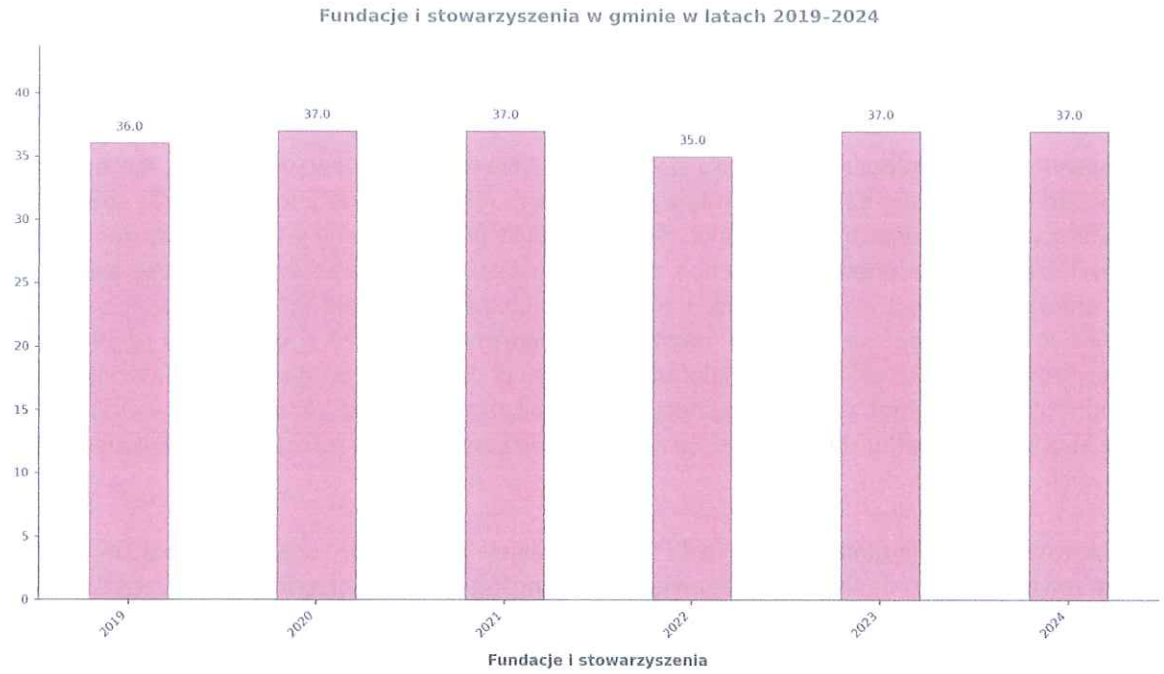

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane wskazują na stabilny poziom liczby fundacji i stowarzyszeń funkcjonujących w gminie Mieroszów w latach 2019–2024, z niewielkimi wahaniami w poszczególnych latach. Liczba podmiotów sektora pozarządowego utrzymuje się na zbliżonym poziomie, co świadczy o trwałości lokalnej aktywności społecznej. W ujęciu rozwojowym oznacza to względnie stabilny potencjał współpracy gminy z organizacjami społecznymi w zakresie realizacji zadań publicznych i inicjatyw lokalnych.

Wykres 12 Wskaźnik liczby fundacji, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla województwa dolnośląskiego, powiatu wałbrzyskiego i gmin wchodzących w jego skład (2024 r.)

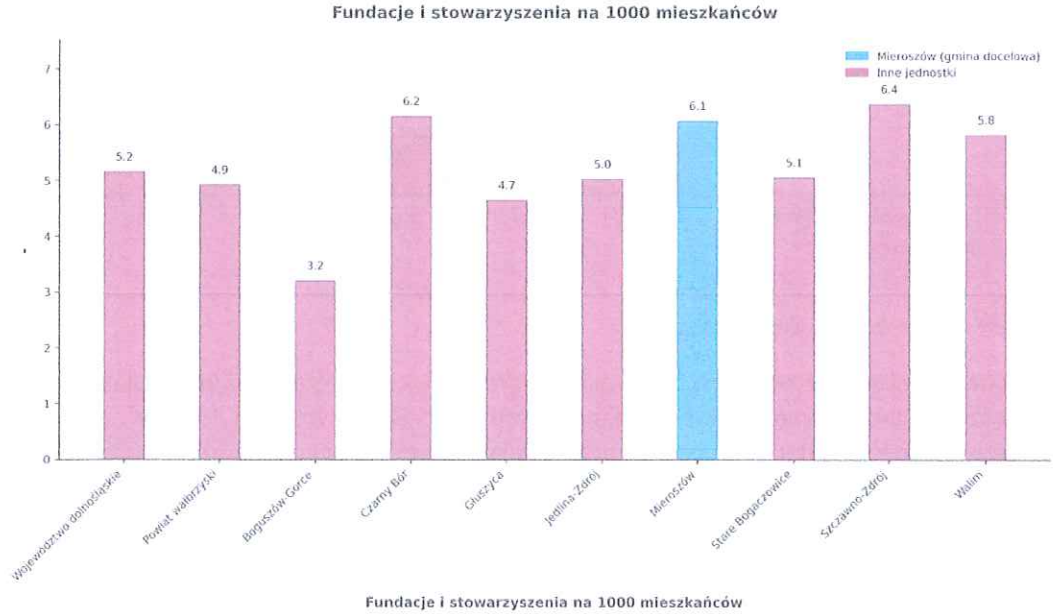

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane wskazują, że gmina Mieroszów charakteryzuje się relatywnie wysokim wskaźnikiem liczby fundacji i stowarzyszeń na 1000 mieszkańców na tle części gmin powiatu, utrzymując poziom zbliżony do jednostek o większej aktywności społecznej. Pozycja ta świadczy o rozwiniętym potencjale organizacyjnym i aktywności lokalnej społeczności. W ujęciu strategicznym oznacza to istotny zasób kapitału społecznego, który może być wykorzystywany w realizacji polityk publicznych oraz projektów rozwojowych we współpracy z sektorem pozarządowym.

Problemy społeczne

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Mieroszów realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieroszowie, prowadzący działania wynikające z ustawy o pomocy społecznej oraz koordynujący lokalne formy wsparcia rodzin i osób w kryzysie (w tym pracę socjalną, świadczenia i usługi oraz współpracę z partnerami instytucjonalnymi). Na poziomie systemowym w gminie funkcjonują rozwiązania służące przeciwdziałaniu przemocy domowej, w szczególności w formule zespołu interdyscyplinarnego, który integruje współpracę służb i instytucji w obszarze ochrony osób doznających przemocy oraz koordynacji procedur. Równolegle gmina prowadzi działania w obszarze wspierania rodziny – od 1 stycznia 2025 r. obowiązuje Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025–2027, przyjęty uchwałą Rady Miejskiej.

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przeciwdziałanie narkomanii są realizowane na podstawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązań Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029. W ramach tego obszaru działa również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mieroszowie, która – obok zadań opiniodawczo-kontrolnych – prowadzi czynności związane z nadzorem nad przestrzeganiem warunków zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Jednym z ryzyk społecznych wymagających uwzględnienia w polityce gminy jest ubóstwo energetyczne części gospodarstw domowych, powiązane m.in. z kosztami energii, stanem energetycznym budynków oraz sposobem ich ogrzewania. Ze względu na brak pełnych danych pozwalających na określenie skali tego zjawiska, zasadne jest jego dalsze monitorowanie oraz wspieranie mieszkańców w dostępie do instrumentów służących poprawie efektywności energetycznej budynków, modernizacji źródeł ciepła i ograniczaniu kosztów energii

Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo publiczne na obszarze gminy odpowiada Policja poprzez strukturę Komendy Miejskiej Policji w Wałbrzychu, w tym Posterunek Policji w Mieroszowie, funkcjonujący jako lokalny punkt realizacji zadań prewencyjnych i interwencyjnych na obszarze gminy. Ochronę przeciwpożarową oraz działania ratownicze w sytuacjach nagłych (pożary, wypadki, miejscowe zagrożenia) zapewniają jednostki Państwowej Straży Pożarnej oraz Ochotniczych Straży Pożarnych, przy czym na terenie gminy do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego włączone są OSP Mieroszów oraz OSP Sokołowsko, co potwierdza ich gotowość operacyjną i standardy współdziałania z PSP. Z perspektywy organizacyjnej zadania w obszarze zarządzania kryzysowego na poziomie gminy pozostają w kompetencjach burmistrza i są realizowane przy wsparciu struktur urzędu (planowanie, reagowanie, koordynacja działań oraz współpraca służb w sytuacjach zagrożeń).

Dostęp do usług publicznych

W gminie Mieroszów wdrożone są rozwiązania umożliwiające zdalny kontakt z administracją oraz wnoszenie pism drogą elektroniczną, w szczególności poprzez Elektroniczną Skrzynkę Podawczą na platformie ePUAP (SkrytkaESP Urzędu Miejskiego w Mieroszowie). Równolegle w Biuletynie Informacji Publicznej wskazany jest adres do e-Doręczeń (ADE), zapewniający obsługę korespondencji zgodnie z

reżimem doręczeń elektronicznych. W obszarze zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami gmina publikuje wymagane dokumenty i narzędzia proceduralne, w tym raport o stanie zapewniania dostępności (stan na 1 stycznia 2025 r.) oraz tryb składania wniosku o zapewnienie dostępności, co porządkuje sposób zgłaszania potrzeb i obsługi spraw dostępnościowych w urzędzie.

Zarządzanie kryzysowe

Organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na terenie Gminy Mieroszów jest Burmistrz, realizujący zadania wynikające z przepisów ustawowych, w szczególności w zakresie monitorowania potencjalnych zagrożeń, planowania cywilnego, reagowania oraz usuwania skutków zdarzeń o charakterze nadzwyczajnym. Zadania te wykonywane są przy pomocy Urzędu Miejskiego w Mieroszowie – zgodnie z regulacjami wewnętrznymi określającymi podział kompetencji i właściwość komórek organizacyjnych urzędu.

Organem pomocniczym Burmistrza w wykonywaniu zadań zarządzania kryzysowego jest Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego, powoływany zarządzeniem Burmistrza; w 2025 r. dokonano aktualizacji składu zespołu w drodze kolejnych zarządzeń, co potwierdza bieżące dostosowywanie organizacji działań do potrzeb operacyjnych gminy. Uzupełnieniem zaplecza organizacyjnego są rozwiązania porządkowe dotyczące utrzymania gminnych zasobów na potrzeby sytuacji kryzysowych, w tym zasady postępowania w zakresie magazynu przeciwpowodziowego i zarządzania jego wyposażeniem.

Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego

Gmina Mieroszów realizuje część zadań publicznych oraz przedsięwzięć rozwojowych we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego i partnerami instytucjonalnymi, w szczególności w formule porozumień oraz struktur ponadlokalnych. W praktyce współpraca ta obejmuje m.in.:

– udział w partnerstwie lokalnym w ramach Lokalnej Grupy Działania „Kwiat Lnu", prowadzącej działania wdrożeniowe i konkursowe w oparciu o lokalną strategię rozwoju (mechanizm RLKS/LEADER), w tym kierowane do samorządów, organizacji i społeczności lokalnych; gmina jest wskazywana jako JST tworząca obszar LGD, a informacja ta jest prezentowana w komunikatach i materiałach LGD oraz serwisie gminy,

– współdziałanie w ramach Aglomeracji Wałbrzyskiej, rozumianej jako zinstytucjonalizowane partnerstwo samorządów realizujące projekty i dokumenty strategiczne o zasięgu ponadgminnym (w tym przyjmowane w formie uchwał),

– porozumienia międzygminne w zakresie lokalnego transportu zbiorowego, w szczególności powierzenie Gminie Wałbrzych realizacji zadań Gminy Mieroszów w tym obszarze (porozumienie publikowane w wojewódzkim dzienniku urzędowym oraz w rejestrach porozumień), co stanowi podstawę organizacyjną zapewniania ciągłości połączeń i koordynacji usług przewozowych,

– porozumienia służące wykonywaniu wyspecjalizowanych usług publicznych w modelu międzygminnym, w tym zawarcie porozumienia z Gminą Wałbrzych dotyczącego realizacji zadania opieki nad bezdomnymi zwierzętami z terenu Gminy Mieroszów przez Schronisko dla Zwierząt w Wałbrzychu (wraz z określeniem zasad finansowania i rozliczeń w odrębnych ustaleniach).

– porozumienia związane z realizacją obowiązków oświatowych, w tym organizacją i finansowaniem dowozu (transportu) uczniów do placówek specjalistycznych, publikowane w rejestrach aktów urzędowych.

DIAGNOZA

Sytuacja społeczna gminy Mieroszów kształtuje się pod dominującym wpływem długotrwałych procesów demograficznych: depopulacji, ujemnego bilansu migracyjnego oraz starzenia się struktury wieku. Zjawiska te działają łącznie i wzajemnie się wzmacniają: odpływ mieszkańców (zwłaszcza w migracjach wewnętrznych) oraz ubytek naturalny ograniczają bazę ludnościową, a rosnący udział osób starszych zwiększa zapotrzebowanie na usługi zdrowotne i opiekuńcze, przy jednoczesnym zmniejszaniu się liczebności roczników dzieci i młodzieży. W ujęciu strategicznym oznacza to konieczność prowadzenia polityki rozwoju ukierunkowanej na stabilizację osadniczą (warunki mieszkaniowe, dostępność usług, mobilność, oferta czasu wolnego) oraz wzmacnianie lokalnego rynku pracy i powiązań funkcjonalnych z otoczeniem ponadgminnym, w tym z powiatem wałbrzyskim i województwem dolnośląskim.

Układ osadniczy gminy ma charakter zhierarchizowany: koncentracja ludności w ośrodku miejskim współwystępuje z rozproszoną siecią mniejszych miejscowości. Taki rozkład sprzyja zróżnicowaniu dostępności usług publicznych oraz podnosi koszty ich organizacji (dowozy, utrzymanie infrastruktury, zapewnienie obsługi na obszarach peryferyjnych). W praktyce planistycznej implikuje to potrzebę integrowania polityki transportowej z lokalizacją usług, selektywnego wzmacniania funkcji centrum (miasto jako węzeł usług) oraz utrzymywania rozwiązań wyrównujących dostęp w sołectwach (mobilne/usieciowione formy usług, współdzielenie zasobów, koordynacja międzyinstytucjonalna).

W obszarze oświaty i wychowania gmina utrzymuje sieć placówek odpowiadającą rozproszeniu osadnictwa i wymogom dostępności edukacji przedszkolnej i podstawowej. Jednocześnie trendy demograficzne i zmienność liczebności najmłodszych roczników oznaczają ryzyko narastania nieefektywności kosztowej systemu (rosnące koszty jednostkowe przy mniejszej liczbie uczniów), co jest typowym mechanizmem w gminach depopulacyjnych. W ujęciu jakościowym wyniki egzaminu ósmoklasisty wskazują na zróżnicowanie efektów kształcenia między przedmiotami: języki wykazują bardziej stabilną pozycję na tle otoczenia, natomiast matematyka pozostaje obszarem wymagającym trwałego wzmocnienia (kompetencje kluczowe, wyrównywanie deficytów, ciągłość wsparcia między rocznikami). W strategii oznacza to zasadność łączenia działań „twardych" (organizacja sieci i dowozów, inwestycje w bazę) z „miękkimi" (programy wyrównawcze i rozwojowe, wsparcie nauczycieli, praca z uczniami o zróżnicowanych potrzebach).

W zakresie ochrony zdrowia lokalny system ma charakter przede wszystkim ambulatoryjny (POZ), natomiast świadczenia specjalistyczne i leczenie szpitalne realizowane są w układzie ponadgminnym w ramach organizacji systemu Narodowy Fundusz Zdrowia. Przy strukturze wieku przesuwającej się w stronę starszych kohort rośnie znaczenie dostępności do diagnostyki, rehabilitacji oraz opieki długoterminowej, a także usług środowiskowych wspierających samodzielność seniorów. W ujęciu strategicznym oznacza to potrzebę wzmacniania profilaktyki zdrowotnej, koordynacji z opieką społeczną oraz poprawy dostępności transportowej do świadczeń poza gminą.

W obszarze pomocy społecznej gmina dysponuje zapleczem instytucjonalnym i programowym umożliwiającym prowadzenie pracy socjalnej, wsparcia rodzin i działań profilaktycznych (w tym uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy). Wskaźniki korzystania z pomocy społecznej i form wsparcia środowiskowego wykazują zmienność w czasie, co sugeruje wrażliwość sytuacji części gospodarstw na czynniki zewnętrzne oraz potrzebę stałego monitorowania struktury potrzeb (nie tylko skali). Jednocześnie spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych jest spójny z kurczeniem się populacji dzieci i młodzieży. W diagnozie implikuje to konieczność przesuwania akcentów polityki

społecznej: przy utrzymaniu instrumentów wsparcia rodzin, coraz większą rolę będzie odgrywać polityka senioralna i usługi opiekuńcze w środowisku zamieszkania.

Sfera kultury oparta jest o instytucjonalny rdzeń (centrum kultury i biblioteka) uzupełniany działaniami w miejscowościach. Dane o uczestnictwie bibliotecznym wskazują na osłabienie poziomu korzystania w porównaniu do okresu sprzed silnych spadków, co w ujęciu strategicznym przemawia za wzmacnianiem animacji kultury, działań środowiskowych oraz oferty międzypokoleniowej, szczególnie w gminie o rozproszonej strukturze i narastającej dominacji starszych roczników. Równolegle potencjał sportowo-rekreacyjny i turystyczny gminy stanowi zasób rozwojowy (atrakcyjność osiedleńcza, jakość życia, gospodarka czasu wolnego), jednak wymaga konsekwentnego utrzymania infrastruktury i czytelnych reguł korzystania, aby ograniczać koszty degradacji i podnosić dostępność dla różnych grup użytkowników.

Kapitał społeczny gminy, mierzony aktywnością organizacji pozarządowych, pozostaje relatywnie dobry na tle otoczenia, co tworzy korzystne warunki do współrealizacji zadań publicznych (kultura, integracja społeczna, sport, działania środowiskowe). W ujęciu strategicznym oznacza to, że narzędzia współpracy (program współpracy, konkursy, konsultacje) powinny być utrzymywane i rozwijane jako mechanizm zwiększający efektywność działań oraz wzmacniający lokalną odporność społeczną.

Bezpieczeństwo publiczne oparte jest o standardowy układ instytucjonalny: Policja, Państwowa Straż Pożarna i OSP, w tym jednostki włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. W kontekście rozproszonego osadnictwa i zróżnicowanej dostępności przestrzennej kluczowe znaczenie ma utrzymywanie gotowości operacyjnej i sprawności współdziałania, a w obszarze zarządzania kryzysowego — aktualność procedur, ćwiczeń i zasobów oraz klarowny podział kompetencji w urzędzie.

Cyfryzacja usług publicznych (obsługa korespondencji elektronicznej poprzez ePUAP i rozwiązania doręczeń elektronicznych) zwiększa dostępność administracji, ale przy starzejącej się strukturze ludności wymaga równoległego utrzymywania kanałów tradycyjnych i działań wyrównujących kompetencje cyfrowe. Z perspektywy jakości usług oznacza to potrzebę projektowania obsługi „dwutorowo" (cyfrowo i stacjonarnie), z uwzględnieniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Współpraca międzygminna i ponadlokalna pozostaje istotnym narzędziem utrzymania ciągłości i jakości usług, zwłaszcza w obszarach kosztownych organizacyjnie (transport zbiorowy, wybrane usługi specjalistyczne, zadania o charakterze sieciowym). Powiązania w ramach Aglomeracji Wałbrzyskiej oraz porozumień z Gminą Wałbrzych wzmacniają zdolność realizacyjną gminy i ograniczają ryzyko „samotnego" ponoszenia kosztów usług o znaczeniu ponadgminnym. W ujęciu strategicznym uzasadnione jest dalsze rozwijanie współpracy tam, gdzie skala gminy ogranicza efektywność ekonomiczną lub dostępność usług.

Źródła danych i podstawy diagnostyczne wykorzystane w przekazanym materiale: GUS/BDL (bdl.stat.gov.pl), raport o stanie gminy, mapa wyników egzaminu ósmoklasisty (mapa.wyniki.edu.pl), dokumenty programowe i regulacyjne gminy (programy społeczne, współpraca z NGO, dostępność i cyfryzacja), informacje o organizacji systemu świadczeń zdrowotnych w ramach Narodowy Fundusz Zdrowia.

1.2 Sytuacja gospodarcza

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji gospodarczej gminy Mieroszów. Zaprezentowano dane statystyczne wraz z wnioskami dotyczące podstawowych wskaźników obrazujących siłę gospodarczą gminy. Opisano charakter gospodarczy gminy, podejmowane działania

w celu pozyskiwania inwestorów oraz scharakteryzowano główne podmioty gospodarcze z terenu gminy.

Podmioty gospodarcze i lokalny rynek

Charakter gospodarczy gminy

Gmina Mieroszów ma uwarunkowania gospodarcze typowe dla gminy sudeckiej o wysokich walorach środowiskowo-krajobrazowych i dużym udziale terenów nieprzeznaczonych do intensywnej urbanizacji. W strukturze użytkowania gruntów (wg danych ewidencyjnych przywołanych w gminnym Programie Ochrony Środowiska) dominują użytki rolne (ok. 46,97% powierzchni) oraz lasy i zadrzewienia (ok. 45,42%), przy relatywnie niewielkim udziale gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (ok. 3,24%). Taka struktura sprzyja rolnictwu o charakterze raczej ekstensywnym (w tym łąkom i pastwiskom), gospodarce leśnej oraz funkcjom rekreacyjno-turystycznym, a równocześnie wyznacza istotne ograniczenia przestrzenne dla większych przedsięwzięć przemysłowych i wymaga konsekwentnego równoważenia rozwoju z ochroną zasobów przyrodniczych.

Z perspektywy aktywności gospodarczej gmina opiera się głównie na drobnej przedsiębiorczości i usługach. W „Raporcie o stanie gminy" wskazano, że na koniec 2024 r. w rejestrze REGON figurowało 845 podmiotów gospodarki narodowej, z czego zdecydowaną większość stanowiły mikroprzedsiębiorstwa (do 9 pracujących: 824), a znaczącą grupą były osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (452). Struktura branżowa ma charakter usługowy (najwięcej podmiotów w sekcjach: handel; budownictwo; transport i gospodarka magazynowa), a rejestracje nowych działalności w 2024 r. koncentrowały się m.in. wokół robót budowlanych specjalistycznych oraz transportu lądowego. Równolegle dane o strukturze pracujących (2023 r.) pokazują przewagę usług (ok. 71,8% pracujących), przy udziale przemysłu (ok. 26,6%) i marginalnym udziale rolnictwa (ok. 1,6%), co potwierdza, że lokalny rynek pracy jest w większym stopniu powiązany z sektorem usług (w tym usługami na rzecz mieszkańców i ruchem turystycznym) niż z produkcją rolną jako źródłem zatrudnienia.

W tych uwarunkowaniach szczególnego znaczenia nabiera rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnej, wspieranej przez zasoby krajobrazowe i sieć szlaków na obszarze Gór Kamiennych oraz miejscowości o rozpoznawalności turystycznej, w tym Sokołowsko. Gmina w oficjalnych materiałach promocyjno-informacyjnych wskazuje turystykę i rekreację jako główny kierunek rozwoju, akcentując warunki do aktywnego wypoczynku (pieszo-rowerowego, zimowego) oraz wykorzystanie lokalnych walorów przyrodniczych. W praktyce oznacza to, że w diagnozie rozwojowej warto traktować gospodarkę gminy jako: (1) przestrzennie ograniczoną wysokim udziałem lasów i użytków rolnych, (2) opartą na mikroprzedsiębiorczości usługowej, oraz (3) podatną na sezonowość popytu (turystyka) – co uzasadnia kierunki działań ukierunkowane na wzmacnianie lokalnych MŚP, podnoszenie jakości i całoroczności oferty turystycznej oraz poprawę dostępności i infrastruktury towarzyszącej bez naruszania kluczowych zasobów środowiskowych.

Działalność gospodarcza w gminie

W formie tabelarycznej zaprezentowano rodzaj działalności gospodarczej z podziałem na sekcje PKD wśród podmiotów z gminy Mieroszów zarejestrowanych w rejestrze REGON w latach 2020-2024.

Tabela 11 Rodzaj działalności gospodarczej z podziałem na sekcje PKD wśród podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w gminie Mieroszów w latach 2020-2024.

SEKCJA PKD	2020	2021	2022	2023	2024
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	15	14	14	14	14
Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0	0
Przetwórstwo przemysłowe	50	50	49	55	54
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	1	1	0	1
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	2	2	2	2
Budownictwo	73	83	86	87	95
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	138	141	144	143	141
Transport i gospodarka magazynowa	39	41	42	43	49
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	27	27	28	29	27
Informacja i komunikacja	15	14	17	18	19
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	13	12	14	12	15
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	230	236	241	235	234
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	29	30	32	32	34
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	13	14	17	16	16
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4	4	4	4	4
Edukacja	17	16	17	18	18
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	31	35	35	36	37
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13	13	14	15	14
Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	64	65	63	63	64
Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Struktura podmiotów gospodarczych w gminie Mieroszów w latach 2020–2024 pozostawała stosunkowo stabilna. Największą liczbę podmiotów odnotowano w sekcji PKD „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości" – w 2024 r. były to 234 podmioty. Kolejne pod względem liczebności były podmioty prowadzące działalność w zakresie handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych – 141 podmiotów, a także budownictwa – 95 podmiotów.

W analizowanym okresie widoczny był wzrost liczby podmiotów przede wszystkim w budownictwie oraz transporcie i gospodarce magazynowej. Wzrost odnotowano również w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej oraz w obszarze opieki zdrowotnej i pomocy społecznej. Liczba

podmiotów prowadzących działalność w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie pozostawała niewielka i stabilna.

Z punktu widzenia rozwoju gminy oznacza to, że lokalna gospodarka opiera się przede wszystkim na mikro i małych przedsiębiorstwach usługowych, przy ograniczonym udziale działalności produkcyjnej. W konsekwencji istotne jest wzmacnianie jakościowego rozwoju sektora usług, wspieranie przedsiębiorczości o wyższej wartości dodanej oraz tworzenie warunków do rozwoju branż specjalistycznych, które mogą zwiększać stabilność dochodową i odporność gospodarki lokalnej na wahania koniunktury.

Wykres 13 Podmioty sektorów gospodarczych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w gminie Mieroszów w 2024 r. (%)

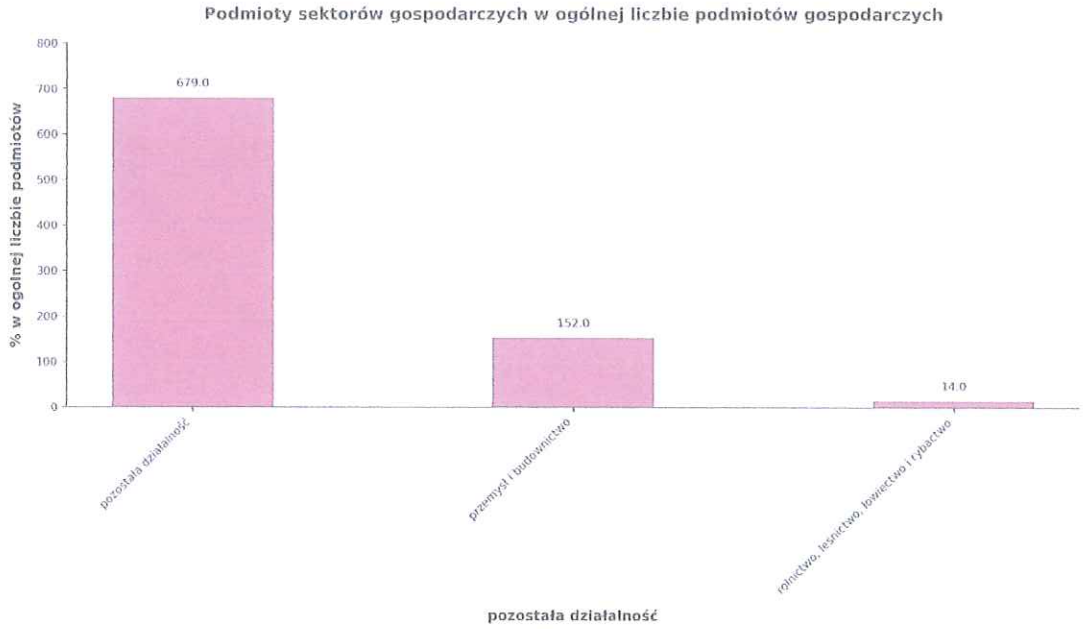

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Struktura podmiotów gospodarczych w gminie Mieroszów wskazuje na wyraźną dominację działalności zaliczanych do kategorii „pozostała działalność", obejmującej przede wszystkim sektor usługowy. Udział przemysłu i budownictwa ma charakter uzupełniający, natomiast rolnictwo, leśnictwo i rybactwo stanowią marginalną część lokalnej struktury gospodarczej. Oznacza to, że gospodarka gminy opiera się głównie na drobnej przedsiębiorczości usługowej, przy ograniczonym znaczeniu sektora pierwotnego, co w ujęciu rozwojowym wskazuje na potrzebę wzmacniania różnorodności gospodarczej i stabilnych miejsc pracy poza sektorem mikroprzedsiębiorstw.

Wykres 14 Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w gminie Mieroszów (2024 r.)

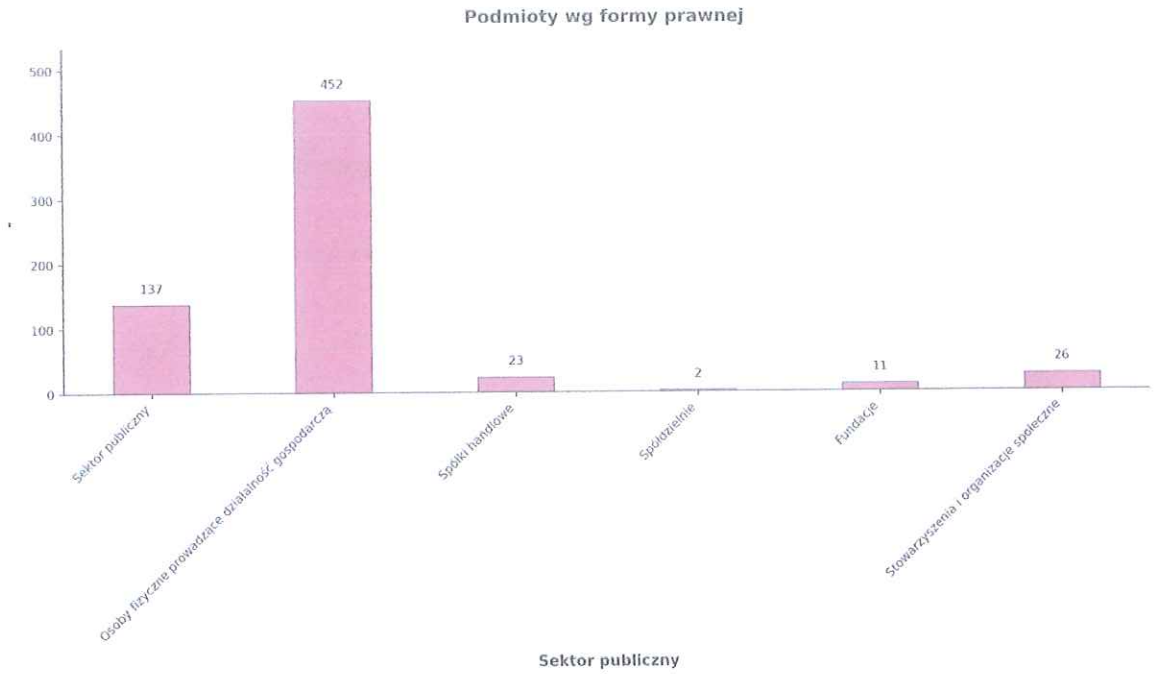

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane wskazują na zdecydowaną dominację osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, przy znacznie mniejszym udziale spółek handlowych oraz marginalnej liczbie spółdzielni. Sektor publiczny oraz organizacje pozarządowe (fundacje i stowarzyszenia) stanowią uzupełniający element lokalnej struktury instytucjonalnej.

Z punktu widzenia rozwoju gminy oznacza to, że gospodarka opiera się przede wszystkim na mikroprzedsiębiorczości, co wymaga tworzenia stabilnych warunków funkcjonowania dla małych podmiotów oraz wzmacniania ich potencjału rozwojowego.

Wskaźniki siły gospodarczej gminy

Poniżej przedstawiono podstawowe wskaźniki opisujące siłę gospodarczą gminy Mieroszów .

Tabela 12 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w gminie Mieroszów w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podmioty wg REGON na 1000 mieszkańców	113	122	126	131	134	139

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane wskazują na systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2019–2024, co świadczy o stopniowym zwiększaniu się aktywności gospodarczej na terenie gminy. Tendencja ta może wskazywać na rosnącą przedsiębiorczość mieszkańców oraz relatywnie stabilne warunki prowadzenia działalności. Z perspektywy strategicznej oznacza to potrzebę dalszego wzmacniania lokalnego klimatu inwestycyjnego oraz wsparcia rozwoju mikro- i małych przedsiębiorstw, które stanowią podstawę struktury gospodarczej gminy.

Tabela 13 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w gminie Mieroszów w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców	59	62	65	68	70	74

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W analizowanym okresie widoczny jest systematyczny wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, co potwierdza utrwalający się trend wzmacniania indywidualnej przedsiębiorczości w gminie. Dynamika ta wskazuje na rosnącą aktywność mieszkańców w sektorze mikroprzedsiębiorstw oraz zwiększanie udziału samozatrudnienia w lokalnej strukturze gospodarczej. Z punktu widzenia polityki rozwoju zasadne jest dalsze wspieranie warunków dla działalności jednoosobowej, w tym uproszczeń administracyjnych, dostępu do doradztwa oraz instrumentów finansowych sprzyjających rozwojowi lokalnych firm.

Tabela 14 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Mieroszów w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	400	397	413	429	436	452

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W latach 2019–2024 liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Mieroszów wykazuje wyraźną tendencję wzrostową, szczególnie widoczną od 2021 r. Oznacza to stopniowe zwiększanie się lokalnej aktywności gospodarczej opartej na mikroprzedsiębiorczości oraz rosnące znaczenie samozatrudnienia w strukturze podmiotów gospodarczych. Z perspektywy strategicznej wskazuje to na potrzebę dalszego wzmacniania warunków dla rozwoju małych firm, w tym stabilnego otoczenia regulacyjnego oraz wsparcia inwestycyjnego i doradczego dla sektora lokalnych przedsiębiorców.

Wykres 15 Wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla powiatu wałbrzyskiego i gmin wchodzących w jego skład (2024 r.)

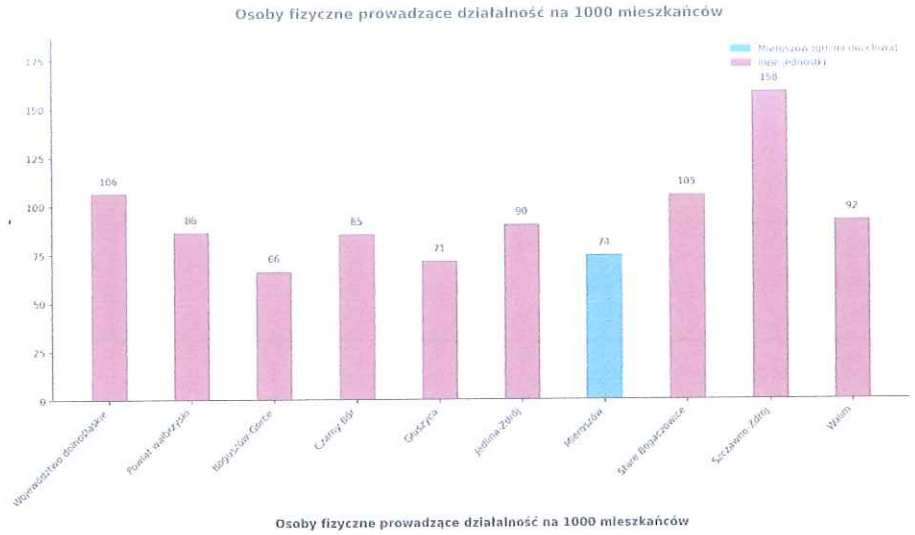

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wskaźnik liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w gminie Mieroszów kształtuje się poniżej poziomu notowanego w województwie dolnośląskim oraz w części gmin powiatu, co wskazuje na umiarkowany stopień nasycenia lokalnej gospodarki mikroprzedsiębiorczością. Jednocześnie wartość wskaźnika zbliżona jest do średniej powiatowej i wyższa niż w niektórych jednostkach o podobnej skali ludnościowej, co świadczy o stabilnej bazie przedsiębiorców indywidualnych. Z perspektywy rozwoju lokalnego oznacza to potencjał do dalszego wzmacniania sektora MŚP, przy jednoczesnej potrzebie działań sprzyjających zwiększaniu liczby i trwałości nowych inicjatyw gospodarczych.

Finanse publiczne

Poniżej przedstawiono dane dotyczące wysokości dochodów i wydatków gminy Mieroszów w latach 2019-2024.

Wykres 16 Dochody i wydatki ogółem gminy Mieroszów w latach 2019-2024 (zł)

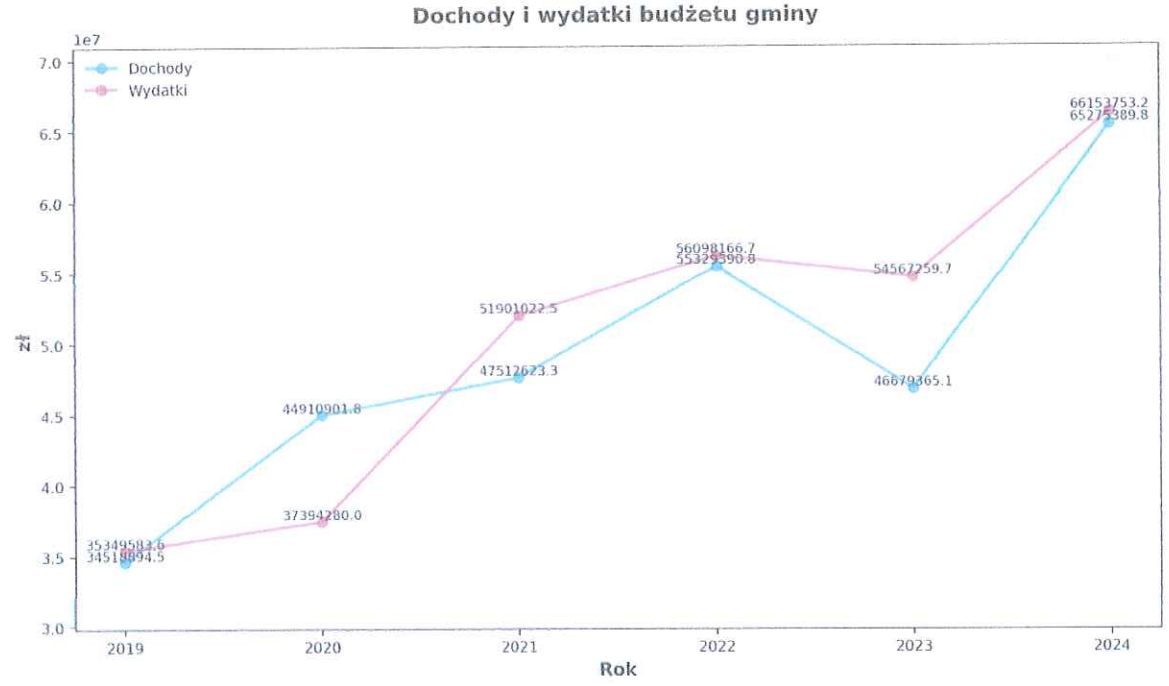

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Analiza dynamiki dochodów i wydatków budżetu gminy wskazuje na wyraźny wzrost nominalnych wielkości finansowych w latach 2019–2024, przy jednoczesnym okresowym zaburzeniu równowagi budżetowej. W latach 2021–2024 wydatki przewyższały dochody, co oznacza występowanie deficytu budżetowego i konieczność finansowania części zadań środkami zewnętrznymi bądź instrumentami dłużnymi. Rok 2023 przyniósł przejściowe obniżenie dochodów przy utrzymaniu relatywnie wysokiego poziomu wydatków, natomiast w 2024 r. odnotowano silny wzrost zarówno dochodów, jak i wydatków, co może świadczyć o intensyfikacji realizacji projektów inwestycyjnych oraz zwiększonej absorpcji środków zewnętrznych. Z perspektywy strategicznej istotne jest utrzymanie zdolności finansowej gminy przy równoczesnym monitorowaniu relacji dochodów bieżących do wydatków bieżących oraz poziomu zadłużenia, tak aby zapewnić stabilność finansów publicznych w kolejnych latach.

Tabela 15 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Mieroszów w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dochody na 1 mieszkańca (zł)	5070.34	6882.90	7500.02	8753.27	7471.09	10589.78

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wykazują w analizowanym okresie wyraźną tendencję wzrostową, przy przejściowym obniżeniu w 2023 r. Po dynamicznym wzroście w latach 2020–2022 nastąpiło chwilowe osłabienie wskaźnika, jednak w 2024 r. osiągnięto najwyższy poziom w całym badanym okresie. Oznacza to zwiększenie potencjału finansowego gminy w przeliczeniu na mieszkańca, co może przekładać się na większe możliwości realizacji zadań publicznych i inwestycji. Jednocześnie wahania wskaźnika wskazują na podatność budżetu na zmiany dochodów zewnętrznych i transferów, co uzasadnia potrzebę wzmacniania stabilnych, własnych źródeł dochodów.

Tabela 16 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Mieroszów w 2024 w porównaniu do gmin powiatu wałbrzyskiego, powiatu wałbrzyskiego i województwa dolnośląskiego

GMINA	DOCHODY GMINY W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA (zł)
Województwo dolnośląskie	9531.28
Powiat wałbrzyski	8663.96
Boguszów-Gorce	6815.64
Czarny Bór	10100.25
Głuszyca	8451.62
Jedlina-Zdrój	10145.76
Mieroszów	10589.78
Stare Bogaczowice	7116.51
Szczawno-Zdrój	9892.28
Walim	9150.92

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Na tle jednostek porównawczych gmina Mieroszów w 2024 r. osiąga najwyższy poziom dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wskaźnik ten przewyższa zarówno średnią dla powiatu wałbrzyskiego, jak i województwa dolnośląskiego, a także wartości notowane w pozostałych gminach powiatu. Oznacza to relatywnie silną pozycję finansową w ujęciu per capita oraz potencjalnie większą zdolność do finansowania zadań własnych i inwestycji. Jednocześnie utrzymanie tej pozycji wymaga stabilnego

zarządzania dochodami oraz dbałości o strukturę wpływów, tak aby wysoki poziom wskaźnika miał trwały charakter, a nie wynikał wyłącznie z czynników jednorazowych.

Rynek pracy

Poniżej zaprezentowane zostały dane dotyczące liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Mieroszów w latach 2019-2024

Wykres 17 Liczba bezrobotnych w gminie Mieroszów w latach 2019-2024

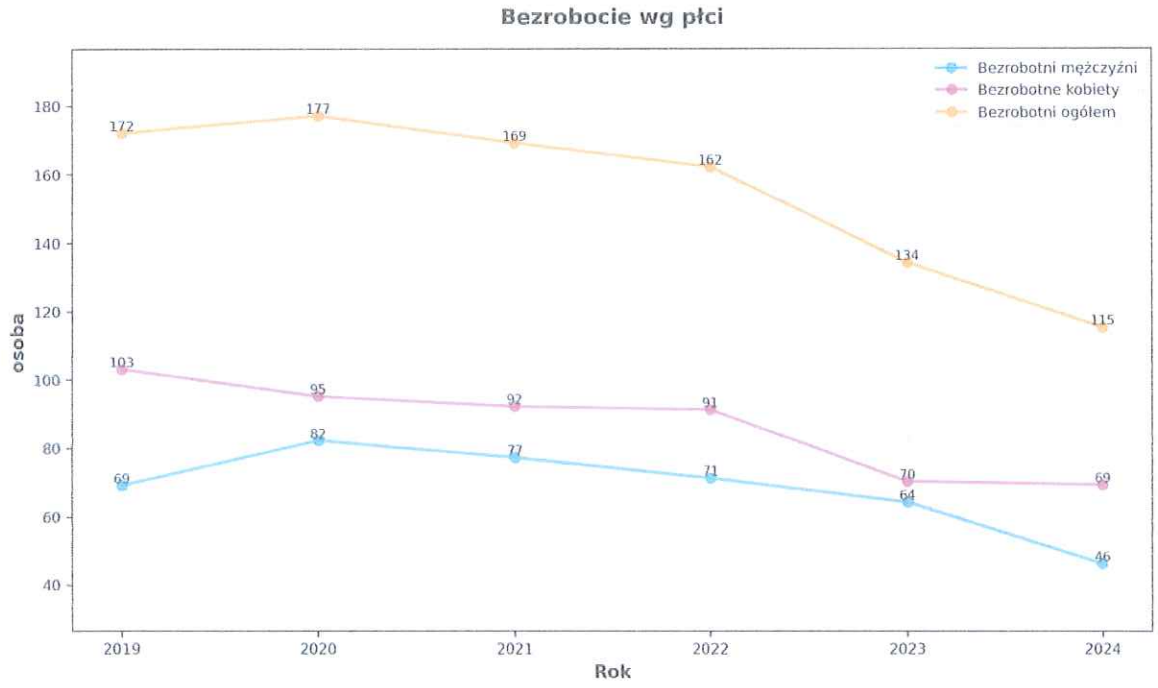

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W analizowanym okresie widoczny jest wyraźny trend spadkowy liczby osób bezrobotnych w gminie Mieroszów. Po przejściowym wzroście w 2020 r. nastąpiła systematyczna redukcja bezrobocia, szczególnie dynamiczna w latach 2022–2024. Spadek dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przy czym w całym okresie liczba bezrobotnych kobiet pozostaje wyższa niż mężczyzn. W 2024 r. poziom bezrobocia ogółem jest istotnie niższy niż na początku analizowanego okresu, co wskazuje na poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy. Z punktu widzenia rozwoju gminy oznacza to korzystne uwarunkowanie dla stabilizacji dochodów mieszkańców oraz zwiększenia aktywności ekonomicznej, przy jednoczesnej potrzebie dalszego wspierania grup bardziej narażonych na bezrobocie.

Tabela 17 Dane dotyczące bezrobocia w gminach powiatu wałbrzyskiego i w powiecie wałbrzyskim – stan na 2024 r.

GMINA/POWIAT	UDZIAŁ LICZBY BEZROBOTNYCH W LICZBIE OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM (%)	LICZBY BEZROBOTNYCH
Powiat wałbrzyski	4.60	1402
Boguszów-Gorce	6.40	529
Czarny Bór	5.20	143
Głuszyca	4.10	193
Jedlina-Zdrój	3.20	85
Mieroszów	3.30	115
Stare Bogaczowice	3.50	88
Szczawno-Zdrój	2.90	81
Walim	5.40	168

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane porównawcze za 2024 r. wskazują, że gmina Mieroszów charakteryzuje się relatywnie niskim udziałem bezrobotnych w populacji w wieku produkcyjnym na tle większości gmin powiatu wałbrzyskiego. Wskaźnik ten jest niższy niż średnia powiatowa oraz wyraźnie korzystniejszy niż w gminach o najwyższym poziomie bezrobocia, takich jak Boguszów-Gorce czy Walim. Jednocześnie liczba bezrobotnych pozostaje umiarkowana w porównaniu z większymi jednostkami. Oznacza to względnie stabilną sytuację rynku pracy w gminie, choć utrzymanie tej pozycji wymaga dalszego wspierania aktywności zawodowej i dywersyfikacji lokalnej gospodarki.

Rynek pracy mieszkańców Gminy Mieroszów należy rozpatrywać również w ujęciu ponadlokalnym. Gmina pozostaje funkcjonalnie powiązana z Wałbrzychem i Aglomeracją Wałbrzyską, a jej przygraniczne położenie stwarza również możliwość podejmowania zatrudnienia po stronie czeskiej. Jednocześnie dostępne na potrzeby niniejszej Strategii dane nie pozwalają na wiarygodne określenie liczby mieszkańców pracujących na terenie gminy, dojeżdżających do pracy w Wałbrzychu ani podejmujących zatrudnienie w Republice Czeskiej. Zasadne jest uwzględnianie tych powiązań w dalszym monitorowaniu lokalnego rynku pracy oraz przy planowaniu polityki transportowej i gospodarczej.

DIAGNOZA

Sytuacja gospodarcza gminy Mieroszów jest kształtowana przez jednoczesne oddziaływanie dwóch „ram rozwojowych": z jednej strony są to silne ograniczenia przestrzenne wynikające z dużego udziału terenów rolnych i leśnych oraz wysokich walorów środowiskowo-krajobrazowych, a z drugiej – przewaga drobnej przedsiębiorczości usługowej w strukturze lokalnej aktywności gospodarczej. W praktyce oznacza to, że gospodarka gminy ma profil typowy dla obszaru sudeckiego, w którym relatywnie trudniej o rozwój działalności wymagających rozległych terenów inwestycyjnych i intensywnej urbanizacji, natomiast łatwiej o rozwój usług lokalnych oraz funkcji czasu wolnego (turystyka, rekreacja, usługi towarzyszące), pod warunkiem równoważenia presji rozwojowej z ochroną zasobów przyrodniczych.

Struktura podmiotów gospodarczych i rynek pracy wskazują na dominację mikrofirm i samozatrudnienia oraz utrwalony, usługowy charakter lokalnej gospodarki. W ujęciu funkcjonalnym jest to układ oparty na aktywności rozproszonej, wrażliwej na zmiany popytu i koniunktury, z istotną rolą branż obsługowych (w tym handlu, budownictwa i transportu) oraz rosnącym znaczeniem wybranych usług specjalistycznych. Jednocześnie rolnictwo – mimo przestrzennej obecności użytków rolnych – pełni przede wszystkim rolę uzupełniającą, a nie dominujące źródło zatrudnienia, co potwierdza przesunięcie ciężaru aktywności ekonomicznej w stronę usług i działalności okołomiejskich/okołoturystycznych. Taki profil sprzyja elastyczności i przedsiębiorczości oddolnej, ale ogranicza potencjał tworzenia większej

liczby stabilnych miejsc pracy w większych podmiotach, co przekłada się na większą zależność dochodową mieszkańców od kondycji mikroprzedsiębiorstw.

Z perspektywy rozwojowej szczególną rolę odgrywa funkcja turystyczno-rekreacyjna, której znaczenie wynika z rozpoznawalności wybranych miejscowości i zasobów krajobrazowych oraz z istniejącej infrastruktury szlaków i aktywności outdoorowych. Jednocześnie jest to funkcja z natury podatna na sezonowość i wahania popytu, co wpływa na stabilność przychodów części lokalnych podmiotów, a także na strukturę zatrudnienia. W konsekwencji gospodarka gminy ma charakter „dwusuwowy": w okresach wysokiego popytu generuje zwiększoną aktywność usługową, natomiast poza sezonem rośnie znaczenie usług lokalnych niezwiązanych bezpośrednio z ruchem turystycznym.

Finanse publiczne w badanym okresie charakteryzowały się wzrostem nominalnej skali dochodów i wydatków przy okresowych napięciach równowagi budżetowej, co wskazuje na jednoczesne zwiększanie aktywności inwestycyjnej i większą wrażliwość na zmienność źródeł finansowania (w tym transfery zewnętrzne). Pozycja dochodowa gminy w ujęciu per capita na tle otoczenia terytorialnego jest relatywnie korzystna, jednak zmienność w czasie sugeruje, że część wysokich wartości może wynikać z czynników nie w pełni powtarzalnych (np. cykliczność projektów, jednorazowe wpływy), co w diagnozie oznacza potrzebę ostrożnej interpretacji potencjału finansowego jako stałej „bazy", a nie wyłącznie chwilowego efektu zwiększonych strumieni zewnętrznych.

Rynek pracy w ostatnich latach wykazuje poprawę mierzoną spadkiem bezrobocia oraz relatywnie korzystną pozycją gminy na tle jednostek powiatowych. W diagnozie oznacza to, że presja bezrobocia nie jest obecnie głównym czynnikiem ograniczającym rozwój, natomiast kluczowym uwarunkowaniem pozostaje struktura gospodarki: wysoka rola mikroprzedsiębiorczości i usług, w tym usług sezonowych, oraz ograniczona obecność większych pracodawców. Układ ten sprzyja utrzymywaniu aktywności zawodowej przy jednoczesnym ryzyku większej zmienności dochodów i większej wrażliwości na wahania popytu w usługach.

Łącznie diagnoza wskazuje, że gospodarka gminy Mieroszów opiera się na relatywnie stabilnej, lecz rozproszonej bazie przedsiębiorczości usługowej, działającej w warunkach istotnych ograniczeń przestrzennych i środowiskowych oraz z naturalnym potencjałem rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej. Kondycja finansów samorządowych i poprawa sytuacji na rynku pracy tworzą korzystne tło dla realizacji zadań rozwojowych, jednak trwałość tego potencjału zależy od zdolności utrzymania równowagi pomiędzy potrzebami inwestycyjnymi a stabilnością budżetu oraz od wzmocnienia odporności lokalnej gospodarki na sezonowość i wahania koniunktury.

1.3 Sytuacja przestrzenna

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji przestrzennej gminy Mieroszów. Opisano uwarunkowania lokalizacyjne oraz dostępność komunikacyjną, z uwzględnieniem położenia przy granicy państwa i warunków fizjograficznych obszaru górskiego, które w sposób istotny determinują układ osadniczy oraz kierunki zagospodarowania. Następnie przedstawiono kwestie gospodarki odpadami, infrastruktury technicznej, dóbr kulturowych i zagospodarowania przestrzennego.

Infrastruktura drogowa i dostępność komunikacyjna

Gmina Mieroszów zlokalizowana jest w południowej części województwa dolnośląskiego w powiecie wałbrzyskim, na obszarze o charakterze górskim oraz w bezpośrednim powiązaniu z granicą państwa.

Rysunek 2 Lokalizacja gminy Mieroszów (kolor czerowny)na planie województwa dolnośląskiego

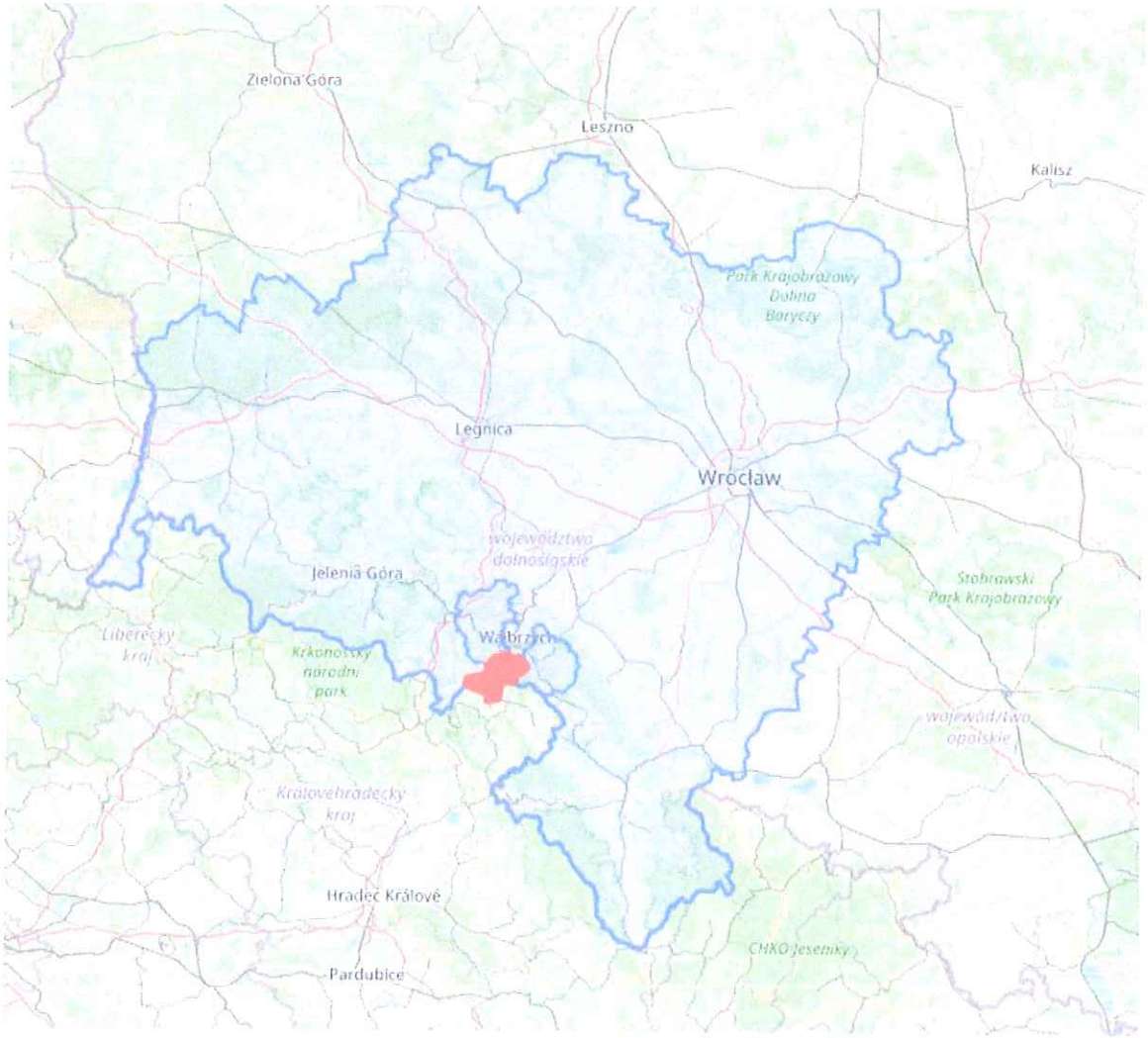

Układ drogowy uzupełnia ciąg komunikacyjny na kierunku Unisław Śląski – Jedlina-Zdrój, funkcjonujący w praktyce jako istotne powiązanie międzygminne; w dokumentach lokalnych bywa identyfikowany numeracją historyczną (dawna DW 380), przy czym formalnie od 1.01.2020 r. wskazany odcinek został pozbawiony kategorii drogi wojewódzkiej, co ma znaczenie dla przypisania kompetencji zarządczych i planowania utrzymania. Równolegle istotnym elementem dostępności komunikacyjnej gminy jest linia kolejowa nr 291 (Boguszów-Gorce Wschód – Wałbrzych Szczawienko – Mieroszów – granica państwa), wzmacniająca powiązania regionalne i transgraniczne.

W ujęciu diagnostycznym oznacza to, że rozwój przestrzenny gminy w największym stopniu „prowadzą" główne osie transportowe (DK 35 oraz korytarz kolejowy) oraz uwarunkowania górskie, które ograniczają swobodę lokalizacji nowej zabudowy i podnoszą znaczenie działań modernizacyjno-utrzymaniowych w infrastrukturze towarzyszącej (bezpieczeństwo ruchu, ciągłość dostępności w sołectwach, odporność układu na warunki terenowe i pogodowe).Sieć dróg stanowią droga krajowa, drogi powiatowe, gminne oraz wewnętrzne (w tym dojazdowe do terenów rolnych i leśnych), które łącznie zapewniają podstawową obsługę komunikacyjną mieszkańców i powiązania pomiędzy sołectwami. Kluczowe powiązanie ponadlokalne tworzy droga krajowa nr 35, która stanowi główną oś dojazdu w kierunku Wałbrzycha oraz zapewnia połączenie z przejściem w relacji transgranicznej (kierunek Meziměstí).

Dziedzictwo kulturowe

Na obszarze gminy zachowało się zróżnicowane dziedzictwo materialne o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, obejmujące m.in. historyczne układy przestrzenne (w tym miejski układ urbanistyczny Mieroszowa oraz uzdrowiskowy układ urbanistyczno-krajobrazowy w Sokołowsku), zabudowę sakralną, rezydencjonalną i mieszkalną (kamienice oraz obiekty wiejskie), a także relikty i obiekty związane z dawną funkcją uzdrowiskową i rozwojem osadnictwa w Sudetach. Zakres i rozmieszczenie obiektów objętych ochroną konserwatorską potwierdzają: (1) Gminna Ewidencja Zabytków – zestawienie zabytków nieruchomych (GEZ) opublikowana w BIP Gminy Mieroszów oraz (2) ustalenia dokumentów planistycznych i okołoplanistycznych dotyczących ochrony dziedzictwa na etapie przygotowania aktów planowania przestrzennego.

Rejestr zabytków nieruchomych

W aktualnym wykazie ujęto 33 wpisy do rejestru zabytków nieruchomych (pozycje posiadające numer rejestru i datę wpisu). Poniżej zestawiono wpisy rejestrowe (wg GEZ – Gminna Ewidencja Zabytków, zestawienie zabytków nieruchomych Gminy Mieroszów):

- Mieroszów – historyczny układ urbanistyczny miejscowości (nr rejestru: A/5913/624; data wpisu: 01.09.1959).
- Mieroszów, ul. Kopernika 9 – budynek poczty (nr rejestru: A/4442/1123/Wł; data wpisu: 02.05.1985).
- Mieroszów, ul. Kościelna – kościół paraf. p.w. św. Michała Archanioła (nr rejestru: A/1836/1741; data wpisu: 30.06.1966).
- Mieroszów, ul. Kościelna 6 – d. szkoła ewangelicka, ob. dom mieszkalny (nr rejestru: A/4440/1120/Wł; data wpisu: 02.05.1985).
- Mieroszów, ul. Kościelna 8 – Dom Pastora, ob. dom mieszkalny (nr rejestru: A/4448/1742; data wpisu: 30.06.1966).
- Mieroszów, ul. Kościelna 9 – d. szkoła katolicka, ob. dom katechetyczny (nr rejestru: A/4441/1121/Wł; data wpisu: 02.05.1985).
- Mieroszów, ul. Kościelna 10 – plebania (nr rejestru: A/1837/1122/Wł; data wpisu: 02.05.1985).

- Mieroszów, pl. Niepodległości 1 – dom handlowy, ob. ratusz (nr rejestru: A/4449/1743; data wpisu: 30.06.1966).
- Mieroszów, pl. Niepodległości 3 i 4 – dom mieszkalny (nr rejestru: A/4450/1744; data wpisu: 30.06.1966).
- Mieroszów, pl. Niepodległości 5 – dom mieszkalny (nr rejestru: A/4451/1745; data wpisu: 30.06.1966).
- Mieroszów, pl. Niepodległości 6 – fasada domu (nr rejestru: A/4443/1118/Wł; data wpisu: 02.05.1985).
- Mieroszów, pl. Niepodległości 7 – dom mieszkalny (nr rejestru: A/4444/1119/Wł; data wpisu: 02.05.1985).
- Mieroszów, pl. Niepodległości 17 – dom mieszkalny (nr rejestru: A/4452/1746; data wpisu: 30.06.1966).
- Mieroszów, pl. Niepodległości 27 – dom mieszkalny (nr rejestru: A/4453/1747; data wpisu: 30.06.1966).
- Mieroszów, ul. Strzelców 1 – dwór Bractwa Strzeleckiego, ob. dom mieszkalny (nr rejestru: A/4447/1126/Wł; data wpisu: 02.05.1985).
- Mieroszów, ul. Wolności 27 – d. tkalnia Helda, ob. Przedszkole (nr rejestru: A/4445/1124/Wł; data wpisu: 02.05.1985).
- Mieroszów, ul. Żeromskiego 30 – d. budynek sądu, ob. Gimnazjum (nr rejestru: A/4446/1125/Wł; data wpisu: 02.05.1985).
- Różana 28 – kuźnia (nr rejestru: A/4566/928/Wł; data wpisu: 10.01.1983).
- Rybnica Leśna – kościół fil. p.w. św. Jadwigi (nr rejestru: A/1671/487; data wpisu: 20.02.1959).
- Rybnica Leśna – dzwonnica przy kościele (nr rejestru: A/1503/1; data wpisu: 31.12.2009).
- Rybnica Leśna – mur otaczający kościół (nr rejestru: A/1503/2; data wpisu: 31.12.2009).
- Rybnica Leśna – zamek Radosno, ruina (nr rejestru: A/4414/674; data wpisu: 28.03.1960).
- Rybnica Leśna 27 – schronisko „Andrzejówka" (nr rejestru: A/6096; data wpisu: 31.10.2018).
- Sokołowsko – uzdrowiskowy układ urbanistyczno-krajobrazowy miejscowości (nr rejestru: A/4702/679/Wł; data wpisu: 27.01.1978).
- Sokołowsko, ul. Główna 1 – dom mieszkalny (nr rejestru: A/4704/1411/Wł; data wpisu: 29.08.1994).
- Sokołowsko, ul. Różana 1 – pensjonat w zespole d. sanatorium „Grunwald", ob. dom mieszkalny (nr rejestru: A/6227; data wpisu: 26.08.2022).
- Sokołowsko, ul. Różana 2 – d. sanatorium „Grunwald", ob. Międzynarodowe Centrum Kultury (nr rejestru: A/4705/1888/Wł; data wpisu: 19.12.1966).
- Sokołowsko, ul. Różana – park sanatoryjny w zespole d. sanatorium „Grunwald" (nr rejestru: A/4706/998/Wł; data wpisu: 29.03.1984).
- Sokołowsko, ul. Unisławska 8 – cerkiew p.w. Michała Archanioła (nr rejestru: A/4703/1048/Wł; data wpisu: 30.11.1984).
- Unisław Śląski – kościół fil. p.w. Wniebowzięcia NMP (nr rejestru: A/1838/1753; data wpisu: 30.06.1966).
- Unisław Śląski – kościół poewangelicki (nr rejestru: A/4578/772/Wł; data wpisu: 08.11.1980).
- Unisław Śląski 16 – stodoła w zespole mieszkalno-gospodarczym (nr rejestru: A/4577/927/Wł; data wpisu: 10.01.1983).
- Unisław Śląski 110 – karczma, ob. dom mieszkalny (nr rejestru: A/4576/1573/Wł; data wpisu: 30.05.1997).

Gminna ewidencja zabytków i inne wykazy

Aktualny wykaz zabytków nieruchomych opublikowany w BIP obejmuje łącznie 318 pozycji (w tym wpisy rejestrowe oraz obiekty ujęte w ewidencji), co wskazuje na szerokie rozproszenie zasobów dziedzictwa w strukturze osadniczej gminy oraz istotne znaczenie ochrony krajobrazu kulturowego w

działaniach planistycznych i inwestycyjnych (zwłaszcza przy rozwoju funkcji mieszkaniowej, usługowej i turystycznej).

Zabytki archeologiczne

Zgodnie z aktualnym wykazem opublikowanym w BIP (metryka publikacji: 10.02.2023), na obszarze gminy rozpoznano 51 stanowisk archeologicznych (ujęcie wg AZP), co w praktyce oznacza konieczność stałego uwzględniania uwarunkowań archeologicznych w procedurach planistycznych i przy realizacji robót ziemnych (w tym obowiązków uzgodnieniowych i ewentualnych badań).

W ujęciu diagnostycznym skala zasobów objętych ochroną konserwatorską wskazuje na potrzebę trwałego powiązania polityki przestrzennej i inwestycyjnej z wymogami ochrony dziedzictwa (w szczególności w obszarach historycznych układów Mieroszowa i Sokołowsko oraz w otoczeniu obiektów rejestrowych). Jednocześnie zasoby te stanowią istotny potencjał rozwojowy dla funkcji turystycznych i uzdrowiskowych, o ile rozwój zagospodarowania będzie prowadzony w sposób ograniczający ryzyka konfliktów przestrzennych i proceduralnych. Stała obecność stanowisk archeologicznych wymaga natomiast przewidywania skutków czasowych i kosztowych na etapie przygotowania przedsięwzięć, w tym robót ziemnych.

Gospodarka odpadami

System gospodarowania odpadami komunalnymi w gminie jest realizowany w oparciu o regulacje lokalne (regulamin utrzymania czystości i porządku) oraz coroczne dokumenty operacyjne (harmonogramy) i sprawozdawcze (analizy stanu gospodarki odpadami). W praktyce przyjęto model selektywnej zbiórki u źródła, uzupełniony o funkcjonowanie punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) oraz okresowe zbiórki odpadów problemowych.

Zasady odbioru i selektywnej zbiórki

Odbiór odpadów komunalnych prowadzony jest w podziale na frakcje selektywne oraz frakcję resztkową (zmieszaną), przy czym w analizie stanu gospodarki odpadami za 2024 r. wskazano m.in. częstotliwości odbioru w zabudowie jednorodzinnej (np. odpady zmieszane – co do zasady co 2 tygodnie; bioodpady – sezonowo częściej; szkło – rzadziej, w cyklu kilkutygodniowym). Utrzymanie czytelnych zasad segregacji i stabilnego kalendarza odbioru ma znaczenie dla ograniczania udziału frakcji resztkowej i poprawy poziomów przygotowania do ponownego użycia oraz recyklingu.

PSZOK i odpady problemowe

Na terenie gminy funkcjonuje PSZOK zlokalizowany przy ul. Wolności 27A, który przyjmuje odpady problemowe i selektywnie zebrane (m.in. wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, opony, chemikalia, tekstylia/odzież, gruz i odpady budowlane w określonych limitach). Z analizy za 2024 r. wynika ponadto, że na terenie gminy działa odrębny punkt zbiórki przeterminowanych leków (wskazano lokalizację w urzędzie oraz w aptece). W analizie odnotowano spadek liczby korzystających z PSZOK w porównaniu z rokiem poprzednim, co wymaga bieżącego monitorowania, ponieważ przekłada się na ryzyko kierowania odpadów problemowych do frakcji zmieszanej.

Podmiot odbierający i zagospodarowanie

W dokumentach gminnych jako kluczowy wykonawca usług odbioru odpadów wskazywane jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „SANIKOM" Sp. z o.o. (informacje o obsłudze w materiałach harmonogramowych i analizach). Analiza za 2024 r. opisuje również standardowy łańcuch postępowania

z odpadami zmieszanymi (mechaniczno-biologiczne przetwarzanie, wydzielanie frakcji surowcowych oraz biostabilizacja frakcji podsitowej), co wyznacza technologiczne uwarunkowania osiągania wymaganych poziomów recyklingu i ograniczania składowania.

Z perspektywy diagnozy utrzymanie stabilnych harmonogramów i jednoznacznych zasad segregacji pozostaje warunkiem ograniczania strumienia frakcji resztkowej, a tym samym kosztów funkcjonowania systemu oraz ryzyk niewywiązania się z wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu. Funkcjonowanie PSZOK stanowi kluczowy element obsługi odpadów problemowych, przy czym spadek liczby korzystających sygnalizuje potrzebę bieżącej oceny dostępności i wykorzystania tego narzędzia w praktyce. Uwarunkowania technologiczne zagospodarowania odpadów zmieszanych (MBP) wskazują natomiast, że efektywność selektywnej zbiórki „u źródła" wprost przekłada się na możliwości odzysku surowców oraz ograniczania składowania.

Wykres 18 Wpływy i wydatki związane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami w gminie Mieroszów w latach 2023-2024 (w zł)

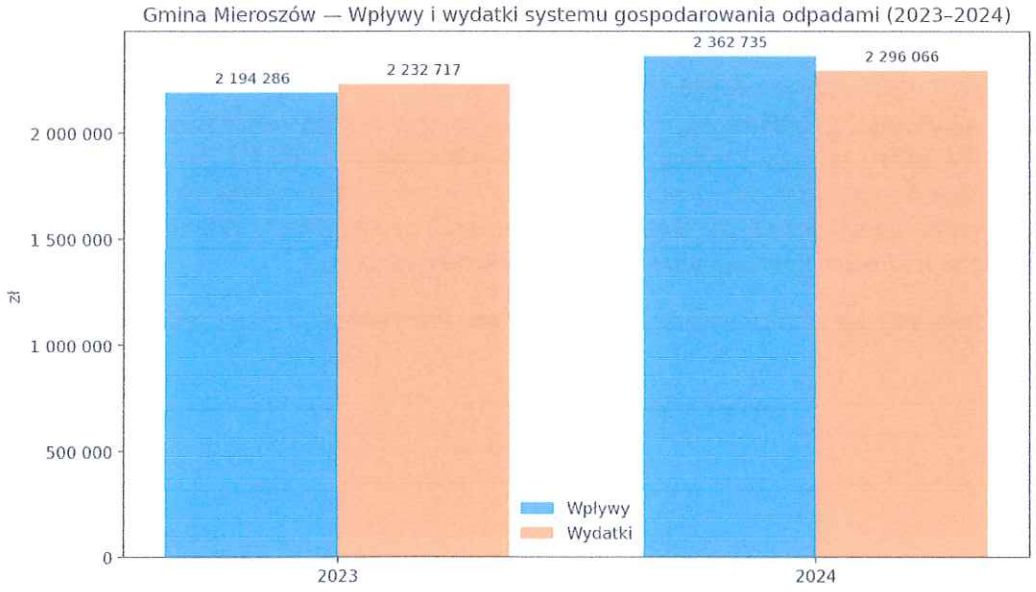

Źródło: opracowanie własne na podstawie Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Mieroszów za 2023 r. i Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Mieroszów za 2024 r.

W latach 2023–2024 system gospodarowania odpadami w gminie Mieroszów pozostawał zasadniczo zbilansowany, przy czym w 2023 r. odnotowano niewielki deficyt (wydatki nieznacznie przewyższały wpływy), natomiast w 2024 r. system wygenerował nadwyżkę – wpływy były wyższe niż poniesione koszty. Oznacza to poprawę relacji finansowej rok do roku oraz zwiększenie stabilności systemu. Z punktu widzenia gminy świadczy to o skuteczniejszym dostosowaniu stawek opłat lub optymalizacji kosztów funkcjonowania systemu, co ogranicza ryzyko konieczności dopłat z budżetu ogólnego i wzmacnia zasadę samofinansowania gospodarki odpadami komunalnymi.

Poniżej zaprezentowano informacje dotyczące odpadów komunalnych w gminie Mieroszów w latach 2019-2024.

Wykres 19 Łączna masa odebranych odpadów komunalnych w gminie Mieroszów w latach 2019-2024 (Mg)

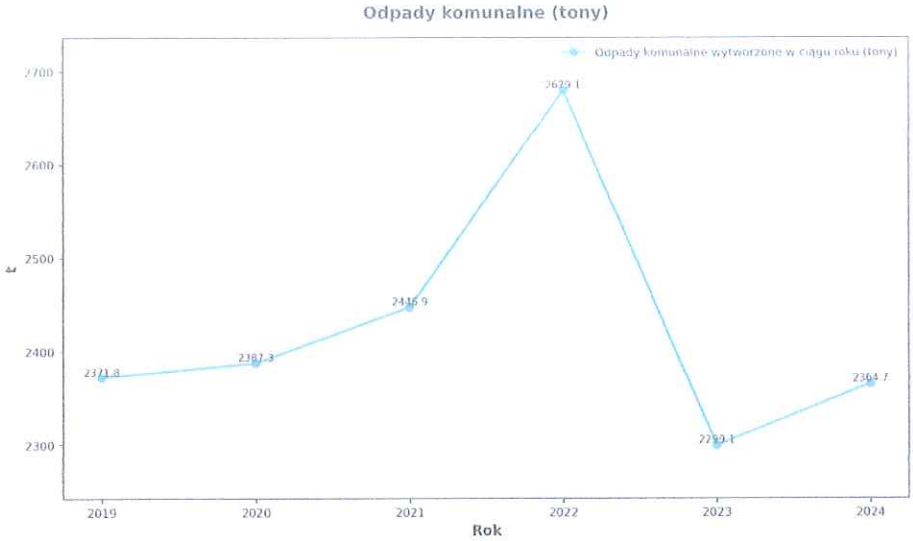

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane dotyczące ilości odpadów komunalnych wytworzonych w gminie Mieroszów w latach 2019–2024 wskazują na wyraźną zmienność poziomu wytwarzania odpadów. W latach 2019–2022 obserwowano systematyczny wzrost masy odpadów, z kulminacją w 2022 r., co może pozostawać w związku ze wzrostem aktywności gospodarczej, zmianami konsumpcyjnymi oraz większą skutecznością systemu ewidencji. W 2023 r. nastąpił istotny spadek ilości odpadów, a w 2024 r. ponowny umiarkowany wzrost, jednak bez powrotu do poziomu z 2022 r. Tendencje te wskazują na konieczność stałego monitorowania efektywności systemu gospodarowania odpadami, w tym poziomu selektywnej zbiórki i działań ograniczających ilość odpadów w przeliczeniu na mieszkańca.

Wykres 20 Dane dotyczące poziomu recyklingu odpadów zebranych na terenie gminy Mieroszów w latach 2019-2024

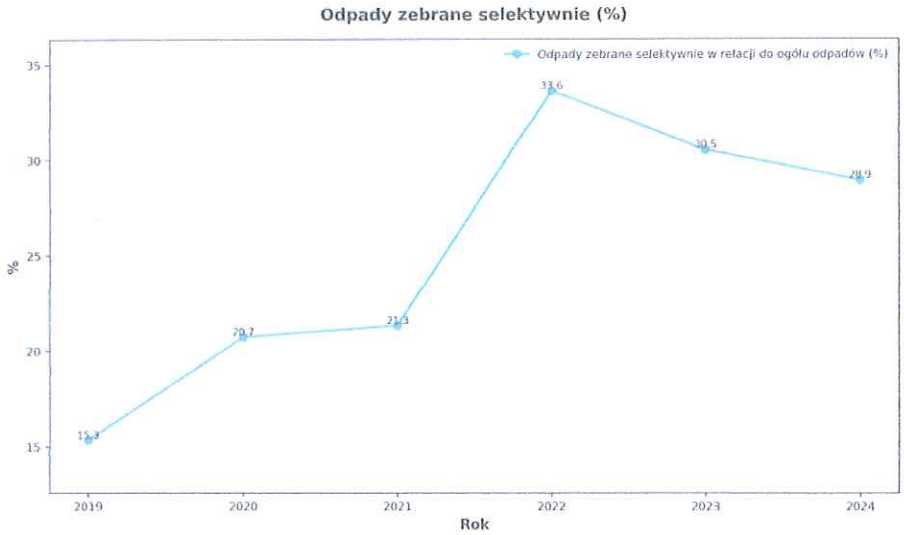

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W latach 2019–2022 udział odpadów zebranych selektywnie w gminie Mieroszów systematycznie wzrastał – z 15,3% do 33,6%, co świadczy o wyraźnej poprawie efektywności systemu segregacji oraz rosnącej świadomości mieszkańców. W 2023 i 2024 r. odnotowano jednak spadek wskaźnika do poziomu 30,5% oraz 28,9%, co może wskazywać na osłabienie dynamiki działań proekologicznych lub

zmiany w strukturze wytwarzanych odpadów. Mimo utrzymania poziomu wyższego niż w latach początkowych analizowanego okresu, tendencja spadkowa w ostatnich dwóch latach wymaga dalszego monitorowania oraz ewentualnego wzmocnienia działań edukacyjnych i organizacyjnych w zakresie selektywnej zbiórki odpadów.

Infrastruktura techniczna

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Gmina Mieroszów dysponuje czynną infrastrukturą zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz zbiorowego odprowadzania ścieków, opartą o sieci rozdzielcze i lokalne obiekty technologiczne. System jest prowadzony przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Mieroszowie jako przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne działające na obszarze gminy.

Sieć wodociągowa

Zaopatrzenie w wodę realizowane jest poprzez sieć wodociągową o długości przekraczającej 48 km. Według danych operatora, sieć obsługuje ponad 950 umów/odbiorców, a zasilanie zapewniają ujęcia i systemy o zróżnicowanym charakterze (m.in. ujęcia wód podziemnych oraz lokalne układy zbierania i podawania wody). Takie uwarunkowania powodują, że kluczowe znaczenie mają bieżące prace eksploatacyjne, utrzymanie jakości wody oraz odporność zasilania (ciągłość pracy ujęć i urządzeń).

Na obszarze gminy funkcjonują również odrębne rozwiązania taryfowe dla części usług świadczonych na wybranych obszarach, wynikające z organizacji rynku usług wodociągowych i zasięgu działania przedsiębiorstw. W szczególności Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. posiada zatwierdzoną taryfę dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę na obszarze wiejskim gminy, obejmującym miejscowości: Unisław Śląski, Rybnica Leśna i Kamionka.

Wykres 21 Osoby korzystające z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu wałbrzyskiego , województwa dolnośląskiego i w poszczególnych gminach powiatu wałbrzyskiego (2024 r.)

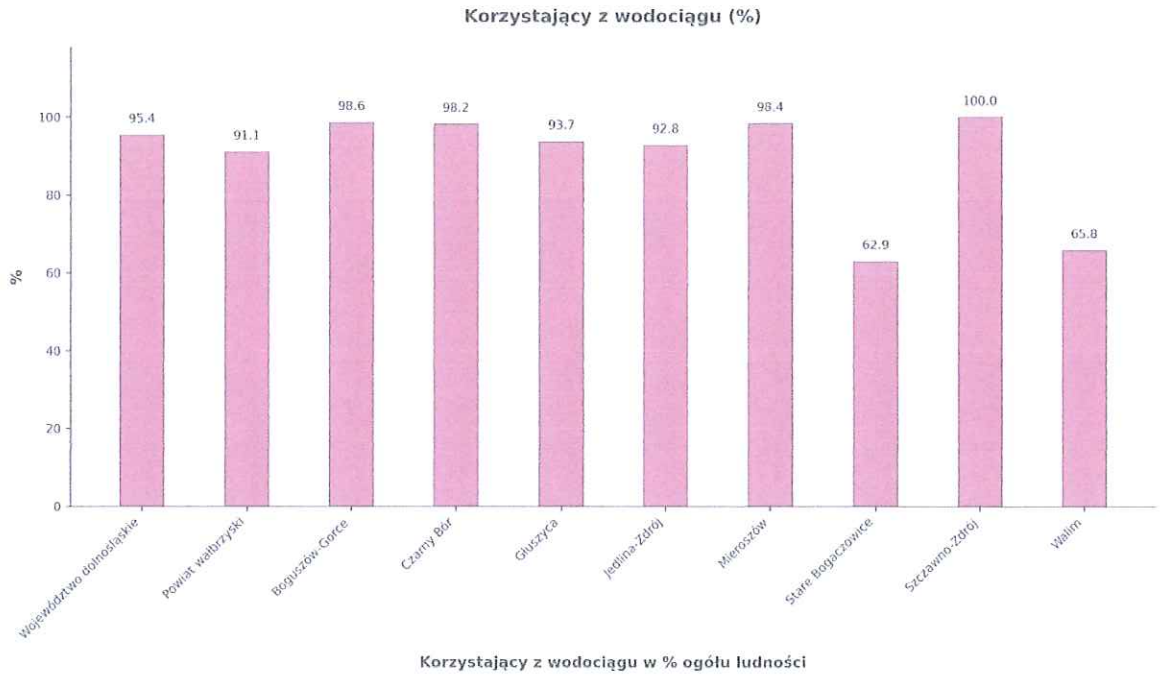

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W 2024 r. odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej w gminie Mieroszów wynosił 98,4%, co oznacza bardzo wysoki poziom wyposażenia infrastrukturalnego. Wskaźnik ten jest zbliżony do wartości notowanych w gminach takich jak Boguszów-Gorce czy Czarny Bór i wyższy niż w powiecie wałbrzyskim. Jednocześnie nie jest to najwyższy poziom w zestawieniu – pełne objęcie ludności siecią wodociągową odnotowano w Szczawnie-Zdroju. Dane wskazują na bardzo wysoki poziom dostępności sieci wodociągowej. Sam wskaźnik korzystania z sieci nie pozwala jednak na ocenę jej stanu technicznego, wieku, awaryjności ani skali strat wody, dlatego działania w tym obszarze powinny obejmować bieżącą ocenę stanu infrastruktury oraz jej sukcesywną modernizację.

Dla pełnej oceny potrzeb inwestycyjnych w zakresie zaopatrzenia w wodę istotne są również dane dotyczące wieku i struktury materiałowej sieci, jej awaryjności, wielkości strat wody, odcinków wymagających wymiany, a także wydajności i parametrów pracy ujęć oraz urządzeń służących uzdatnianiu wody. Dane te powinny być systematycznie aktualizowane na podstawie informacji przedsiębiorstw odpowiedzialnych za zaopatrzenie w wodę i wykorzystywane przy planowaniu modernizacji infrastruktury wodociągowej

Sieć kanalizacyjna

Zbiorowe odprowadzanie ścieków realizowane jest poprzez sieć kanalizacji sanitarnej o długości przekraczającej 19 km. Układ kanalizacyjny ma charakter miejscowy i jest powiązany z lokalnymi oczyszczalniami, co oznacza, że sprawność systemu w praktyce zależy zarówno od stanu sieci (w tym przepompowni i odcinków tłocznych), jak i od przepustowości oraz niezawodności obiektów oczyszczania.

Wykres 22 Osoby korzystające z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców w powiecie wałbrzyskim, województwie dolnośląskim i w poszczególnych gminach powiatu wałbrzyskiego (2024 r.)

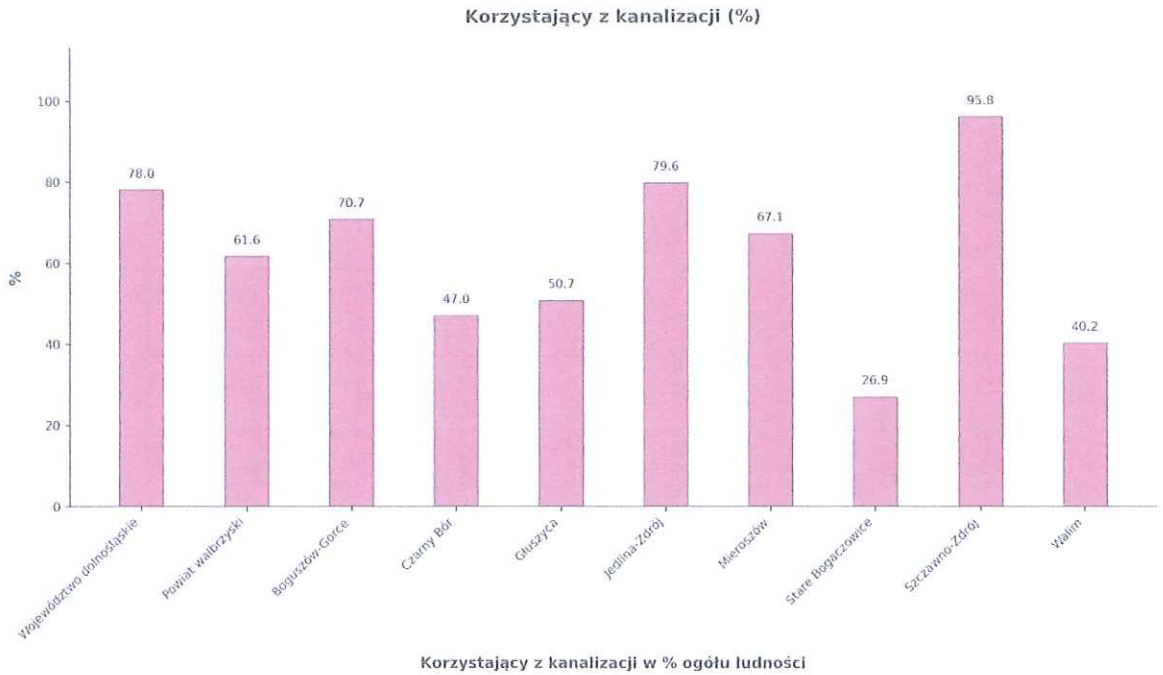

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W 2024 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 67,1% mieszkańców gminy Mieroszów, co oznacza istotnie niższy poziom skanalizowania niż w przypadku wodociągów. Wskaźnik ten jest wyższy niż w gminach takich jak Czarny Bór, Głuszyca, Stare Bogaczowice czy Walim, jednak wyraźnie niższy niż w Jedlinie-Zdroju i Szczawnie-Zdroju, a także poniżej średniej dla województwa dolnośląskiego. Dane wskazują, że mimo relatywnie dobrej pozycji na tle części gmin powiatu, rozwój infrastruktury kanalizacyjnej pozostaje jednym z kluczowych kierunków działań inwestycyjnych w gminie.

Wskaźnik udziału mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej nie pozwala na określenie, jaka część nieruchomości nie jest podłączona do istniejącej sieci pomimo technicznej możliwości przyłączenia, a jaka znajduje się na obszarach pozbawionych takiej możliwości. Dla właściwego programowania dalszej rozbudowy kanalizacji, w szczególności w Mieroszowie i Sokołowsku, zasadne jest bieżące zestawianie danych dotyczących nieruchomości podłączonych do sieci, posiadających możliwość przyłączenia oraz korzystających ze zbiorników bezodpływowych lub indywidualnych systemów oczyszczania ścieków. Dane te powinny stanowić podstawę ustalania kolejności i zakresu dalszych inwestycji kanalizacyjnych.

Oczyszczalnie ścieków

Na obszarze gminy funkcjonują trzy oczyszczalnie ścieków obsługujące układy lokalne, zlokalizowane w: Golińsku, Sokołowsku oraz Nowym Siodle. Według informacji operatora, projektowana przepustowość układu oczyszczania wynosi ok. 950 m^3/dobę, a oczyszczalnie zapewniają wysoką redukcję zanieczyszczeń organicznych (BZT5). Takie rozmieszczenie infrastruktury wskazuje na istotną rolę utrzymania sprawności oczyszczalni oraz kontroli dopływów w okresach zwiększonego obciążenia hydraulicznego.

Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy nie funkcjonuje system ciepła sieciowego. Ogrzewanie budynków mieszkalnych i części obiektów użyteczności publicznej realizowane jest przede wszystkim w oparciu o indywidualne źródła ciepła, co w praktyce oznacza dominację rozwiązań rozproszonych, zależnych od nośników energii oraz stanu technicznego instalacji w poszczególnych budynkach. W dokumentach gminnych zwraca się uwagę na brak centralnego systemu zaopatrzenia w ciepło i znaczenie modernizacji źródeł ciepła w kontekście ograniczania niskiej emisji.

Z punktu widzenia ograniczania niskiej emisji istotne znaczenie ma struktura źródeł ciepła wykorzystywanych w budynkach mieszkalnych, w szczególności udział urządzeń wykorzystujących paliwa stałe oraz tempo zastępowania ich rozwiązaniami mniej emisyjnymi. Ocena skali tego problemu powinna być prowadzona z wykorzystaniem aktualnych danych Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków oraz informacji dotyczących zasobu komunalnego i budynków, w których Gmina posiada udziały. Dane te powinny być wykorzystywane do planowania działań w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła, rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz innych rozwiązań służących poprawie jakości powietrza.

Sieć gazowa

Sieć gazowa nie ma charakteru powszechnego na obszarze gminy. W dokumentach gminnych wskazano, że zasadniczo występuje brak sieci gazowej, z zastrzeżeniem, że miasto Mieroszów jest częściowo wyposażone w sieć gazową, natomiast na obszarach pozostałych dostęp do gazu jest ograniczony i zwykle realizowany w formie rozwiązań indywidualnych. Uwarunkowania te wpływają na strukturę paliw wykorzystywanych w budynkach oraz na koszty i możliwości transformacji energetycznej w skali lokalnej.

Poniżej zaprezentowano porównanie gmin powiatu wałbrzyskiego, powiatu wałbrzyskiego i województwa dolnośląskiego pod kątem % mieszkańców korzystających z sieci gazowej w 2024 r.

Wykres 23 Osoby korzystające z sieci gazowej w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu wałbrzyskiego , województwa dolnośląskiego i w poszczególnych gminach powiatu wałbrzyskiego (2024 r.)

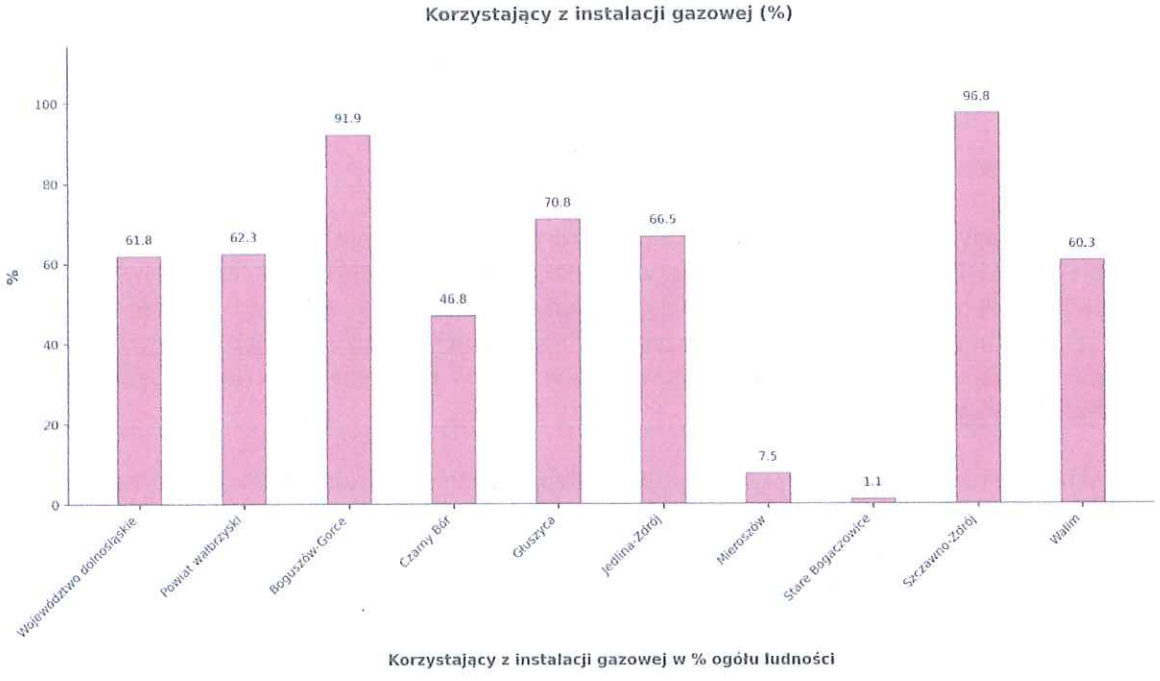

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W 2023 r. odsetek mieszkańców korzystających z instalacji gazowej w gminie Mieroszów wynosił 7,5%, co stanowi jeden z najniższych poziomów w powiecie wałbrzyskim. Wskaźnik ten jest wyraźnie niższy zarówno od średniej dla powiatu, jak i województwa dolnośląskiego oraz znacząco odbiega od poziomów notowanych w gminach takich jak Szczawno-Zdrój czy Boguszów-Gorce. Dane te wskazują na bardzo ograniczony dostęp do sieci gazowej na terenie gminy. Ma to istotne znaczenie dla struktury

wykorzystywanych źródeł ogrzewania w gospodarstwach domowych oraz dla planowania działań w zakresie polityki energetycznej i poprawy jakości powietrza. W kontekście transformacji energetycznej może to oznaczać konieczność rozwoju alternatywnych rozwiązań grzewczych oraz stopniowej rozbudowy infrastruktury technicznej.

Sieć elektroenergetyczna

Dystrybucję energii elektrycznej na obszarze gminy zapewnia TAURON Dystrybucja S.A. (właściwy terytorialnie oddział obejmuje m.in. Wałbrzych). Zasilanie odbiorców odbywa się poprzez lokalną infrastrukturę dystrybucyjną (sieć średniego i niskiego napięcia oraz stacje transformatorowe), a zasady przyłączania nowych obiektów i prowadzenia robót w sąsiedztwie urządzeń elektroenergetycznych są uzgadniane z operatorem systemu dystrybucyjnego (m.in. w trybie wydawania warunków/uzgodnień technicznych). Potwierdzają to dokumenty planistyczne gminy odnoszące się do istniejących linii niskiego napięcia (0,4 kV) oraz praktyka uzgodnień inwestycji z operatorem sieci (np. w zakresie kabli SN, obwodów nN i stacji transformatorowych na obszarach objętych robotami). Z perspektywy diagnostycznej oznacza to, że rozwój funkcji mieszkaniowych, usługowych i turystycznych (w tym inwestycje o większym poborze mocy oraz przyłączanie mikroinstalacji OZE) będzie w praktyce zależał od dostępności mocy przyłączeniowych i lokalnych ograniczeń sieciowych, a część działań rozwojowych będzie wymagała koordynacji z operatorem (przebudowy/kolizje, dostosowanie układu sieci, etapowanie inwestycji). W kontekście bezpieczeństwa dostaw istotne jest również, że zgłoszenia awarii i informacje o wyłączeniach realizowane są w dedykowanych kanałach operatora (pogotowie energetyczne).

Infrastruktura teleinformatyczna

Dostęp do usług telekomunikacyjnych na terenie gminy ma charakter mieszany: obejmuje sieci stacjonarne (w tym światłowodowe) oraz sieci ruchome. W ujęciu regionalnym gmina była uwzględniana w działaniach inwestycyjnych dotyczących rozbudowy infrastruktury światłowodowej realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (obszar „Wałbrzyski A"), co poprawiało dostęp do szybkiego internetu na terenach wcześniej słabiej obsłużonych; operatorzy prowadzili również działania informacyjne/promocyjne dotyczące dostępu do usług światłowodowych w samej gminie. Jednocześnie, dla potrzeb diagnozy strategicznej kluczowe jest podejście „adresowe": faktyczny zasięg usług stacjonarnych (w tym przepływności i dostępni operatorzy) powinien być weryfikowany w publicznych rejestrach państwowych, w szczególności w serwisie internet.gov.pl / SIDUSIS, który agreguje dane o zasięgach i planach inwestycyjnych w ujęciu punktów adresowych. Równolegle, obecność i lokalizacje infrastruktury radiokomunikacyjnej (np. stacji bazowych) mogą być sprawdzane w systemach Urzędu Komunikacji Elektronicznej, w tym w portalu mapowym PIT. Z punktu widzenia strategii oznacza to, że choć gmina korzysta z efektów inwestycji szerokopasmowych, nadal należy zakładać nierównomierność pokrycia (zwłaszcza w układzie rozproszonej zabudowy i terenów górskich) i prowadzić politykę „domykania białych plam" poprzez koordynację z operatorami oraz monitorowanie naborów wsparcia (np. działania Centrum Projektów Polska Cyfrowa dla obszarów wykluczonych cyfrowo).

Zagospodarowanie przestrzenne

Kierunki polityki przestrzennej gminy określa Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Mieroszów, przyjęte Uchwałą Nr IV/15/02 Rady Miejskiej Mieroszowa z dnia 30 grudnia 2002 r.; dokument był następnie aktualizowany (m.in. II wydanie z 31 marca 2006 r. oraz zmiana z 27 grudnia 2017 r.). Oznacza to, że gmina dysponuje wieloletnim dokumentem wyznaczającym podstawowe kierunki rozwoju przestrzennego, przy czym wymaga on dostosowania do

aktualnych uwarunkowań prawnych, w szczególności do zasad wprowadzonych w związku z reformą systemu planowania przestrzennego (plan ogólny).

W 2025 r. podjęto formalne działania zmierzające do opracowania planu ogólnego: Uchwała Nr XII/81/2025 Rady Miejskiej Mieroszowa z dnia 27 lutego 2025 r. dotyczy przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy. W uzasadnieniu wskazano m.in. skutki wejścia w życie nowych przepisów planistycznych, w tym powiązanie możliwości uchwalania i zmiany aktów planowania miejscowego z uprzednim uchwaleniem planu ogólnego po określonej dacie granicznej, a także obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ). Plan ogólny będzie dokumentem określającym zasady kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, w tym lokalizacji funkcji mieszkaniowych, usługowych, turystycznych i produkcyjnych.

Równolegle gmina stosuje miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla wybranych obszarów. W praktyce oznacza to zróżnicowany stopień pokrycia gminy planami miejscowymi – część terenów objęta jest ustaleniami mpzp, natomiast w pozostałych przypadkach realizacja zamierzeń inwestycyjnych wymaga zastosowania trybów indywidualnych, zgodnie z obowiązującymi przepisami. W 2024 r. prowadzono działania związane z uchwalaniem mpzp oraz zmianami studium. Dostęp do dokumentów planistycznych oraz wykazów aktów planowania zapewniają publiczne rejestry i serwisy mapowe.

Mobilność

Układ transportowy gminy opiera się na drodze krajowej nr 35 oraz sieci dróg samorządowych, których przebieg w znacznym stopniu uwarunkowany jest rzeźbą terenu i przebiegiem dolin. Droga krajowa nr 35 stanowi podstawową oś komunikacyjną, zapewniającą powiązania z ośrodkami ponadlokalnymi oraz z kierunkiem granicznym; w dokumentach gminnych jej stan techniczny oceniany jest jako dobry. W dokumentach wskazywana jest również trasa relacji Unisław Śląski – Jedlina-Zdrój, przy czym należy uwzględnić, że odcinek Unisław Śląski (DK35) – Głuszyca (DW381), określany jako „dawna DW 380", został w 2019 r. pozbawiony kategorii drogi wojewódzkiej i zaliczony do dróg powiatowych. Zmiana kategorii drogi ma znaczenie dla sposobu jej utrzymania, planowania inwestycji oraz dostępnych źródeł finansowania. Sieć dróg powiatowych i gminnych zapewnia dostępność wewnętrzną oraz dojazd do miejscowości i obszarów o funkcji turystycznej. Długość dróg gminnych wynosi ok. 35,53 km, z czego ok. 70,3% posiada nawierzchnię ulepszoną (bitumiczną lub brukową), a ok. 29,7% stanowią drogi gruntowe. Wykaz dróg powiatowych, obejmujący numerację i przebieg odcinków, publikowany jest przez administrację powiatową.

Istotnym elementem systemu mobilności jest transport kolejowy. Przez gminę przebiega linia kolejowa nr 291 (Boguszów-Gorce Wschód – Mieroszów – granica państwa z przedłużeniem do Czech). W dokumentach odnotowano modernizację infrastruktury oraz potencjał uruchomienia całorocznych połączeń pasażerskich, co wzmacnia znaczenie kolei w obsłudze ruchu turystycznego i powiązań transgranicznych. W perspektywie obowiązywania Strategii rozwój ponadlokalnych i transgranicznych połączeń kolejowych może stanowić istotny czynnik zwiększający dostępność komunikacyjną gminy, wzmacniający ruch turystyczny oraz rozwój lokalnych usług turystycznych, noclegowych i gastronomicznych. Realizacja tego potencjału pozostaje jednak uzależniona od decyzji zarządców infrastruktury kolejowej, organizatorów przewozów oraz innych podmiotów właściwych w zakresie transportu kolejowego. W zakresie publicznego transportu zbiorowego gmina funkcjonuje w modelu porozumienia międzygminnego, w którym organizatorem transportu jest Wałbrzych. W 2024 r. obsługiwane były dwie linie komunikacyjne:

– linia nr 12: Wałbrzych – Rybnica Leśna (rejon schroniska „Andrzejówka"),

– linia nr 15: Wałbrzych – Golińsk przez Unisław Śląski, Sokołowsko i Mieroszów.

Wydatki gminy na lokalny transport zbiorowy w ramach porozumienia wyniosły w 2024 r. 652 530,64 zł. Na terenie gminy funkcjonują 44 przystanki komunikacyjne, w tym 19 pozostających w zarządzie gminy; koszty ich utrzymania w 2024 r. wyniosły 7 000,00 zł. W dokumentach wskazano również sezonowe połączenie do czeskiego Meziměstí oraz istotną rolę przewoźników prywatnych na wybranych relacjach.

Układ mobilności gminy ma zatem charakter komplementarny: droga krajowa pełni funkcję podstawowej osi komunikacyjnej o znaczeniu ponadlokalnym, natomiast kolej stanowi element wzmacniający dostępność w relacjach turystycznych i transgranicznych. Równolegle znaczenie mają drogi samorządowe oraz system transportu zbiorowego, zapewniające dostępność wewnętrzną i powiązania z ośrodkiem powiatowym.

Mieszkalnictwo

Na zasoby mieszkaniowe występujące na terenie gminy składa się łącznie 2900 mieszkań zgodnie ze stanem na 2024 r.

Poniżej przedstawiono jak zmieniała się liczba mieszkań w gminie Mieroszów w latach 2019-2024.

Wykres 24 Liczba mieszkań w gminie Mieroszów w latach 2019-2024

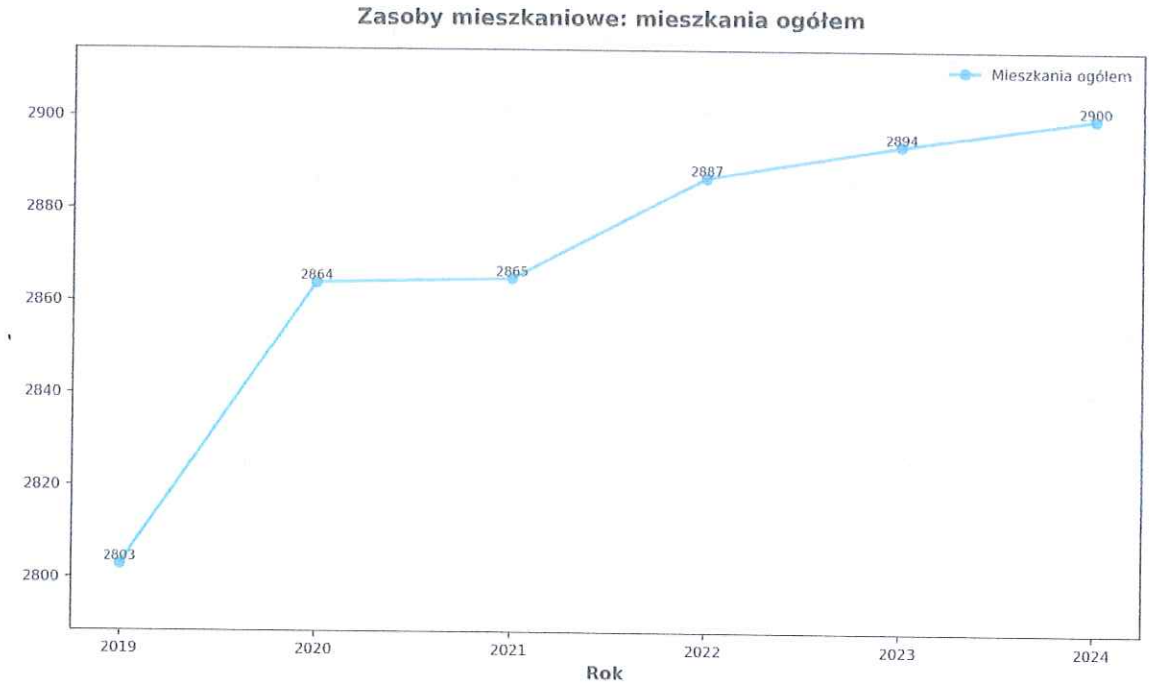

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

W latach 2019–2024 liczba mieszkań w gminie Mieroszów wzrosła z 2803 do 2900, co wskazuje na stopniowe powiększanie zasobu mieszkaniowego. Największy przyrost odnotowano w latach 2019–2020 oraz 2021–2022, natomiast w kolejnych latach dynamika wzrostu była umiarkowana, ale stabilna. Oznacza to, że mimo niekorzystnych trendów demograficznych obserwowanych w wielu gminach regionu, w Mieroszowie utrzymuje się dodatni bilans rozwoju zasobów mieszkaniowych, co może świadczyć o stopniowej modernizacji istniejącej zabudowy, realizacji nowych inwestycji lub adaptacji lokali do celów mieszkaniowych. Dla gminy oznacza to konieczność równoległego planowania infrastruktury technicznej i społecznej adekwatnie do rosnącej liczby lokali mieszkalnych.

Wykres 25 Wskaźnik liczby mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w powiecie wałbrzyski, województwie dolnośląskim i w poszczególnych gminach powiatu wałbrzyskiego (2024 r.)

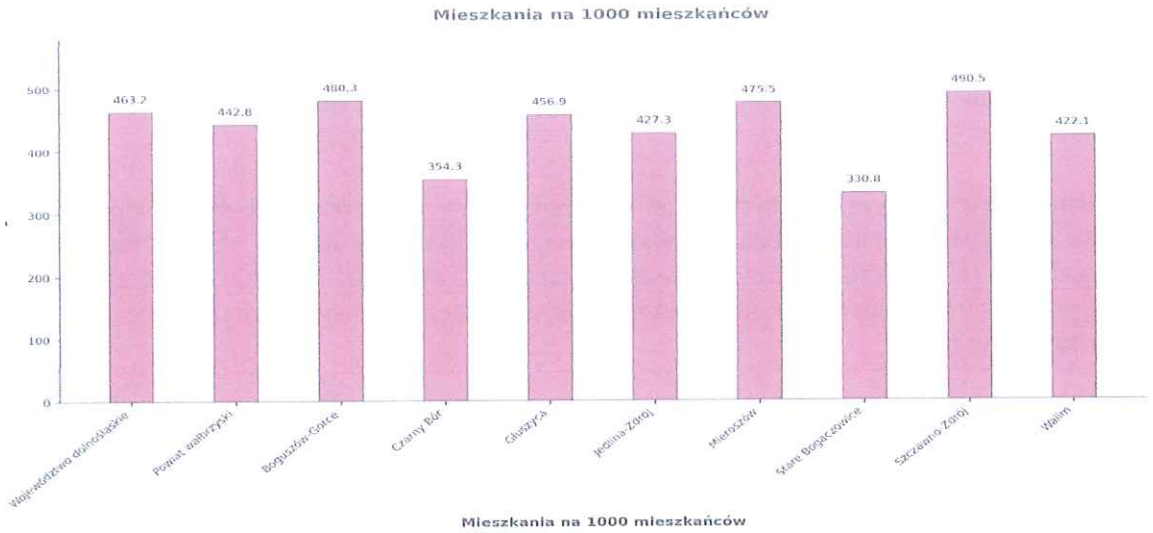

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

W 2024 r. w gminie Mieroszów wskaźnik liczby mieszkań na 1000 mieszkańców wyniósł 475,5. Oznacza to poziom wyższy niż średnia dla powiatu wałbrzyskiego (442,8) oraz wyższy niż w większości gmin powiatu, w tym w Boguszowie-Gorcach, Głuszycy, Jedlinie-Zdroju, Starych Bogaczowicach i Walimiu. Jednocześnie wskaźnik ten pozostaje nieznacznie niższy niż w województwie dolnośląskim (463,2 – tu jednak Mieroszów jest wyżej) oraz wyraźnie niższy niż w gminach o charakterze uzdrowiskowym, takich jak Szczawno-Zdrój (490,5).Dla gminy oznacza to relatywnie dobrą dostępność zasobu mieszkaniowego w przeliczeniu na liczbę ludności, co może świadczyć o korzystnej relacji między wielkością zasobu a skalą populacji. W kontekście procesów demograficznych (starzenie się ludności, spadek liczby mieszkańców w części gmin regionu) wysoki wskaźnik może również odzwierciedlać zmniejszanie się liczby ludności przy stabilnym zasobie mieszkaniowym, co wymaga uwzględnienia w planowaniu polityki mieszkaniowej i rewitalizacyjnej.

DIAGNOZA

Sytuacja przestrzenna gminy Mieroszów kształtowana jest przez uwarunkowania fizjograficzne obszaru górskiego oraz przez położenie przy granicy państwa. Czynniki te decydują o charakterze układu osadniczego, dostępności komunikacyjnej i realnych możliwościach lokalizacji nowej zabudowy. Koncentracja osadnictwa w dolinach i wzdłuż głównych ciągów transportowych sprzyja pasmowemu i punktowemu rozwojowi zabudowy, lecz jednocześnie ogranicza swobodę planowania przestrzennego: podnosi koszty infrastruktury, zwiększa ryzyko konfliktów funkcjonalnych między mieszkalnictwem, transportem i turystyką, a także wzmaga wrażliwość systemu osadniczego na niekorzystne warunki pogodowe i terenowe. W konsekwencji szczególne znaczenie dla spójności przestrzennej gminy mają osie transportowe o znaczeniu ponadlokalnym, zwłaszcza korytarz drogi krajowej oraz połączenia kolejowe, które organizują zarówno codzienne dojazdy, jak i ruch turystyczny oraz relacje transgraniczne.

Układ mobilności ma charakter komplementarny. Transport drogowy zapewnia podstawową obsługę funkcjonalną gminy i powiązania z ośrodkami wyższego rzędu, natomiast kolej wzmacnia dostępność regionalną oraz potencjał współpracy i ruchu w kierunku czeskim. Zmiany kategorii wybranych odcinków dróg, wynikające z przesunięcia kompetencji zarządczych, mają bezpośrednie przełożenie na możliwości utrzymania i modernizacji infrastruktury oraz na dostępność instrumentów finansowania. W diagnozie oznacza to konieczność stałej koordynacji z zarządcami dróg i etapowania inwestycji w

sposób zapewniający ciągłość dostępu do poszczególnych sołectw. Istotnym elementem obrazu przestrzennego jest również wysoki udział dróg o charakterze lokalnym i dojazdowym, w tym odcinków o niższym standardzie technicznym. Zróżnicowanie to pogłębia nierówności w dostępności wewnętrznej gminy i może ograniczać pełne wykorzystanie potencjałów rozwojowych, szczególnie na obszarach rozproszonego osadnictwa oraz w strefach o funkcji turystycznej.

Znaczącym wyróżnikiem gminy jest skala i rozproszenie zasobów dziedzictwa kulturowego, obejmującego historyczne układy przestrzenne Mieroszowa i Sokołowska oraz liczne obiekty objęte ochroną konserwatorską. Dziedzictwo to pełni dwojaką rolę: z jednej strony stanowi trwały zasób tożsamościowy i rynkowy, wspierający funkcje turystyczne, uzdrowiskowe i wizerunkowe gminy, z drugiej zaś generuje stałe ograniczenia proceduralne i projektowe dla inwestycji oraz zwiększa ryzyko konfliktów przestrzennych w przypadku, gdy nowa zabudowa lub modernizacje nie będą powiązane z zasadami ochrony krajobrazu kulturowego. Obecność licznych stanowisk archeologicznych wzmacnia konieczność uwzględniania skutków czasowych i kosztowych inwestycji, zwłaszcza tych wymagających robót ziemnych, co ma istotne znaczenie przy planowaniu przedsięwzięć infrastrukturalnych i mieszkaniowych.

W obszarze infrastruktury technicznej diagnoza wskazuje na wyraźną asymetrię w poziomie rozwoju poszczególnych sieci. Bardzo wysoki wskaźnik dostępu do wodociągów kontrastuje z istotnie niższym poziomem skanalizowania i ograniczonym zasięgiem infrastruktury gazowej. Gmina dysponuje zatem solidną bazą w zakresie zaopatrzenia w wodę, natomiast główne wyzwania rozwojowe koncentrują się na uzupełnieniu infrastruktury sanitarnej oraz na zapewnieniu rozwiązań energetycznych odpowiadających rozproszonej, górskiej strukturze osadniczej. Brak systemu ciepłownictwa sieciowego i ograniczony dostęp do gazu zwiększają rolę rozwiązań indywidualnych i rozproszonych, co w ujęciu przestrzennym przekłada się na zróżnicowanie standardu energetycznego zabudowy i na potrzebę wypracowania spójnego podejścia do transformacji energetycznej, powiązanego z ochroną jakości powietrza oraz z możliwościami lokalnych sieci. Równolegle rozwój funkcji mieszkaniowych i usługowych, w tym turystycznych, pozostaje w praktyce uzależniony od dostępności mocy przyłączeniowych i lokalnych ograniczeń sieci elektroenergetycznej, co wymaga koordynacji planów rozwojowych z operatorem dystrybucyjnym i uwzględniania kolizji sieciowych przy planowaniu kolejnych etapów inwestycji.

W zakresie gospodarki odpadami funkcjonuje model oparty na selektywnej zbiórce u źródła oraz na Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Diagnoza sygnalizuje jednak, że skuteczność systemu zależy nie tylko od jego formalnych zasad, lecz przede wszystkim od realnego korzystania przez mieszkańców z dostępnych narzędzi oraz od stabilności nawyków segregacyjnych. Zmienność ilości wytwarzanych odpadów i wahania wskaźników selektywnej zbiórki wskazują na potrzebę stałego monitorowania systemu i dostosowywania rozwiązań operacyjnych, ponieważ efektywność zbiórki bezpośrednio wpływa na koszty oraz na zdolność spełniania wymagań środowiskowych. Poprawa relacji finansowej systemu w ostatnim okresie świadczy o większej stabilności jego funkcjonowania, nie eliminuje jednak ryzyka pogorszenia wyników w przypadku obniżenia jakości segregacji lub wzrostu kosztów zagospodarowania odpadów.

W obszarze zagospodarowania przestrzennego kluczowym procesem jest przejście do nowych instrumentów planistycznych i podjęcie prac nad planem ogólnym. Gmina znajduje się zatem w fazie porządkowania i aktualizacji ram polityki przestrzennej, co jest szczególnie istotne w obliczu górskich ograniczeń lokalizacyjnych, silnej presji na rozwój funkcji turystycznej oraz obecności rozległych zasobów dziedzictwa. Zróżnicowany stopień objęcia poszczególnych miejscowości miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego powoduje, że część procesów inwestycyjnych realizowana jest w trybach indywidualnych, co zwiększa ryzyko niespójności przestrzennej, jeśli nie zostanie ono zrównoważone spójnymi ustaleniami planu ogólnego.

W zakresie mieszkalnictwa obserwuje się stopniowy przyrost zasobu mieszkaniowego oraz relatywnie korzystną relację liczby mieszkań do liczby ludności. Procesy mieszkaniowe przebiegają w sposób ciągły, jednak ich trwałe efekty wymagają równoległego utrzymywania i modernizacji infrastruktury technicznej oraz uwzględniania ograniczeń środowiskowych i konserwatorskich. Wysoki wskaźnik mieszkaniowy może przy tym częściowo odzwierciedlać specyfikę gmin sudeckich, w tym zmiany demograficzne oraz znaczący udział drugich domów lub lokali o funkcji okołoturystycznej. Okoliczność ta ma istotne znaczenie zarówno dla polityki przestrzennej, jak i dla planowania usług publicznych.

Łącznie diagnoza sytuacji przestrzennej wskazuje, że rozwój gminy Mieroszów organizowany jest przez układ dolinny i transportowy, obejmujący drogi i kolej, a jego główne ograniczenia wynikają z górskiej rzeźby terenu, rozbudowanych wymogów ochrony dziedzictwa i krajobrazu oraz nierównomiernego stanu infrastruktury technicznej, szczególnie w zakresie kanalizacji i rozwiązań energetycznych. Jednocześnie położenie przy granicy państwa oraz zasoby kulturowe i krajobrazowe stanowią trwały potencjał rozwojowy, który może być skutecznie wykorzystany pod warunkiem, że polityka przestrzenna będzie konsekwentnie integrować zagadnienia mobilności, ochrony dziedzictwa, bezpieczeństwa infrastrukturalnego i potrzeb mieszkaniowo-usługowych, przy jednoczesnym ograniczaniu ryzyka konfliktów przestrzennych i ochronie walorów środowiskowych.

1.4 Sytuacja klimatyczno-środowiskowa

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji klimatyczno-środowiskowej gminy Mieroszów .

Ukształtowanie terenu, gleby, budowa geologiczna

Obszar gminy jest położony w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego, na obszarze górskim Sudetów Środkowych. Uwarunkowania rzeźby terenu wynikają z układu pasm i obniżeń typowych dla tego fragmentu Sudetów, gdzie występują znaczące deniwelacje, strome stoki oraz wąskie doliny cieków. Taki układ sprzyja koncentracji zabudowy i infrastruktury w obniżeniach oraz korytarzach komunikacyjnych, a jednocześnie zwiększa znaczenie rozpoznania geotechnicznego przy nowych inwestycjach, zwłaszcza na terenach stokowych i w sąsiedztwie skarp.

W warunkach górskich istotne znaczenie mają także cechy pokrywy glebowej. W dokumentach planistycznych dla gminy wskazuje się przewagę gleb o kwaśnym odczynie oraz przeciętnych i słabszych parametrach rolniczych, co ogranicza potencjał intensywnej produkcji roślinnej i wzmacnia rolę użytkowania ekstensywnego, w tym użytków zielonych, a także funkcji leśnych i przyrodniczych. W praktyce oznacza to potrzebę ostrożnego gospodarowania glebami na stokach, ograniczania erozji oraz uwzględniania działań poprawiających właściwości gleb, jeśli gmina planuje rozwój rolnictwa towarowego.

Budowa geologiczna gminy ma charakter zróżnicowany, typowy dla obszaru sudeckiego. Wskazywane są tu serie skał o złożonej genezie, w tym skały wulkaniczne i osadowe, co przekłada się na lokalnie odmienne warunki posadowienia, występowanie stref spękań oraz zmienność właściwości gruntów. Z perspektywy planowania przestrzennego i inwestycyjnego oznacza to konieczność dopasowania rozwiązań budowlanych do warunków geologiczno-inżynierskich, a w przypadku większych przedsięwzięć również ograniczanie ryzyk środowiskowych związanych z przekształceniami rzeźby terenu.

Istotnym elementem walorów geologiczno-krajobrazowych gminy i jej bezpośredniego otoczenia są formy progowe i krawędziowe związane z budową Gór Stołowych oraz wyraźnie zaznaczające się w

krajobrazie formacje wulkaniczne Gór Suchych. Budowa Gór Suchych związana jest w znacznym stopniu z występowaniem permskich skał wulkanicznych, których obecność wpływa na charakterystyczną rzeźbę i krajobraz tego obszaru. Zróżnicowanie geologiczne stanowi dodatkowy potencjał dla rozwoju geoturystyki, edukacji terenowej oraz promocji walorów krajobrazowych Sudetów Środkowych.

Złoża kopalne

Na obszarze gminy występują udokumentowane zasoby surowców skalnych, które są ujmowane w rejestrach administracji geologicznej oraz bazach Państwowego Instytutu Geologicznego. W szczególności w gminie odnotowuje się złoże melafiru „Rybnica Leśna", dla którego funkcjonuje obszar górniczy „Rybnica Leśna II", a informacje o koncesji i jej okresie obowiązywania są publikowane w wykazach urzędowych. Z punktu widzenia diagnozy strategicznej eksploatacja lokalnych zasobów surowcowych stanowi element działalności gospodarczej gminy, mający znaczenie dla lokalnego rynku pracy, aktywności gospodarczej oraz dochodów związanych z funkcjonowaniem sektora wydobywczego. Dalsze wykorzystanie zasobów surowcowych powinno odbywać się z równoczesnym uwzględnieniem wymagań ochrony środowiska, krajobrazu, infrastruktury transportowej, funkcji turystycznej oraz komfortu życia mieszkańców terenów położonych w otoczeniu eksploatacji. W perspektywie długoterminowej tereny po zakończonej eksploatacji mogą, po przeprowadzeniu wymaganej rekultywacji oraz z uwzględnieniem uwarunkowań technicznych, środowiskowych i własnościowych, stanowić potencjał dla rozwoju funkcji edukacyjnych, geoturystycznych lub rekreacyjnych.

W rejonie Łącznej i Różanej występują również piaskowce związane z budową geologiczną tej części Gór Stołowych – Zaworów. Świadectwem ich historycznego wykorzystania są zachowane ślady dawnych niewielkich wyrobisk, w tym dawnego kamieniołomu w rejonie Zapomnianych Skał. Pozyskiwanie i wykorzystywanie lokalnego piaskowca stanowi element dziedzictwa gospodarczego i krajobrazowego tej części gminy. Zasób ten może być wykorzystywany w działaniach edukacyjnych, geoturystycznych oraz w promocji lokalnego dziedzictwa

Wody

Wody powierzchniowe

Układ hydrograficzny Gminy Mieroszów obejmuje cieki należące do dwóch obszarów dorzeczy. Przeważająca część gminy znajduje się w systemie hydrograficznym Ścinawki i jej dopływów, należącym do dorzecza Odry. Jednocześnie część obszaru gminy w rejonie Łącznej znajduje się w zlewni Metuje, należącej do dorzecza Łaby. Wody z tego obszaru odprowadzane są m.in. przez Dopływ z Łącznej (Zdoniowski Potok), który po stronie czeskiej zasila rzekę Metuje. Stan jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) ujmowany jest w dokumentach planistycznych gospodarki wodnej oraz w kartach JCWP publikowanych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.
Główne cieki wodne i JCWP zlokalizowane w granicach gminy obejmują w szczególności:

A) RW60004122199 „Ścinawka od źródła do Potok z Nowego Siodła":
- status: naturalna część wód,
- stan/potencjał ekologiczny: poniżej dobrego,
- stan chemiczny: dobry,
- stan ogólny: zły,
- cele środowiskowe: osiągnięcie dobrego stanu/potencjału ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego, w terminach określonych w karcie JCWP,

– działania (wg karty JCWP): obejmują m.in. nadzór nad gospodarką ściekową na obszarach nieskanalizowanych (w tym kontrolę sposobu gromadzenia i wywozu nieczystości ciekłych), wsparcie rozwiązań technicznych po stronie nieruchomości (zbiorniki bezodpływowe i/lub indywidualne systemy oczyszczania), a także działania infrastrukturalne oraz monitoring badawczy.

B) RW6000412233 „Ścinawka od Potok z Nowego Siodła do Bożanowski Potok":
– status: naturalna część wód,
– stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany,
– stan chemiczny: dobry,
– stan ogólny: zły,
– cele środowiskowe oraz katalog działań: zgodnie z kartą JCWP dla odcinka, w tym działania wynikające z programu wodno-środowiskowego przypisane do tej JCWP.

C) RW5000494129 „Dopływ z Łącznej":
– status: naturalna część wód,
– stan/potencjał ekologiczny: co najmniej dobry,
– stan chemiczny: dobry,
– stan ogólny: dobry,
– cele środowiskowe: utrzymanie dobrego stanu, zgodnie z kartą JCWP.
- ciek: Zdoniowski Potok (czes. Zdoňovský potok), odprowadzający wody z rejonu Łącznej przez terytorium Republiki Czeskiej w kierunku rzeki Metuje, należącej do dorzecza Łaby,

D) RW60004134189 „Bystrzyca od źródła do Walimka":
– status: silnie zmieniona część wód,
– potencjał ekologiczny: umiarkowany,
– stan chemiczny: dobry,
– stan ogólny: zły,
– cele środowiskowe: osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego, zgodnie z kartą JCWP.

E) RW6000416149 „Zadrna":
– status: silnie zmieniona część wód,
– potencjał ekologiczny: poniżej dobrego,
– stan chemiczny: dobry,
– stan ogólny: zły,
– cele środowiskowe oraz działania: zgodnie z kartą JCWP (w tym działania ograniczające presje i umożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych).

F) RW600041348689 „Pełcznica od źródła do Milikówki":
– status: silnie zmieniona część wód,
– potencjał ekologiczny: słaby,
– stan chemiczny: dobry,
– stan ogólny: zły,
– cele środowiskowe oraz działania: zgodnie z kartą JCWP.

G) RW60004161649 „Lesk od źródła do Grzędzkiego Potoku":
– status: naturalna część wód,
– stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany,
– stan chemiczny: dobry,
– stan ogólny: zły,
– cele środowiskowe oraz działania: zgodnie z kartą JCWP.

Wody podziemne

Obszar Gminy Mieroszów jest ujmowany w ramach jednolitych części wód podziemnych właściwych dla obszaru dorzecza Odry oraz, w części południowo-zachodniej, dorzecza Łaby. W odniesieniu do części gminy położonej w zlewni Metuje uwzględnienia wymaga m.in. JCWPd nr 123 (PLGW5000123). dla której w ocenie stanu wykazano stan ogólny dobry (dobry stan chemiczny i ilościowy), a monitoring jest prowadzony w ramach państwowej sieci monitoringu wód podziemnych.

Na obszarze gminy dominują odcinki wód powierzchniowych o złym stanie ogólnym, przy jednocześnie dobrym stanie chemicznym w ujmowanych JCWP. Oznacza to, że zasadnicze znaczenie dla poprawy warunków wodnych mają działania ukierunkowane na presje wpływające na potencjał/stan ekologiczny cieków (w tym w szczególności kwestie gospodarki ściekowej na terenach nieskanalizowanych oraz przedsięwzięcia utrzymaniowo-infrastrukturalne wskazywane w kartach JCWP), przy równoległym utrzymaniu korzystnych parametrów w odcinkach o stanie dobrym.

Formy ochrony

Na formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody składają się m.in. parki krajobrazowe, rezerwaty przyrody, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz stanowiska dokumentacyjne. W przypadku gminy Mieroszów kluczowe znaczenie mają formy ochrony o charakterze krajobrazowym i siedliskowym, które bezpośrednio wpływają na dopuszczalne kierunki zagospodarowania przestrzennego oraz sposób przygotowania i prowadzenia inwestycji na obszarach cennych przyrodniczo.

Na terenie gminy wskazuje się w szczególności następujące formy ochrony przyrody:

– Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich. Gmina jest wskazywana w wykazie gmin wchodzących w obszar parku. Oznacza to konieczność konsekwentnego uwzględniania celów ochrony krajobrazu i wartości przyrodniczych w dokumentach planistycznych oraz w procesach inwestycyjnych, w tym w lokalizowaniu przedsięwzięć w sposób ograniczający presję na krajobraz i ekosystemy.

– Natura 2000 Góry Kamienne. Na obszarze gminy zlokalizowany jest obszar Natura 2000 „Góry Kamienne", wskazywany w materiałach gminnych jako element systemu ochrony przyrody na jej terenie. Obszar funkcjonuje jako specjalny obszar ochrony siedlisk, ustanowiony aktem prawa powszechnie obowiązującego. W dokumentach publicznych dotyczących wyznaczania obszaru wskazywano ujęcie gminy Mieroszów w zasięgu obszaru. W praktyce oznacza to, że przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na cele ochrony obszaru wymagają wczesnej identyfikacji ryzyk środowiskowych oraz prowadzenia postępowań i uzgodnień w trybach właściwych dla oddziaływania na obszary Natura 2000, z udziałem RDOŚ we Wrocławiu jako organu właściwego w sprawach ochrony przyrody.

– Pomniki przyrody. Na terenie gminy ustanawiane są pomniki przyrody w drodze uchwał Rady Miejskiej w Mieroszowie, co potwierdzają akty prawa miejscowego dotyczące konkretnych obiektów przyrodniczych. Przykładowo ustanowiono pomnik przyrody obejmujący parę żywotników zachodnich na terenie Mieroszowa. Wykaz takich obiektów ma znaczenie

praktyczne dla planowania i realizacji inwestycji, ponieważ wymaga uwzględniania strefy ochronnej i unikania ingerencji mogącej pogorszyć stan chronionych drzew.

Powyższy układ form ochrony oznacza, że rozwój przestrzenny i infrastrukturalny gminy powinien być prowadzony z wyraźnym priorytetem dla ochrony krajobrazu i siedlisk, przy jednoczesnym wykorzystaniu potencjału wynikającego z wysokich walorów przyrodniczych. Z perspektywy diagnozy strategicznej wzmacnia to potrzebę porządkowania polityki przestrzennej poprzez ograniczanie rozpraszania zabudowy w obszarach cennych, planowanie przebiegów infrastruktury z omijaniem obszarów wrażliwych oraz przygotowywanie projektów w standardzie, który minimalizuje konflikt środowiskowy na etapie koncepcji. Równocześnie obecność form ochrony sprzyja rozwojowi turystyki przyrodniczej i rekreacji niskoemisyjnej, pod warunkiem zarządzania ruchem i inwestycjami w sposób nienaruszający celów ochrony parku krajobrazowego i obszaru Natura 2000.

Poniżej przedstawiono lokalizację gminy względem różnych form ochrony przyrody.

Obszary Chronionego Krajobrazu i Parki Krajobrazowe

Na terenie gminy Mieroszów znajdują się Obszary Chronionego Krajobrazu i Parki Krajobrazowe.

Rysunek 5 Położenie gminy Mieroszów względem obszarów Chronionego Krajobrazu (kolor pomarańczowy)i Parki Krajobrazowe (kolor zielony).

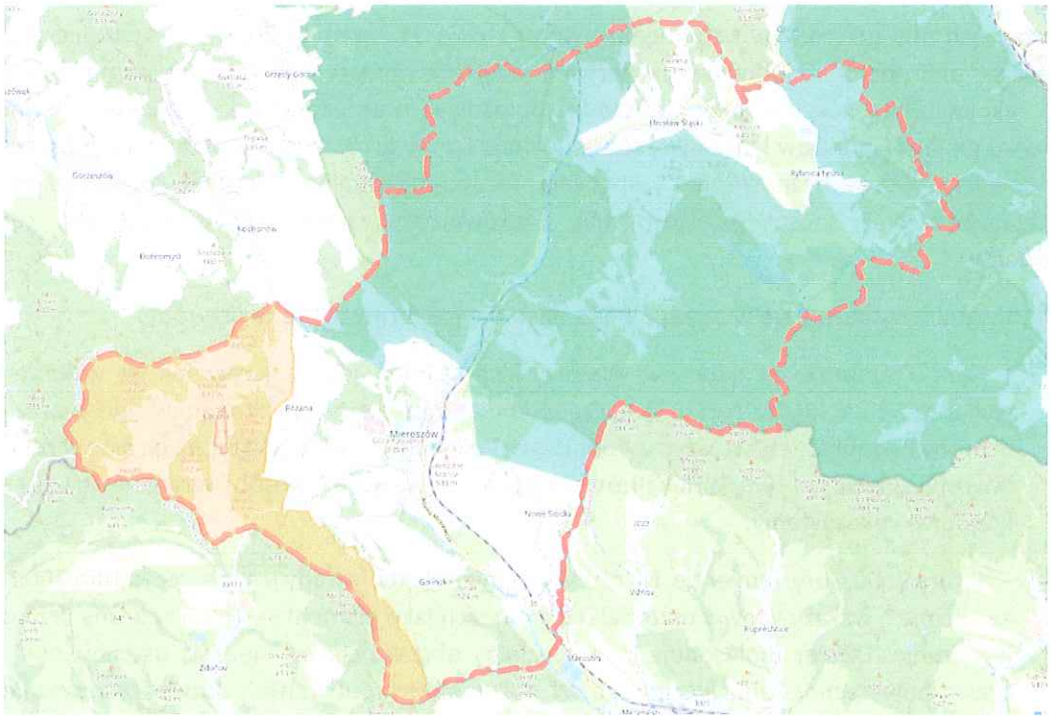

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Obszary Natura 2000

Na terenie gminy zlokalizowane są obszary Natura 2000 Siedliskowe i Ptasie

Rysunek 6 Położenie gminy Mieroszów względem Natura 2000 Ptasie (kolor niebieski).

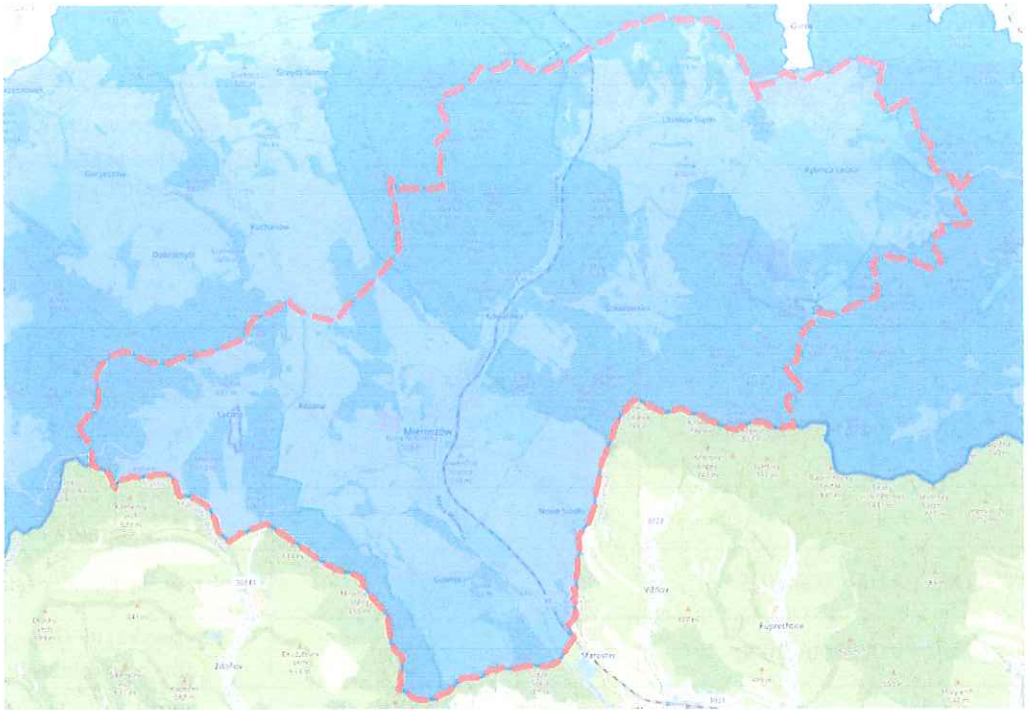

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Rysunek 7 Położenie gminy Mieroszów względem Natura 2000 Siedliskowe (kolor brązowy).

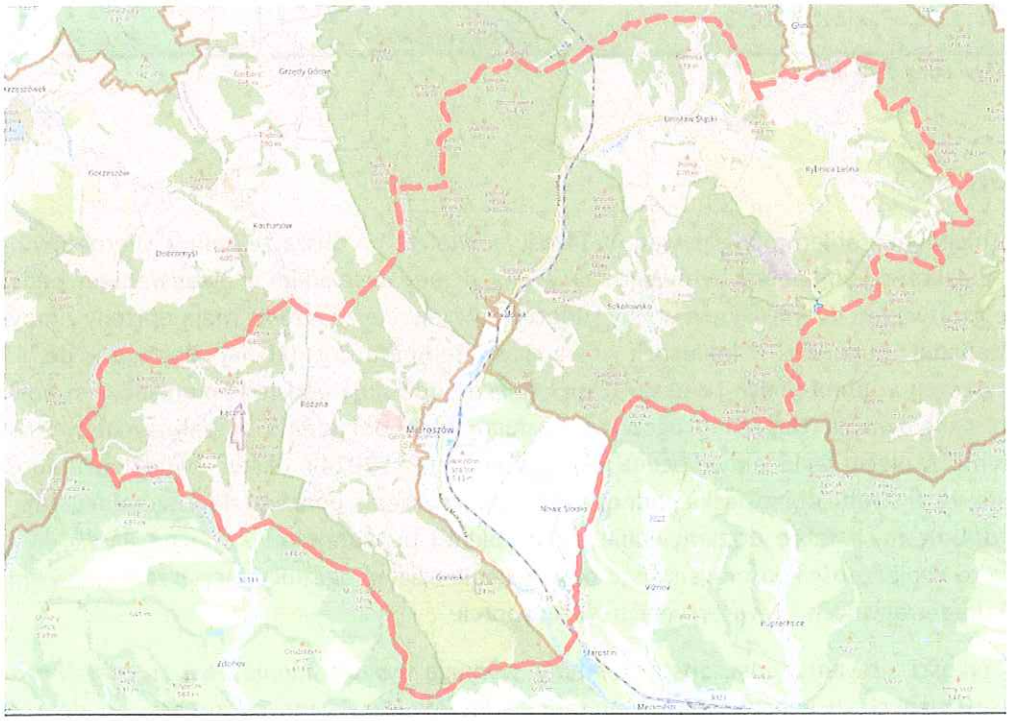

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Mieroszów znajdują się pomniki przyrody ich informacje zostały zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 18 Pomniki przyrody w gminie Mieroszów

KOD	RODZAJ	LOKALIZACJA
(akt prawny: D.U. Woj. Dolnośląskiego poz. 4358; kod CRFOP: brak w treści uchwały)	drzewo – dąb szypułkowy *(Quercus robur)*	Mieroszów, ul. Adama Mickiewicza 1A (dz. ewid. 295/7 i 261/2, obręb Mieroszów 1); współrzędne: 50°39´51,2046"N, 16°11´13,79"E
PL.ZIPOP.1393.PP.0221063.2220368	grupa drzew (2 szt.) – żywotnik olbrzymi *(Thuja plicata)*, obwód pnia: 275 cm i 285 cm (pomnik przyrody „Bracia Lumière")	dz. 247/5, obręb Kowalowa; współrzędne: 50o40'56,64''N 16o13'43,32''E oraz 50o40'56,856''N 16o13'42,96''E; dostęp od strony ul. Różanej w Sokołowsku
PL.ZIPOP.1393.PP.0221063.1029	lipa drobnolistna – *(Tilia cordata)*	Unisław Śląski, za kościołem
PL.ZIPOP.1393.PP.0221063.1030	skupisko cisów	Sokołowsko, ul. Główna 31 (obręb Sokołowsko)
PL.ZIPOP.1393.PP.0221063.1031	skałka, latacyt zalbityzowany – ostaniec poosuwiskowy	obręb Sokołowsko, wydzielenie leśne 257-b
PL.ZIPOP.1393.PP.0221063.1032	skałka, latacyt zalbityzowany – ostaniec poosuwiskowy	obręb Sokołowsko, wydzielenie leśne 256-d
PL.ZIPOP.1393.PP.0221063.1033	skałki – ostańce zbudowane z pstrego piaskowca	obręb Łączna, wydzielenie leśne 366-d

Źródło: www.crfop.gdos.gov.pl

Powietrze

Najistotniejszym źródłem oddziaływań na jakość powietrza na obszarze gminy Mieroszów pozostaje emisja z sektora komunalno bytowego, związana przede wszystkim z ogrzewaniem budynków w sezonie grzewczym. W warunkach gminy sudeckiej szczególne znaczenie mają epizody zimowe, kiedy przy stabilnej pogodzie i lokalnych inwersjach temperatury łatwiej dochodzi do kumulacji zanieczyszczeń w obniżeniach terenu. Uzupełniająco oddziałują emisje komunikacyjne, powiązane z ruchem na głównych ciągach drogowych obsługujących połączenia z Wałbrzychem i ośrodkami sąsiednimi. W ujęciu regionalnym ocena jakości powietrza za 2024 r. dla województwa dolnośląskiego wskazuje, że w strefie dolnośląskiej odnotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla PM10 w ujęciu dobowym, a także utrzymywanie się problemu benzo(a)pirenu w pyle PM10. W praktyce oznacza to konieczność konsekwentnego prowadzenia działań ograniczających tzw. niską emisję oraz działań organizacyjnych i inwestycyjnych w transporcie.

Ocena jakości powietrza dla obszaru gminy wymaga uwzględnienia skali i charakteru danych wykorzystywanych w Państwowym Monitoringu Środowiska. Dane odnoszące się do całej strefy dolnośląskiej nie mogą być bezpośrednio utożsamiane ze średnimi lub maksymalnymi stężeniami występującymi na terenie Gminy Mieroszów. Na potrzeby niniejszej diagnozy nie dysponowano pełnymi lokalnymi seriami pomiarowymi pozwalającymi na wiarygodne określenie dla obszaru gminy średnich i maksymalnych stężeń pyłu PM10, PM2,5 i benzo(a)pirenu ani liczby dni z przekroczeniami wartości normatywnych. W dalszym monitorowaniu stanu środowiska należy wykorzystywać

najbardziej szczegółowe dane publikowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, w tym wyniki modelowania przestrzennego dostępne dla obszaru gminy.

Źródłowy charakter tych przekroczeń jest adresowany w Programie ochrony powietrza dla województwa dolnośląskiego, który określa kierunki działań naprawczych, w tym poprawę efektywności energetycznej budynków, wymianę źródeł ciepła i ograniczanie emisji z transportu. Dla gminy oznacza to, że polityka energetyczna i mieszkaniowa, w szczególności modernizacja źródeł ogrzewania oraz termomodernizacja zasobu mieszkaniowego, pozostają jednym z kluczowych obszarów interwencji rozwojowej.

Warunki pogodowe

Poniżej zaprezentowano graficznie dane lat 2023-2024 r. i zaznaczono lokalizację gminy Mieroszów .

Rysunek 8 Ekstremalne temperatury maksymalne i minimalne w Polsce w latach 2023-2024

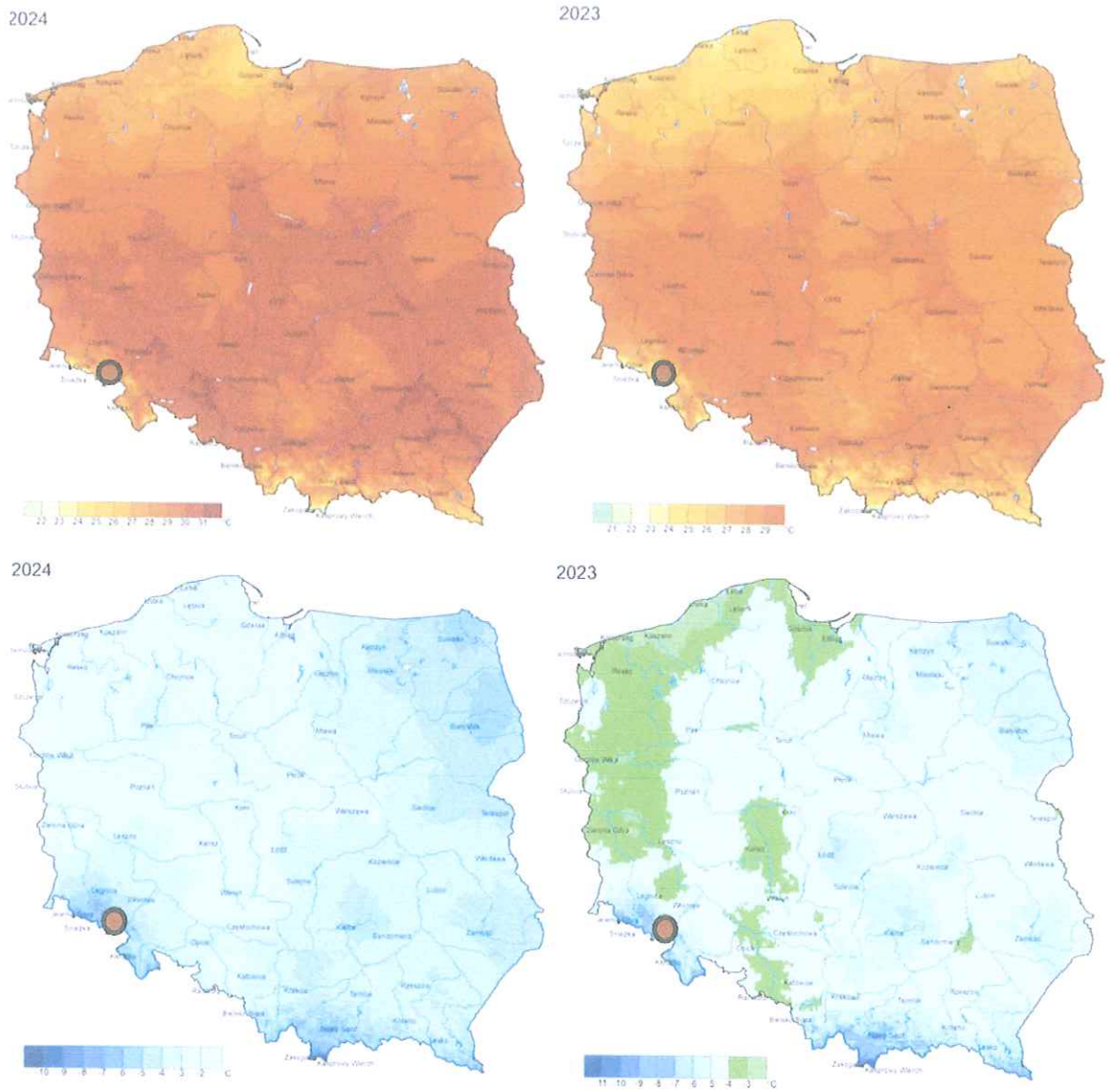

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.klimat.imgw.pl

Dane klimatyczne prezentowane przez IMGW-PIB wskazują na utrzymywanie się w skali kraju trendu podwyższonych temperatur i większej częstości epizodów pogodowych istotnych dla gospodarki komunalnej, w tym okresów upałów oraz krótkotrwałych, intensywnych opadów. W odniesieniu do gminy oznacza to potrzebę utrzymania gotowości systemów reagowania, w szczególności w zakresie zabezpieczenia ludności wrażliwej oraz odporności infrastruktury na zdarzenia ekstremalne.

Rysunek 9 Anomalie sumy opadów w Polsce w latach 2023-2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.klimat.imgw.pl

Zmienność opadów, w tym okresy deficytu i epizody opadów nawalnych, przekłada się na warunki retencji i zagrożenia hydrologiczne. Z perspektywy gminy istotne jest łączenie działań utrzymaniowych i inwestycyjnych w zakresie odwodnienia, małej retencji oraz zabezpieczenia terenów zabudowanych przed spływem powierzchniowym.

Rysunek 10 Anomalie usłonecznienia w Polsce w latach 2023-2024 r.

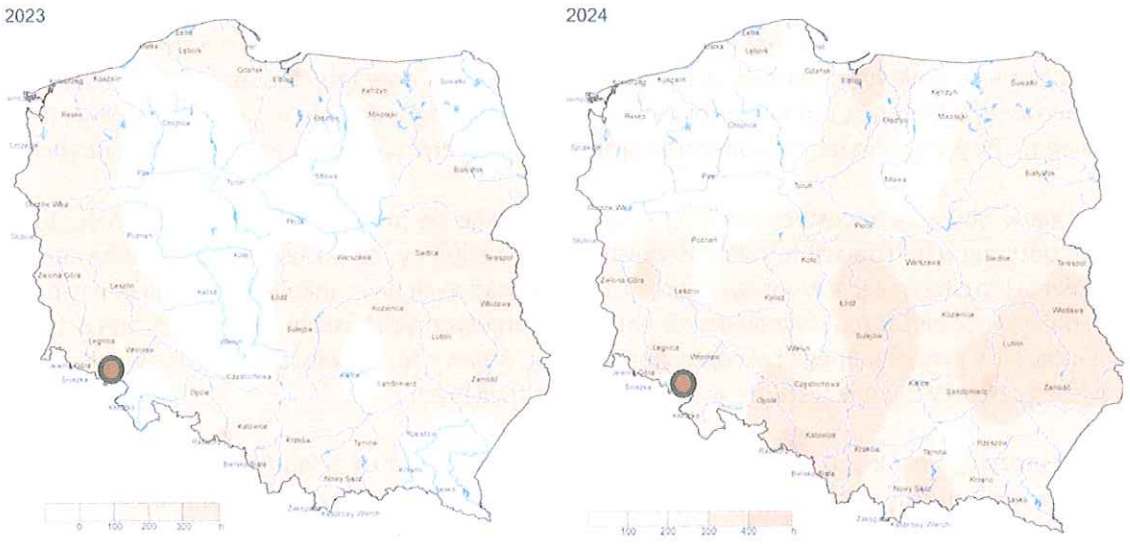

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.klimat.imgw.pl

Zmienność usłonecznienia wpływa na warunki bilansu wodnego oraz potencjał generacji energii z fotowoltaiki. W konsekwencji zasadne jest traktowanie warunków nasłonecznienia jako jednego z czynników wspierających rozwój mikroinstalacji OZE, przy równoczesnym uwzględnianiu ograniczeń przestrzennych i środowiskowych na terenach cennych przyrodniczo.

Jednym z istotnych zagrożeń klimatycznych dla gminy Mieroszów jest występowanie susz. Na poniższym wykresie przedstawiono wskaźnik wilgotności gleby dla powiatu wałbrzyskiego w 2024 r.

Wykres 26 Wskaźnik wilgotności gleby 0-100% dla powiatu wałbrzyskiego (2024 r.)

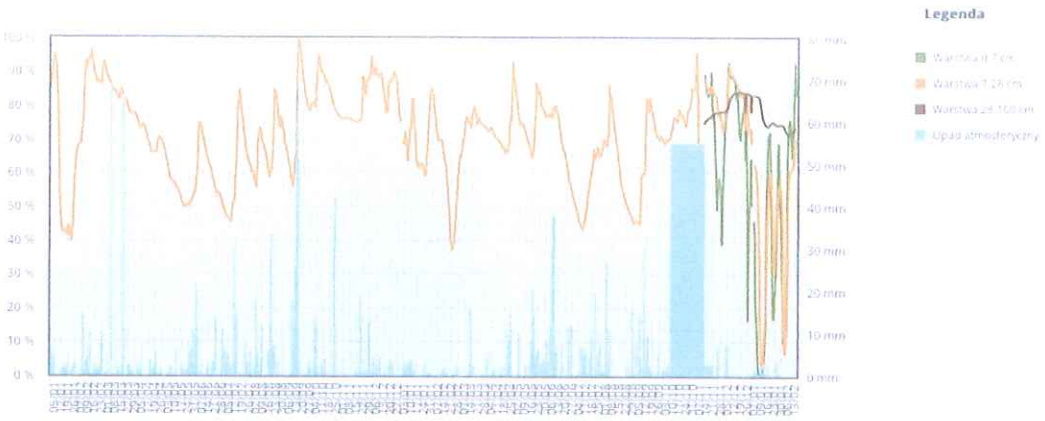

Źródło: www.imgw.pl

Monitoring wskaźników wilgotności gleby i zjawisk suszowych wskazuje na występowanie okresów obniżonej dostępności wody w warstwie przypowierzchniowej, co ma znaczenie dla zieleni, rolnictwa i gospodarki wodnej. W ujęciu lokalnym uzasadnia to wzmacnianie retencji, ochronę gleb przed przesuszeniem oraz planowanie działań adaptacyjnych w utrzymaniu terenów zieleni i infrastruktury komunalnej.

Odnawialne źródła energii

Na terenie gminy obserwuje się rozwój mikroinstalacji OZE, wspierany instrumentami organizacyjnymi i naborami prowadzonymi przez gminę. W Biuletynie Informacji Publicznej publikowane są ogłoszenia o naborach oraz dokumenty regulujące zasady przyjmowania i oceny wniosków, co porządkuje realizację wsparcia dla mieszkańców i ogranicza ryzyka proceduralne. W ujęciu diagnostycznym oznacza to, że gmina posiada praktyczne narzędzia do zwiększania udziału energetyki rozproszonej w sektorze mieszkaniowym, a kierunek ten może równocześnie wspierać ograniczanie emisji z ogrzewania indywidualnego, o ile jest powiązany z modernizacją źródeł ciepła i efektywnością energetyczną budynków.

Równolegle w obszarze inwestycji większej skali odnotowuje się prowadzenie postępowań środowiskowych dotyczących instalacji fotowoltaicznych na terenie gminy, co potwierdzają publikowane zawiadomienia i rozstrzygnięcia w sprawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Dla gminy oznacza to konieczność bieżącego równoważenia korzyści energetycznych i fiskalnych z wymogami ochrony środowiska, ładu przestrzennego i akceptacji społecznej, w tym poprzez właściwe lokalizowanie przedsięwzięć oraz egzekwowanie warunków decyzji administracyjnych.

W dalszym rozwoju lokalnego systemu energetycznego zasadne jest uwzględnianie OZE o różnej skali, w tym rozwiązań prosumenckich, wspólnotowych i większych instalacji, a także możliwości ich powiązania z magazynowaniem energii, przy każdorazowym uwzględnieniu dostępności i możliwości sieci elektroenergetycznej oraz uwarunkowań środowiskowych, przestrzennych i krajobrazowych.

DIAGNOZA

Sytuacja klimatyczno-środowiskowa gminy Mieroszów jest bezpośrednią pochodną jej położenia w Sudetach Środkowych, a więc w warunkach znacznych deniwelacji, stromych stoków i wąskich dolin cieków. Taka rzeźba terenu porządkuje przestrzeń przyrodniczą i osadniczą, lecz jednocześnie zwiększa wrażliwość środowiska na presje inwestycyjne. W terenach stokowych rośnie znaczenie stabilności

gruntów, zagrożeń erozyjnych i spływu powierzchniowego, natomiast w dolinach pojawiają się ryzyka lokalnej kumulacji zanieczyszczeń oraz koncentracji oddziaływań komunikacyjnych i komunalnych. W dokumentach gminnych zwraca się uwagę na przewagę gleb kwaśnych, o przeciętnych lub słabszych właściwościach rolniczych, co ogranicza potencjał intensywnej produkcji rolnej i wzmacnia rolę użytkowania ekstensywnego, użytków zielonych oraz funkcji leśnych i przyrodniczych. Zróżnicowana budowa geologiczna, typowa dla obszaru sudeckiego, przekłada się na zmienność warunków posadowienia obiektów budowlanych. W praktyce oznacza to konieczność każdorazowego dopasowania rozwiązań budowlanych do lokalnych uwarunkowań geologiczno-inżynierskich, szczególnie tam, gdzie ingerencja w rzeźbę terenu mogłaby nasilać ryzyka środowiskowe.

Istotnym elementem kontekstu środowiskowego są udokumentowane zasoby surowców skalnych, w tym eksploatacja melafiru w rejonie Rybnicy Leśnej, ujmowana w rejestrach administracji geologicznej i w bazach Państwowego Instytutu Geologicznego. Gospodarka surowcowa może pełnić funkcję uzupełniającą lokalną aktywność gospodarczą, jednak równolegle generuje trwałą potrzebę równoważenia interesów eksploatacyjnych z ochroną krajobrazu, środowiska i komfortu życia mieszkańców zamieszkałych w otoczeniu obszaru górniczego.

W obszarze gospodarki wodnej diagnoza jest jednoznaczna. W granicach gminy dominują odcinki wód powierzchniowych o niekorzystnym stanie ogólnym, przy jednoczesnym dobrym stanie chemicznym w analizowanych jednolitych częściach wód. Taki układ wskazuje, że główne bariery dotyczą presji obniżających stan i potencjał ekologiczny cieków, a nie zanieczyszczeń chemicznych w ścisłym znaczeniu. Chodzi zatem o problemy typowe dla obszarów o rozproszonej zabudowie i zróżnicowanym stopniu skanalizowania, obejmujące między innymi gospodarkę ściekową na terenach pozbawionych kanalizacji, dopływ wód opadowych i roztopowych z terenów przekształconych oraz przekształcenia hydromorfologiczne koryt rzecznych. Jednocześnie sytuacja wód podziemnych jest korzystniejsza: właściwa dla gminy jednolita część wód podziemnych utrzymuje dobry stan ilościowy i chemiczny, co wzmacnia znaczenie ochrony tych zasobów jako elementu bezpieczeństwa komunalnego.

Rozwój gminy odbywa się w warunkach wysokiej wartości przyrodniczej i formalnej ochrony znacznej części obszaru. Kluczowe znaczenie mają tu Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich oraz obszar Natura 2000 Góry Kamienne, które wprowadzają trwałe ograniczenia dla sposobu zagospodarowania i prowadzenia inwestycji, a jednocześnie budują przewagę gminy w zakresie turystyki przyrodniczej i rekreacji. Z punktu widzenia procesu inwestycyjnego oznacza to konieczność wczesnej identyfikacji potencjalnych oddziaływań oraz prowadzenia uzgodnień właściwych dla obszarów chronionych, z udziałem Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu w sprawach dotyczących ochrony przyrody. Uzupełnieniem systemu ochrony są pomniki przyrody, które mimo lokalnego charakteru mają znaczenie praktyczne, ponieważ wymagają uwzględniania stref ochronnych i ograniczania wszelkiej ingerencji mogącej pogorszyć stan chronionych obiektów.

W zakresie jakości powietrza podstawowym źródłem oddziaływań pozostaje emisja z sektora komunalno-bytowego, nasilająca się w sezonie grzewczym. W warunkach górskich dodatkowego znaczenia nabierają epizody inwersji termicznej i ograniczonej wentylacji w obniżeniach terenu, co sprzyja lokalnej kumulacji zanieczyszczeń. Emisje komunikacyjne pełnią rolę uzupełniającą, zwłaszcza w korytarzach głównych ciągów drogowych. Regionalna ocena jakości powietrza dla strefy dolnośląskiej wskazuje na utrzymywanie się problemów typowych dla tej części kraju, w tym epizodów przekroczeń stężeń pyłu zawieszonego i benzo(a)pirenu. W ujęciu diagnostycznym oznacza to, że uwarunkowania środowiskowe gminy są korzystne pod względem krajobrazowym, lecz jednocześnie wrażliwe na sezonowe pogorszenia jakości powietrza, szczególnie w obszarach zwartej zabudowy położonych w dolinach.

Warunki pogodowe i tendencje klimatyczne wskazują na rosnącą częstość zjawisk istotnych dla gospodarki komunalnej i bezpieczeństwa lokalnego: okresów upałów, krótkotrwałych intensywnych opadów oraz epizodów niedoboru wody w warstwie przypowierzchniowej gleby. Zmienność opadów przekłada się na ryzyko gwałtownych spływów powierzchniowych i lokalnych podtopień w układzie dolinnym, natomiast okresy suszy oddziałują negatywnie na kondycję zieleni, funkcjonowanie rolnictwa ekstensywnego oraz bilans wodny zlewni. Równolegle zmienność usłonecznienia ma znaczenie dla bilansu wodnego, a jednocześnie wzmacnia potencjał energetyki rozproszonej.

W tym kontekście rozwój odnawialnych źródeł energii, zarówno w formule mikroinstalacji wspieranych środkami zewnętrznymi, jak i w ramach przedsięwzięć większej skali wymagających decyzji środowiskowych, należy traktować jako element realnie obecny w praktyce rozwojowej gminy. Oznacza to, że kierunek transformacji energetycznej jest możliwy do wzmacniania, wymaga jednak stałego równoważenia korzyści energetycznych i organizacyjnych z wymogami ochrony przyrody, krajobrazu i ładu przestrzennego, szczególnie na obszarach objętych prawnymi formami ochrony.

Łącznie diagnoza klimatyczno-środowiskowa wskazuje, że gmina Mieroszów dysponuje wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi i istotnym zasobem ochrony prawnej, co stanowi trwały potencjał rozwojowy, zwłaszcza dla funkcji turystyczno-rekreacyjnych. Równocześnie warunki górskie, niekorzystny stan wód powierzchniowych, sezonowe ryzyka pogorszenia jakości powietrza oraz rosnąca zmienność pogodowa powodują, że środowisko jest wrażliwe na presje infrastrukturalne i komunalne. Stabilność funkcjonowania gminy w coraz większym stopniu zależy od spójnego podejścia do gospodarki wodno-ściekowej, ochrony gleb, ograniczania niskiej emisji oraz prowadzenia inwestycji, w tym inwestycji w odnawialne źródła energii i działań transportowych, w standardzie minimalizującym konflikty środowiskowe i krajobrazowe.

1.5 Wnioski z diagnozy

Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Mieroszów w przedmiotowym punkcie zaprezentowano wnioski z ww. analiz. Wnioski zostały zdefiniowane w układzie przedstawionym poniżej.

Rysunek 11 Struktura wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Mieroszów

Źródło: opracowanie własne

Poniżej zaprezentowano wnioski z diagnozy sytuacji w gminie Mieroszów zgodnie z powyższym układem w podziale na sferę społeczną, gospodarczą, przestrzenną i klimatyczno-środowiskową.

Tabela 19 Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej gminy Mieroszów

SFERA SPOŁECZNA	
Ocena stanu obecnego	Ogólne kierunki działań
Malejąca liczba mieszkańców i migracja młodych ludzi	Podejmowanie działań na rzecz ograniczania negatywnych skutków depopulacji, w tym zwiększania atrakcyjności osiedleńczej gminy, poprawy jakości życia mieszkańców oraz dostosowywania skali i sposobu organizacji usług publicznych do zmian demograficznych. Rozwijanie współpracy międzygminnej i ponadlokalnej w zakresie usług i zadań, których wspólna realizacja może zwiększać ich dostępność, jakość i efektywność ekonomiczną
Rozwinięta współpraca Gminy z innymi jednostkami	Dalszy rozwój działalności Gminy w partnerstwach, związkach i stowarzyszeniach, w tym rozwój współpracy transgranicznej z partnerami z Republiki Czeskiej.
Starzejące się społeczeństwo	Prowadzenie działań zachęcających mieszkańców do zakładania rodzin i osiedlania się rodzin na terenie gminy
Malejąca liczba dzieci i młodzieży oraz rosnące koszty funkcjonowania systemu oświaty.	Monitorowanie trendów demograficznych oraz okresowa analiza organizacji sieci placówek oświatowych, dowozów i wykorzystania infrastruktury oświatowej, z uwzględnieniem dostępności i jakości kształcenia oraz efektywności ekonomicznej.
Zapewniona podstawowa opieka zdrowotna	Dalsza działalność przychodni i aptek, z jednoczesnym podniesieniem poziomu usług i standardów świadczonej podstawowej opieki zdrowotnej.
Brak specjalistycznej opieki zdrowotnej	Rozszerzenie oferty zdrowotnej
Rosnąca aktywność organizacji pozarządowych	Aktywizacja mieszkańców w kwestii społeczeństwa obywatelskiego, współpraca Gminy i sołectw z organizacjami pozarządowymi
Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego – stosunkowo mała liczba stwierdzonych przestępstw	Działania edukacyjne na rzecz piętnowania zachowań łamiących normy społeczne
Rozwinięta baza kulturalna	Utrzymanie stanu obiektów kulturowych, realizacja programów grantowych w obszarze kultury
Rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna	Dalsza rozbudowa i modernizacja bazy sportowo-rekreacyjnej, w tym stref aktywności, placów zabaw, boisk oraz bezpiecznej infrastruktury rowerowej służącej zarówno codziennej aktywności mieszkańców, jak i obsłudze ruchu turystycznego
Występujące problemy społeczne	Realizacja programów zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych, w tym działań służących ograniczaniu ubóstwa energetycznego, oraz aktywizacja osób starszych i ich integracja społeczna
Odpowiednie zarządzanie kryzysowe	Dalsza realizacja planów i działań związanych z zarządzaniem kryzysowym

Źródło: opracowanie własne

Tabela 20 Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej gminy Mieroszów

SFERA GOSPODARCZA	
Ocena stanu obecnego	Ogólne kierunki działań
Wzrost przedsiębiorczości w gminie	Dalsze działania mające na celu wspieranie prowadzenia działalności gospodarczej w gminie
Utrzymujący się poziom bezrobocia	Pozyskiwanie nowych inwestorów
Stabilna sytuacja finansowa gminy	Racjonalne gospodarowania środkami publicznymi
Relatywnie wysoki poziom dochodów budżetu Gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca na tle gmin powiatu wałbrzyskiego	Podejmowanie dalszych działań w celu pozyskania inwestorów, dalsza aktywizacja przedsiębiorcza mieszkańców
Zatrudnienie oparte o sektor publiczny	Pozyskiwanie nowych inwestorów
Funkcjonowanie działalności wydobywczej w rejonie Rybnicy Leśnej, stanowiącej element lokalnej gospodarki i jednocześnie źródło lokalnych presji środowiskowych, krajobrazowych i transportowych	Monitoring i ograniczanie uciążliwości działalności gospodarczej, w tym działalności wydobywczej, z uwzględnieniem ochrony środowiska, krajobrazu, infrastruktury transportowej oraz funkcji turystycznych gminy

Warunki do rozwoju agroturystyki	Wspieranie inicjatyw przedsiębiorczych, tworzenie warunków infrastrukturalnych i administracyjnych do rozwoju branż
Brak inkubatorów przedsiębiorczości i ofert inwestycyjnych	Podjęcie działań wspierających rozwój przedsiębiorczości w gminie

Źródło: opracowanie własne

Tabela 21 Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej gminy Mieroszów

SFERA PRZESTRZENNA	
Ocena stanu obecnego	Ogólne kierunki działań
Bezpośrednie powiązanie drogą krajową nr 35 z Wałbrzychem i Republiką Czeską, przy jednoczesnej ograniczonej dostępności do krajowej sieci dróg szybkiego ruchu oraz zróżnicowanej dostępności komunikacyjnej części miejscowości gminy.	Modernizacja infrastruktury drogowej oraz rozwój transportu zbiorowego i poprawa dostępności komunikacyjnej poszczególnych miejscowości gminy.
Mała liczba dróg rowerowych	Budowa dróg rowerowych
Jakość dróg wymagająca niewielkich modernizacji	Dalsza modernizacja istniejących dróg i infrastruktury towarzyszącej
Zasoby kulturowe o stosunkowo wysokiej atrakcyjności turystycznej	Pielęgnowanie zasobów kulturowych jako lokalnych zabytków
Brak systemu ciepłowniczego, ograniczony zasięg sieci gazowej oraz dominacja indywidualnych źródeł ciepła.	Rozwój nisko- i zeroemisyjnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w ciepło, obejmujących poprawę efektywności energetycznej budynków, wymianę nieefektywnych i wysokoemisyjnych źródeł ciepła, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i magazynowania energii oraz – tam, gdzie jest to technicznie i ekonomicznie uzasadnione – rozwój rozwiązań zbiorowych lub innych niskoemisyjnych systemów zaopatrzenia w ciepło
Niższy poziom skanalizowania gminy – 67,1% mieszkańców korzystających z sieci w 2024 r., wskazujący na potrzebę dalszego rozwoju infrastruktury kanalizacyjnej.	Dalsza rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej
Wysoki odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej – 98,4% w 2024 r., przy potrzebie dalszej modernizacji i monitorowania stanu technicznego sieci.	Dalsza modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej
Uregulowana gospodarka odpadami	Modernizacja PSZOK
Funkcjonujące oczyszczalnie ścieków	Bieżąca modernizacja oczyszczalni ścieków
Funkcjonująca linia kolejowa	Wykorzystanie połączeń kolejowych, działania na rzecz uruchomienia przewozów pasażerskich, integracja transportu kolejowego i autobusowego
Wciąż niski wskaźnik dostępności mieszkań	Przeznaczanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe, pozyskiwanie inwestorów
Nierozwinięta infrastruktura turystyczna	Budowa miejsc o przeznaczeniu turystycznym i okołoturystycznym
Dobry stan i parametry sieci elektroenergetycznej i teleinformatycznej	Bieżąca konserwacja sieci elektroenergetycznej, modernizacja sieci do wysokich parametrów
Estetyka przestrzeni publicznej na zadowalającym poziomie	Dalsze prace pielęgnacyjne, edukacja mieszkańców
Bogate zasoby kulturowe	Bieżąca renowacja obiektów zabytkowych, budowanie oferty turystycznej opartej o zabytki
Niewystarczające środki na renowację obiektów zabytkowych	Pozyskiwanie finansowania

Źródło: opracowanie własne

Tabela 22 Wnioski z diagnozy sytuacji klimatyczno-środowiskowej gminy Mieroszów

SFERA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWA	
Ocena stanu obecnego	Ogólne kierunki działań
Gleby o przeważającym kwaśnym odczynie oraz przeciętnych i słabszych parametrach rolniczych	Ograniczanie niskiej emisji poprzez działania prowadzone i wspierane przez Gminę, w tym programy wsparcia wymiany nieefektywnych źródeł ciepła, termomodernizację budynków,

(ograniczony potencjał intensywnej produkcji roślinnej)	rozwój nisko- i zeroemisyjnych systemów grzewczych, odnawialnych źródeł energii i magazynowania energii, analizę możliwości zastosowania rozwiązań zbiorowych oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację tych działań. Uzupełniająco prowadzone będą działania informacyjne i doradcze dla mieszkańców.
Wspieranie rolnictwa ekstensywnego i funkcji użytków zielonych oraz działania przeciwerozyjne na stokach (racjonalne gospodarowanie glebami, ograniczanie spływu i degradacji gleb)	Rozwój gospodarstw rolnych
Rozwinięta sieć rzeczna	Wykorzystanie zasobów wodnych do celów turystycznych
Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, przy braku danych pozwalających na określenie ich udziału w lokalnym bilansie energetycznym	Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii i magazynowania energii w skali dostosowanej do uwarunkowań sieciowych, środowiskowych, przestrzennych i krajobrazowych gminy.
Mała powierzchnia terenów objętych formami ochrony przyrody	Działania pielęgnacyjne terenów, starania na rzecz objęcia nowych terenów formami ochrony przyrody

Tak sformułowane wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz atrakcyjności inwestycyjnej gminy Mieroszów stanowiły podstawę do analizy SWOT/TOWS i identyfikacji determinantów rozwoju gminy a następnie celów rozwojowych.

2 Określenie cech warunkujących rozwój gminy i społeczności lokalnej

2.1 Analiza SWOT /TOTS

Pogłębiona analiza stanu i uwarunkowań rozwoju gminy Mieroszów pozwala na dokonanie bilansu strategicznego gminy. Sporządzono go w oparciu o analizę SWOT, która polega na szczegółowym zestawieniu mocnych i słabych stron oraz określeniu szans i zagrożeń rozwoju gminy. Analiza została dokonana w podziale na 4 poniższe obszary:

- sfera społeczna,
- sfera gospodarcza,
- sfera przestrzenna,
- sfera klimatyczno-środowiskowa.

Analiza SWOT – sfera społeczna

Poniżej analiza SWOT gminy Mieroszów w sferze społecznej.

Tabela 23 Analiza SWOT gminy Mieroszów w sferze społecznej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– zapewnione podstawowe usługi zdrowotne – rozwinięta baza kulturalna – rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna – stosunkowo wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego – rosnąca aktywność organizacji pozarządowych – odpowiednie zarządzanie kryzysowe – rozwinięta współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego	– starzejące się społeczeństwo – utrzymujący się poziom bezrobocia – spadek liczby mieszkańców – odpływ wykształconych i aktywnych zawodowo osób do większych ośrodków miejskich – występujące problemy społeczne – brak specjalistycznej opieki zdrowotnej – malejąca liczba dzieci i młodzieży oraz rosnące koszty funkcjonowania systemu oświaty
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
– możliwość pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych w ramach obecnej i przyszłych perspektyw finansowych Unii Europejskiej, w tym instrumentów dostępnych po 2027 r., na działania zwiększające przedsiębiorczość mieszkańców, rozwiązujące problemy społeczne oraz inwestycje gminne zwiększające atrakcyjność gminy, zwłaszcza dla młodych ludzi	– niekorzystne prognozy demograficzne (dalszy odpływ mieszkańców)

Źródło: opracowanie własne

Mocne strony gminy związane są przede wszystkim z rozbudowaną bazą kulturalną i sportową, bezpieczeństwem publicznym, odpowiednim zarządzaniem kryzysowym, rosnącą działalnością organizacji pozarządowych oraz rozwiniętą współpracą z innymi jednostkami samorządu

terytorialnego. Słabe strony dotyczą czynników demograficznych, występowania problemów społecznych, dostępności do specjalistycznych usług zdrowotnych. Jako szanse należy wskazać fundusze zewnętrzne a jako zagrożenie definiowane są jako niekorzystne prognozy demograficzne.

Analiza SWOT – sfera gospodarcza

Poniżej analiza SWOT gminy Mieroszów w sferze gospodarczej.

Tabela 24 Analiza SWOT gminy Mieroszów w sferze gospodarczej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– widoczny wzrost przedsiębiorczości w gminie – stabilna sytuacja finansowa gminy – potencjał do rozwoju agroturystyki – Relatywnie wysoki poziom dochodów budżetu Gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca na tle gmin powiatu wałbrzyskiego	– utrzymujący się poziom bezrobocia – odpływ wykształconych i aktywnych zawodowo osób do większych ośrodków miejskich – brak inkubatorów przedsiębiorczości i ofert inwestycyjnych – lokalne presje środowiskowe, krajobrazowe i transportowe związane z działalnością wydobywczą
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
– możliwość pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych w ramach obecnej i przyszłych perspektyw finansowych Unii Europejskiej, w tym instrumentów dostępnych po 2027 r – pozyskiwanie inwestorów krajowych i zagranicznych – Rozwój współpracy transgranicznej z partnerami z Republiki Czeskiej, w tym możliwość realizacji wspólnych projektów gospodarczych, turystycznych, kulturalnych i społecznych oraz korzystania z programów współpracy terytorialnej.	– niekorzystne prognozy demograficzne (dalszy odpływ siły roboczej) – niska rozpoznawalność turystyczna i gospodarcza gminy – niestabilność przepisów prawa dotyczących inwestycji i prowadzenia działalności gospodarczej

Źródło: opracowanie własne

Mocne strony gminy wiążą się przede wszystkim z wzrostem przedsiębiorczości w gminie, poziomem zamożności mieszkańców, potencjałem do rozwoju agroturystyki czy stabilną sytuacją finansową gminy. Szansą dla gminy w omawianej sferze są fundusze zewnętrzne. Jako słabe strony zdefiniowano utrzymujący się poziom bezrobocia, odpływ wykwalifikowanej kadry. Zagrożenia to głównie niekorzystne prognozy demograficzne, niska rozpoznawalność turystyczna gminy oraz niestabilność prawa dotyczącego prowadzenia działalności gospodarczej.

Analiza SWOT – sfera przestrzenna

Poniżej analiza SWOT gminy Mieroszów w sferze przestrzennej.

Tabela 25 Analiza SWOT gminy Mieroszów w sferze przestrzennej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– Warunki sprzyjające użytkowaniu ekstensywnemu (użytki zielone) oraz funkcjom leśnym i przyrodniczym,	– mała liczba dróg rowerowych

przy ograniczeniach dla intensywnej produkcji roślinnej – dobry stan i parametry sieci elektroenergetycznej i teleinformatycznej – rozwinięta sieć rzeczna – zasoby kulturowe o stosunkowo wysokiej atrakcyjności turystycznej – Wysoki odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej – 98,4% w 2024 r." – funkcjonujące oczyszczalnie ścieków – estetyka przestrzeni publicznej na zadowalającym poziomie – uregulowana gospodarka odpadami – Bezpośrednie powiązanie drogą krajową nr 35 z Wałbrzychem i Republiką Czeską.	– jakość dróg wymagająca remontów i modernizacji – występujący problem tzw. „niskiej emisji" – marginalny zasięg sieci gazowej – wciąż niski wskaźnik dostępności mieszkań – niewystarczające środki na renowację obiektów zabytkowych – niewielka powierzchnia terenów objętych formami ochrony przyrody – ukształtowanie terenu górskie – Ograniczona dostępność do krajowej sieci dróg szybkiego ruchu oraz zróżnicowana dostępność komunikacyjna części miejscowości gminy. – Niższy poziom skanalizowania gminy – 67,1% mieszkańców korzystających z sieci w 2024 r. oraz potrzeba dalszej rozbudowy infrastruktury kanalizacyjnej

SZANSE	ZAGROŻENIA
– możliwość pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych w ramach obecnej i przyszłych perspektyw finansowych Unii Europejskiej, w tym instrumentów dostępnych po 2027 r., na inwestycje komunalne i proinwestycyjne – pozyskiwanie inwestorów – Wykorzystanie przygranicznego położenia gminy do rozwoju współpracy transgranicznej z partnerami z Republiki Czeskiej, w szczególności w zakresie transportu, turystyki, infrastruktury oraz wspólnych projektów rozwojowych.	– mnogość kosztochłonnych potrzeb inwestycyjnych, których realizacja musi być rozłożona w czasie

Źródło: opracowanie własne

Mocne strony gminy dotyczą dostępności komunikacyjnej gminy, dobrego stanu sieci elektroenergetycznej i teleinformatycznej, atrakcyjnych zasobów kulturowych, rozbudowanej sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, estetyki publicznej, uregulowanej gospodarki odpadami, funkcjonujących oczyszczalni ścieków. Jako szanse dla rozwoju gminy wskazano fundusze zewnętrzne i pozyskiwanie inwestorów. Jako słabe strony wskazano małą liczbę dróg rowerowych, jakość dróg wymagającą poprawy, marginalny zasięg sieci gazowej, niską dostępność mieszkań, brak systemu ciepłowniczego, małą skalę renowacji obiektów zabytkowych. Zagrożeniem dla rozwoju gminy może być mnogość kosztochłonnych potrzeb inwestycyjnych, których realizacja musi być rozłożona w czasie.

Analiza SWOT – sfera klimatyczno-przestrzenna

Poniżej analiza SWOT gminy Mieroszów w sferze klimatyczno-przestrzennej.

Tabela 26 Analiza SWOT gminy Mieroszów w sferze klimatyczno-przestrzennej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– rozwinięta sieć rzeczna	– występujący problem tzw. „niskiej emisji" – niewielka powierzchnia terenów objętych formami ochrony przyrody – gleby trudne do uprawy
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
– możliwość pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych w ramach obecnej i przyszłych perspektyw finansowych Unii Europejskiej, w tym instrumentów dostępnych po 2027 r., na inwestycje komunalne i proinwestycyjne – pozyskiwanie inwestorów – Potencjał rozwoju odnawialnych źródeł energii i magazynowania energii, z wykorzystaniem rozwiązań dostosowanych do uwarunkowań sieciowych, środowiskowych i krajobrazowych gminy	– niska świadomość ekologiczna mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Mocne strony gminy dotyczą wzrostu wykorzystania OZE w regionie, dobrych parametrów gleb i rozwiniętej sieci rzecznej. Jako szanse dla rozwoju gminy wskazano fundusze zewnętrzne i pozyskiwanie inwestorów. Jako słabe strony wskazano występujące zjawisko tzw. „niskiej emisji", niewielką powierzchnię terenów objętych formami ochrony przyrody. Zagrożeniem dla rozwoju gminy może być niska świadomość ekologiczna mieszkańców.

2.2 Identyfikacja potencjału rozwojowego gminy

Na podstawie powyższych analiz zidentyfikowano czynniki w największym stopniu mogące determinować rozwój gminy Mieroszów . Wskazując na rozwój skupiono się przede wszystkim na rozwoju gospodarczym.

Uwarunkowania rozwoju rolnictwa w regionie, w tym w gminie Mieroszów , wymuszają rozwój gospodarstw rolnych w kierunku unowocześniania i łączenia działalności rolniczej z usługami powiązanymi, w szczególności agroturystycznymi. Gmina posiada walory przyrodnicze właściwe do rozwoju usług agroturystycznych. Jednym z głównych trendów charakteryzujących współczesną turystykę jest rozwój turystyki alternatywnej, przyjaznej środowisku, wykorzystującej naturalne walory dziedzictwa kulturowego i różnorodności przyrodniczej. Funkcję taką pełni z pewnością agroturystyka, będąca jedną z form turystyki wiejskiej. W gminie Mieroszów widoczne jest rozdrobnienie gospodarstw rolnych, co sprzyja rozwojowi tego typu usług. Usługi agroturystyczne mogą stanowić jeden ze sposobów przejścia mieszkańców do działalności pozarolniczej. Ponadto zauważalny jest potencjał związany z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii – instalacje fotowoltaiczne i elektrownie wiatrowe. Inne czynniki mogące stanowić podstawę do rozwoju turystyki to przede wszystkich stan środowiska naturalnego (obszary objęte formami ochrony przyrody) i atrakcyjne

zasoby kulturowe (obiekty zabytkowe). Kluczowe dla rozwoju gospodarczego gminy Mieroszów jest pozyskiwanie nowych inwestorów, co wiąże się z uzbrojeniem i promocją terenów inwestycyjnych. Niezbędne jest stworzenie marki gminy/wyróżnika gospodarczego gminy.

CZĘŚĆ STRATEGICZNA

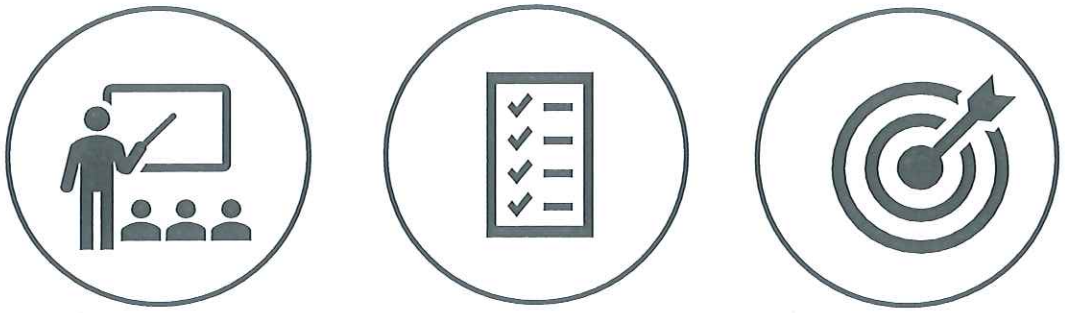

3 Wizja, misja i cele Strategii

W przedmiotowym punkcie opisano wizję Strategii i misję Gminy Mieroszów oraz przedstawiono cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań wraz z wskaźnikami osiągnięcia celów. Ponadto opisano zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.

3.1 Wizja i misja

W przedmiotowym punkcie przedstawiono proces formułowania głównych założeń Strategii wraz ze wskazaniem podmiotów uczestniczących w tym procesie.

Główne założenia Strategii zostały opracowane w oparciu o analizy wskazane w niniejszej Strategii oraz w wyniku procesu konsultacji z jednostkami organizacyjnymi Gminy Mieroszów, mieszkańcami, radnymi, przedstawicielami sołectw, partnerami społecznymi i gospodarczymi oraz innymi podmiotami właściwymi dla prawidłowego przygotowania dokumentu.

Poniżej wymieniono podmioty zaangażowane lub właściwe do udziału w procesie definiowania najważniejszych założeń Strategii:

– Gmina Mieroszów,
– Rada Miejska Mieroszowa,
– Burmistrz Mieroszowa,
– Urząd Miejski w Mieroszowie,
– Powiat Wałbrzyski,
– Województwo Dolnośląskie,
– Zarząd Województwa Dolnośląskiego,
– jednostki pomocnicze Gminy Mieroszów, w szczególności sołectwa: Unisław Śląski, Kowalowa, Nowe Siodło, Golińsk, Kamionka, Sokołowsko, Różana, Rybnica Leśna i Łączna,
– Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieroszowie,
– Mieroszowskie Centrum Kultury,
– Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej „Mieroszów" Sp. z o.o.,
– Publiczna Szkoła Podstawowa w Mieroszowie,
– Publiczna Szkoła Podstawowa w Kowalowej,
– Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Janusza Korczaka w Sokołowsku,
– Przedszkole Miejskie w Mieroszowie,
– Klub Dziecięcy „Akademia Misiowa",
– Gminna Rada Seniorów,
– organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność społeczną, kulturalną, edukacyjną, sportową lub pożytku publicznego na terenie Gminy Mieroszów,
– lokalni partnerzy społeczni i gospodarczy,
– przedsiębiorcy prowadzący działalność na terenie Gminy Mieroszów,
– mieszkańcy Gminy Mieroszów,

– właściwy dyrektor jednostki Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, w zakresie konsultowania projektu Strategii wynikającym z harmonogramu opracowania dokumentu,
– właściwe organy opiniujące i uzgadniające projekt Strategii, jeżeli obowiązek ich udziału będzie wynikał z przepisów dotyczących strategicznej oceny oddziaływania na środowisko lub innych procedur wymaganych prawem.

Szeroki katalog podmiotów zaangażowanych w proces definiowania głównych założeń Strategii umożliwił zebranie opinii z różnych środowisk oraz powiązanie kierunków rozwoju Gminy Mieroszów z rzeczywistymi potrzebami mieszkańców, jednostek organizacyjnych, sołectw, partnerów społecznych i gospodarczych oraz instytucji odpowiedzialnych za wybrane obszary polityki publicznej. Poniżej zaprezentowano ścieżkę formułowania głównych założeń Strategii.

Rysunek 12 Proces formułowania głównych założeń Strategii

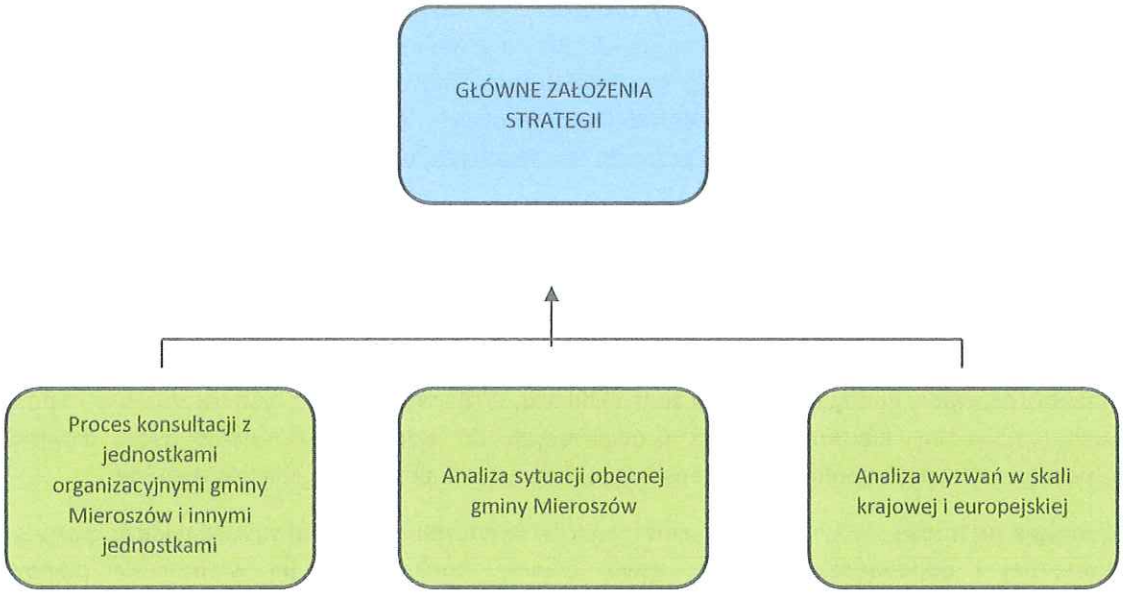

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono wizję i misję gminy.

Wizja

Wizja przyszłości gminy jest podstawą określenia głównych celów i kierunków działania w ramach strategii rozwoju. Pełni ona funkcję porządkującą i stabilizującą, ponieważ wyznacza ogólne ramy dla celów strategicznych, operacyjnych oraz planowanych przedsięwzięć. Wizja wyraża długookresowe dążenia władz samorządowych i wspólnoty lokalnej, przedstawiając pożądany obraz przyszłości Gminy Mieroszów.

Rozbudowana treść pojęcia „wizja gminy" powinna uwzględniać:

– determinanty geograficzne,

– wyzwania cywilizacyjne,

– pryncypia ustrojowe,

– wewnętrzne zróżnicowania strukturalne,

– dynamikę przeobrażeń,

– oczekiwane efekty rozwojowe.

Determinanty geograficzne są jednym z najbardziej trwałych elementów wizji, ponieważ wynikają z położenia gminy, cech środowiska przyrodniczego, układu osadniczego oraz relacji z otoczeniem. W przypadku Gminy Mieroszów szczególne znaczenie ma położenie w Sudetach Środkowych, u styku Gór Stołowych i Gór Kamiennych, a także przy granicy z Republiką Czeską. Uwarunkowania te wpływają zarówno na walory krajobrazowe i turystyczne gminy, jak również na sposób kształtowania przestrzeni, rozwój infrastruktury, dostępność komunikacyjną oraz ochronę zasobów środowiskowych. Wizja przyszłości budowana w tym kontekście powinna służyć wzmacnianiu znaczenia Gminy Mieroszów jako obszaru o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych, lokalnej tożsamości oraz potencjale do rozwoju funkcji mieszkaniowych, społecznych, turystycznych, usługowych i gospodarczych.

Wyzwania cywilizacyjne odnoszą się do zmian społecznych, gospodarczych, technologicznych i środowiskowych, które wpływają na jakość życia mieszkańców oraz konkurencyjność lokalnych wspólnot. W odniesieniu do Gminy Mieroszów obejmują one w szczególności potrzebę poprawy dostępności usług publicznych, wzmacniania kapitału społecznego, podnoszenia jakości przestrzeni publicznych, rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej, zwiększania atrakcyjności osiedleńczej oraz dostosowania gminy do skutków zmian klimatu. Wizja wynikająca z tych uwarunkowań powinna wyznaczać realny kierunek działań prowadzących do poprawy warunków życia, zwiększenia odporności lokalnej wspólnoty oraz lepszego wykorzystania potencjału położenia gminy.

Pryncypia ustrojowe, w tym zasady samorządności terytorialnej, decentralizacji władzy, partycypacji społecznej i odpowiedzialności za rozwój lokalny, konkretyzują się w procesie planowania strategicznego. W odniesieniu do Gminy Mieroszów oznacza to konieczność budowania wizji w oparciu o współudział mieszkańców, radnych, jednostek organizacyjnych, sołectw, organizacji społecznych, przedsiębiorców oraz innych partnerów lokalnych. Wizja nie powinna być wyłącznie deklaracją władz samorządowych, lecz wspólnym kierunkiem rozwoju, który umożliwia koordynację działań publicznych, społecznych i gospodarczych.

Wewnętrzne zróżnicowania strukturalne pozwalają określić stopień zróżnicowania przestrzennego, społecznego i funkcjonalnego gminy. W przypadku Gminy Mieroszów istotne znaczenie ma układ obejmujący miasto Mieroszów oraz miejscowości wiejskie położone w zróżnicowanych warunkach terenowych. Część obszarów koncentruje funkcje administracyjne, usługowe, edukacyjne i społeczne, inne natomiast mają większe znaczenie mieszkaniowe, przyrodnicze, rekreacyjne, turystyczne lub rolnicze. Takie zróżnicowanie wymaga, aby wizja rozwoju nie była jednolitym opisem całego obszaru, lecz uwzględniała odmienne potrzeby poszczególnych części gminy, w tym dostępność usług, jakość infrastruktury, ochronę krajobrazu, bezpieczeństwo środowiskowe oraz możliwości rozwoju lokalnej aktywności.

Dynamika przeobrażeń odgrywa istotną rolę w kształtowaniu wizji gminy. Wyraża się ona w napięciu między potrzebą modernizacji, poprawy jakości usług i infrastruktury, a koniecznością zachowania

lokalnej tożsamości, walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. W przypadku Gminy Mieroszów szczególnego znaczenia nabiera równoważenie rozwoju społeczno-gospodarczego z ochroną środowiska, krajobrazu i zasobów przestrzennych. Świadomość wchodzenia w kolejną fazę rozwoju powinna być powiązana z aktywnością mieszkańców, wykorzystaniem lokalnych potencjałów oraz odpowiedzialnym planowaniem przestrzennym.

Oczekiwane efekty wizji powinny odnosić się do poprawy jakości życia mieszkańców, zwiększenia atrakcyjności gminy jako miejsca zamieszkania, pracy, wypoczynku i aktywności społecznej, a także do wzmocnienia jej odporności na wyzwania demograficzne, gospodarcze, środowiskowe i infrastrukturalne. Wizja powinna wskazywać kierunek, w którym Gmina Mieroszów będzie rozwijać swoje funkcje lokalne i ponadlokalne, wykorzystując położenie przygraniczne, walory Sudetów Środkowych, potencjał turystyczno-rekreacyjny oraz zasoby społeczności lokalnej.

Reasumując, wizja Gminy Mieroszów to docelowy, odległy w czasie obraz gminy, dla osiągnięcia którego podejmowane są działania władz samorządowych, jednostek organizacyjnych, mieszkańców, organizacji społecznych, przedsiębiorców oraz pozostałych partnerów lokalnych. Jest ona wyrazem wiary we własne możliwości rozwojowe, oparte na rozpoznanych atutach i szansach, a jednocześnie na świadomości słabości i zagrożeń, które wymagają ograniczania, przezwyciężania lub systematycznego łagodzenia ich skutków.

Gmina Mieroszów rozwija się w sposób zrównoważony, wykorzystując swoje przygraniczne położenie, walory Gór Suchych, dziedzictwo kulturowe Mieroszowa i Sokołowska oraz potencjał turystyki, rekreacji i współpracy lokalnej. Mieszkańcy gminy mają zapewniony dostęp do podstawowych usług publicznych, edukacji, kultury, terenów wypoczynku, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej oraz czystego środowiska naturalnego. Gmina konsekwentnie poprawia jakość życia mieszkańców i wzmacnia swoją atrakcyjność osiedleńczą, społeczną i gospodarczą, łącząc rozwój i poprawę jakości usług publicznych, ochronę lokalnej tożsamości, rewitalizację oraz racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczo-krajobrazowych.

Misja

Trafność budowy strategii rozwoju gminy w istotnym stopniu zależy od określenia jej misji i wizji, a następnie od możliwości sprecyzowania celów i kierunków rozwoju gminy. Misja bywa różnie tłumaczona i ujmowana przez różnych autorów: od ujęć bardzo ogólnych, zawierających syntetyczną formułę celów działania, do szczegółowych, akcentujących specyficzną rolę gminy i jej funkcje w otoczeniu.

Misję gminy należy formułować w kategoriach służenia społeczeństwu i pomnażania korzyści, jakie będzie ono odnosić w wyniku sprawnego i efektywnego działania gminy, opartego na wdrażanej strategii rozwoju.

Syntetycznie ujmując, misja gminy to:

– przedmiot trwałych jej aspiracji,
– cel usystematyzowanych, długookresowych dążeń, wyznaczających i akcentujących jej społeczne funkcje oraz posłannictwo,
– najbardziej ogólnie sformułowany cel istnienia i działalności gminy.

Misja jest równocześnie formą samookreślenia gminy w zakresie takich elementów, jak:

- po co istnieje i do czego dąży?
- co ma zamiar osiągnąć?
- na jakim obszarze chce działać?
- czyje potrzeby zaspokajać i w jaki sposób?

Gmina realizuje swoją misję poprzez zaspokajanie dążeń i potrzeb miejscowego społeczeństwa. Zaspokajanie tych potrzeb na społecznie akceptowanym poziomie stanowi konieczny warunek prawidłowego funkcjonowania wspólnoty samorządowej i uzasadnia jej podstawową rolę w systemie lokalnego rozwoju.

Misja określa zatem rolę, jaką gmina spełnia na rzecz swojej wspólnoty. Jest to rola szczególna, której nie jest w stanie w pełni zastąpić żadna inna organizacja, instytucja ani podmiot zewnętrzny. Misja określa zakres działań gminy, kształtuje jej odbiór wśród mieszkańców oraz w otoczeniu zewnętrznym, co ma istotne znaczenie dla powodzenia realizacji strategii rozwoju. Sformułowanie misji pomaga koncentrować wysiłki na realizacji wspólnych kierunków działań, służy racjonalnej alokacji posiadanych zasobów i środków oraz zwiększa prawdopodobieństwo osiągnięcia zakładanych efektów rozwojowych.

Gmina Mieroszów jako istotna część rozwoju powiatu wałbrzyskiego, Aglomeracji Wałbrzyskiej oraz obszaru pogranicza polsko-czeskiego. Gmina jest miejscem zapewniającym zaspokojenie podstawowych potrzeb życia codziennego oraz wspierającym rozwój mieszkańców, z zachowaniem lokalnej tożsamości, dziedzictwa kulturowego, tradycji miejscowości tworzących wspólnotę samorządową oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych Sudetów Środkowych. Gmina jest również miejscem otwartym na osoby przyjezdne, nowych mieszkańców, turystów oraz partnerów współpracy transgranicznej. Gmina Mieroszów kieruje swoje działania na poprawę jakości życia mieszkańców, zwiększanie dostępności i efektywności usług publicznych, wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, rozwój edukacji, turystyki, rekreacji i aktywności społecznej, poprawę efektywności energetycznej, troskę o środowisko naturalne, zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców oraz wzmacnianie współpracy międzysamorządowej, międzysektorowej i transgranicznej.

3.2 Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań

Osiągnięcie celów przyczyni się do zrealizowania wizji Strategii. Wszystkie działania podejmowane w perspektywie czasowej niniejszego dokumentu powinny być zgodne z określoną misją Strategii.

Poniżej w ujęciu graficznym zaprezentowano cele strategiczne Strategii. Następnie w układzie tabelarycznym przedstawiono również cele operacyjne i działania w ramach poszczególnych celów strategicznych. Cele zdefiniowano na podstawie wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy sprecyzowanych w punkcie 1.4 niniejszej Strategii.

Rysunek 13 Cele strategiczne Strategii

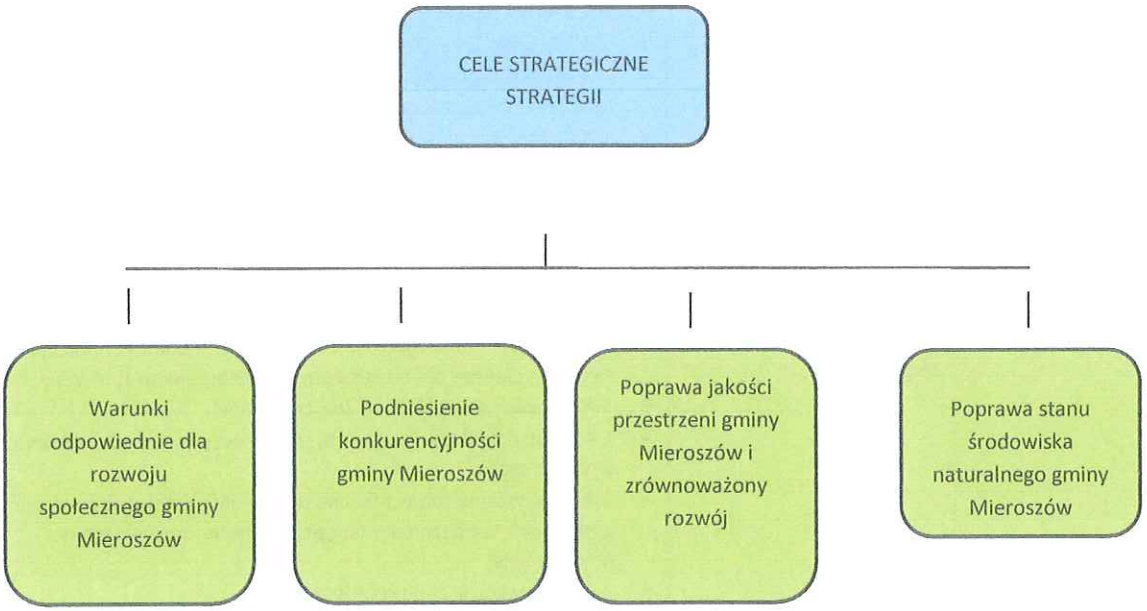

Źródło: opracowanie własne

Tabela 27 Cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki działań

CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
1. Warunki odpowiednie dla rozwoju społecznego gminy Mieroszów	1.1 Tworzenie sieci powszechnego dostępu do Internetu szerokopasmowego oraz upowszechnianie e-usług	• 1.1.1 Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci telekomunikacyjnych zwiększających dostęp do szerokopasmowego Internetu • 1.1.2 Rozwój i promocja e-usług
	1.2 Zwiększenie dostępu do usług medycznych oraz profilaktyka zdrowia	• 1.2.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną dostosowaną do zidentyfikowanych potrzeb i trendów demograficznych • 1.2.2 Rozwój infrastruktury całodobowej opieki nad osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym • 1.2.3 Wspieranie działań zmierzających do zwiększenia oferty i poprawy jakości podstawowych usług zdrowotnych • 1.2.4 Działania na rzecz utworzenia oferty specjalistycznej opieki zdrowotnej • 1.2.5 Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zdrowego stylu życia oraz promocja profilaktyki zdrowia
	1.3 Podniesienie jakości kształcenia	• 1.3.1 Budowanie programów edukacyjnych w zakresie kompetencji kluczowych na rynku pracy • 1.3.2 Rozszerzenie oferty edukacji pozaszkolnej • 1.3.3 Rozwój poradnictwa i doradztwa edukacyjno-zawodowego na każdym etapie kształcenia • 1.3.4 Wprowadzenie szkoleń, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli i pracowników pedagogicznych • 1.3.5 Modernizacja infrastruktury i doposażenie placówek edukacyjnych wraz z obiektami sportowymi
	1.4 Wspieranie działań na rzecz włączenia społecznego	• 1.4.1 Usprawnianie współpracy między pracodawcami, organizacjami pozarządowymi a instytucjami pomocy społecznej w zakresie wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym • 1.4.2 Rozwój usług pomocy środowiskowej • 1.4.3 Upowszechnianie aktywnych i twórczych metod spędzania wolnego czasu • 1.4.4 Zachęcanie społeczeństwa do współuczestniczenia w życiu publicznym, wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej • 1.4.5 Aktywizacja osób starszych
	1.5 Wspieranie sektora organizacji pozarządowych	• 1.5.1 Wsparcie organizacji pozarządowych • 1.5.2 Promocja i upowszechnianie wolontariatu
	1.6 Rozwój oferty kulturalnej	• 1.6.1 Wspieranie działalności jednostek działających w obszarze kultury • 1.6.2 Organizacja wydarzeń kulturalnych na terenie gminy
2. Wzmocnienie potencjału gospodarczego, dostępności, bezpieczeństwa i atrakcyjności	2.1 Wspieranie rozwoju gospodarczego, przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy	• **2.1.1** Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, samozatrudnienia oraz rozwoju mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw. • **2.1.2** Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy, w szczególności w sektorze usług, turystyki, rekreacji, budownictwa, gospodarki senioralnej i działalności okołoturystycznej. • **2.1.3** Promocja terenów, obiektów i możliwości inwestycyjnych gminy.

turystycznej Gminy Mieroszów.		• **2.1.4** Rozwijanie współpracy z przedsiębiorcami, instytucjami rynku pracy, organizacjami otoczenia biznesu i partnerami ponadlokalnymi. • **2.1.5** Wspieranie aktywizacji zawodowej mieszkańców oraz podnoszenia kwalifikacji dostosowanych do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy. • **2.1.6** Wspieranie rozwoju produktów lokalnych, rzemiosła, usług lokalnych oraz działalności gospodarczej wykorzystującej lokalne zasoby i potencjały gminy, w tym zasoby surowcowe, z uwzględnieniem wymagań ochrony środowiska, krajobrazu oraz zrównoważonego rozwoju.
	2.2 Poprawa dostępności komunikacyjnej i rozwój zrównoważonej mobilności	• **2.2.1** Modernizacja, remonty i poprawa bezpieczeństwa infrastruktury drogowej na terenie gminy. • **2.2.2** Działania na rzecz utrzymania i poprawy połączeń komunikacyjnych z Wałbrzychem, Aglomeracją Wałbrzyską, sąsiednimi gminami oraz obszarem pogranicza polsko-czeskiego. • **2.2.3** Przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu mieszkańców, w szczególności osób starszych, młodzieży, osób z niepełnosprawnościami oraz mieszkańców sołectw. • **2.2.4** Rozwój infrastruktury pieszej, rowerowej i rekreacyjnej, służącej zarówno codziennej mobilności mieszkańców, jak i obsłudze ruchu turystycznego. • **2.2.5** Poprawa dostępności komunikacyjnej do usług publicznych, edukacyjnych, zdrowotnych, społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych. • **2.2.6** Wspieranie rozwiązań transportowych przyjaznych środowisku, w tym transportu zbiorowego, ruchu rowerowego i pieszego. • 2.2.7 Wspieranie działań na rzecz przywracania i rozwoju pasażerskich połączeń kolejowych o znaczeniu regionalnym i transgranicznym
	2.3 Budowa i modernizacja systemów infrastruktury zapobiegającej zagrożeniom	• 2.4.1 Podejmowanie działań mających na celu zapewnienie odporności na skutki zmian klimatu • 2.4.2 Zwiększenie bezpieczeństwa i ciągłości dostaw energii elektrycznej i innych mediów energetycznych • 2.4.3 Wspieranie działań policji, straży pożarnej i innych służb w celu zapewnienia bezpieczeństwa publicznego mieszkańców gminy

	2.4 Rozwój i promocja turystyki, rekreacji oraz produktów czasu wolnego	• **2.4.1** Rozwój spójnej oferty turystycznej gminy opartej na walorach przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych, historycznych i transgranicznych. • **2.4.2** Rozbudowa, modernizacja i utrzymanie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i sportowej, w tym szlaków pieszych, tras rowerowych, singletracków, punktów widokowych, miejsc odpoczynku i oznakowania turystycznego. • **2.4.3** Promocja Gminy Mieroszów jako miejsca turystyki aktywnej, rodzinnej, weekendowej, przyrodniczej, kulturowej i transgranicznej. • **2.4.4** Wspieranie rozwoju usług turystycznych, noclegowych, gastronomicznych, agroturystycznych i okołoturystycznych. • **2.4.5** Wykorzystanie potencjału Sokołowska, w szczególności jego dziedzictwa uzdrowiskowego, walorów kulturowych, historycznych i krajobrazowych oraz rozpoznawalności turystycznej, a także potencjału Gór Suchych, Gór Kamiennych i szlaków turystycznych, do budowania marki gminy i rozwoju całorocznej oferty turystycznej. • **2.4.6** Rozwijanie współpracy z partnerami lokalnymi, regionalnymi i czeskimi w zakresie tworzenia, promocji i sieciowania produktów turystycznych. • **2.4.7** Organizacja i promocja wydarzeń sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych i turystycznych wzmacniających markę gminy.
3. Poprawa jakości przestrzeni, infrastruktury i warunków życia w Gminie Mieroszów w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju.	3.1 Zintegrowane działania naprawcze w wymiarze przestrzenno-funkcjonalnym, społecznym, gospodarczym i technicznym	• 3.1.1. Prowadzenie działań w zakresie optymalnego wykorzystania specyficznych uwarunkowań oraz wzmacnianie lokalnych potencjałów gminy Mieroszów • 3.1.2 Opracowanie Planu ogólnego gminy i realizacja jego założeń • 3.1.3 Działania na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu w gminie
	3.2 Rozwój funkcji społecznie użytecznych, włączenie społeczne, walka z ubóstwem	• 3.2.1 Rozwój infrastruktury opieki nad osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym • 3.2.2 Likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej • 3.2.3 Rozwój inicjatyw lokalnych, w tym poprzez włączenie się w porządkowanie przestrzeni publicznych
	3.3 Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego	• 3.3.1 Ochrona i zachowanie obiektów zabytkowych i zasobów kultury • 3.3.2 Przeprowadzenie prac konserwatorskich obiektów zabytkowych i użyteczności publicznej • 3.3.3 Dostosowanie i adaptacja na cele kulturalne i turystyczne obiektów dziedzictwa historycznego lub kulturowego • 3.3.4 Poprawa walorów estetycznych gminy
	3.4 Rozbudowa infrastruktury technicznej	• 3.4.1 Budowa, modernizacja i poprawa bezpieczeństwa infrastruktury drogowej w pasach dróg gminnych • 3.4.2 Wspieranie rozbudowy, modernizacji, poprawy bezpieczeństwa i rozwoju infrastruktury towarzyszącej w pasach dróg powiatowych i dróg wojewódzkich na terenie gminy • 3.4.3 Budowa dróg rowerowych na terenie gminy • 3.4.4 Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej • 3.4.5 Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej • 3.4.6 Rozwój infrastruktury GPSZOK • 3.4.7 Działania na rzecz rozbudowy sieci gazowej

		• 3.4.8 Uzbrojenie wyznaczonych terenów pod budownictwo mieszkalne i wspieranie działań na rzecz tworzenia i rozwoju zasobów mieszkaniowych, w tym budowa mieszkań socjalnych • 3.4.9 Realizacja planu gospodarki niskoemisyjnej oraz promocja nowych technologii grzewczych i odnawialnych źródeł energii • 3.4.10 Monitoring przestrzeni publicznej
4. Poprawa stanu środowiska naturalnego gminy Mieroszów	4.1 Wspieranie i promocja efektywności energetycznej i strategii niskoemisyjnych	• 4.1.1 Prowadzenie działań na rzecz inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej i w sektorze mieszkaniowym • 4.1.2 Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowych
	4.2 Wspieranie działań na rzecz ochrony środowiska	• 4.2.1 Usuwanie azbestu, wyrobów zawierających azbest oraz usuwanie Barszczu Sosnowskiego • 4.2.2 Zwiększenie retencji wodnej terenów rolniczych, leśnych i zurbanizowanych poprzez m.in. budowę zbiornika retencyjnego, prawidłowe retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych • 4.2.3 Prowadzenie działań na rzecz zachowania walorów przyrodniczych gminy z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, potrzeb mieszkańców oraz dialogu społecznego.

3.3 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym

Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Dokumentami wykonawczymi dla Strategii Rozwoju Gminy Mieroszów na lata 2026-2035 są obowiązkowe i fakultatywne plany lub programy funkcjonujące na jej terenie. Stanowią one zbiór szczegółowych rozwiązań i kierunków interwencji, które w dokumencie nie mogły zostać zamieszczone. Część ze wskazanych dokumentów jest aktualna w momencie przygotowania Strategii. Konieczność ich aktualizacji jest analizowana pod kątem całego okresu obowiązywania tego dokumentu. W poniższym zestawieniu znajdują się zarówno opracowania obowiązkowe, jak i dokumenty o charakterze fakultatywnym, których implementacja ma wpływ na realizację celów strategii rozwoju.

Tabela 28 Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

OBSZAR TEMATYCZNY	DOKUMENTY NA POZIOMIE LOKALNYM	WYTYCZNE
Planowanie przestrzenne	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego powinny być sporządzane i aktualizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz z uwzględnieniem ustaleń planu ogólnego po jego wejściu w życie. Przy sporządzaniu i zmianie planów miejscowych należy również uwzględniać kierunki rozwoju i model struktury funkcjonalno-przestrzennej określone w Strategii.

	Plan ogólny gminy	Plan ogólny gminy stanowi akt planowania przestrzennego obejmujący obszar całej gminy i jest aktem prawa miejscowego. Po jego wejściu w życie będzie stanowił podstawowy instrument kształtowania polityki przestrzennej gminy oraz ramy dla sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i wydawania decyzji o warunkach zabudowy, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Ustalenia planu ogólnego powinny uwzględniać kierunki rozwoju oraz model struktury funkcjonalno-przestrzennej określone w Strategii
Energetyka	Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Jest to dokument strategiczny, sporządzany dla obszaru gminy na okres co najmniej 15 lat i aktualizowany co najmniej raz na 3 lata, co wynika z zapisów art. 19 ustawy – Prawo energetyczne. W przypadku opracowania Planu dla gminy Mieroszów, jego zapisy powinny być zgodne z kierunkami działań dotyczącymi energetyki określonymi w Strategii.
Gospodarka Komunalna	Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Mieroszów	Zapisy Regulaminu powinny być zgodne z kierunkami działań dotyczącymi czystości, porządku i estetyki w gminie określonymi w Strategii.
	Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Mieroszów	Treść rokrocznej Analizy dotycząca przewidywanych prac powinna być zgodne z kierunkami działań dotyczącymi gospodarki odpadami w gminie określonymi w Strategii.
Ochrona Środowiska i adaptacji do zmian klimatu	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Mieroszów	Aktualizacja Planu – w tym wpisanie nowych planowanych zadań do Planu – oraz ewentualne opracowanie nowego Planu powinny uwzględniać kierunki rozwoju dotyczące budynków mieszkalnych i publicznych, jakości powietrza określonych w Strategii.
Polityka Społeczna	Programy, Plany lub Strategie dotyczące rozwiązywania problemów społecznych	Aktualizacja lub opracowanie dokumentów powinny uwzględniać kierunki działań dotyczące rozwiązywania problemów społecznych określonych w Strategii.
Rozwój Lokalny	Program współpracy Gminy Mieroszów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego	Rokroczne programy powinny uwzględniać kierunki działań dotyczące wsparcia organizacji pozarządowych określonych w Strategii.
Finanse Publiczne	Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Mieroszów, Uchwały budżetowe	Prognoza powinna uwzględniać inwestycje wpisane literalnie do Strategii.

Poniżej w ujęciu tabelarycznym przedstawiono dokumenty strategiczne, z którymi zgodność powinny wykazywać działania w ramach przedmiotowej Strategii. Dokumenty podzielono na poziom europejski, krajowy, regionalny i lokalny. W zestawieniu ujęto obowiązujące dokumenty.

Tabela 29. Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi w podziale na poziom europejski, krajowy, regionalny i lokalny

POZIOM EUROPEJSKI	POZIOM KRAJOWY	POZIOM REGIONALNY	POZIOM LOKALNY / PONADLOKALNY
Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mieroszów
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS+, Funduszu Spójności, FST i EFMRA	Umowa Partnerstwa na lata 2021–2027	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego	Plan ogólny Gminy Mieroszów — w opracowaniu
Europejski Zielony Ład	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 roku	Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021–2027	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Mieroszów
Program Interreg Czechy–Polska 2021–2027	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji dla Województwa Dolnośląskiego 2021–2030 — Subregion Wałbrzyski	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej na lata 2014–2020 z perspektywą do 2030 r. dla 15 gmin Aglomeracji Wałbrzyskiej, obejmujący Gminę Mieroszów
	Polityka Ekologiczna Państwa 2030	Strategia ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej na lata 2021–2027	Roczny program współpracy Gminy Mieroszów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami pożytku publicznego na rok 2026
	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	Strategia Rozwoju Sudety 2030	Strategia Rozwoju Powiatu Wałbrzyskiego na lata 2021–2030
	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla	Program Rozwoju Turystyki dla Województwa	Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy

	obszaru dorzecza Odry	Dolnośląskiego na lata 2023–2030	Mieroszów na lata 2026–2029
	Plan przeciwdziałania skutkom suszy	Strategia Energetyczna Dolnego Śląska – kierunki wsparcia sektora energetycznego	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mieroszów na lata 2021–2027
	Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami		Program Ochrony Środowiska dla Gminy Mieroszów na lata 2026–2029 z perspektywą do 2033 — w opracowaniu
			Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Mieroszów na lata 2026–2036 — w opracowaniu

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych, programowych i planistycznych właściwych dla Gminy Mieroszów, powiatu wałbrzyskiego, województwa dolnośląskiego, dokumentów krajowych oraz dokumentów Unii Europejskiej.

Działania realizowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Mieroszów powinny wykazywać zgodność z wyżej wymienionymi dokumentami strategicznymi, planistycznymi, sektorowymi oraz dokumentami dotyczącymi programów finansowych. Zachowanie zgodności pionowej, tj. zgodności dokumentu gminnego z dokumentami poziomu europejskiego, krajowego, regionalnego i ponadlokalnego, a także zgodności horyzontalnej, czyli spójności z dokumentami sektorowymi gminy, zwiększa możliwość skutecznej realizacji przedsięwzięć rozwojowych oraz pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych, w szczególności ze środków polityki spójności Unii Europejskiej, Krajowego Planu Odbudowy, Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska 2021–2027, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, instrumentu ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej oraz Programu Interreg Czechy–Polska 2021–2027. KPO dysponuje środkami w wysokości 59,8 mld euro, a Umowa Partnerstwa określa sposób wykorzystania funduszy europejskich przez Polskę w perspektywie 2021–2027. Program regionalny Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska finansowany jest m.in. z EFRR, EFS+ i FST, natomiast Strategia ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej została pozytywnie zaopiniowana pod kątem zgodności z Funduszami Europejskimi dla Dolnego Śląska i Umową Partnerstwa.

W ujęciu zgodności Strategii z innymi dokumentami na poziomie europejskim należy wskazać w szczególności zgodność z instrumentami finansowania odbudowy, odporności, transformacji klimatycznej, rozwoju niskoemisyjnego, ochrony środowiska oraz współpracy transgranicznej. Na poziomie krajowym Strategia powinna być zgodna przede wszystkim z Krajowym Planem Odbudowy, Umową Partnerstwa, Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, Polityką Ekologiczną Państwa 2030 oraz dokumentami z zakresu gospodarki wodnej i przeciwdziałania ryzykom klimatycznym. Rozporządzenie 2021/1060 ustanawia wspólne przepisy dla głównych funduszy polityki spójności, natomiast Europejski Zielony Ład i Europejskie

prawo o klimacie wyznaczają kierunek działań związanych z neutralnością klimatyczną, redukcją emisji i transformacją energetyczną.

Poziom lokalny i ponadlokalny

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mieroszów oraz plan ogólny gminy

W związku z reformą systemu planowania przestrzennego dotychczasowe Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mieroszów zostanie zastąpione planem ogólnym gminy. W związku z tym długookresowe kierunki rozwoju przestrzennego przyjęte w Strategii oraz model struktury funkcjonalno-przestrzennej powinny stanowić punkt odniesienia dla opracowywanego planu ogólnego oraz kolejnych działań planistycznych gminy.

Oznacza to, że Strategia powinna być formułowana w sposób umożliwiający zachowanie spójności z przyszłym aktem planowania ogólnego, zwłaszcza w zakresie stref planistycznych, standardów urbanistycznych, lokalizacji funkcji publicznych, ochrony krajobrazu oraz możliwości rozwoju zabudowy.

Przedmiotowa Strategia przewiduje działania zgodne z kierunkami polityki przestrzennej gminy, w szczególności poprzez wspieranie ładu przestrzennego, racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych, ograniczanie rozpraszania zabudowy, ochronę zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz rozwój infrastruktury publicznej w sposób zgodny z dokumentami planistycznymi.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Mieroszów

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego stanowią akty prawa miejscowego i przesądzają o przeznaczeniu terenów oraz zasadach ich zagospodarowania. Strategia nie zastępuje tych planów, ale powinna uwzględniać ich ustalenia, zwłaszcza w zakresie lokalizacji inwestycji publicznych, terenów mieszkaniowych, usługowych, rekreacyjnych, infrastrukturalnych oraz terenów objętych ochroną krajobrazową, kulturową i środowiskową. Zgodność Strategii z miejscowymi planami ogranicza ryzyko kolizji pomiędzy celami rozwoju społeczno-gospodarczego a obowiązującymi regulacjami przestrzennymi.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

Dla Gminy Mieroszów istotne znaczenie ma Plan Gospodarki Niskoemisyjnej na lata 2014–2020 z perspektywą do 2030 r. dla 15 gmin Aglomeracji Wałbrzyskiej, obejmujący m.in. Gminę Mieroszów. Celem tego typu dokumentu jest planowanie działań służących poprawie jakości środowiska i jakości życia mieszkańców poprzez ograniczanie emisji, poprawę efektywności energetycznej, rozwój odnawialnych źródeł energii oraz zmniejszanie emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym pyłów, tlenków siarki, tlenków azotu i dwutlenku węgla. Zakres PGN obejmuje w szczególności sektory energii, budownictwa, transportu, gospodarki komunalnej i zarządzania publicznego.

Przedmiotowa Strategia jest zgodna z założeniami gospodarki niskoemisyjnej poprzez przewidywanie działań obejmujących termomodernizację budynków, wymianę nieefektywnych i wysokoemisyjnych źródeł ciepła, rozwój odnawialnych źródeł energii, poprawę efektywności energetycznej infrastruktury publicznej, ograniczanie niskiej emisji oraz promowanie niskoemisyjnych form mobilności. Działania te

mają znaczenie szczególne ze względu na położenie gminy w obszarze transformacji energetycznej Subregionu Wałbrzyskiego.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Mieroszów

W 2026 r. Gmina Mieroszów przystąpiła do opracowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Mieroszów na lata 2026–2029 z perspektywą do 2033. Dokument ten jest w opracowaniu, a zatem w Strategii należy zachować elastyczność umożliwiającą późniejsze dostosowanie szczegółowych przedsięwzięć do jego ustaleń. Informacja o rozpoczęciu prac nad dokumentem została opublikowana 16 kwietnia 2026 r., a etap składania uwag i wniosków przewidziano w okresie od 17 kwietnia do 8 maja 2026 r.

Strategia powinna wykazywać zgodność z kierunkami ochrony środowiska w zakresie poprawy jakości powietrza, ochrony zasobów wodnych, ochrony różnorodności biologicznej, adaptacji do zmian klimatu, gospodarowania odpadami, racjonalnego wykorzystania zasobów oraz edukacji ekologicznej mieszkańców. Ma to szczególne znaczenie ze względu na wysokie walory przyrodnicze Gminy Mieroszów oraz położenie znacznej części jej obszaru w systemie Natura 2000.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Mieroszów na lata 2026–2029

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Mieroszów na lata 2026–2029 został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej Mieroszowa z 26 lutego 2026 r. Program wskazuje m.in. potrzebę rewaloryzacji dziedzictwa kulturowego jako elementu rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, ochronę krajobrazu kulturowego i poprawę ładu przestrzennego, a także wykorzystanie instrumentów społecznych, edukacyjnych i promocyjnych związanych z dziedzictwem, kulturą i turystyką.

Strategia jest zgodna z tym dokumentem poprzez uwzględnienie dziedzictwa kulturowego jako zasobu rozwojowego gminy. Dotyczy to w szczególności ochrony obiektów zabytkowych, poprawy estetyki przestrzeni publicznych, rozwoju turystyki kulturowej, promocji lokalnej tożsamości, edukacji regionalnej oraz wzmacniania powiązań pomiędzy dziedzictwem, gospodarką lokalną i ofertą czasu wolnego.

Roczny program współpracy Gminy Mieroszów z organizacjami pozarządowymi

Roczny program współpracy Gminy Mieroszów na rok 2026 z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej Mieroszowa z 27 listopada 2025 r. Dokument określa ramy współpracy samorządu z sektorem społecznym, w szczególności w zakresie realizacji zadań publicznych, partycypacji społecznej i wspierania aktywności obywatelskiej.

Przedmiotowa Strategia przewiduje rozwój współpracy Gminy Mieroszów z organizacjami społecznymi, w tym w obszarach kultury, sportu, turystyki, ochrony dziedzictwa, pomocy społecznej, edukacji, działań na rzecz seniorów, osób ze szczególnymi potrzebami oraz rozwoju kapitału społecznego. Zapisy Strategii wzmacniają zasadę partnerstwa publiczno-społecznego oraz sprzyjają realizacji zadań publicznych w sposób bardziej partycypacyjny.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Mieroszów na lata 2026–2036

Gmina Mieroszów rozpoczęła działania zmierzające do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mieroszów na lata 2026–2036. Zakres prac obejmuje m.in. wykonanie diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, opracowanie programu zgodnie z ustawą o rewitalizacji oraz przeprowadzenie konsultacji społecznych.

Strategia powinna pozostawać spójna z przyszłym Gminnym Programem Rewitalizacji, zwłaszcza w zakresie przeciwdziałania koncentracji problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Oznacza to potrzebę integrowania działań infrastrukturalnych z działaniami społecznymi, takimi jak aktywizacja mieszkańców, poprawa dostępności usług publicznych, przeciwdziałanie wykluczeniu, poprawa jakości przestrzeni publicznych oraz wspieranie lokalnej przedsiębiorczości.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mieroszów na lata 2021–2027

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mieroszów na lata 2021–2027 stanowi dokument sektorowy odnoszący się do polityki społecznej gminy. W raporcie o stanie gminy wskazano, że znacząca część zadań realizowanych w 2024 r. odnosiła się właśnie do tej strategii, co potwierdza jej praktyczne znaczenie dla lokalnej polityki publicznej.

Przedmiotowa Strategia powinna zachowywać zgodność z tym dokumentem w zakresie rozwoju usług społecznych, wspierania rodzin, seniorów i osób z niepełnosprawnościami, przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, wspierania integracji społecznej oraz rozwoju instytucjonalnej i środowiskowej pomocy społecznej. Z punktu widzenia polityki rozwoju istotne jest traktowanie usług społecznych nie tylko jako instrumentu interwencji kryzysowej, lecz również jako czynnika jakości życia i trwałości osadniczej gminy.

Strategia Rozwoju Powiatu Wałbrzyskiego na lata 2021–2030

Strategia Rozwoju Powiatu Wałbrzyskiego na lata 2021–2030 określa kierunki rozwoju powiatu, w którego granicach znajduje się Gmina Mieroszów. Dokument wskazuje następujące cele strategiczne:

– Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału ludzkiego, wzrost integracji społecznej;
– Cel strategiczny 2. Ochrona i kształtowanie walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego;
– Cel strategiczny 3. Wspieranie rozwoju gospodarczego powiatu, w tym rynku pracy;
– Cel strategiczny 4. Rozwój sektora turystyki;
– Cel strategiczny 5. Poprawa jakości usług publicznych, współpraca samorządowa, kształtowanie wizerunku powiatu;
– Cel strategiczny 6. Poprawa dostępności przestrzennej, wspieranie budownictwa mieszkaniowego;
– Cel strategiczny 7. Wyższa jakość edukacji.

Strategia Rozwoju Gminy Mieroszów wpisuje się w powyższe cele poprzez działania dotyczące poprawy jakości usług publicznych, rozwoju edukacji i kapitału społecznego, ochrony środowiska, wykorzystania dziedzictwa kulturowego, rozwoju turystyki, poprawy dostępności komunikacyjnej, wspierania lokalnej przedsiębiorczości oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Strategia ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej na lata 2021–2027

Gmina Mieroszów funkcjonuje w obszarze oddziaływania Aglomeracji Wałbrzyskiej, dlatego istotne znaczenie ma Strategia ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej na lata 2021–2027. Dokument ten został pozytywnie oceniony przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego w zakresie możliwości finansowania ze środków Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska 2021–2027 oraz przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w zakresie zgodności z Umową Partnerstwa i programami krajowymi.

Strategia Gminy Mieroszów powinna być zgodna z logiką interwencji ZIT, w szczególności w zakresie projektów ponadlokalnych, zintegrowanych i partnerskich. Dotyczy to zwłaszcza transportu, efektywności energetycznej, rewitalizacji, usług społecznych, edukacji, turystyki, ochrony środowiska oraz wspólnego planowania inwestycji w ramach Aglomeracji Wałbrzyskiej.

Poziom regionalny

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

Podstawowym dokumentem strategicznym na poziomie regionalnym jest Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030. Dokument ten wskazuje wizję rozwoju województwa oraz pięć celów strategicznych:

– Cel strategiczny 1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu;
– Cel strategiczny 2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych;
– Cel strategiczny 3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego;
– Cel strategiczny 4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego;
– Cel strategiczny 5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Przedmiotowa Strategia jest zgodna z powyższymi celami poprzez działania ukierunkowane na rozwój lokalnej przedsiębiorczości, poprawę jakości usług publicznych, wzmacnianie kapitału społecznego, rozwój edukacji i kompetencji mieszkańców, ochronę walorów przyrodniczych i kulturowych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, poprawę dostępności przestrzennej oraz rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych gminy. Ze względu na górski, przygraniczny i turystyczny charakter Gminy Mieroszów szczególne znaczenie mają działania łączące rozwój gospodarczy z ochroną krajobrazu, dziedzictwa kulturowego i zasobów środowiskowych.

Strategia Energetyczna Dolnego Śląska – kierunki wsparcia sektora energetycznego

Strategia Energetyczna Dolnego Śląska – kierunki wsparcia sektora energetycznego została przyjęta przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego uchwałą nr 6053/VI/22 z dnia 25 października 2022 r. Dokument stanowi dokument wykonawczy Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 i określa kierunki rozwoju energetyki w regionie w kontekście transformacji energetycznej. Obejmuje m.in. działania dotyczące poprawy efektywności energetycznej, rozwoju odnawialnych źródeł energii i technologii magazynowania energii oraz wzmacniania bezpieczeństwa energetycznego.

Strategia Rozwoju Gminy Mieroszów wpisuje się w kierunki tego dokumentu poprzez działania dotyczące poprawy efektywności energetycznej budynków i infrastruktury, ograniczania niskiej emisji, rozwoju odnawialnych źródeł energii i magazynowania energii oraz poprawy bezpieczeństwa i ciągłości dostaw energii.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego został przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z 16 czerwca 2020 r. Dokument ten określa politykę przestrzenną województwa i stanowi podstawowe narzędzie koordynacji zagospodarowania przestrzennego w skali regionalnej. W ramach planu wskazano również ustalenia dotyczące Górskiego Obszaru Funkcjonalnego, obejmujące rekomendacje dla prowadzenia polityki przestrzennej sprzyjającej zrównoważonemu rozwojowi obszarów górskich.

Strategia Gminy Mieroszów powinna wykazywać zgodność z Planem w zakresie kształtowania ładu przestrzennego, ochrony krajobrazu górskiego, rozwoju transportu i infrastruktury technicznej, przeciwdziałania presji inwestycyjnej na obszary przyrodniczo cenne, zachowania ciągłości systemów ekologicznych oraz rozwoju funkcji turystycznych w sposób zrównoważony. W przypadku Gminy Mieroszów znaczenie tych ustaleń jest szczególne, ponieważ na terenie gminy występują dwa obszary Natura 2000: obszar specjalnej ochrony ptaków PLB020010 Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie, obejmujący cały obszar gminy, oraz specjalny obszar ochrony siedlisk PLH020038 Góry Kamienne, obejmujący prawie 90% powierzchni gminy.

Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021–2027

Program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021–2027 jest podstawowym regionalnym programem finansowania interwencji rozwojowych w województwie dolnośląskim. Program jest finansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus oraz Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Obejmuje m.in. cele dotyczące konkurencyjności gospodarki, transformacji energetycznej, ochrony środowiska, transportu, edukacji, usług społecznych, rynku pracy oraz rozwoju terytorialnego.

Strategia Gminy Mieroszów powinna tworzyć podstawę do przygotowania projektów możliwych do finansowania w ramach programu regionalnego, w szczególności w obszarach efektywności energetycznej, OZE, rewitalizacji, usług społecznych, edukacji, turystyki, mobilności, adaptacji do zmian klimatu, gospodarki wodno-ściekowej, ochrony przyrody i rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji dla Województwa Dolnośląskiego 2021–2030 — Subregion Wałbrzyski

Gmina Mieroszów znajduje się w obszarze objętym procesem sprawiedliwej transformacji Subregionu Wałbrzyskiego. Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji wskazuje, że obszarem szczególnego zainteresowania w regionie jest Subregion Wałbrzyski wraz z funkcjonalnie powiązanym powiatem kamiennogórskim. Dokument akcentuje, że transformacja powinna obejmować trzy filary: gospodarczy, społeczny i środowiskowy, a jednym z priorytetów jest dekarbonizacja, termomodernizacja budynków, rozwój OZE, dywersyfikacja gospodarki i rozwój zielonych technologii.

Strategia Gminy Mieroszów wpisuje się w założenia sprawiedliwej transformacji poprzez działania związane z ograniczeniem niskiej emisji, poprawą efektywności energetycznej, rozwojem odnawialnych źródeł energii, rewitalizacją, aktywizacją społeczną, rozwojem kompetencji mieszkańców, wzmacnianiem lokalnej gospodarki oraz wykorzystaniem potencjału turystycznego i przyrodniczego gminy. Szczególne znaczenie mają projekty łączące cele klimatyczne z poprawą jakości życia mieszkańców, tak aby transformacja energetyczna nie prowadziła do pogłębienia ubóstwa energetycznego.

Program Rozwoju Turystyki dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2023–2030

Program Rozwoju Turystyki dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2023–2030 wskazuje Dolny Śląsk jako region o wysokiej różnorodności przyrodniczej, historycznej i kulturowej, w którym rozwój turystyki powinien opierać się na wykorzystaniu tożsamości regionalnej, lokalnych zasobów, dostępności usług oraz innowacyjności oferty turystycznej. Dokument akcentuje m.in. znaczenie turystyki aktywnej, specjalistycznej, rekreacyjnej i przyrodniczej.

Strategia Gminy Mieroszów jest zgodna z tym kierunkiem poprzez rozwój turystyki górskiej, pieszej, rowerowej, przyrodniczej, kulturowej i transgranicznej. Działania te powinny być prowadzone w sposób nienaruszający wartości obszarów Natura 2000 oraz krajobrazu Gór Kamiennych i Sudetów Wałbrzyskich. Rozwój turystyki powinien być powiązany z lokalną przedsiębiorczością, promocją dziedzictwa, poprawą infrastruktury rekreacyjnej oraz wzmacnianiem marki gminy jako obszaru o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych.

Strategia Rozwoju Sudety 2030 oraz Program Interreg Czechy–Polska 2021–2027

Ze względu na położenie Gminy Mieroszów w obszarze sudeckim oraz przy granicy z Republiką Czeską istotne znaczenie mają dokumenty dotyczące współpracy ponadlokalnej i transgranicznej. Strategia Rozwoju Sudety 2030 odnosi się do rozwoju obszaru sudeckiego w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, natomiast Program Interreg Czechy–Polska 2021–2027 stanowi instrument finansowania projektów transgranicznych. Program Interreg został zatwierdzony przez Komisję Europejską 4 października 2022 r. i obejmuje działania wspierające współpracę po obu stronach granicy, m.in. w zakresie środowiska, turystyki, kultury, transportu, edukacji, usług publicznych i współpracy instytucjonalnej.

Strategia Gminy Mieroszów powinna uwzględniać potencjał współpracy transgranicznej, w szczególności w zakresie rozwoju szlaków turystycznych, produktów turystyki aktywnej, ochrony środowiska, promocji dziedzictwa kulturowego, wspólnych wydarzeń, współpracy jednostek samorządu terytorialnego oraz poprawy dostępności komunikacyjnej i informacyjnej obszaru pogranicza.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy

Plan przeciwdziałania skutkom suszy, przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. (Dz. U. 2021 r. poz. 1615), jest najważniejszym dokumentem strategicznym w zakresie przeciwdziałania suszom. Poniżej przedstawiono, w jakim stopniu tereny Gminy Mieroszów są zagrożone poszczególnymi rodzajami suszy: rolniczą, atmosferyczną, hydrologiczną i hydrogeologiczną. Stopnie zostały przypisane do poniższych kolorów:

- klasa I – słabo zagrożone
- klasa II – umiarkowanie zagrożone
- klasa III – silnie zagrożone
- klasa IV – ekstremalnie zagrożone

Rysunek 14 Mapa zagrożenia suszą atmosferyczną

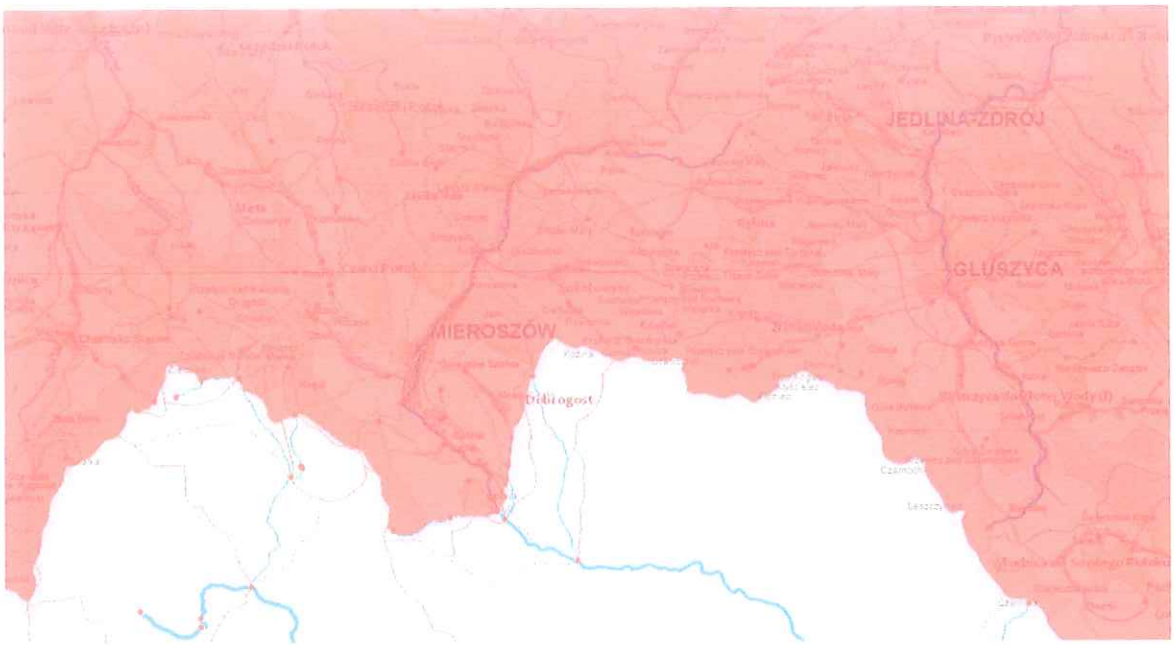

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 15 Mapa zagrożenia suszą rolniczą

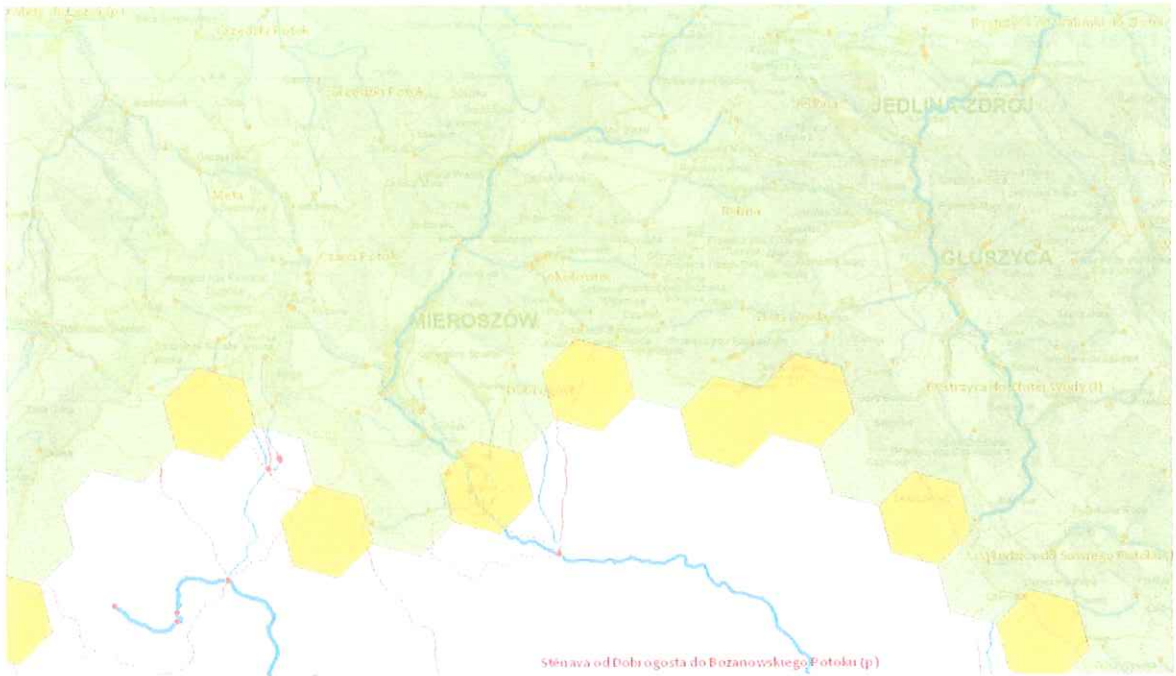

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 16 Mapa zagrożenia suszą hydrologiczną

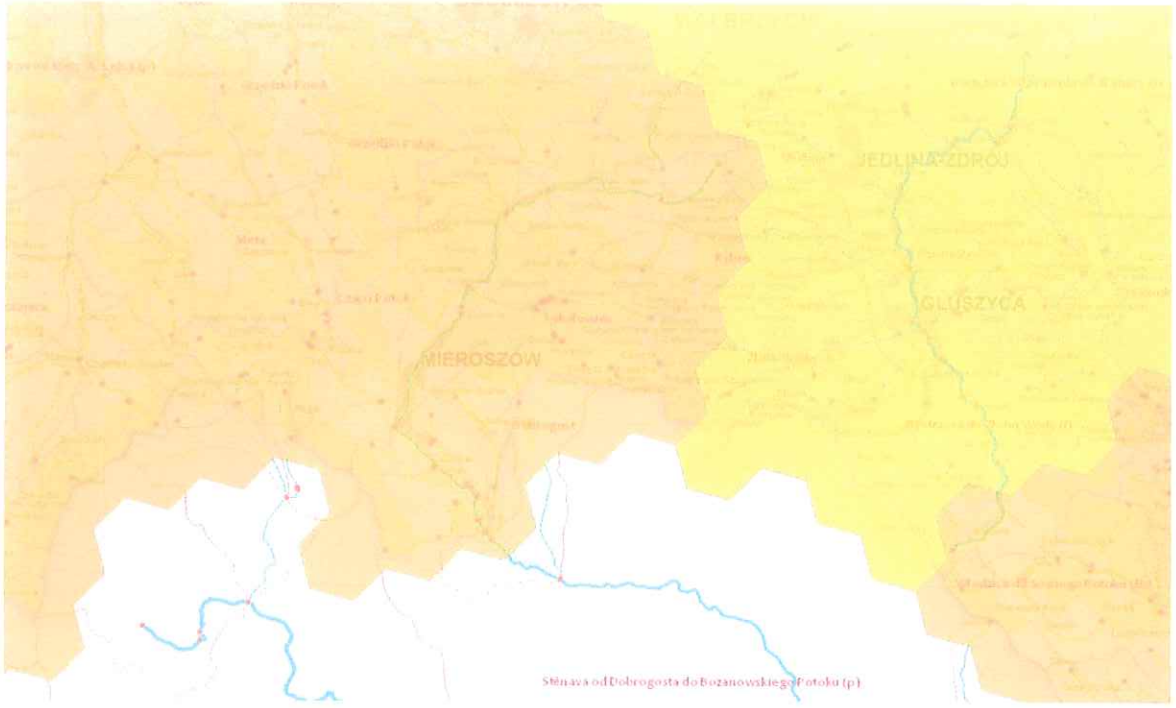

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 17 Mapa zagrożenia suszą hydrogeologiczną

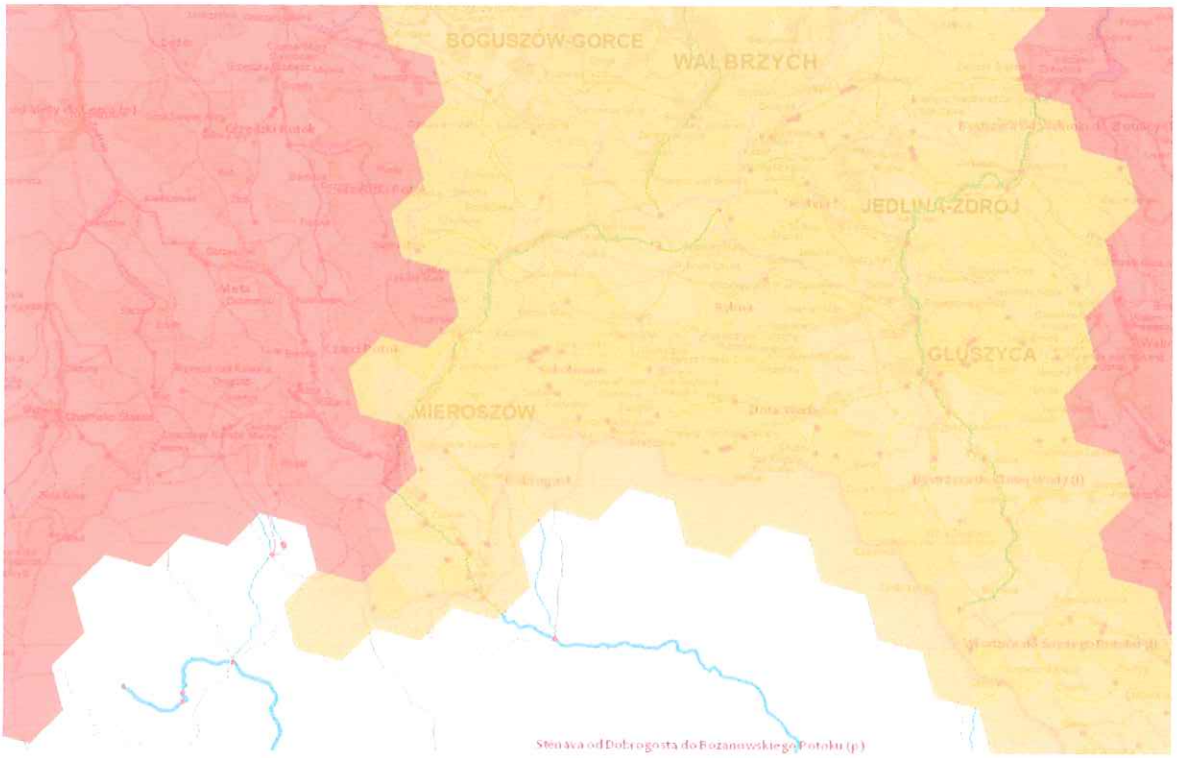

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 18 Mapa łącznego zagrożenia suszą

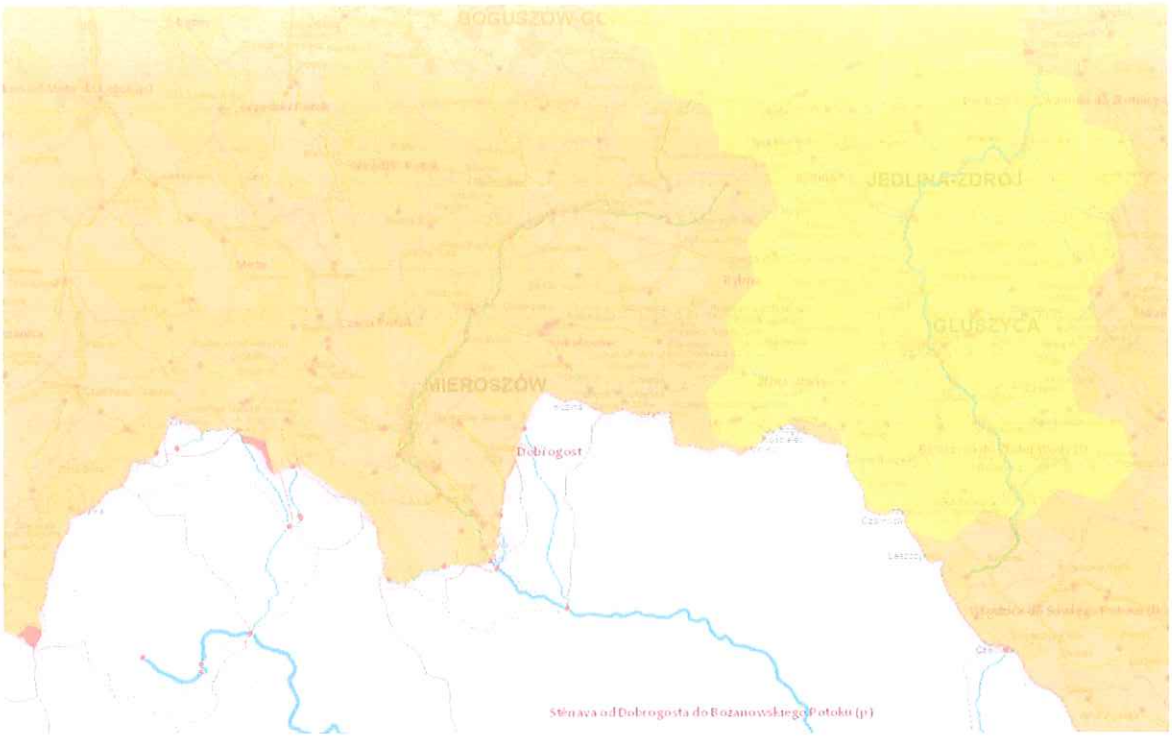

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Powyższe mapy wskazują, że obszar Gminy Mieroszów charakteryzuje się zróżnicowanym poziomem zagrożenia suszą, przy czym skala tego zagrożenia jest odmienna w zależności od analizowanego typu suszy. W przypadku suszy atmosferycznej widoczne jest bardzo wysokie zagrożenie obejmujące zasadniczą część analizowanego obszaru. Oznacza to, że deficyt opadów atmosferycznych może stanowić istotny czynnik ryzyka dla lokalnych zasobów wodnych, zieleni, terenów rolnych, gospodarki komunalnej oraz jakości środowiska przyrodniczego.

W przypadku suszy rolniczej zagrożenie jest wyraźnie niższe i bardziej punktowe. Na większości analizowanego obszaru widoczne są tereny słabo zagrożone, natomiast lokalnie występują obszary umiarkowanego zagrożenia. Oznacza to, że skutki suszy dla produkcji rolnej i wilgotności gleb mogą mieć charakter przestrzennie zróżnicowany, zależny od lokalnych warunków glebowych, ukształtowania terenu, sposobu użytkowania gruntów oraz możliwości zatrzymywania wody w krajobrazie.

Mapa zagrożenia suszą hydrologiczną wskazuje na przewagę obszarów umiarkowanie i silnie zagrożonych. Jest to szczególnie istotne z punktu widzenia funkcjonowania cieków wodnych, przepływów niskich, zdolności retencyjnych zlewni oraz odporności lokalnego systemu wodnego na dłuższe okresy bezopadowe. W warunkach górskich i podgórskich, charakterystycznych dla Gminy Mieroszów, szybki odpływ powierzchniowy może dodatkowo ograniczać możliwość zatrzymywania wody w miejscu opadu.

W przypadku suszy hydrogeologicznej, odnoszącej się do zasobów wód podziemnych, widoczne jest zróżnicowanie przestrzenne od obszarów silnie do ekstremalnie zagrożonych. Ten typ suszy ma szczególne znaczenie dla stabilności zasobów wodnych w dłuższej perspektywie, ponieważ dotyczy odnawiania zasobów wód podziemnych, które reagują wolniej niż wody powierzchniowe. W praktyce oznacza to potrzebę racjonalnego gospodarowania wodami, ograniczania nadmiernego odpływu,

ochrony obszarów infiltracyjnych oraz uwzględniania retencji w planowaniu przestrzennym i inwestycyjnym.

Mapa łącznego zagrożenia suszą wskazuje, że na terenie Gminy Mieroszów przeważają obszary umiarkowanie i silnie zagrożone, przy czym wyższe klasy zagrożenia widoczne są zwłaszcza w części zachodniej i centralnej analizowanego obszaru, natomiast niższe klasy występują bardziej w kierunku wschodnim. Uwarunkowania te należy interpretować w powiązaniu z położeniem gminy w Sudetach Środkowych, ukształtowaniem terenu, układem lokalnych cieków wodnych oraz zlewnią Ścinawki i jej dopływów.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy wskazuje katalog działań służących ograniczaniu negatywnych skutków suszy, obejmujący w szczególności:

– zwiększanie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych,
– retencję i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych,
– realizację przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji,
– analizę możliwości zwiększania retencji w zlewniach z zastosowaniem retencji naturalnej i sztucznej,
– budowę oraz przebudowę urządzeń melioracyjnych wodnych w celu zwiększania retencji glebowej,
– ochronę naturalnych zdolności retencyjnych terenów zielonych, leśnych, rolnych i dolinnych,
– racjonalne gospodarowanie wodami opadowymi w przestrzeniach publicznych i na terenach inwestycyjnych,
– ograniczanie szybkiego odpływu wód ze zlewni,
– uwzględnianie problematyki suszy w dokumentach planistycznych, inwestycyjnych i środowiskowych.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy jest głównym krajowym dokumentem planistycznym dotyczącym ograniczania skutków suszy. Obejmuje on m.in. analizę możliwości zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych, kierunki zmian w zakresie retencji naturalnej i sztucznej oraz katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

W odniesieniu do Gminy Mieroszów szczególne znaczenie mają działania ukierunkowane na zwiększanie retencji krajobrazowej, retencji glebowej oraz retencji wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych. Dotyczy to zwłaszcza obszarów zabudowanych, przestrzeni publicznych, terenów położonych w dolinach cieków wodnych oraz obszarów, na których szybki spływ powierzchniowy może nasilać zarówno skutki suszy, jak i okresowych wezbrań po intensywnych opadach.

Przedmiotowa Strategia powinna zatem uwzględniać działania związane z ochroną zasobów wodnych, poprawą gospodarki wodno-ściekowej, wdrażaniem rozwiązań błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększaniem retencji lokalnej, ochroną terenów biologicznie czynnych oraz racjonalnym gospodarowaniem przestrzenią. Zapisy te pozostają zgodne z kierunkami Planu przeciwdziałania skutkom suszy, ponieważ wzmacniają odporność gminy na deficyt wody, ograniczają ryzyko degradacji środowiska oraz wspierają adaptację Gminy Mieroszów do zmian klimatu.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Istotne znaczenie – biorąc pod uwagę obecne i przyszłe zmiany klimatu – przy wdrażaniu Strategii ma jej zgodność z dokumentami dotyczącymi gospodarowania wodami, przeciwdziałania skutkom suszy oraz zarządzania ryzykiem powodziowym. Z uwagi na położenie Gminy Mieroszów w obszarze górskim,

w zlewni Ścinawki oraz jej dopływów, szczególne znaczenie mają działania służące zwiększaniu retencji, ograniczaniu szybkiego odpływu wód opadowych i roztopowych, ochronie dolin cieków wodnych oraz dostosowaniu zagospodarowania przestrzennego do lokalnych uwarunkowań hydrologicznych.

Przeważająca część Gminy Mieroszów położona jest w obszarze dorzecza Odry i odwadniana jest przede wszystkim przez Ścinawkę oraz jej dopływy, powiązane przez Nysę Kłodzką z systemem Odry. Część obszaru gminy, obejmująca tereny w rejonie Łącznej, znajduje się natomiast w obszarze dorzecza Łaby, w zlewni Metuje. Dopływ z Łącznej (Zdoniowski Potok) odprowadza wody w kierunku rzeki Metuje na terytorium Republiki Czeskiej. Oznacza to konieczność uwzględniania w gospodarowaniu wodami na terenie gminy uwarunkowań wynikających zarówno z Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, jak i – w odniesieniu do właściwej części gminy – Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Łaby.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry został przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335). Dokument ten stanowi podstawę prowadzenia polityki gospodarowania wodami w dorzeczu Odry, w tym w zakresie ochrony zasobów wodnych, poprawy stanu wód, racjonalnego korzystania z wód oraz uwzględniania działań adaptacyjnych wobec zmian klimatu.

W odniesieniu do Gminy Mieroszów szczególne znaczenie mają działania ukierunkowane na retencję i zagospodarowanie wód opadowych, spowalnianie odpływu powierzchniowego, ochronę naturalnych obniżeń terenowych, dolin rzecznych, potoków i terenów zieleni, a także ograniczanie erozji wodnej na stokach i terenach nachylonych. Ze względu na górski charakter gminy istotne pozostaje również prowadzenie działań przeciwerozyjnych, utrzymanie drożności cieków, ochrona terenów źródliskowych oraz rozwój rozwiązań opartych na naturalnej retencji, w tym odtwarzaniu i ochronie małych zbiorników, mokradeł, stref buforowych i terenów biologicznie czynnych.

Przedmiotowa Strategia pozostaje zgodna z założeniami Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry poprzez uwzględnienie potrzeby racjonalnego gospodarowania wodami, zwiększania retencji, ochrony zasobów wodnych, ograniczania skutków suszy oraz wzmacniania odporności gminy na ekstremalne zjawiska pogodowe. Szczególne znaczenie mają działania ograniczające szybki spływ wód ze stoków i terenów zurbanizowanych, poprawiające zdolność krajobrazu do zatrzymywania wody oraz zmniejszające ryzyko lokalnych podtopień i wezbrań w dolinach cieków wodnych.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry stanowi dokument strategiczny ukierunkowany na ograniczenie negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Dokument został przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz.U. 2022 poz. 2714).

Gmina Mieroszów, ze względu na swoje położenie w Sudetach Środkowych, ukształtowanie terenu oraz obecność Ścinawki i potoków górskich, posiada specyficzne uwarunkowania hydrologiczne. Ryzyko powodziowe i podtopieniowe nie powinno być analizowane wyłącznie przez pryzmat dużych rzek nizinnych, lecz także przez możliwość gwałtownej reakcji małych zlewni górskich na intensywne opady, długotrwałe deszcze, roztopy oraz lokalne zatory w korytach cieków.

Na terenie Gminy Mieroszów zagrożenie powodziowe związane jest przede wszystkim ze Ścinawką oraz zasilającymi ją potokami górskimi, w tym z możliwością szybkiego wzrostu przepływów po intensywnych opadach. Istotne znaczenie mają również lokalne obniżenia terenu, doliny cieków, tereny sąsiadujące z korytami rzek i potoków oraz obszary, na których szybki spływ powierzchniowy może prowadzić do lokalnych podtopień, erozji i uszkodzeń infrastruktury.

Przedmiotowa Strategia pozostaje zgodna z założeniami Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry poprzez uwzględnienie potrzeby ograniczania ryzyka powodziowego, zwiększania retencji, ochrony naturalnych funkcji dolin rzecznych, utrzymania drożności cieków wodnych oraz dostosowywania zagospodarowania przestrzennego do lokalnych uwarunkowań hydrologicznych. Szczególne znaczenie mają działania ograniczające szybki odpływ wód opadowych, wzmacniające retencję naturalną, poprawiające bezpieczeństwo mieszkańców oraz zmniejszające podatność infrastruktury technicznej, drogowej i komunalnej na skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych.

W kontekście Gminy Mieroszów zasadne jest również wspieranie rozwiązań opartych na przyrodzie, w tym działań przeciwerozyjnych i retencyjnych w górnym biegu Ścinawki, ochrony terenów zieleni, odbudowy małych zbiorników wodnych oraz tworzenia warunków do zatrzymywania wody w krajobrazie. Kierunek ten jest szczególnie istotny w warunkach nasilających się zjawisk ekstremalnych, obejmujących zarówno intensywne opady i wezbrania, jak również okresowe susze.

Poniżej przedstawiono mapę obrazującą uwarunkowania powodziowe na terenie Gminy Mieroszów, opracowaną na podstawie danych Hydroportalu ISOK. Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego wskazują obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi wynosi m.in. 1% oraz 10%, przy czym obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmują przede wszystkim tereny o prawdopodobieństwie powodzi średnim 1% i wysokim 10%. Dane te powinny być wykorzystywane przy planowaniu przestrzennym, lokalizacji inwestycji oraz określaniu działań służących ograniczaniu ryzyka powodziowego.

Rysunek 19 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią rzeczną położone w gminie Mieroszów

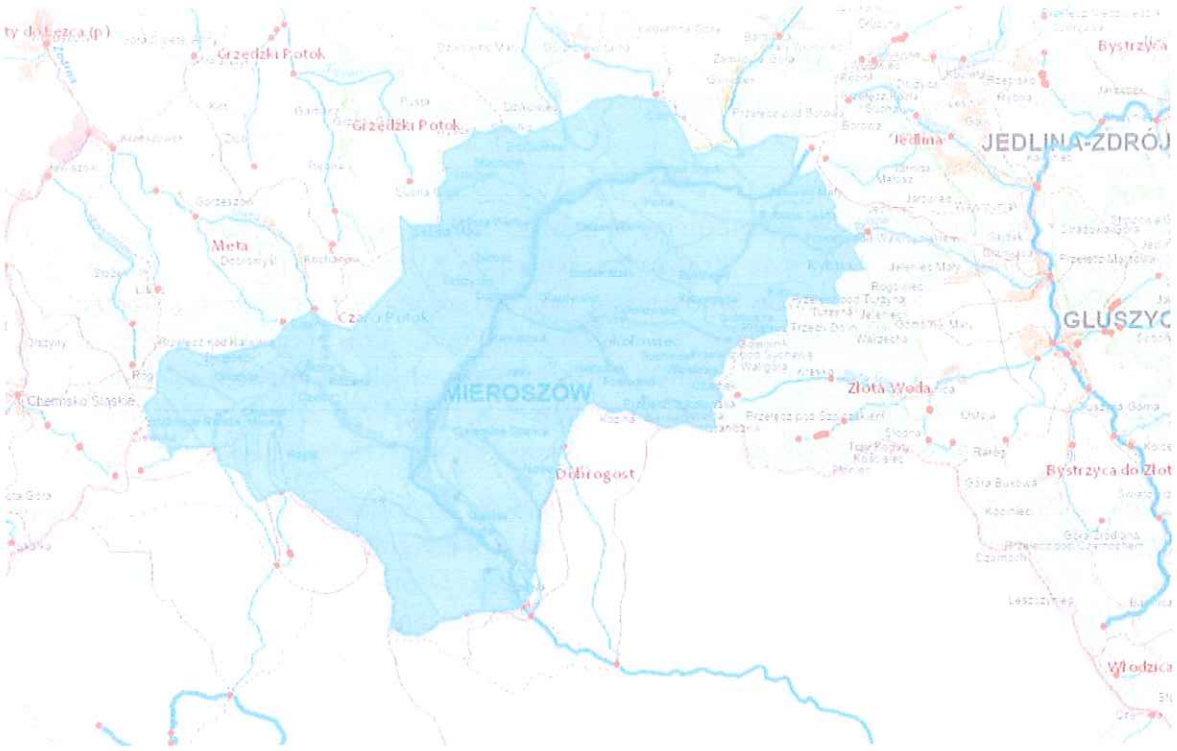

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.hydroportal.isok.gov.pl

Na terenie Gminy Mieroszów, zgodnie z dostępnymi dokumentami planistycznymi oraz danymi wynikającymi z map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, nie wskazano obszarów szczególnego zagrożenia powodzią rzeczną w rozumieniu przepisów Prawa wodnego. Oznacza to, że w granicach gminy nie wyznaczono obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, obejmujących tereny, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi wynosi 10% (prawdopodobieństwo wysokie) lub 1% (prawdopodobieństwo średnie).

Uwarunkowanie to nie oznacza jednak braku lokalnych zagrożeń wodnych. Gmina Mieroszów posiada górski charakter, a jej obszar odwadniany jest przede wszystkim przez Ścinawkę oraz jej dopływy. Cieki wodne występujące na terenie gminy mają charakter potoków górskich i mogą reagować dynamicznie na intensywne opady, roztopy oraz nagły spływ wód ze stoków i terenów nachylonych. Z tego względu zagrożenia hydrologiczne na terenie gminy należy rozpatrywać przede wszystkim w kategoriach lokalnych wezbrań, podtopień, erozji wodnej oraz spływu powierzchniowego, a nie wyłącznie przez pryzmat formalnie wyznaczonych obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

W dokumentach planistycznych odnoszących się do Gminy Mieroszów wskazano również orientacyjny zasięg wielkich powodzi historycznych z lat 1979 i 1997, w szczególności na odcinkach poszerzonego dna doliny Ścinawki w południowej części miasta Mieroszów oraz w rejonie Golińska. Oznacza to, że mimo braku formalnego wyznaczenia obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, planowanie rozwoju przestrzennego powinno uwzględniać lokalne uwarunkowania hydrologiczne, w tym przebieg dolin cieków, tereny obniżone, obszary potencjalnego spływu powierzchniowego oraz miejsca podatne na okresowe podtopienia.

W związku z powyższym działania przewidziane w Strategii powinny koncentrować się na zwiększaniu retencji, ograniczaniu szybkiego odpływu wód opadowych i roztopowych, ochronie dolin cieków wodnych, utrzymaniu drożności lokalnych systemów odwodnienia oraz stosowaniu rozwiązań opartych na przyrodzie. Szczególne znaczenie mają działania służące zatrzymywaniu wody w krajobrazie, ograniczaniu erozji stokowej, ochronie terenów biologicznie czynnych oraz dostosowywaniu zagospodarowania przestrzennego do górskiego charakteru gminy.

Poziom krajowy i europejski

W ujęciu krajowym Strategia Rozwoju Gminy Mieroszów wpisuje się w założenia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 r., ponieważ koncentruje się na poprawie jakości życia mieszkańców, wzmacnianiu spójności społecznej i terytorialnej, rozwoju usług publicznych, poprawie stanu infrastruktury, ochronie środowiska oraz racjonalnym wykorzystaniu lokalnych potencjałów rozwojowych. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju wskazuje jako cel główny tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

W odniesieniu do Gminy Mieroszów szczególne znaczenie ma terytorialny wymiar tej polityki. Rozwój gminy powinien uwzględniać jej miejsko-wiejski, górski i przygraniczny charakter, położenie w Sudetach Środkowych oraz funkcjonowanie w strukturze powiatu wałbrzyskiego i województwa dolnośląskiego. Oznacza to potrzebę wzmacniania funkcji mieszkaniowych, społecznych, usługowych, turystyczno-rekreacyjnych i środowiskowych przy jednoczesnym zachowaniu walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz racjonalnym gospodarowaniu przestrzenią.

Strategia jest również zgodna z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, której celem jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągania zrównoważonego rozwoju kraju. W przypadku Gminy Mieroszów oznacza to konieczność wzmacniania lokalnych przewag rozwojowych wynikających z położenia przy granicy z Republiką Czeską, walorów Sudetów Środkowych, zróżnicowanej struktury osadniczej, potencjału miasta Mieroszów oraz miejscowości wiejskich, a także możliwości rozwoju turystyki, rekreacji, usług publicznych, lokalnej przedsiębiorczości i współpracy ponadlokalnej.

Ważnym elementem zgodności z dokumentami krajowymi jest również odniesienie do obszarów wiejskich Gminy Mieroszów. W tym zakresie znaczenie ma Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027. Dokument ten należy traktować nie jako główną podstawę rozwoju całej gminy, lecz jako uzupełniającą ramę dla działań dotyczących terenów wiejskich, ochrony zasobów środowiska, poprawy jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich, wspierania lokalnej aktywności oraz racjonalnego gospodarowania wodą, glebą i krajobrazem. Strategia Gminy Mieroszów pozostaje zgodna z tymi kierunkami w zakresie działań dotyczących poprawy infrastruktury na terenach wiejskich, ochrony środowiska, wspierania lokalnych inicjatyw, wzmacniania dostępności usług oraz zachowania funkcji społecznych, przyrodniczych i rekreacyjnych sołectw.

Na poziomie europejskim Strategia wpisuje się w kierunki wynikające z Europejskiego Zielonego Ładu, polityki spójności na lata 2021–2027, Umowy Partnerstwa oraz Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Dotyczy to przede wszystkim poprawy efektywności energetycznej, rozwoju odnawialnych źródeł energii, ograniczania emisji, ochrony środowiska, adaptacji do zmian klimatu, racjonalnego gospodarowania wodami, wzmacniania odporności społeczno-gospodarczej, cyfryzacji usług publicznych oraz poprawy dostępności infrastruktury i usług.

Europejski Zielony Ład ukierunkowuje transformację na gospodarkę nowoczesną, zasobooszczędną i konkurencyjną, natomiast Umowa Partnerstwa oraz Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności

stanowią istotne ramy finansowania inwestycji służących odbudowie, odporności, transformacji energetycznej, cyfryzacji i rozwojowi terytorialnemu. W odniesieniu do Gminy Mieroszów szczególne znaczenie mają zatem działania wzmacniające odporność lokalnej wspólnoty, poprawiające jakość infrastruktury technicznej i społecznej, wspierające ochronę środowiska oraz umożliwiające wykorzystanie lokalnych potencjałów rozwojowych bez naruszania zasobów przyrodniczych i krajobrazowych.

3.2 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Obszary Strategicznej Interwencji w województwie dolnośląskim

Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju obszar strategicznej interwencji to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych albo o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł albo rozwiązania regulacyjne.

W Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 wskazano obszary strategicznej interwencji wynikające zarówno z poziomu krajowego, jak i regionalnego. Na poziomie krajowym uwzględniono m.in. miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Na poziomie regionalnym znaczenie mają natomiast obszary funkcjonalne wynikające z polityki przestrzennej województwa, w tym miejskie obszary funkcjonalne ośrodków regionalnych, obszar przygraniczny, obszar górski oraz obszar cenny przyrodniczo.

Gmina Mieroszów nie jest wskazywana jako miasto średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze. W województwie dolnośląskim do tej kategorii zaliczono m.in. Wałbrzych, Kamienną Górę, Nową Rudę, Kłodzko, Bielawę, Lubań, Zgorzelec, Dzierżoniów, Jawor, Bolesławiec, Świebodzice i Złotoryję. Mieroszów nie występuje również w krajowym wykazie gmin zagrożonych trwałą marginalizacją dla programowania 2021–2027; w powiecie wałbrzyskim w tym wykazie wskazano Gminę Boguszów-Gorce.

Dla Gminy Mieroszów kluczowe znaczenie ma natomiast jej położenie w południowej części województwa dolnośląskiego, w powiecie wałbrzyskim, przy granicy z Republiką Czeską oraz w obszarze Sudetów Środkowych, u styku Gór Stołowych i Gór Kamiennych. Uwarunkowania te nadają gminie charakter górski i przygraniczny, wpływają na jej dostępność komunikacyjną, potencjał turystyczno-rekreacyjny, sposób zagospodarowania przestrzennego oraz potrzebę ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych.

W wymiarze funkcjonalnym Gmina Mieroszów powinna być ujmowana przede wszystkim w ramach Wałbrzyskiego Obszaru Funkcjonalnego, realizującego instrument Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Wałbrzyskiej. ZIT Wałbrzyskiego Obszaru Funkcjonalnego obejmuje obecnie 27 gmin z 6 powiatów Dolnego Śląska, a Gmina Mieroszów jest wskazywana jako jedna z gmin tworzących ten układ współpracy. Oznacza to, że rozwój gminy powinien być analizowany nie tylko w granicach administracyjnych, lecz także w powiązaniu z Wałbrzychem, sąsiednimi gminami powiatu wałbrzyskiego oraz szerszym układem Aglomeracji Wałbrzyskiej.

W Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej na lata 2021–2027 Mieroszów wskazano jako jeden z ośrodków miejskich obszaru oraz jako ośrodek lokalny III stopnia, zapewniający dostęp do usług podstawowych w gminie. Dokument wskazuje również, że Aglomeracja Wałbrzyska jest obszarem peryferyjnym, którego sytuacja wynika m.in. z położenia przygranicznego, zróżnicowanej rzeźby terenu, niekorzystnych zjawisk demograficznych, dysproporcji przestrzennych, niskiej aktywności ekonomicznej części mieszkańców i niskiego potencjału gospodarczego. Wśród gmin, w których występuje szczególna koncentracja niekorzystnych zjawisk, wskazano m.in. Mieroszów.

Istotne znaczenie dla Gminy Mieroszów ma także objęcie subregionu wałbrzyskiego wsparciem Funduszu Sprawiedliwej Transformacji. Interwencja ta jest związana z łagodzeniem społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji energetycznej oraz z potrzebą wzmacniania odporności obszarów dawnego zagłębia węglowego. W odniesieniu do Mieroszowa szczególne znaczenie mają działania dotyczące poprawy efektywności energetycznej, ograniczenia niskiej emisji, termomodernizacji budynków, poprawy jakości powietrza oraz wspierania projektów służących poprawie warunków życia mieszkańców.

W konsekwencji Gmina Mieroszów powinna być ujmowana w Strategii przede wszystkim jako gmina miejsko-wiejska o charakterze górskim i przygranicznym, funkcjonalnie powiązana z Wałbrzychem i Aglomeracją Wałbrzyską, wymagająca interwencji w zakresie poprawy dostępności usług publicznych, wzmocnienia lokalnego potencjału gospodarczego, przeciwdziałania depopulacji, poprawy efektywności energetycznej, rozwoju infrastruktury, ochrony środowiska oraz wykorzystania potencjału turystyczno-rekreacyjnego. Kierunki te pozostają zgodne z logiką polityki terytorialnej województwa dolnośląskiego, w której wsparcie obszarów funkcjonalnych powinno odpowiadać rzeczywistym barierom rozwoju oraz możliwym do aktywowania potencjałom lokalnym.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mieroszów

Zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy to docelowy układ elementów składowych przestrzeni, obejmujący w szczególności strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych, system powiązań przyrodniczych, główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych, a także główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.

Model rozumiany jest jako przedstawienie długookresowej strategicznej wizji rozwoju gminy, wynikającej z jej uwarunkowań przestrzennych, społecznych, gospodarczych, środowiskowych i komunikacyjnych. W przypadku Gminy Mieroszów szczególne znaczenie mają uwarunkowania górskie i dolinne, położenie przygraniczne, przebieg rzeki Ścinawki, obecność miejscowości o zróżnicowanej funkcji osadniczej i turystycznej, powiązania z Wałbrzychem i Aglomeracją Wałbrzyską, a także wysoka wartość przyrodnicza i krajobrazowa obszaru.

Model wskazuje obszary, które Strategia uznaje za istotne dla osiągnięcia celów rozwoju, obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych występujących pomiędzy poszczególnymi częściami gminy. Przedstawiony model został opracowany w oparciu o diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz klimatyczno-środowiskowej Gminy Mieroszów. Powinien on służyć koordynacji przestrzennej planowanych działań, z uwzględnieniem ładu przestrzennego, ochrony środowiska, ochrony krajobrazu, dostępności komunikacyjnej, bezpieczeństwa hydrologicznego oraz potrzeb rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej.

W Gminie Mieroszów proces kształtowania polityki przestrzennej odbywa się przy wykorzystaniu instrumentów planistycznych, w szczególności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obowiązujące studium zachowuje znaczenie do czasu wejścia w życie planu ogólnego, jednak nie dłużej niż do terminu wynikającego z przepisów reformy planowania przestrzennego. Gmina prowadzi działania związane z opracowaniem planu ogólnego, który po uchwaleniu stanie się podstawowym dokumentem koordynującym lokalną politykę przestrzenną wraz z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Model zawarty w niniejszej Strategii powinien stanowić istotny punkt odniesienia dla dalszego kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.

Model z założenia stanowi ilustrację ukierunkowanej terytorialnie polityki rozwoju lokalnego Gminy Mieroszów. Przedstawia długookresową wizję rozwoju wynikającą z położenia gminy w powiecie wałbrzyskim, w bezpośrednim sąsiedztwie Republiki Czeskiej, w obszarze powiązań funkcjonalnych Aglomeracji Wałbrzyskiej oraz w układzie przestrzennym Sudetów Środkowych. Uwzględnia również zróżnicowanie wewnętrzne gminy, obejmujące miasto Mieroszów, miejscowości położone w dolinie Ścinawki, miejscowości górskie oraz obszary o funkcjach mieszkaniowych, usługowych, turystyczno-rekreacyjnych, przyrodniczych i gospodarczych.

Szczególne znaczenie w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy ma miasto Mieroszów jako lokalny ośrodek administracyjny, usługowy i mieszkaniowy. Jego rola polega na koncentracji podstawowych usług publicznych, obsłudze mieszkańców oraz organizowaniu powiązań funkcjonalnych pomiędzy miejscowościami gminy. Układ osadniczy uzupełniają miejscowości położone wzdłuż Ścinawki, w tym Unisław Śląski, Kowalowa i Golińsk, a także sołectwa położone wyżej w strukturze górskiej, takie jak Rybnica Leśna, Kamionka, Nowe Siodło, Różana i Łączna. Odrębne znaczenie posiada Sokołowsko, którego funkcja wynika z położenia w dolinie Gór Suchych, dziedzictwa uzdrowiskowego, wartości kulturowych oraz potencjału turystyczno-rekreacyjnego.

Główną osią komunikacyjną gminy pozostaje droga krajowa nr 35, zapewniająca powiązanie Mieroszowa z Wałbrzychem, Świdnicą, Wrocławiem oraz Republiką Czeską. Jej znaczenie jest zarówno zewnętrzne, związane z obsługą ruchu ponadlokalnego i transgranicznego, jak i wewnętrzne, ponieważ łączy poszczególne części gminy rozdzielone układem pasm górskich i dolin. Uzupełniające znaczenie mają drogi lokalne, powiązania z sąsiednimi gminami oraz układ tras pieszych, rowerowych i turystycznych, które powinny być rozwijane w sposób spójny z funkcją rekreacyjną i krajobrazową gminy.

System powiązań przyrodniczych Gminy Mieroszów opiera się przede wszystkim na układzie Sudetów Środkowych, obejmującym Góry Kamienne, Góry Suche, Zawory, Ściany Mieroszowskie, Masyw Lesistej, Obniżenie Ścinawki oraz doliny cieków wodnych. Elementy te tworzą podstawową strukturę ekologiczną i krajobrazową gminy. Ich ochrona powinna być traktowana jako warunek utrzymania atrakcyjności osiedleńczej, turystycznej i rekreacyjnej, a także jako narzędzie adaptacji do zmian klimatu, w tym ograniczania szybkiego spływu wód opadowych, erozji i lokalnych podtopień.

Model wskazuje, że rozwój przestrzenny gminy powinien być prowadzony w sposób umiarkowany i selektywny, z preferencją dla uzupełniania i porządkowania istniejących struktur osadniczych, poprawy jakości przestrzeni publicznych oraz wykorzystania terenów już wyposażonych lub możliwych do racjonalnego wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Ograniczanie rozpraszania zabudowy ma szczególne znaczenie ze względu na górski charakter gminy, koszty obsługi infrastrukturalnej, ochronę krajobrazu oraz konieczność zachowania ciągłości przyrodniczej.

Model powinien również wskazywać obszary, w których rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych może wzmacniać lokalną gospodarkę i jakość życia mieszkańców. Dotyczy to w szczególności Sokołowska, terenów powiązanych ze szlakami pieszymi i rowerowymi, obszarów o wysokich walorach krajobrazowych, miejscowości położonych w dolinach górskich oraz terenów umożliwiających rozwój usług czasu wolnego. Rozwój tej funkcji powinien odbywać się przy zachowaniu zasad ochrony środowiska, krajobrazu, dziedzictwa kulturowego oraz lokalnej skali zabudowy.

Niekiedy obszarem problemowym dla rozwoju gminy jest obszar całej gminy, zwłaszcza gdy ograniczenia wynikają z ukształtowania terenu, peryferyjności części miejscowości, kosztów utrzymania infrastruktury, presji na środowisko, starzenia się ludności, odpływu mieszkańców lub ograniczonej dostępności usług. W przypadku Gminy Mieroszów model powinien uwzględniać zarówno potrzebę wzmacniania funkcji miasta Mieroszów jako centrum lokalnego, jak i potrzebę poprawy dostępności oraz jakości życia w miejscowościach położonych poza główną osią komunikacyjną.

Na podstawie modelu możliwe jest wskazywanie obszarów strategicznej interwencji, zarówno wynikających z dokumentów regionalnych i ponadlokalnych, jak i identyfikowanych na poziomie lokalnym. W przypadku Gminy Mieroszów mogą one dotyczyć w szczególności poprawy dostępności komunikacyjnej, rozwoju turystyki i rekreacji, rewitalizacji i podnoszenia jakości przestrzeni publicznych, ochrony krajobrazu, adaptacji do zmian klimatu, poprawy efektywności energetycznej budynków oraz wzmacniania powiązań funkcjonalnych z Aglomeracją Wałbrzyską i pograniczem polsko-czeskim.

Podsumowując, w praktyce model na poziomie lokalnym określa i sytuuje przestrzennie:

– wizję i cele rozwojowe Gminy Mieroszów,
– obszary kluczowe dla rozwoju gminy,
– rolę miasta Mieroszów jako lokalnego ośrodka usługowego i administracyjnego,
– funkcje miejscowości położonych w dolinie Ścinawki oraz w obszarach górskich,
– obszary o szczególnym znaczeniu przyrodniczym, krajobrazowym i kulturowym,
– główne powiązania komunikacyjne, w tym drogę krajową nr 35 i powiązania z Republiką Czeską,
– ogólne zasady gospodarowania konkretnymi strefami i obszarami wskazanymi w modelu,
– schematyczne rozmieszczenie najważniejszych kierunków inwestycji i interwencji publicznej.

W przedmiotowej Strategii przyjęto następujący zakres modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej w Gminie Mieroszów:

– strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych, w tym znaczeniem miasta Mieroszów jako lokalnego ośrodka administracyjnego, usługowego i mieszkaniowego oraz miejscowości wiejskich jako elementów uzupełniających układ osadniczy gminy;

– system powiązań przyrodniczych, obejmujący w szczególności Góry Kamienne, Góry Suche, Zawory, Ściany Mieroszowskie, dolinę Ścinawki, potoki górskie, tereny leśne, obszary Natura 2000 oraz inne obszary cenne krajobrazowo i przyrodniczo;

– główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym drogę krajową nr 35, drogi lokalne, powiązania z Wałbrzychem, Republiką Czeską i sąsiednimi gminami, a także układ tras pieszych, rowerowych i turystycznych;

– główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej, w szczególności infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, energetyczną, społeczną, edukacyjną, rekreacyjną, turystyczną i służącą poprawie jakości życia mieszkańców;

– ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania struktur przestrzennych, obejmujące racjonalne wykorzystanie terenów już zurbanizowanych, ograniczanie rozpraszania zabudowy, ochronę ładu przestrzennego, ochronę krajobrazu górskiego, ochronę zasobów przyrodniczych, rozwój retencji i błękitno-zielonej infrastruktury oraz dostosowanie rozwoju przestrzennego do możliwości środowiskowych, infrastrukturalnych i komunikacyjnych gminy.

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Rola Gminy Mieroszów w rozwoju regionu

Gmina Mieroszów położona jest w południowej części województwa dolnośląskiego, w powiecie wałbrzyskim, w obszarze Sudetów Środkowych oraz w bezpośrednim sąsiedztwie granicy z Republiką Czeską. Jest gminą miejsko-wiejską, której siedzibą jest miasto Mieroszów. Powierzchnia gminy wynosi ok. 76 km², a jej układ przestrzenny ukształtowany jest przez pasma górskie, doliny cieków wodnych, tereny leśne, obszary cenne krajobrazowo oraz główne powiązania komunikacyjne prowadzące w kierunku Wałbrzycha i przejścia granicznego z Republiką Czeską.

Znaczenie Gminy Mieroszów w układzie regionalnym wynika przede wszystkim z jej położenia w powiecie wałbrzyskim, w sąsiedztwie Wałbrzycha i Aglomeracji Wałbrzyskiej, a także z funkcji przygranicznej. Położenie to nadaje gminie znaczenie lokalne i ponadlokalne w zakresie powiązań mieszkaniowych, usługowych, turystycznych, rekreacyjnych, komunikacyjnych oraz transgranicznych. Gmina stanowi obszar łączący funkcje lokalnego ośrodka osadniczego z funkcją obszaru górskiego, przyrodniczego i turystyczno-rekreacyjnego.

Sieć osadniczą gminy tworzy miasto Mieroszów oraz miejscowości wiejskie, w tym: Golińsk, Kowalowa, Łączna, Nowe Siodło, Różana, Rybnica Leśna, Sokołowsko, Unisław Śląski oraz Kamionka. Miasto Mieroszów pełni funkcję głównego ośrodka administracyjnego, usługowego, mieszkaniowego i społecznego gminy. Zlokalizowane są tu najważniejsze instytucje obsługi mieszkańców, w tym Urząd Miejski, placówki oświatowe, jednostki organizacyjne gminy, podstawowe usługi publiczne oraz część funkcji gospodarczych i społecznych.

Układ osadniczy Gminy Mieroszów ma wyraźny charakter dolinno-górski. Część miejscowości, w tym Unisław Śląski, Kowalowa, Golińsk oraz miasto Mieroszów, powiązana jest z doliną Ścinawki, która stanowi jedną z głównych osi przyrodniczych i przestrzennych gminy. Pozostałe miejscowości położone są w bardziej zróżnicowanym terenie górskim i podgórskim, co wpływa na ich dostępność komunikacyjną, charakter zabudowy, funkcje lokalne oraz możliwości rozwoju infrastruktury. Szczególną pozycję zajmuje Sokołowsko, którego rola wynika z położenia w dolinie Gór Suchych, dziedzictwa uzdrowiskowego, walorów krajobrazowych oraz znaczenia turystycznego i kulturowego.

Gmina ma charakter miejsko-wiejski, górski, przygraniczny i turystyczno-rekreacyjny. Istotną rolę w jej strukturze funkcjonalno-przestrzennej odgrywają Góry Suche, Góry Kamienne, Zawory, Ściany Mieroszowskie, Masyw Lesistej, dolina Ścinawki, tereny leśne oraz obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Uwarunkowania te stanowią podstawę rozwoju funkcji turystycznej,

rekreacyjnej, krajoznawczej i wypoczynkowej, ale jednocześnie wymagają ostrożnego gospodarowania przestrzenią, ochrony krajobrazu oraz ograniczania rozpraszania zabudowy.

Znaczenie Mieroszowa w układzie regionalnym wynika również z przebiegu drogi krajowej nr 35, która stanowi główną oś komunikacyjną gminy i zapewnia powiązanie z Wałbrzychem, Świdnicą, Wrocławiem oraz Republiką Czeską. Droga ta ma znaczenie zarówno dla codziennych dojazdów mieszkańców, jak i dla obsługi ruchu ponadlokalnego, turystycznego oraz transgranicznego. Dostępność komunikacyjną uzupełniają drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne, które zapewniają powiązania pomiędzy poszczególnymi miejscowościami oraz dostęp do terenów turystycznych, rekreacyjnych i mieszkaniowych.

Rola i hierarchia jednostek osadniczych

W strukturze osadniczej Gminy Mieroszów dominującą rolę pełni miasto Mieroszów, stanowiące centrum administracyjne, usługowe, społeczne i mieszkaniowe całej gminy. Koncentracja podstawowych instytucji publicznych, usług społecznych, placówek edukacyjnych, obiektów kultury, administracji lokalnej oraz funkcji gospodarczych powoduje, że miasto oddziałuje na pozostałe miejscowości jako główny punkt obsługi mieszkańców.

Mieroszów pełni funkcję ośrodka lokalnego, którego znaczenie wynika nie tylko z administracyjnej roli siedziby gminy, ale także z położenia przy głównej osi komunikacyjnej oraz w dolinie Ścinawki. Miasto powinno być wzmacniane jako centrum usług publicznych, lokalnej aktywności społecznej, podstawowej przedsiębiorczości oraz integracji funkcjonalnej obszaru gminy. Działania rozwojowe powinny koncentrować się na poprawie jakości przestrzeni publicznych, dostępności usług, stanu infrastruktury technicznej, efektywności energetycznej budynków oraz atrakcyjności mieszkaniowej.

Miejscowości położone wzdłuż Ścinawki, w szczególności Unisław Śląski, Kowalowa i Golińsk, pełnią funkcje mieszkaniowe, lokalnie usługowe, komunikacyjne i uzupełniające wobec miasta Mieroszów. Ich położenie w dolinie rzeki oraz przy głównych ciągach komunikacyjnych sprawia, że są istotnymi elementami układu osadniczego gminy. Jednocześnie rozwój tych miejscowości powinien uwzględniać ograniczenia wynikające z ukształtowania terenu, warunków hydrologicznych, potrzeby ochrony dolin cieków wodnych oraz zachowania ciągłości przyrodniczej.

Miejscowości położone wyżej w strukturze górskiej, takie jak Rybnica Leśna, Kamionka, Nowe Siodło, Różana i Łączna, pełnią przede wszystkim funkcje mieszkaniowe, przyrodnicze, rekreacyjne i uzupełniające. Ich rozwój powinien być prowadzony w sposób umiarkowany, z uwzględnieniem ograniczeń infrastrukturalnych, krajobrazowych i środowiskowych. Szczególne znaczenie ma tu zachowanie skali zabudowy, ochrona terenów otwartych, ochrona walorów widokowych oraz zapewnienie racjonalnej obsługi komunikacyjnej i technicznej.

Sokołowsko posiada odrębną rolę w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy. Ze względu na położenie w dolinie Gór Suchych, dziedzictwo historyczne i uzdrowiskowe, walory architektoniczne oraz rozpoznawalność turystyczną, miejscowość ta powinna być traktowana jako ważny ośrodek rozwoju funkcji turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej i wypoczynkowej. Rozwój Sokołowska powinien następować z poszanowaniem jego specyfiki przestrzennej, krajobrazowej i kulturowej, bez nadmiernej presji inwestycyjnej mogącej osłabić jego charakter.

Część wiejska gminy pełni funkcje mieszkaniowe, rekreacyjne, przyrodnicze, krajobrazowe, lokalnie gospodarcze oraz turystyczne. Jednostki wiejskie uzupełniają funkcje miasta Mieroszów, zachowując jednocześnie własną specyfikę wynikającą z położenia, dostępności komunikacyjnej, ukształtowania terenu, zasobów środowiskowych i krajobrazowych oraz lokalnej historii. W strukturze gminy nie należy traktować tych miejscowości wyłącznie jako zaplecza miasta, lecz jako zróżnicowane obszary współtworzące potencjał rozwojowy całej wspólnoty samorządowej.

Zauważalne jest oddziaływanie miasta Mieroszów na pozostałe miejscowości gminy z racji lokalizacji najważniejszych obiektów administracyjnych, społecznych i usługowych w ośrodku miejskim. Obiekty te determinują codzienne powiązania funkcjonalne mieszkańców, w szczególności w zakresie administracji, edukacji, kultury, usług lokalnych, aktywności społecznej oraz korzystania z infrastruktury publicznej. Jednocześnie część powiązań codziennych wykracza poza granice gminy i kieruje się w stronę Wałbrzycha, który pełni funkcję głównego ośrodka ponadlokalnego dla mieszkańców obszaru wałbrzyskiego.

Hierarchię jednostek osadniczych Gminy Mieroszów można zatem ująć w następujący sposób: miasto Mieroszów jako główny ośrodek administracyjno-usługowy i lokalne centrum rozwoju; Sokołowsko jako miejscowość o szczególnym znaczeniu turystyczno-kulturowym; miejscowości doliny Ścinawki jako istotne ogniwa układu mieszkaniowego, komunikacyjnego i przyrodniczego; pozostałe sołectwa górskie jako obszary mieszkaniowo-rekreacyjne, przyrodnicze i krajobrazowe. Taki układ wymaga prowadzenia polityki przestrzennej opartej na wzmacnianiu centrum lokalnego, poprawie dostępności usług, ochronie krajobrazu oraz selektywnym i racjonalnym rozwoju zabudowy.

Poniżej przedstawiono podział gminy na ośrodki wzrostu. Ponadto wskazano inne powiązania funkcjonalno-przestrzenne.

Rysunek 20 Ośrodki wzrostu w Mieście i Gminie Mieroszów

Główny ośrodek wzrostu Lokalne ośrodki wzrostu Sublokalne ośrodki wzrostu

Źródło: opracowanie własne

W modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mieroszów przyjęto hierarchiczny układ ośrodków rozwoju, odpowiadający rzeczywistemu zróżnicowaniu funkcji poszczególnych miejscowości, ich położeniu, dostępności komunikacyjnej oraz znaczeniu dla obsługi mieszkańców. W strukturze tej wyróżnia się:

– **główny ośrodek rozwoju gminy:** miasto Mieroszów;

– **lokalne ośrodki wzrostu:** Sokołowsko, Unisław Śląski, Kowalowa i Golińsk;

– **sublokalne ośrodki wzrostu:** Rybnica Leśna, Nowe Siodło, Łączna, Różana i Kamionka.

Mieroszów stanowi główny ośrodek rozwoju Gminy Mieroszów, koncentrujący funkcje administracyjne, usługowe, społeczne, mieszkaniowe i lokalnie gospodarcze. W mieście zlokalizowane są najważniejsze instytucje publiczne i obiekty obsługi mieszkańców, a jego znaczenie wzmacnia położenie w dolinie Ścinawki oraz przy głównej osi komunikacyjnej gminy. Mieroszów pełni funkcję centrum życia społeczno-gospodarczego gminy, a jednocześnie stanowi podstawowy punkt integrujący miejscowości położone w dolinie Ścinawki oraz jednostki osadnicze zlokalizowane w obszarach górskich.

Rozwój przestrzenny i społeczno-gospodarczy gminy determinowany jest przede wszystkim przez funkcję miasta Mieroszów jako lokalnego ośrodka usługowego, położenie gminy w powiecie wałbrzyskim, powiązania z Wałbrzychem i Aglomeracją Wałbrzyską oraz przygraniczne położenie w sąsiedztwie Republiki Czeskiej. Szczególne znaczenie ma droga krajowa nr 35, przebiegająca przez obszar gminy i zapewniająca powiązanie z Wałbrzychem, obszarem regionalnym oraz kierunkiem transgranicznym. Układ komunikacyjny uzupełniają droga wojewódzka nr 380, drogi powiatowe i gminne, zapewniające obsługę poszczególnych sołectw oraz dostęp do obszarów turystycznych, rekreacyjnych i mieszkaniowych.

Do lokalnych ośrodków wzrostu zaliczono Sokołowsko, Unisław Śląski, Kowalową i Golińsk. Są to miejscowości, których znaczenie wykracza poza podstawową funkcję mieszkaniową i które pełnią istotne funkcje uzupełniające wobec miasta Mieroszów. Ich rola wynika z położenia, dostępności komunikacyjnej, funkcji turystycznych, mieszkaniowych, lokalnie usługowych oraz znaczenia dla zachowania spójności przestrzennej gminy.

Sokołowsko stanowi lokalny ośrodek wzrostu o szczególnym profilu turystyczno-kulturowym, rekreacyjnym i historycznym oraz jeden z kluczowych elementów budowania marki turystycznej Gminy Mieroszów. Jego znaczenie wynika z dziedzictwa uzdrowiskowego, położenia w dolinie Gór Suchych, wysokich walorów krajobrazowych, rozpoznawalności turystycznej oraz rozwijających się funkcji kultury, rekreacji i wypoczynku. Rozwój miejscowości powinien obejmować ochronę i rewaloryzację dziedzictwa historycznego, poprawę jakości przestrzeni publicznych i infrastruktury technicznej, wzmacnianie całorocznej oferty turystycznej, noclegowej i rekreacyjnej, a także rozwój i sieciowanie wydarzeń kulturalnych oraz współpracę z partnerami regionalnymi i transgranicznymi. Istotne jest również tworzenie warunków sprzyjających poprawie jakości zamieszkania i zwiększaniu atrakcyjności osiedleńczej miejscowości. Działania inwestycyjne powinny być prowadzone z poszanowaniem skali i charakteru zabudowy, dziedzictwa historycznego oraz szczególnej wrażliwości krajobrazowej Sokołowska.

Istotne znaczenie w strukturze osadniczej mają również miejscowości położone w dolinie Ścinawki, w szczególności Unisław Śląski, Kowalowa i Golińsk. Tworzą one lokalny układ osadniczy powiązany z główną osią przyrodniczą i komunikacyjną gminy. Ich funkcja ma charakter mieszkaniowy,

komunikacyjny, lokalnie usługowy i uzupełniający wobec miasta Mieroszów. Ze względu na położenie w dolinie rzeki oraz przy ważnych powiązaniach transportowych miejscowości te powinny być traktowane jako obszary istotne dla zachowania ciągłości funkcjonalnej gminy, przy jednoczesnym uwzględnieniu ograniczeń hydrologicznych, krajobrazowych i środowiskowych.

Unisław Śląski pełni funkcję ważnej miejscowości w północno-wschodniej części gminy, powiązanej zarówno z doliną Ścinawki, jak i z układem komunikacyjnym prowadzącym w kierunku Jedliny-Zdroju. Jego znaczenie wynika z funkcji mieszkaniowo-komunikacyjnej oraz położenia przy drodze wojewódzkiej nr 380. Kowalowa i Golińsk pełnią natomiast funkcje osadnicze i mieszkaniowe związane z doliną Ścinawki oraz z powiązaniami wzdłuż głównego układu transportowego gminy. W ujęciu modelowym miejscowości te wzmacniają spójność przestrzenną gminy pomiędzy Mieroszowem, pozostałymi sołectwami oraz obszarem przygranicznym.

Do sublokalnych ośrodków wzrostu zaliczono Rybnicę Leśną, Nowe Siodło, Łączną, Różaną i Kamionkę. Są to jednostki o znaczeniu przede wszystkim mieszkaniowym, krajobrazowym, przyrodniczym i rekreacyjnym. Ich rola polega na utrzymaniu ciągłości osadniczej, zachowaniu lokalnej tożsamości, ochronie walorów środowiskowych oraz zapewnieniu podstawowych funkcji zamieszkania i wypoczynku. Rozwój tych miejscowości powinien mieć charakter umiarkowany i dostosowany do możliwości infrastrukturalnych, ukształtowania terenu oraz wrażliwości krajobrazowej obszaru.

Rybnica Leśna posiada dodatkowe znaczenie jako miejscowość powiązana z funkcją turystyczną i rekreacyjną Gór Suchych oraz rejonem Przełęczy Trzech Dolin. Rejon Przełęczy Trzech Dolin wraz ze Schroniskiem „Andrzejówka" stanowi jeden z istotnych węzłów ruchu turystycznego w gminie. Zasadne jest wzmacnianie jego funkcji turystycznej i rekreacyjnej poprzez poprawę dostępności komunikacyjnej, rozwój i utrzymanie powiązań pieszych i rowerowych oraz poprawę infrastruktury służącej obsłudze ruchu turystycznego. Działania dotyczące tego obszaru powinny być prowadzone z uwzględnieniem jego wysokich walorów przyrodniczych i krajobrazowych, wymogów ochrony konserwatorskiej Schroniska „Andrzejówka" oraz właściwości i kompetencji podmiotów odpowiedzialnych za poszczególne elementy infrastruktury.

Łączna, obok funkcji mieszkaniowej, przyrodniczej i rekreacyjnej, posiada również potencjał komunikacyjny i turystyczny wynikający z jej położenia w południowo-zachodniej części gminy oraz powiązań w kierunku Chełmska Śląskiego, Lubawki i dalszego układu komunikacyjnego regionu. Położenie miejscowości może sprzyjać rozwojowi funkcji turystycznych, rekreacyjnych i mieszkaniowych, przy zachowaniu jej walorów krajobrazowych i przyrodniczych.

Nowe Siodło, Różana i Kamionka pełnią natomiast funkcje uzupełniające, istotne dla zachowania policentrycznej struktury osadniczej gminy, równowagi przestrzennej oraz lokalnej dostępności podstawowych funkcji mieszkaniowych, rekreacyjnych i przyrodniczych.

Układ ośrodków wzrostu w Gminie Mieroszów ma charakter hierarchiczny, ale nie powinien być rozumiany jako układ wyłącznie monocentryczny. Miasto Mieroszów pozostaje nadrzędnym centrum administracyjno-usługowym, natomiast lokalne i sublokalne ośrodki wzrostu wzmacniają funkcje uzupełniające wynikające z ich położenia, potencjału turystycznego, dostępności komunikacyjnej, funkcji mieszkaniowych oraz walorów krajobrazowych. Taki podział pozwala uporządkować strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy, wzmacniać główne centrum lokalne, a jednocześnie zachować znaczenie mniejszych miejscowości dla jakości życia mieszkańców, lokalnej tożsamości i ochrony walorów środowiskowych.

W perspektywie strategicznej rozwój ośrodków lokalnych i sublokalnych powinien koncentrować się na poprawie jakości życia mieszkańców, dostępności usług podstawowych, stanie infrastruktury technicznej, bezpieczeństwie komunikacyjnym, retencji i odporności klimatycznej oraz ochronie krajobrazu. Szczególne znaczenie ma ograniczanie rozpraszania zabudowy, wykorzystanie terenów już wyposażonych w infrastrukturę, ochrona dolin cieków wodnych i terenów biologicznie czynnych oraz rozwój turystyki i rekreacji w sposób zgodny z pojemnością środowiskową gminy.

Charakterystyka funkcjonalno-przestrzenna gminy

Poniżej opisano szczegółowo kwestie wpływające na rozwój funkcjonalno-przestrzenny gminie Mieroszów

a) Dobra kulturowe

Poniżej przedstawiono graficznie orientacyjne rozmieszczenie dóbr kulturowych (zabytki wpisane do Rejestru Zabytków) w gminie Mieroszów

Rysunek 21 Rozmieszczenie dóbr kulturowych o dużej wartości kulturowej i historycznej w gminie Mieroszów

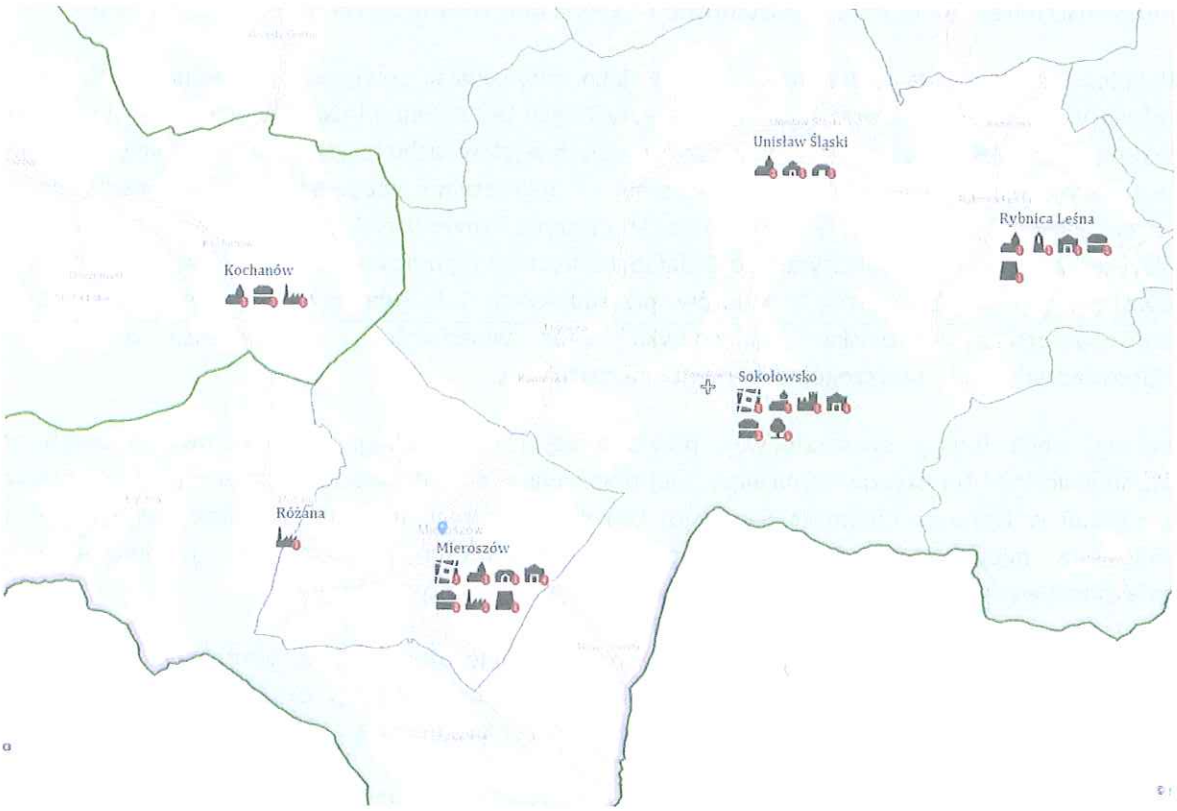

Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy.zabytek.gov.pl

Na terenie Gminy Mieroszów szczególne znaczenie kulturowe posiadają przede wszystkim obiekty i układy przestrzenne zlokalizowane w Mieroszowie, Sokołowsku, Rybnicy Leśnej, Unisławiu Śląskim, Różanej oraz w pozostałych miejscowościach gminy. Dziedzictwo kulturowe gminy ma charakter zróżnicowany i obejmuje zarówno historyczne układy urbanistyczne i ruralistyczne, obiekty sakralne, dawne obiekty usługowe i administracyjne, zabudowę mieszkaniową, obiekty związane z dawną funkcją uzdrowiskową Sokołowska, jak również elementy dziedzictwa przemysłowego, turystycznego i krajobrazowego.

Do zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków należą m.in. historyczny układ urbanistyczny miasta Mieroszów, kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła w Mieroszowie, budynek poczty przy ul. Kopernika 1, dawny dom handlowy przy pl. Niepodległości 1 pełniący obecnie funkcję ratusza, wybrane domy mieszkalne i obiekty historycznej zabudowy w centrum miasta, dawna tkalnia Helda, dawna szkoła katolicka, dawna szkoła ewangelicka, plebania oraz dawny budynek sądu. Wpis do rejestru obejmuje więc nie tylko pojedyncze obiekty, lecz także historycznie ukształtowany układ centrum Mieroszowa.

Istotne obiekty wpisane do rejestru zabytków znajdują się również poza miastem Mieroszów. W Rybnicy Leśnej są to m.in. kościół filialny pw. św. Jadwigi, dzwonnica i mur otaczający kościół, ruina zamku Radosno oraz schronisko „Andrzejówka". W Sokołowsku ochroną rejestrową objęto m.in. historyczny układ ruralistyczny, dawny zespół sanatoryjny „Grunwald" wraz z parkiem sanatoryjnym, cerkiew pw. Michała Archanioła, dom mieszkalny przy ul. Głównej 1 oraz dawną Willę Weisses Haus przy ul. Różanej 1. W Unisławiu Śląskim do rejestru wpisano m.in. kościół filialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, kościół poewangelicki, stodołę oraz dawną karczmę, obecnie dom mieszkalny. W Różanej obiektem wpisanym do rejestru jest kuźnia pod adresem Różana 28.

Znaczenie dziedzictwa kulturowego Gminy Mieroszów nie ogranicza się jednak wyłącznie do obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Ważną rolę odgrywają również obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków, w tym zabudowa mieszkaniowa, dawne pensjonaty, obiekty gospodarcze, cmentarze, układy ruralistyczne, elementy historycznej zabudowy poszczególnych miejscowości oraz stanowiska archeologiczne. Obiekty te nie zawsze mają status wpisu do rejestru, jednak stanowią istotny zasób lokalnego dziedzictwa i powinny być uwzględniane przy planowaniu inwestycji, remontów, modernizacji oraz działań rewitalizacyjnych.

Szczególne znaczenie dla tożsamości gminy posiada Sokołowsko, którego dziedzictwo związane jest z dawną funkcją uzdrowiskową, rozwojem lecznictwa klimatycznego, historyczną zabudową pensjonatową oraz krajobrazem doliny Gór Suchych. Miejscowość ta stanowi ważny element lokalnej i ponadlokalnej narracji kulturowej gminy, a jej rozwój powinien być prowadzony z zachowaniem skali zabudowy, walorów krajobrazowych, wartości historycznych i funkcji turystyczno-kulturalnej.

Ważnym elementem zasobu dziedzictwa są również cmentarze, obiekty sakralne oraz stanowiska archeologiczne ujęte w ewidencjach. Stanowiska archeologiczne na terenie Gminy Mieroszów nie są wpisane do rejestru zabytków, jednak zostały ujęte w ewidencji i wymagają uwzględnienia w procesach planowania przestrzennego oraz przy prowadzeniu prac ziemnych. Oznacza to konieczność zachowania ostrożności inwestycyjnej w obszarach, w których mogą występować relikty dawnego osadnictwa lub nawarstwienia kulturowe.

Ochrona dziedzictwa kulturowego w Gminie Mieroszów powinna być prowadzona w ścisłym powiązaniu z polityką przestrzenną, rewitalizacją, ochroną krajobrazu oraz rozwojem turystyki i kultury. Szczególne znaczenie ma zachowanie historycznych układów przestrzennych Mieroszowa i Sokołowska, ochrona obiektów sakralnych, utrzymanie wartościowej zabudowy mieszkaniowej i usługowej, przeciwdziałanie degradacji obiektów ujętych w rejestrze i ewidencji oraz wykorzystanie dziedzictwa jako zasobu wzmacniającego atrakcyjność osiedleńczą, turystyczną i kulturową gminy.

W działaniach strategicznych należy rozróżniać obiekty wpisane do rejestru zabytków, obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków oraz pozostałe elementy krajobrazu kulturowego. Takie podejście pozwala uniknąć błędnego przypisywania statusu prawnego, a jednocześnie umożliwia objęcie polityką

ochrony także tych obiektów i przestrzeni, które nie są wpisane do rejestru, lecz mają znaczenie dla lokalnej tożsamości, historii miejscowości i jakości krajobrazu kulturowego.

b) Główne korytarze i elementy sieci transportowych

Poniżej przedstawiono graficznie orientacyjny przebieg dróg w Gminie Mieroszów

Rysunek 22 Drogi w Mieście i Gminie Mieroszów

Źródło: mapa.targeo.pl

Układ komunikacyjny Gminy Mieroszów opiera się przede wszystkim na drodze krajowej nr 35, drogach powiatowych oraz drogach gminnych, które zapewniają powiązania pomiędzy miastem Mieroszów, sołectwami oraz ośrodkami ponadlokalnymi, w szczególności Wałbrzychem, Głuszycą, Jedliną-Zdrojem, obszarem Aglomeracji Wałbrzyskiej oraz Republiką Czeską. Układ ten pełni funkcję podstawowego szkieletu transportowego gminy, obsługując codzienne przemieszczenia mieszkańców, dojazdy do pracy, edukacji i usług publicznych, a także ruch turystyczny, rekreacyjny i transgraniczny.

Najważniejszą osią komunikacyjną gminy jest droga krajowa nr 35, przebiegająca przez obszar gminy doliną Ścinawki i łącząca Mieroszów z Wałbrzychem oraz kierunkiem granicznym. Oficjalny opis gminy wskazuje, że droga krajowa nr 35 przebiega przez teren Gór Kamiennych, doliną rzeki Ścinawki, a jej znaczenie wzmacnia położenie gminy pomiędzy Aglomeracją Wałbrzyską a granicą z Republiką Czeską.

Uzupełniające znaczenie posiadają drogi powiatowe i gminne, które zapewniają obsługę poszczególnych miejscowości oraz dostęp do obszarów turystycznych i rekreacyjnych. Szczególne znaczenie mają połączenia prowadzące do Sokołowska, Rybnicy Leśnej, schroniska Andrzejówka, Nowego Siodła, Golińska, Łącznej oraz miejscowości położonych poza główną osią drogi krajowej nr 35. Droga prowadząca do Sokołowska ma szczególne znaczenie funkcjonalne, ponieważ stanowi podstawowy dojazd do miejscowości położonej w dolinie pomiędzy Górami Kamiennymi a Górami Suchymi. Istotne jest również połączenie w kierunku Rybnicy Leśnej i schroniska Andrzejówka, obsługujące zarówno mieszkańców, jak i ruch turystyczny. Istotnym uzupełnieniem układu komunikacyjnego jest również kierunek prowadzący przez Łączną w stronę Chełmska Śląskiego, Lubawki i Kamiennej Góry. Powiązanie to posiada znaczenie dla dostępności południowo-zachodniej części gminy, obsługi ruchu turystycznego, powiązań z sąsiednimi gminami oraz dalszego połączenia z ponadlokalnym układem drogowym. Jego potencjał powinien być uwzględniany również w rozwoju bezpiecznej infrastruktury rowerowej oraz powiązań tras rowerowych z układem ponadlokalnym.

W ujęciu funkcjonalnym największe znaczenie ma dostępność miasta Mieroszów jako głównego ośrodka administracyjno-usługowego oraz zapewnienie powiązań transportowych pomiędzy centrum gminy a miejscowościami położonymi w dolinie Ścinawki i w obszarach górskich. Ze względu na ukształtowanie terenu, rozproszenie części jednostek osadniczych oraz położenie niektórych miejscowości poza główną osią komunikacyjną, jakość lokalnych połączeń drogowych ma bezpośredni wpływ na dostęp mieszkańców do usług publicznych, edukacji, ochrony zdrowia, rynku pracy, kultury i rekreacji.

Transport zbiorowy w gminie ma znaczenie przede wszystkim w relacjach z Wałbrzychem oraz w obsłudze wybranych miejscowości położonych na trasach komunikacyjnych. W ogólnej informacji gminnej wskazano regularne połączenie na trasie Mieroszów – Sokołowsko – Unisław Śląski – Wałbrzych, obsługiwane przez komunikację prywatną. Jednocześnie aktualny komunikat gminny wskazuje, że od 1 stycznia 2026 r. na terenie gminy realizowane są kursy komunikacji miejskiej na liniach nr 12 i nr 15, obejmujące m.in. relacje Rybnica Leśna – Wałbrzych, Wałbrzych – Mieroszów przez Sokołowsko oraz Wałbrzych – Golińsk przez Sokołowsko i Mieroszów.

Oznacza to, że najlepiej obsługiwane transportem zbiorowym są miejscowości położone przy głównych trasach przejazdu, w szczególności Mieroszów, Sokołowsko, Unisław Śląski, Golińsk oraz Rybnica Leśna. Jednocześnie dostępność transportu zbiorowego w części mniejszych miejscowości może mieć charakter ograniczony i zależny od położenia względem głównych ciągów komunikacyjnych. Z tego względu w planowaniu rozwoju gminy szczególne znaczenie ma utrzymanie i poprawa powiązań transportowych pomiędzy miastem Mieroszów, lokalnymi i sublokalnymi ośrodkami wzrostu oraz Wałbrzychem jako głównym ośrodkiem ponadlokalnym.

Na terenie gminy znajduje się również infrastruktura kolejowa o potencjalnym znaczeniu ponadlokalnym i transgranicznym. Oficjalny opis gminy wskazuje linię kolejową nr 291 Wałbrzych Szczawienko – Kuźnice Świdnickie – Mieroszów, której przedłużenie prowadzi przez granicę państwa do Meziměstí w Republice Czeskiej i dalej w kierunku Pragi. Jednocześnie w informacji gminnej sieć kolejowa pasażerska została określona jako zawieszona, dlatego obecnie nie należy traktować jej jako podstawowego środka codziennych przemieszczeń mieszkańców, lecz jako potencjalny zasób rozwojowy w zakresie powiązań ponadlokalnych i transgranicznych.

Ograniczenia komunikacyjne wynikające z górskiego położenia gminy, układu dolinnego, zróżnicowanej dostępności poszczególnych miejscowości oraz zależności części mieszkańców od transportu indywidualnego stanowią istotne uwarunkowanie funkcjonalno-przestrzenne. Wpływają

one na możliwość korzystania z usług publicznych, aktywność zawodową, dostęp do edukacji, uczestnictwo w kulturze i rekreacji oraz atrakcyjność osiedleńczą poszczególnych miejscowości.

Z tego względu rozwój układu komunikacyjnego Gminy Mieroszów powinien koncentrować się na poprawie bezpieczeństwa ruchu, modernizacji lokalnych ciągów drogowych, poprawie dostępności przystanków i połączeń transportu zbiorowego, rozwoju infrastruktury pieszej i rowerowej oraz wzmacnianiu powiązań z Wałbrzychem, Sokołowskiem, Rybną Leśną, Golińskiem, Unisławiem Śląskim i pozostałymi miejscowościami gminy. Szczególne znaczenie powinny mieć działania poprawiające dostępność miejscowości górskich, obsługę ruchu turystycznego oraz bezpieczeństwo na drogach prowadzących do obszarów rekreacyjnych, szlaków turystycznych i punktów koncentracji ruchu sezonowego

c) System powiazań przyrodniczych

Poniżej przedstawiono graficznie orientacyjny podział terenu gminy na tereny rolnicze, mieszkaniowe, zielone i wody.

Rysunek 23 Podział funkcjonalny terenu gminy Mieroszów

Źródło: opracowanie własne

Z powyższej mapy wynika, że obszar niemal całej gminy Mieroszów zajmowany jest przez tereny zielone. Tereny rolnicze również stanowią znaczną część w stosunku do zabudowy mieszkalnej. Część gminy cieki wodne (rzeki i stawy), chociaż nie w stopniu znaczącym oraz zabudowa mieszkaniowa, która zlokalizowana jest we wsiach i miejscowościach gminnych.

d) Model funkcjonalno-przestrzenny

Zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy to docelowy układ elementów składowych przestrzeni, obejmujący w szczególności strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych, system powiązań przyrodniczych, główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych, a także główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej. Model rozumiany jest jako przedstawienie długookresowej strategicznej wizji rozwoju gminy, wynikającej z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb rozwojowych oraz posiadanego potencjału, z uwzględnieniem specyfiki gminy i jej zróżnicowania wewnętrznego.

Model wskazuje obszary, które Strategia Rozwoju Gminy Mieroszów uznaje za istotne dla osiągnięcia celów rozwoju, obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych występujących pomiędzy poszczególnymi częściami gminy. Przedstawiony model został opracowany w oparciu o przeprowadzoną diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz klimatyczno-środowiskowej Gminy Mieroszów. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej powinien przyczyniać się do koordynacji przestrzennej planowanych działań, z uwzględnieniem uwarunkowań górskich, ochrony środowiska, ładu przestrzennego, dostępności komunikacyjnej, ochrony walorów krajobrazowych, bezpieczeństwa hydrologicznego oraz potrzeb rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej.

Proces kształtowania polityki przestrzennej Gminy Mieroszów powinien być prowadzony przy wykorzystaniu obowiązujących instrumentów planowania przestrzennego, w szczególności planu ogólnego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Rada Miejska w Mieroszowie podjęła uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia planu ogólnego obejmującego cały obszar gminy. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej zawarty w Strategii stanowi punkt odniesienia dla koordynacji długookresowych kierunków rozwoju przestrzennego gminy

Model z założenia stanowi ilustrację założeń ukierunkowanej terytorialnie polityki rozwoju lokalnego Gminy Mieroszów. Przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy wynikającą z jej położenia w powiecie wałbrzyskim, w obszarze powiązań funkcjonalnych Aglomeracji Wałbrzyskiej, w bezpośrednim sąsiedztwie Republiki Czeskiej oraz w strukturze przyrodniczo-krajobrazowej Sudetów Środkowych. Uwzględnia także trendy rozwojowe, w tym demograficzne, klimatyczne, infrastrukturalne, gospodarcze i turystyczno-rekreacyjne. Gmina Mieroszów uczestniczy w Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej na lata 2021–2029, która stanowi podstawę pozyskiwania środków UE na inwestycje w ramach tego obszaru funkcjonalnego.

Model wskazuje, na podstawie wniosków z diagnozy oraz analizy uwarunkowań, obszary kluczowe dla osiągnięcia celów rozwoju gminy, w tym obszary o potencjale osadniczym, usługowym, turystyczno-rekreacyjnym, przyrodniczym, krajobrazowym i transgranicznym, a także obszary wymagające szczególnej ochrony lub ostrożnego gospodarowania przestrzenią. Szczególne znaczenie mają tu: miasto Mieroszów jako główny lokalny ośrodek administracyjno-usługowy, Sokołowsko jako ośrodek o szczególnym znaczeniu turystyczno-kulturowym, miejscowości położone w dolinie Ścinawki,

miejscowości górskie, tereny leśne i krajobrazowe Gór Suchych, Gór Kamiennych i Zaworów, a także główne powiązania komunikacyjne zapewniające dostępność do Wałbrzycha, sąsiednich gmin oraz Republiki Czeskiej.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Mieroszów jest silnie związana z ukształtowaniem terenu. Rzeka Ścinawka rozpoczyna swój bieg w rejonie Wyżyny Unisławskiej, a wzdłuż jej doliny ukształtowały się Unisław Śląski, Kowalowa, Golińsk oraz miasto Mieroszów. Nieco wyżej położone są Rybnica Leśna, Nowe Siodło, Różana i Łączna, natomiast Sokołowsko leży w głębokiej dolinie Gór Suchych. Góry Suche zajmują znaczną część gminy i stanowią jeden z głównych elementów jej krajobrazu oraz potencjału turystycznego. Istotne znaczenie dla atrakcyjności przyrodniczej i krajobrazowej gminy mają również Zawory i Ściany Mieroszowskie, związane z położeniem Gminy Mieroszów u styku Gór Stołowych i Gór Kamiennych, a potencjał ten wzmacnia dodatkowo bliskość atrakcyjnych obszarów po stronie czeskiej.

W układzie komunikacyjnym gminy szczególne znaczenie posiada droga krajowa nr 35, biegnąca z Wrocławia przez Świdnicę, Wałbrzych i Mieroszów do Republiki Czeskiej. Stanowi ona główną oś transportową gminy i podstawowe powiązanie Mieroszowa z Wałbrzychem, układem regionalnym oraz kierunkiem transgranicznym. Układ ten uzupełniają drogi powiatowe i gminne zapewniające dostęp do Sokołowska, Rybnicy Leśnej, Nowego Siodła, Golińska, Łącznej i pozostałych miejscowości gminy. Na terenie gminy znajduje się również linia kolejowa nr 291 Wałbrzych Szczawienko – Kuźnice Świdnickie – Mieroszów, której przedłużenie prowadzi przez granicę państwa do Meziměstí w Republice Czeskiej, przy czym według informacji gminnej pasażerska sieć kolejowa pozostaje zawieszona.

Niekiedy obszarem problemowym dla rozwoju gminy jest obszar całej gminy, zwłaszcza gdy ograniczenia wynikają z ukształtowania terenu, kosztów utrzymania infrastruktury, rozproszenia części zabudowy, położenia miejscowości poza główną osią komunikacyjną, presji na środowisko przyrodnicze, zmian demograficznych lub ograniczonej dostępności usług publicznych. W przypadku Gminy Mieroszów model ma za zadanie nakreślić stan docelowy obszarów z uwzględnieniem relacji między nimi, w tym relacji między funkcją mieszkaniową, usługową, turystyczno-rekreacyjną, przyrodniczą, krajobrazową, komunikacyjną, transgraniczną i infrastrukturalną.

Na podstawie modelu możliwe jest wskazywanie obszarów strategicznej interwencji, zarówno wynikających z dokumentów regionalnych i ponadlokalnych, jak i identyfikowanych na poziomie lokalnym. W Gminie Mieroszów mogą one dotyczyć w szczególności wzmacniania miasta Mieroszów jako centrum administracyjno-usługowego, ochrony i wykorzystania potencjału Sokołowska, poprawy dostępności komunikacyjnej miejscowości położonych w obszarach górskich, rozwoju turystyki i rekreacji, ochrony krajobrazu, adaptacji do zmian klimatu, zwiększania retencji oraz poprawy jakości przestrzeni publicznych.

Podsumowując, w praktyce model na poziomie lokalnym określa i sytuuje przestrzennie:

– wizję i cele rozwojowe Gminy Mieroszów,
– obszary kluczowe dla rozwoju gminy,
– rolę miasta Mieroszów jako głównego ośrodka administracyjno-usługowego,
– rolę Sokołowska jako lokalnego ośrodka turystyczno-kulturowego,
– rolę miejscowości doliny Ścinawki w zachowaniu spójności osadniczej i komunikacyjnej gminy,
– rolę miejscowości górskich i krajobrazowych w strukturze mieszkaniowej, rekreacyjnej i przyrodniczej,

– ogólne zasady gospodarowania konkretnymi strefami i obszarami wskazanymi w modelu,
– schematyczne rozmieszczenie najważniejszych kierunków inwestycji i interwencji publicznej.

W przedmiotowej Strategii przyjęto następujący zakres modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej w Gminie Mieroszów:

– strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych, w tym znaczeniem miasta Mieroszów jako głównego lokalnego ośrodka administracyjnego, usługowego i mieszkaniowego, Sokołowska jako lokalnego ośrodka turystyczno-kulturowego oraz pozostałych miejscowości jako elementów uzupełniających układ osadniczy gminy;
– system powiązań przyrodniczych, obejmujący w szczególności dolinę Ścinawki, potoki górskie, Góry Suche, Góry Kamienne, Zawory, Ściany Mieroszowskie, tereny leśne, obszary cenne krajobrazowo i przyrodniczo oraz tereny wymagające zachowania ciągłości ekologicznej;
– główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym drogę krajową nr 35, drogi powiatowe i gminne, powiązania z Wałbrzychem, Głuszycą, Jedliną-Zdrojem, sąsiednimi gminami i Republiką Czeską, a także układ tras pieszych, rowerowych i turystycznych istotnych dla dostępności wewnętrznej i rozwoju funkcji rekreacyjnej;
– główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej, w szczególności infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, energetyczną, społeczną, edukacyjną, kulturalną, rekreacyjną, turystyczną i służącą poprawie jakości życia mieszkańców;
– ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania struktur przestrzennych, obejmujące racjonalne wykorzystanie terenów już zurbanizowanych, ochronę ładu przestrzennego, ograniczanie rozpraszania zabudowy, ochronę zasobów przyrodniczych i krajobrazowych, ochronę dziedzictwa kulturowego, rozwój retencji i błękitno-zielonej infrastruktury oraz dostosowanie rozwoju przestrzennego do możliwości infrastrukturalnych, środowiskowych i komunikacyjnych gminy.

Rysunek 24 Model Funkcjonalno- Przestrzenny

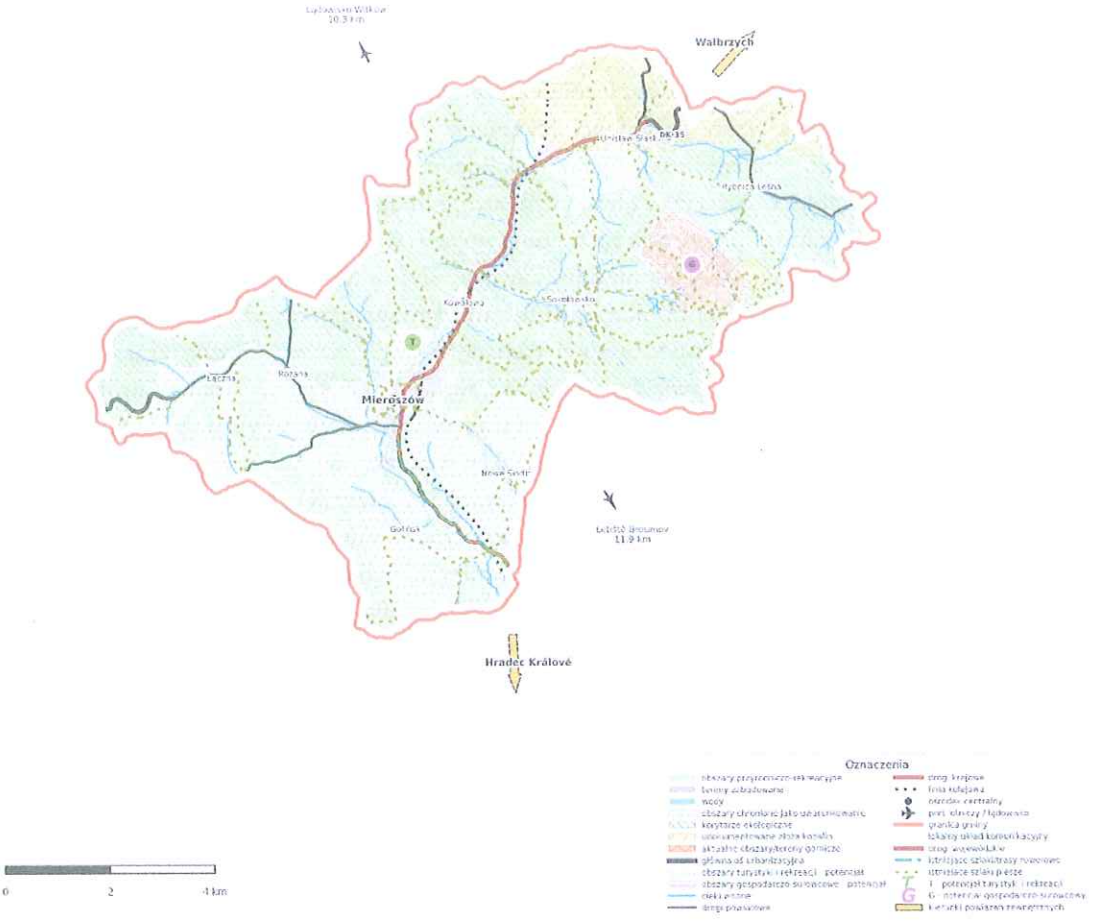

Źródło: opracowanie własne

Znaczna część planowanych inwestycji, w tym również przedsięwzięć wpisanych do przedmiotowej Strategii, może dotyczyć obszaru całej Gminy Mieroszów, a ich dokładna lokalizacja nie zawsze jest możliwa do określenia na etapie opracowywania Strategii i modelu funkcjonalno-przestrzennego. Dotyczy to w szczególności działań takich jak termomodernizacja obiektów komunalnych i budynków użyteczności publicznej, poprawa efektywności energetycznej, modernizacja infrastruktury technicznej, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, działania retencyjne, poprawa dostępności przestrzeni publicznych, modernizacja dróg lokalnych, rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej oraz poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego.

Są to inwestycje pożądane z punktu widzenia rozwoju całej gminy, jednak ich szczegółowe umiejscowienie, zakres rzeczowy, skala oraz sposób realizacji będą doprecyzowywane na kolejnych etapach przygotowania dokumentacji projektowej, programów wykonawczych, wniosków o dofinansowanie lub dokumentów planistycznych. W modelu funkcjonalno-przestrzennym należy zatem wskazywać przede wszystkim ogólne kierunki interwencji oraz typy obszarów wymagających działań, a nie przypisywać każdej inwestycji do konkretnej lokalizacji, jeżeli taka lokalizacja nie została jeszcze formalnie określona przez Gminę.

e) Obszar Strategicznej Interwencji gminy

W przypadku Gminy Mieroszów nie należy traktować całego obszaru gminy jako jednego, jednolitego lokalnego Obszaru Strategicznej Interwencji. Gmina posiada wyraźnie zróżnicowaną strukturę funkcjonalno-przestrzenną, wynikającą z górskiego ukształtowania terenu, przebiegu doliny Ścinawki, położenia przygranicznego, zróżnicowanej dostępności komunikacyjnej poszczególnych miejscowości oraz odmiennego charakteru funkcjonalnego Mieroszowa, Sokołowska, miejscowości dolinnych i miejscowości górskich.

W ujęciu lokalnym jako obszary wymagające szczególnej koncentracji działań należy traktować przede wszystkim: centrum Mieroszowa jako główny ośrodek administracyjno-usługowy i obszar koncentracji funkcji publicznych; Sokołowsko jako miejscowość o szczególnym znaczeniu turystyczno-kulturowym, krajobrazowym i historycznym; miejscowości położone w dolinie Ścinawki, w tym Unisław Śląski, Kowalową i Golińsk, jako obszary istotne dla ciągłości osadniczej, komunikacyjnej i hydrologicznej gminy; oraz miejscowości górskie i peryferyjnie położone, w których szczególne znaczenie ma poprawa dostępności, bezpieczeństwa komunikacyjnego, jakości infrastruktury i warunków życia mieszkańców.

Dotychczasowe dokumenty rewitalizacyjne Gminy Mieroszów wskazywały szczególne znaczenie dwóch podobszarów rewitalizacji: Mieroszów – Strefa Śródmiejska oraz Sokołowsko – ul. Główna i ul. Unisławska. W dokumentach tych wskazano, że obszary te zostały objęte procesem rewitalizacji ze względu na koncentrację negatywnych zjawisk oraz istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy. Jednocześnie należy zaznaczyć, że Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Mieroszów obejmował perspektywę 2015–2025, a w 2026 r. rozpoczęto procedurę opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Mieroszów na lata 2026–2036, obejmującą przeprowadzenie diagnozy i wskazanie zasięgu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Dlatego w niniejszej Strategii wskazania te należy traktować jako ważny punkt odniesienia, natomiast ostateczna delimitacja obszaru rewitalizacji powinna wynikać z aktualnego Gminnego Programu Rewitalizacji.

W szerszym ujęciu rozwojowym Gmina Mieroszów pozostaje również częścią Aglomeracji Wałbrzyskiej oraz obszaru realizacji Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej. Oznacza to, że działania strategiczne gminy powinny być koordynowane z kierunkami rozwoju obszaru funkcjonalnego Wałbrzycha, zwłaszcza w zakresie transformacji energetycznej, poprawy dostępności komunikacyjnej, rozwoju

transportu publicznego, infrastruktury rowerowej, efektywności energetycznej budynków, ochrony środowiska, turystyki oraz poprawy jakości usług publicznych. Gmina informowała, że Strategia ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej na lata 2021–2029 stanowi podstawę pozyskiwania środków UE na inwestycje dla całej aglomeracji, w tym dla Gminy Mieroszów.

Gmina Mieroszów wpisuje się także w szerszy kontekst rozwojowy południowej i zachodniej części województwa dolnośląskiego, obejmowany przez Strategię Rozwoju Sudety 2030. Dokument ten dotyczy subregionów wałbrzyskiego i jeleniogórskiego, a jego logika opiera się na terytorializacji rozwoju, czyli dostosowaniu interwencji do specyfiki obszarów sudeckich. W przypadku Mieroszowa oznacza to potrzebę łączenia działań lokalnych z polityką rozwoju obszarów górskich, przygranicznych, turystycznych i poprzemysłowych.

f) Problemy funkcjonalno-przestrzenne

Jak wskazano w części analitycznej Strategii, do głównych problemów Gminy Mieroszów w sferze funkcjonalno-przestrzennej należy zaliczyć ograniczenia wynikające z górskiego ukształtowania terenu, zróżnicowanej dostępności komunikacyjnej poszczególnych miejscowości, kosztów utrzymania infrastruktury technicznej, potrzeb modernizacji dróg lokalnych oraz konieczności poprawy bezpieczeństwa ruchu. Szczególne znaczenie ma zapewnienie sprawnych powiązań pomiędzy miastem Mieroszów, Sokołowskiem, miejscowościami doliny Ścinawki, miejscowościami górskimi oraz Wałbrzychem jako głównym ośrodkiem ponadlokalnym.

Istotnym wyzwaniem pozostaje również dostosowanie infrastruktury publicznej do potrzeb mieszkańców, w tym poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej, termomodernizacja budynków, zwiększanie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, modernizacja infrastruktury komunalnej oraz poprawa jakości przestrzeni publicznych. W kontekście Aglomeracji Wałbrzyskiej szczególne znaczenie mają działania ograniczające niską emisję, poprawiające efektywność energetyczną budynków oraz rozwijające niskoemisyjne formy mobilności, w tym transport publiczny i infrastrukturę rowerową. Diagnoza Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej wskazuje m.in. problemy związane z niską emisją ze źródeł kominowych oraz wysoką energochłonnością budynków publicznych i mieszkalnych na obszarze aglomeracji.

Odrębnym problemem funkcjonalno-przestrzennym jest konieczność prowadzenia rozwoju w sposób zgodny z wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi gminy. Gmina Mieroszów obejmuje obszary górskie, doliny cieków wodnych, tereny leśne, cenne panoramy krajobrazowe oraz miejscowości o wysokiej wartości kulturowej, w tym Sokołowsko. Z tego względu rozwój zabudowy, infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i technicznej powinien być prowadzony w sposób ograniczający presję na krajobraz, środowisko przyrodnicze, doliny cieków wodnych i obszary szczególnie wrażliwe przestrzennie.

Ważnym wyzwaniem pozostaje również adaptacja do zmian klimatu. W przypadku Gminy Mieroszów nie dotyczy ona wyłącznie ochrony przed suszą, lecz także ograniczania skutków gwałtownych opadów, szybkiego spływu powierzchniowego, erozji stokowej, lokalnych podtopień oraz przeciążenia systemów odwodnienia. Ze względu na górski charakter gminy szczególne znaczenie mają działania zwiększające retencję, spowalniające odpływ wód opadowych, chroniące doliny cieków i wzmacniające błękitno-zieloną infrastrukturę.

W odniesieniu do regionu Gmina Mieroszów pełni funkcję lokalnego ośrodka mieszkaniowo-usługowego, obszaru przygranicznego oraz gminy o znaczącym potencjale turystyczno-rekreacyjnym, krajobrazowym i kulturowym. Gmina pozostaje funkcjonalnie powiązana z Wałbrzychem, Aglomeracją

Wałbrzyską oraz Republiką Czeską. Ograniczeniem rozwojowym nie jest więc brak potencjału, lecz potrzeba lepszego wykorzystania położenia, poprawy dostępności komunikacyjnej, modernizacji infrastruktury, wzmacniania funkcji Mieroszowa i Sokołowska oraz prowadzenia rozwoju w sposób zgodny z pojemnością środowiskową i krajobrazową gminy

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Zauważalna jest koncentracja części kierunków interwencji rozwojowej Gminy Mieroszów na obszarach o największym znaczeniu społecznym, funkcjonalnym, przestrzennym i kulturowym, w szczególności w mieście Mieroszów oraz w Sokołowsku. Wynika to z dotychczasowych dokumentów rewitalizacyjnych, w których wskazano szczególną koncentrację negatywnych zjawisk w strefie śródmiejskiej Mieroszowa oraz w Sokołowsku, obejmującym rejon ul. Głównej i ul. Unisławskiej. Dotychczasowy Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Mieroszów na lata 2015–2025 wskazywał dwa podobszary rewitalizacji: Mieroszów – Strefa Śródmiejska oraz Sokołowsko – ul. Główna i ul. Unisławska. Jednocześnie w dokumentach odnotowano, że szczególna koncentracja negatywnych zjawisk poza terenem miejskim została zdiagnozowana również m.in. w Golińsku, Kowalowej, Łącznej, Unisławiu Śląskim oraz Sokołowsku.

Znaczna część planowanych inwestycji, w tym również przedsięwzięć wpisywanych do przedmiotowej Strategii, może dotyczyć całego obszaru Gminy Mieroszów, a ich dokładna lokalizacja nie zawsze jest możliwa do określenia na etapie tworzenia Strategii i modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej. Dotyczy to zwłaszcza przedsięwzięć takich jak termomodernizacja obiektów publicznych, poprawa efektywności energetycznej budynków, modernizacja infrastruktury technicznej, poprawa dostępności architektonicznej, rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej, działania z zakresu retencji, błękitno-zielonej infrastruktury, bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz porządkowania przestrzeni publicznych. Tego typu działania mają charakter ogólnogminny albo obiektowy, a ich szczegółowy zakres, lokalizacja i sposób realizacji powinny być doprecyzowywane na etapie dokumentacji projektowej, programów wykonawczych lub wniosków o dofinansowanie.

Obszar Strategicznej Interwencji gminy

W przypadku Gminy Mieroszów nie należy przyjmować, że cały obszar gminy stanowi jeden jednolity obszar strategicznej interwencji w rozumieniu lokalnej polityki rewitalizacyjnej. Gmina posiada zróżnicowaną strukturę funkcjonalno-przestrzenną, wynikającą z górskiego ukształtowania terenu, przebiegu doliny Ścinawki, położenia przygranicznego, różnej dostępności komunikacyjnej poszczególnych miejscowości oraz odmiennego charakteru funkcjonalnego Mieroszowa, Sokołowska, miejscowości dolinnych i miejscowości górskich.

Lokalny obszar strategicznej interwencji powinien być utożsamiany przede wszystkim z obszarami koncentracji problemów społecznych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych, a nie z całym terytorium gminy. W dotychczasowym ujęciu rewitalizacyjnym szczególne znaczenie miały dwa podobszary: Mieroszów – Strefa Śródmiejska oraz Sokołowsko – ul. Główna i ul. Unisławska. W Mieroszowie interwencja powinna koncentrować się na śródmieściu jako głównym obszarze administracyjno-usługowym i społecznym gminy, natomiast w Sokołowsku na ochronie i aktywizacji miejscowości o szczególnym znaczeniu turystyczno-kulturowym, uzdrowiskowym, krajobrazowym i historycznym.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że dotychczasowy Lokalny Program Rewitalizacji obejmował perspektywę 2015–2025. W 2026 r. Gmina Mieroszów rozpoczęła procedurę przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2026–2036, którego jednym z zadań jest przeprowadzenie diagnozy wskazującej zasięg terytorialny obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Oznacza to, że wcześniejsze wskazania rewitalizacyjne powinny być traktowane jako ważny punkt odniesienia, natomiast aktualna delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji powinna wynikać z nowego GPR.

W szerszym ujęciu terytorialnym Gmina Mieroszów powinna być analizowana jako część Aglomeracji Wałbrzyskiej oraz obszaru objętego Strategią ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej. Oznacza to konieczność koordynacji lokalnej polityki przestrzennej i inwestycyjnej z kierunkami rozwoju obszaru funkcjonalnego Wałbrzycha, zwłaszcza w zakresie efektywności energetycznej, transportu publicznego, zrównoważonej mobilności, poprawy jakości usług publicznych, ochrony środowiska, turystyki i adaptacji do zmian klimatu. Gmina Mieroszów informowała, że Strategia ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej na lata 2021–2029 stanowi podstawę pozyskiwania środków UE na inwestycje dla całej aglomeracji, w tym także dla Mieroszowa.

Problemy funkcjonalno-przestrzenne

Do głównych problemów funkcjonalno-przestrzennych Gminy Mieroszów należy zaliczyć ograniczenia wynikające z górskiego ukształtowania terenu, zróżnicowanej dostępności komunikacyjnej miejscowości, kosztów utrzymania infrastruktury technicznej, potrzeb modernizacji dróg lokalnych oraz konieczności poprawy bezpieczeństwa ruchu. Szczególne znaczenie ma zapewnienie powiązań pomiędzy miastem Mieroszów, Sokołowskiem, Unisławiem Śląskim, Kowalową, Golińskiem, Rybną Leśną oraz pozostałymi miejscowościami gminy, a także z Wałbrzychem jako głównym ośrodkiem ponadlokalnym.

Istotnym problemem pozostaje stan techniczny i energetyczny części infrastruktury publicznej oraz potrzeba dostosowywania obiektów i przestrzeni publicznych do współczesnych standardów dostępności, efektywności energetycznej i funkcjonalności. W tym zakresie szczególne znaczenie mają działania obejmujące termomodernizację budynków użyteczności publicznej, ograniczanie niskiej emisji, poprawę dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, modernizację infrastruktury komunalnej oraz poprawę jakości przestrzeni publicznych. W Strategii ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej ujęto m.in. projekt termomodernizacji Zespołu Szkolno-Przedszkolnego im. J. Korczaka w Sokołowsku, którego celem jest poprawa efektywności energetycznej budynku i jakości powietrza.

Ważnym uwarunkowaniem funkcjonalno-przestrzennym jest układ komunikacyjny gminy. Główną trasą drogową przechodzącą przez obszar Gminy Mieroszów jest droga krajowa nr 35, przebiegająca doliną Ścinawki przez teren Gór Kamiennych. Położenie gminy względem Wałbrzycha, granicy państwa oraz zróżnicowana rzeźba terenu wpływają na sposób organizacji sieci komunikacyjnej i dostępność poszczególnych miejscowości.

Odrębnym wyzwaniem pozostaje prowadzenie rozwoju przestrzennego w sposób zgodny z wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi gminy. Gmina Mieroszów obejmuje obszary górskie, doliny cieków wodnych, tereny leśne oraz obszary Natura 2000. Oficjalne informacje gminne wskazują, że na jej terenie znajdują się dwa obszary Natura 2000, a obszar PLB020010 Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie obejmuje cały teren gminy. Z tego względu rozwój zabudowy, infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i technicznej powinien być prowadzony w sposób ograniczający presję na środowisko, krajobraz, doliny cieków wodnych oraz obszary o szczególnej wrażliwości przyrodniczej.

Istotne znaczenie ma również adaptacja do zmian klimatu. W przypadku Gminy Mieroszów wyzwanie to dotyczy zarówno ograniczania skutków gwałtownych opadów, szybkiego spływu powierzchniowego i erozji stokowej, jak również wzmacniania retencji oraz odporności infrastruktury na ekstremalne zjawiska pogodowe. Rzeka Ścinawka i jej dolina stanowią ważną oś przyrodniczą oraz przestrzenną gminy, a wzdłuż jej brzegu rozwinęły się m.in. Unisław Śląski, Kowalowa, Golińsk i miasto Mieroszów.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Mieroszów powinny opierać się na obowiązujących dokumentach planistycznych, dokumentach rewitalizacyjnych, środowiskowych i terytorialnych, a także na przygotowywanym planie ogólnym gminy. Rada Miejska Mieroszowa podjęła uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia planu ogólnego gminy Mieroszów, a plan ten ma być sporządzany w granicach administracyjnych gminy.

Z punktu widzenia spójności dokumentów strategicznych i planistycznych kluczowe jest, aby model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawiał powiązania pomiędzy najważniejszymi elementami struktury gminy: miastem Mieroszów jako głównym ośrodkiem administracyjno-usługowym, Sokołowskiem jako lokalnym ośrodkiem turystyczno-kulturowym, miejscowościami doliny Ścinawki, miejscowościami górskimi, systemem przyrodniczym, głównymi powiązaniami komunikacyjnymi, infrastrukturą techniczną, obszarami rozwoju turystyki oraz obszarami wymagającymi ochrony. W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy należy również uwzględnić rejon Szybowiska Mieroszów–Nowe Siodło jako obszar o potencjale sportowo-rekreacyjnym i turystycznym związanym ze sportami lotniczymi i turystyką specjalistyczną. W dalszym planowaniu przestrzennym zasadne jest uwzględnianie możliwości kontynuowania lub odtworzenia tych funkcji, przy jednoczesnym uwzględnieniu wymogów bezpieczeństwa, ochrony krajobrazu, uwarunkowań środowiskowych oraz pozostałych potrzeb rozwojowych gminy. Szczegółowe przeznaczenie terenu powinno być określane w ramach właściwych instrumentów planowania przestrzennego.

a) Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Jednym z nadrzędnych celów polityki przestrzennej Gminy Mieroszów powinno być zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego oraz utrzymanie ciągłości funkcji ekosystemów, w szczególności retencji, stabilizacji mikroklimatu, ochrony siedlisk, ochrony dolin cieków wodnych oraz ochrony krajobrazu górskiego. Gmina posiada szczególne uwarunkowania środowiskowe wynikające z położenia w Sudetach Środkowych, obecności Gór Suchych, Gór Kamiennych, Zaworów, Ścian Mieroszowskich, doliny Ścinawki, terenów leśnych oraz obszarów objętych ochroną przyrody.

Polityka przestrzenna powinna ograniczać rozpraszanie zabudowy, zwłaszcza na terenach cennych przyrodniczo i krajobrazowo, w dolinach cieków wodnych, na terenach leśnych, stokowych, widokowych oraz w obszarach objętych ochroną przyrody. Należy preferować rozwój zabudowy w ramach istniejących struktur osadniczych oraz na terenach możliwych do obsługi infrastrukturą techniczną i komunikacyjną. Rozproszona zabudowa w gminie górskiej zwiększa koszty infrastruktury, nasila presję na krajobraz, może zaburzać ciągłość ekologiczną oraz zwiększać ryzyko konfliktów przestrzennych.

Ochrona różnorodności biologicznej i spójności ekologicznej powinna obejmować przede wszystkim zachowanie ciągłości terenów leśnych, dolin cieków, terenów zieleni, zadrzewień, lokalnych korytarzy ekologicznych oraz obszarów Natura 2000. Szczególne znaczenie ma obszar PLB020010 Sudety Wałbrzysko-Kamiennogórskie, obejmujący cały teren gminy, oraz obszar siedliskowy Góry Kamienne.

W planowaniu przestrzennym należy unikać działań prowadzących do fragmentacji siedlisk, degradacji terenów leśnych, przerywania powiązań ekologicznych oraz pogarszania jakości krajobrazu.

Ochrona wód i zasobów wodnych powinna obejmować ograniczanie szybkiego spływu powierzchniowego, rozwój retencji, racjonalne gospodarowanie wodami opadowymi i roztopowymi, ochronę doliny Ścinawki i jej dopływów oraz stopniową poprawę gospodarki wodno-ściekowej. Ze względu na górski charakter gminy szczególne znaczenie mają działania ograniczające erozję stokową, lokalne podtopienia, przeciążenie systemów odwodnienia oraz szybki odpływ wód po intensywnych opadach.

Ochrona powietrza powinna być realizowana poprzez termomodernizację budynków, poprawę efektywności energetycznej, ograniczanie niskiej emisji, wymianę nieefektywnych źródeł ciepła oraz rozwój odnawialnych źródeł energii w skali dostosowanej do uwarunkowań krajobrazowych, środowiskowych i konserwatorskich. Kierunek ten powinien być powiązany z polityką Aglomeracji Wałbrzyskiej, w tym z działaniami dotyczącymi efektywności energetycznej, jakości powietrza i adaptacji do zmian klimatu.

b) Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Polityka przestrzenna Gminy Mieroszów powinna uwzględniać ochronę dziedzictwa kulturowego, historycznych układów przestrzennych, zabytkowej zabudowy oraz obiektów wpisujących się w lokalną tożsamość gminy. Szczególne znaczenie mają historyczne centrum Mieroszowa, Sokołowsko, obiekty sakralne, dawna zabudowa sanatoryjna, obiekty mieszkalne i usługowe o wartości historycznej, a także elementy dziedzictwa przemysłowego i turystycznego.

Szczególnej ostrożności wymaga kształtowanie przestrzeni w historycznym centrum Mieroszowa oraz w Sokołowsku. W dotychczasowych dokumentach rewitalizacyjnych wskazano dwa podobszary rewitalizacji: Mieroszów – Strefa Śródmiejska oraz Sokołowsko – ul. Główna i ul. Unisławska. Obszary te mają znaczenie nie tylko społeczne i funkcjonalne, lecz również kulturowe, krajobrazowe i tożsamościowe.

Zaleca się, aby nowe inwestycje w historycznych i krajobrazowo wrażliwych częściach gminy były prowadzone z poszanowaniem skali zabudowy, historycznych linii zabudowy, dominant przestrzennych, osi widokowych, lokalnego charakteru architektury oraz relacji zabudowy z krajobrazem górskim. Szczególną ostrożność należy zachować w centrum Mieroszowa, w Sokołowsku, w otoczeniu obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

W działaniach planistycznych należy rozróżniać obiekty wpisane do rejestru zabytków, obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków oraz pozostałe elementy krajobrazu kulturowego. Takie podejście pozwala uniknąć błędnego przypisywania statusu prawnego, a jednocześnie umożliwia ochronę tych elementów przestrzeni, które nie są objęte rejestrem, ale mają znaczenie dla historii, tożsamości i jakości krajobrazu kulturowego gminy.

c) Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów powinny wynikać z miejsko-wiejskiego, górskiego i przygranicznego charakteru gminy oraz z hierarchii jednostek osadniczych. Miasto Mieroszów powinno pełnić funkcję głównego ośrodka administracyjnego, usługowego, społecznego i

mieszkaniowego, Sokołowsko powinno rozwijać funkcje turystyczno-kulturowe i rekreacyjne, natomiast pozostałe miejscowości powinny rozwijać funkcje mieszkaniowe, lokalne, przyrodnicze, krajobrazowe i uzupełniające wobec głównego ośrodka gminnego.

Rozwój nowej zabudowy mieszkaniowej powinien być prowadzony przede wszystkim jako uzupełnianie i porządkowanie istniejących struktur osadniczych, a nie jako rozproszona ekspansja na tereny otwarte, stokowe, leśne lub szczególnie cenne krajobrazowo. W gminie górskiej ma to szczególne znaczenie, ponieważ rozproszona zabudowa generuje wysokie koszty obsługi infrastrukturalnej, może naruszać walory widokowe i zwiększać presję na środowisko.

W planowaniu nowej zabudowy należy uwzględniać dostępność komunikacyjną, możliwość obsługi wodno-kanalizacyjnej, bliskość usług publicznych, ryzyko rozpraszania zabudowy, ochronę krajobrazu, uwarunkowania hydrologiczne oraz wpływ inwestycji na system przyrodniczy. Szczególnie ostrożnie należy podchodzić do zabudowy w dolinach cieków wodnych, na stokach, w sąsiedztwie terenów leśnych, obszarów Natura 2000 oraz w miejscach o wysokiej ekspozycji krajobrazowej.

d) Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego

Strategia nie wskazuje rozwoju obiektów handlu wielkopowierzchniowego jako kluczowego kierunku rozwoju przestrzennego Gminy Mieroszów. Priorytetem powinno być wzmacnianie istniejących funkcji usługowych w mieście Mieroszów oraz rozwój usług lokalnych w skali adekwatnej do potrzeb mieszkańców, charakteru gminy i jej układu osadniczego.

Ewentualna lokalizacja obiektów handlowych o większej skali powinna być każdorazowo analizowana pod kątem wpływu na lokalny handel, układ komunikacyjny, parkowanie, krajobraz, ład przestrzenny oraz funkcjonowanie centrum Mieroszowa. Tego typu obiekty nie powinny prowadzić do osłabienia funkcji usługowych centrum miasta ani generować nadmiernego ruchu w obszarach wrażliwych krajobrazowo, turystycznie lub historycznie.

e) Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Kluczowe inwestycje celu publicznego powinny być lokalizowane w sposób wzmacniający spójność funkcjonalno-przestrzenną gminy, poprawiający jakość życia mieszkańców i ograniczający presję na środowisko. W szczególności dotyczy to inwestycji w infrastrukturę drogową, pieszą i rowerową, gospodarkę wodno-ściekową, efektywność energetyczną, retencję, obiekty użyteczności publicznej, przestrzenie publiczne, infrastrukturę rekreacyjną, turystyczną oraz dostępność usług społecznych.

Na poziomie lokalnym priorytet powinny mieć inwestycje poprawiające dostępność komunikacyjną pomiędzy Mieroszowem, Sokołowskiem, Unisławiem Śląskim, Kowalową, Golińskiem, Rybną Leśną i pozostałymi miejscowościami gminy. Szczególne znaczenie mają również powiązania z Wałbrzychem jako głównym ośrodkiem ponadlokalnym oraz kierunek transgraniczny związany z Republiką Czeską.

Ważnym kierunkiem jest modernizacja energetyczna obiektów publicznych, poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, poprawa jakości przestrzeni publicznych oraz rozwój infrastruktury społecznej. Inwestycje te powinny być traktowane jako działania łączące politykę społeczną, energetyczną, klimatyczną i przestrzenną.

f) Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie komunikacji kołowej i układu drogowego należy dążyć do poprawy bezpieczeństwa ruchu, modernizacji dróg lokalnych, rozwoju chodników, przejść dla pieszych, oświetlenia oraz infrastruktury towarzyszącej. Szczególne znaczenie ma droga krajowa nr 35, stanowiąca główną oś komunikacyjną gminy i zapewniająca powiązanie z Wałbrzychem oraz Republiką Czeską. Ważne są również połączenia prowadzące do Sokołowska, Rybnicy Leśnej, Golińska, Nowego Siodła i pozostałych miejscowości położonych poza główną osią komunikacyjną.

Transport publiczny powinien być rozwijany w sposób ograniczający wykluczenie transportowe i zależność mieszkańców od samochodu indywidualnego. Utrzymanie dostępności do edukacji, usług zdrowotnych, administracji, kultury, rynku pracy i usług ponadlokalnych wymaga traktowania transportu publicznego jako elementu polityki społecznej, a nie wyłącznie infrastrukturalnej.

Komunikacja rowerowa i piesza powinna być rozwijana zarówno jako element codziennej mobilności mieszkańców, jak i jako składnik oferty turystyczno-rekreacyjnej. Rekomenduje się porządkowanie i łączenie tras pieszych, rowerowych, turystycznych i rekreacyjnych z centrum Mieroszowa, Sokołowskiem, Rybną Leśną, obszarami leśnymi, punktami widokowymi oraz miejscami koncentracji ruchu turystycznego.

W zakresie infrastruktury technicznej należy kontynuować działania dotyczące gospodarki wodno-ściekowej, retencji, ograniczania strat wody, poprawy jakości wód, efektywności energetycznej oraz gospodarki odpadami. Szczególnie istotne jest to w gminie o funkcjach turystycznych i rekreacyjnych, gdzie sezonowa presja na środowisko może być większa niż wynikałoby to z samej liczby stałych mieszkańców.

W zakresie infrastruktury społecznej należy wzmacniać funkcję Mieroszowa jako głównego ośrodka usługowego, przy jednoczesnym zapewnieniu dostępności podstawowych usług dla mieszkańców pozostałych miejscowości. Obejmuje to edukację, kulturę, pomoc społeczną, zdrowie, rekreację, działania dla dzieci i młodzieży, aktywizację seniorów oraz dostępność obiektów publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami.

g) Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Wyznaczanie obszarów lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych o większej skali powinno następować z zachowaniem szczególnej ostrożności krajobrazowej, środowiskowej i społecznej. Gmina Mieroszów posiada wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe i turystyczne, dlatego lokalizacja instalacji OZE nie powinna kolidować z obszarami Natura 2000, terenami leśnymi, dolinami cieków wodnych, historycznymi układami przestrzennymi, obszarami ekspozycji widokowej ani otoczeniem miejscowości o wysokiej wartości krajobrazowej i kulturowej.

Preferowane powinny być lokalizacje na terenach o niższej wrażliwości krajobrazowej i przyrodniczej, w powiązaniu z istniejącą infrastrukturą techniczną, bez naruszania ciągłości ekologicznej i bez pogarszania jakości krajobrazu. W przypadku instalacji fotowoltaicznych należy ograniczać zajmowanie terenów widokowych, stokowych, leśnych i cennych przyrodniczo. W przypadku instalacji mogących generować hałas, efekt migotania, uciążliwości zapachowe lub presję transportową konieczne jest zachowanie odpowiednich buforów od zabudowy mieszkaniowej, usług społecznych, terenów turystycznych i funkcji wrażliwych.

h) Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko powinny być lokalizowane w sposób ograniczający ryzyko konfliktów przestrzennych, środowiskowych i społecznych. Należy unikać ich lokalizacji w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, obiektów usług społecznych, terenów rekreacyjnych, dolin cieków wodnych, lasów, obszarów Natura 2000, historycznych centrów miejscowości oraz obszarów o wysokiej wartości krajobrazowej.

W przypadku dopuszczania takich przedsięwzięć konieczne jest każdorazowe stosowanie właściwych procedur oceny oddziaływania na środowisko oraz projektowanie środków minimalizujących, takich jak pasy zieleni izolacyjnej, odpowiednia organizacja ruchu, ograniczanie emisji pyłów, hałasu i zanieczyszczeń, ochrona wód powierzchniowych i podziemnych oraz zabezpieczenie krajobrazu przed nadmierną degradacją.

Szczególna ostrożność powinna dotyczyć przedsięwzięć lokalizowanych w obszarach górskich, w sąsiedztwie doliny Ścinawki, w rejonach turystycznych, przy szlakach pieszych i rowerowych oraz w pobliżu miejscowości o funkcjach rekreacyjnych i kulturowych, w szczególności Sokołowska i Rybnicy Leśnej.

i) Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna powinna być kształtowana z poszanowaniem funkcji gospodarczych, środowiskowych i krajobrazowych. W przypadku Gminy Mieroszów szczególne znaczenie ma nie tyle intensyfikacja funkcji rolniczej, ile równoważenie funkcji mieszkaniowej, przyrodniczej, leśnej, krajobrazowej, rekreacyjnej i turystycznej. Tereny otwarte, leśne i użytkowane rolniczo pełnią ważną funkcję w zachowaniu krajobrazu górskiego, retencji oraz ciągłości ekologicznej.

Zaleca się ograniczanie rozproszonej zabudowy na terenach rolnych, leśnych i stokowych, ochronę zwartych kompleksów leśnych, zachowanie zadrzewień, pasów buforowych przy ciekach wodnych oraz rozwijanie działań zwiększających retencję krajobrazową. W praktyce oznacza to wspieranie rozwiązań, które poprawiają bilans wodny, ograniczają erozję, spowalniają spływ powierzchniowy i wzmacniają odporność gminy na suszę oraz intensywne opady.

Na terenach rolnych i otwartych dopuszczalne powinny być inwestycje zgodne z ich funkcją, pod warunkiem że nie prowadzą do konfliktów z zabudową mieszkaniową, turystyką, ochroną krajobrazu, ochroną przyrody i ochroną wód. Na terenach leśnych i w ich sąsiedztwie należy unikać działań prowadzących do fragmentacji siedlisk, nadmiernej presji rekreacyjnej, degradacji krajobrazu oraz pogorszenia funkcji retencyjnych.

j) Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Zagospodarowanie przestrzenne obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji powinno być prowadzone z uwzględnieniem dotychczasowego Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Mieroszów na lata 2015–2025 oraz opracowywanego Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Mieroszów na lata 2026–2036. Dotychczasowy Lokalny Program Rewitalizacji wskazywał dwa podobszary rewitalizacji: Mieroszów – Strefa Śródmiejska oraz Sokołowsko – ul. Główna i ul. Unisławska. W ramach prac nad nowym GPR prowadzona jest aktualna diagnoza oraz procedura wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wyniki diagnozy i projektowana delimitacja powinny stanowić

istotny materiał analityczny dla prowadzenia polityki przestrzennej gminy, natomiast za wiążące należy uznać granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przyjęte właściwą uchwałą Rady Miejskiej Mieroszowa

W podobszarze Mieroszów – Strefa Śródmiejska rekomenduje się działania służące poprawie jakości centrum miasta, wzmocnieniu funkcji usługowych, uporządkowaniu przestrzeni publicznych, poprawie dostępności obiektów publicznych, modernizacji zabudowy, poprawie jakości podwórek, skwerów i terenów zieleni oraz rozwojowi funkcji społecznych i integracyjnych. Jednocześnie należy chronić historyczny układ miasta, skalę zabudowy, wartości konserwatorskie i krajobraz centrum.

W podobszarze Sokołowsko – ul. Główna i ul. Unisławska rekomenduje się działania służące ochronie dziedzictwa uzdrowiskowego, poprawie jakości przestrzeni publicznych, aktywizacji społecznej, wzmacnianiu funkcji turystyczno-kulturowych oraz zachowaniu specyfiki krajobrazowej miejscowości. Ze względu na szczególną wartość historyczną i krajobrazową Sokołowska działania inwestycyjne powinny być prowadzone z poszanowaniem lokalnej skali, układu przestrzennego i charakteru zabudowy.

W odniesieniu do obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji należy przyjąć zasadę pierwszeństwa ponownego wykorzystania terenów już przekształconych przed zajmowaniem nowych terenów otwartych. Dotyczy to w szczególności zdegradowanych przestrzeni publicznych, obiektów wymagających modernizacji, terenów o obniżonej jakości funkcjonalnej oraz miejsc, w których możliwe jest połączenie działań infrastrukturalnych z działaniami społecznymi, środowiskowymi i kulturowymi.

Podsumowując, polityka przestrzenna Gminy Mieroszów powinna opierać się na zasadzie równoważenia funkcji osadniczej, usługowej, turystyczno-rekreacyjnej, przyrodniczej, krajobrazowej, kulturowej i komunikacyjnej. Gmina nie powinna rozwijać się przez niekontrolowane rozpraszanie zabudowy, lecz przez wzmacnianie istniejących struktur osadniczych, poprawę jakości centrum Mieroszowa i Sokołowska, ochronę doliny Ścinawki, terenów leśnych, obszarów Natura 2000 i krajobrazu górskiego oraz rozwój infrastruktury technicznej i społecznej w miejscach, w których przyniesie to największy efekt rozwojowy.

4 Założenia wdrożeniowe

W punkcie opisano założenia systemu realizacji Strategii, przewidywane koszty realizacji działań wpisanych do Strategii oraz potencjalne źródła ich finansowania.

4.1 Planowane przedsięwzięcia

Poniżej przedstawiono priorytetowe przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym w przyjętej perspektywie czasowej Strategii.

Tabela 30 Lista priorytetowych przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym w ramach Strategii

Inwestycja/projekt		Lokalizacja	Lata realizacji	Wartość	Planowane źródło finansowania	Podmioty zaangażowane
Odbudowa stawu ziemnego zlokalizowanego na działce 456/3 obr. Mieroszów 1	Działania modernizacyjne infrastruktury wodnej	456/3 obr. Mieroszów 1	2026-2027	340 000,00 zł	Środki własne + Interreg	Gmina Mieroszów + Republika Czeska
Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej poprzez budowę centrów przesiadkowych i P&R)	Działania na rzecz zrównoważonej mobilności miejskiej	Gmina Mieroszów	2026-2027	5 400 000,00 zł	Środki własne + IPAW	Gmina Mieroszów + Aglomeracja Wałbrzyska
Rozwój i modernizacja urządzeń w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (sieć wodociągowa, kanalizacyjna, deszczowa, oczyszczalnie ścieków)	Rozwój i modernizacja infrastruktury gospodarki wodno-ściekowej	Gmina Mieroszów	2026-2035	30 000 000,00 zł	Środki własne + dofinansowanie	Gmina Mieroszów + ZGKiM „Mieroszów'' Sp. z o.o.
Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej	Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej	Gmina Mieroszów	2026-2035	30 000 000,00 zł	Środki własne + dofinansowanie	Gmina Mieroszów
Rozbudowa sieci dróg rowerowych	Rozwój infrastruktury rowerowej	Gmina Mieroszów	2026-2035	2 000 000,00 zł	Środki własne + dofinansowanie	Gmina Mieroszów + Republika Czeska
Rozbudowa miejsc parkingowych wraz z utworzeniem strefy płatnego parkowania	Rozwój infrastruktury parkingowej	Gmina Mieroszów	2026-2035	1 000 000,00 zł	Środki własne + dofinansowanie	Gmina Mieroszów
Budowa/przebudowa miejsc rekreacyjnych i skwerów	Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i terenów zieleni	Gmina Mieroszów	2026-2035	2 000 000,00 zł	Środki własne + dofinansowanie	Gmina Mieroszów

Budowa i modernizacja placów zabaw/siłowni zewnętrznych na terenie Gminy Mieroszów	Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	Gmina Mieroszów	2026-2035	3 000 000,00 zł	Środki własne + dofinansowanie	Gmina Mieroszów
Budowa kompleksu basenowego Delfinek	Budowa i modernizacja obiektów rekreacji wodnej	Gmina Mieroszów	2026-2035	14 000 000,00 zł	Środki własne + dofinansowanie	Gmina Mieroszów
Termomodernizacja budynków obiektów publicznych	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	Gmina Mieroszów	2026-2035	15 000 000,00 zł	Środki własne + dofinansowanie	Gmina Mieroszów
Termomodernizacja/rewitalizacja budynków gminnych	Rewitalizacja i poprawa efektywności energetycznej budynków komunalnych	Gmina Mieroszów	2026-2035	15 000 000,00 zł	Środki własne + dofinansowanie	Gmina Mieroszów
Rozbudowa oświetlenia drogowego na terenie Gminy Mieroszów	Rozbudowa oświetlenia drogowego	Gmina Mieroszów	2026-2035	5 000 000,00 zł	Środki własne	Gmina Mieroszów
Odnowa i zagospodarowanie przestrzeni publicznych śródmieścia Mieroszowa	Odnowa i zagospodarowanie przestrzeni publicznych śródmieścia Mieroszowa	Gmina Mieroszów	2026-2027	5 810 000,00 zł	Środki własne + dofinansowanie	Gmina Mieroszów
Przebudowa/remont/rozbiórka obiektów mostowych	Modernizacja i poprawa stanu infrastruktury mostowej	Gmina Mieroszów	2026-2035	8 000 000,00 zł	Środki własne + dofinansowanie	Gmina Mieroszów
Przebudowa lokali gminnych w celu utworzenia lokali na wynajem o obniżonym czynszu	Dostosowanie i modernizacja zasobu mieszkaniowego	Gmina Mieroszów	2026-2035	1 500 000,00 zł	Środki własne +dofinansowanie	Gmina Mieroszów

Budowa budynków mieszkalnych na cele mieszkaniowe na terenie Gminy Mieroszów	Budowa infrastruktury mieszkaniowej	Gmina Mieroszów	2026-2035	37 000 000,00 zł	Środki zewnętrzne	Gmina Mieroszów + TBS/SIM SUDETY

Źródło: opracowanie własne

4.2 Ramy finansowe i źródła finansowania

Ramy finansowe

Uwzględniając zakres Strategii Rozwoju Gminy Mieroszów oraz przyjętą perspektywę czasową, ramy finansowe należy traktować jako mechanizm realizacyjny, a nie zamknięty kosztorys wszystkich działań. Strategia wyznacza kierunki rozwoju, natomiast szczegółowe decyzje finansowe będą podejmowane w budżetach rocznych, Wieloletniej Prognozie Finansowej, dokumentach wykonawczych, dokumentacji projektowej oraz w ramach dostępnych naborów zewnętrznych.

Na ogólne ramy finansowe Strategii składają się w szczególności:

– wartość planowanych inwestycji i przedsięwzięć rozwojowych,
– możliwości finansowe budżetu Gminy Mieroszów,
– zapisy Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Mieroszów,
– dostępność środków zewnętrznych i zdolność Gminy do zapewnienia wkładu własnego,
– zmiany wartości pieniądza w czasie,
– zmiany cen usług, materiałów, robót budowlanych i energii,
– koszty przygotowania dokumentacji technicznej, projektowej i środowiskowej,
– koszty administracyjne, organizacyjne i promocyjne związane z wdrażaniem Strategii,

– późniejsze koszty utrzymania infrastruktury powstałej w wyniku realizacji inwestycji.

Dla Gminy Mieroszów szczególne znaczenie będzie miało takie planowanie przedsięwzięć, aby możliwe było łączenie środków własnych z finansowaniem zewnętrznym. Dotyczy to zwłaszcza działań infrastrukturalnych, środowiskowych, energetycznych, społecznych, edukacyjnych, turystyczno-rekreacyjnych oraz związanych z poprawą jakości przestrzeni publicznych. Ze względu na wieloletni charakter Strategii część zadań będzie mogła być realizowana etapowo, w zależności od dostępności środków, przygotowania dokumentacji oraz aktualnych możliwości budżetowych Gminy.

Źródła finansowania

Jako główne źródła finansowania Strategii wskazuje się:

– budżet Gminy Mieroszów,
– Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy Mieroszów,
– środki budżetu Województwa Dolnośląskiego, w zakresie zadań zgodnych z polityką rozwoju województwa,
– środki budżetu Powiatu Wałbrzyskiego, w zakresie zadań wspólnych, ponadlokalnych lub komplementarnych wobec zadań Gminy,
– środki pochodzące z budżetu państwa, w tym programy rządowe oraz krajowe fundusze celowe,
- środki dostępne w ramach przyszłych perspektyw finansowych Unii Europejskiej po 2027 r., w tym przyszłych programów regionalnych, krajowych i transgranicznych, zgodnie z ich ostatecznym zakresem, zasadami i warunkami finansowania,

– środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
– środki prywatne, środki partnerów społecznych i gospodarczych oraz środki innych podmiotów publicznych, jeżeli charakter danego przedsięwzięcia będzie uzasadniał ich udział,
– środki dostępne w ramach obecnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej oraz innych aktualnie wdrażanych instrumentów, w tym programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021–2027, Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Wałbrzyskiej, Programu Interreg Czechy–Polska 2021–2027 oraz Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności – w zakresie i terminach wynikających z obowiązujących zasad oraz dostępnych naborów;
– środki polityki spójności, programów regionalnych, krajowych, terytorialnych i programów współpracy transgranicznej dostępnych w kolejnych perspektywach finansowych Unii Europejskiej po 2027 r.;
– środki innych nowych instrumentów finansowych uruchamianych na poziomie unijnym, krajowym lub regionalnym w okresie obowiązywania Strategii.

W przypadku Gminy Mieroszów najważniejsze znaczenie będą miały te źródła finansowania, które pozwolą łączyć rozwój infrastruktury z poprawą jakości życia mieszkańców, ochroną środowiska, transformacją energetyczną, rozwojem usług publicznych, wykorzystaniem potencjału turystyczno-rekreacyjnego oraz wzmacnianiem współpracy w ramach Aglomeracji Wałbrzyskiej i pogranicza polsko-czeskiego. Strategia nie przesądza o ostatecznej wartości ani terminie realizacji wszystkich przedsięwzięć. Określa natomiast kierunek alokacji środków oraz wskazuje, które typy działań powinny być traktowane priorytetowo przy konstruowaniu budżetu, aktualizacji Wieloletniej Prognozy Finansowej, przygotowywaniu projektów dofinansowanych ze środków zewnętrznych oraz prowadzeniu współpracy z partnerami publicznymi, społecznymi i gospodarczymi.

4.3 System realizacji Strategii oraz wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Poniżej opisano podmioty zaangażowane w realizację Strategii, podstawy prawne regulujące funkcjonowanie Strategii, sposób wdrażania Strategii oraz jej wskaźniki.

Podmioty zaangażowane w realizację Strategii

W realizację Strategii Rozwoju Gminy Mieroszów zaangażowane będą podmioty publiczne, społeczne, gospodarcze oraz instytucje finansujące i współfinansujące przedsięwzięcia zgodne z jej celami. Zakres zaangażowania poszczególnych podmiotów będzie zależał od charakteru danego działania, jego skali, źródła finansowania oraz kompetencji instytucjonalnych. Strategia nie będzie realizowana wyłącznie przez Urząd Miejski, lecz przez szerszy układ współpracy obejmujący samorząd gminny, jednostki organizacyjne, spółkę komunalną, jednostki powiatowe, instytucje regionalne, organizacje społeczne, przedsiębiorców i mieszkańców.

Podstawowym podmiotem odpowiedzialnym za koordynację wdrażania Strategii będzie Gmina Mieroszów, działająca poprzez swoje organy: Radę Miejską Mieroszowa, Burmistrza Mieroszowa oraz Urząd Miejski w Mieroszowie. Do zadań tych podmiotów należeć będzie w szczególności planowanie i koordynacja działań rozwojowych, przygotowywanie projektów inwestycyjnych i społecznych, zabezpieczanie środków w budżecie gminy i Wieloletniej Prognozie Finansowej, pozyskiwanie

finansowania zewnętrznego, monitorowanie realizacji Strategii oraz aktualizacja kierunków działania w przypadku zmiany uwarunkowań prawnych, finansowych lub społeczno-gospodarczych.

Do podmiotów lokalnych istotnych dla realizacji Strategii należy zaliczyć jednostki organizacyjne Gminy Mieroszów, w szczególności:

– Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieroszowie,

– Mieroszowskie Centrum Kultury,

– Publiczną Szkołę Podstawową w Mieroszowie,

– Publiczną Szkołę Podstawową w Kowalowej,

– Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Janusza Korczaka w Sokołowsku,

– Przedszkole Miejskie w Mieroszowie,

– Klub Dziecięcy „Akademia Misiowa".

Istotną rolę w realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych i komunalnych może pełnić również Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej „Mieroszów" Sp. z o.o., jako spółka gminna związana z wykonywaniem zadań o charakterze komunalnym. Udział tego podmiotu będzie szczególnie istotny w działaniach dotyczących infrastruktury technicznej, gospodarki komunalnej, utrzymania zasobów i poprawy jakości usług komunalnych.

W realizację Strategii mogą być również zaangażowane jednostki powiatowe i ponadlokalne, których działalność oddziałuje na obszar Gminy Mieroszów. W szczególności dotyczy to Powiatu Wałbrzyskiego i Starostwa Powiatowego w Wałbrzychu, a także jednostek organizacyjnych powiatu właściwych dla zadań z zakresu rynku pracy, pomocy społecznej, pieczy zastępczej, edukacji specjalistycznej, poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego oraz wsparcia rodzin. Znaczenie mogą mieć zwłaszcza Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna z siedzibą w Wałbrzychu, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych Nowe Siodło oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Nowym Siodle.

W zależności od rodzaju realizowanych działań Strategia może wymagać współpracy również ze służbami, inspekcjami i jednostkami właściwymi dla bezpieczeństwa, zdrowia publicznego, nadzoru budowlanego, ochrony przeciwpożarowej i porządku publicznego. Do takich podmiotów należy zaliczyć w szczególności Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Wałbrzychu, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w powiecie wałbrzyskim, Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Wałbrzychu oraz Komendę Miejską Policji w Wałbrzychu. Ich udział będzie miał znaczenie zwłaszcza przy przedsięwzięciach dotyczących bezpieczeństwa mieszkańców, infrastruktury publicznej, odporności kryzysowej, zdrowia publicznego i jakości przestrzeni.

Do partnerów społecznych należy zaliczyć organizacje pozarządowe oraz podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego na terenie Gminy Mieroszów lub na rzecz jej mieszkańców. Ich udział może dotyczyć w szczególności działań z zakresu kultury, sportu, turystyki, rekreacji, edukacji, pomocy społecznej, aktywizacji seniorów, wsparcia rodzin, działań na rzecz dzieci i młodzieży, ochrony środowiska, dziedzictwa lokalnego oraz integracji społecznej. Znaczenie tej grupy podmiotów wynika z faktu, że Strategia obejmuje nie tylko inwestycje infrastrukturalne, lecz także działania społeczne, organizacyjne i partnerskie.

W realizację Strategii powinni być włączani również mieszkańcy Gminy Mieroszów, lokalni liderzy, rady sołeckie, przedsiębiorcy oraz podmioty gospodarcze prowadzące działalność na terenie gminy. Ich rola będzie szczególnie ważna przy identyfikowaniu lokalnych potrzeb, opiniowaniu kierunków rozwoju, współtworzeniu przedsięwzięć społecznych i gospodarczych, aktywizacji wspólnot lokalnych oraz wzmacnianiu odpowiedzialności za przestrzeń publiczną.

Jako podmioty finansujące i współfinansujące przedsięwzięcia realizowane w ramach Strategii należy wskazać przede wszystkim instytucje właściwe dla finansowania rozwoju lokalnego, regionalnego, środowiskowego, społecznego i infrastrukturalnego. Należą do nich w szczególności: Samorząd Województwa Dolnośląskiego, instytucje odpowiedzialne za program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021–2027, instytucje związane z wdrażaniem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Wałbrzyskiej, Dolnośląski Urząd Wojewódzki, właściwe ministerstwa, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, Bank Gospodarstwa Krajowego oraz inne instytucje prowadzące programy finansowania inwestycji publicznych.

W początkowym okresie realizacji Strategii istotne znaczenie dla Gminy Mieroszów mogą mieć środki dostępne w ramach perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2021–2027 oraz innych aktualnie wdrażanych instrumentów, w tym Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska, Funduszu Sprawiedliwej Transformacji i Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Wałbrzyskiej. W kolejnych latach realizacja Strategii powinna wykorzystywać również instrumenty finansowe dostępne w następnych perspektywach finansowych Unii Europejskiej oraz nowe programy krajowe i regionalne. Źródła te mogą wspierać działania dotyczące poprawy infrastruktury, efektywności energetycznej, transformacji środowiskowej, mobilności, usług społecznych, edukacji, rynku pracy, kultury, turystyki oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

W odniesieniu do przedsięwzięć środowiskowych i infrastrukturalnych szczególne znaczenie będzie miała współpraca z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. Dotyczy to zwłaszcza działań związanych z poprawą efektywności energetycznej, ograniczaniem niskiej emisji, termomodernizacją, ochroną powietrza, gospodarką wodno-ściekową, retencją, adaptacją do zmian klimatu oraz ochroną zasobów środowiskowych.

Realizacja Strategii będzie wymagała bieżącej koordynacji między podmiotami lokalnymi, powiatowymi, regionalnymi i krajowymi. Kluczowe znaczenie będzie miało takie przypisanie zadań, aby podmiot odpowiedzialny za dane działanie posiadał realne kompetencje, zasoby organizacyjne oraz możliwość pozyskania lub obsługi finansowania. Tylko w takim układzie Strategia będzie dokumentem wykonawczym, a nie wyłącznie deklaracją kierunków rozwoju.

Tabela 31 Podmioty zaangażowane w realizację Strategii

PODMIOTY ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ STRATEGII	ROLA
Instytucje publiczne z terenu gminy	– stymulowanie podejmowania działań zgodnych ze Strategią, – monitoring realizacji Strategii, – współpraca z innymi podmiotami – aktualizacja Strategii – finansowanie i współfinansowanie działań – realizacja przedsięwzięć

Organizacje pozarządowe, fundacje w tym działające na terenie gminy Mieroszów	– realizacja działań w szczególności w obszarze kultury, promocji gminy, aktywności fizycznej
Podmioty finansujące i współfinansujące przedsięwzięcia	– finansowanie i współfinansowanie przedsięwzięć
Przedsiębiorcy	– finansowanie i realizacja przedsięwzięć
Mieszkańcy	– udział w konsultacjach

Źródło: opracowanie własne

Najważniejszą rolę we wdrażaniu Strategii mają odgrywać instytucje publiczne z terenu gminy.

Regulacje prawne

Podstawowym aktem prawnym zobowiązującym samorządy gminne do prowadzenia polityki rozwoju jest Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2024 poz. 324 ze zm.). Zgodnie z tą ustawą politykę rozwoju prowadzą:

- w skali kraju - Rada Ministrów,
- w skali regionu - samorząd województwa,
- w skali lokalnej - samorząd powiatowy i gminny (art. 3).

Polityką rozwoju jest, w rozumieniu art. 2 tej ustawy, zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju oraz spójności społeczno-gospodarczej i terytorialnej, w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej. Zgodnie z ustawą zakres przedmiotowy tych działań obejmować powinien w szczególności zagadnienia:

- ochrony środowiska,
- ochrony zdrowia,
- promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych,
- rozwoju kultury, kultury fizycznej, sportu i turystyki,
- rozwoju miast i obszarów metropolitarnych,
- rozwoju obszarów wiejskich,
- rozwoju nauki i zwiększenia innowacyjności gospodarki, w tym rozwoju sektorów opartych na wykorzystaniu nowoczesnych technologii,
- rozwoju zachowań prospołecznych wspólnot lokalnych oraz budowy i umacniania struktur społeczeństwa obywatelskiego,
- rozwoju zasobów ludzkich, w tym podnoszenia poziomu wykształcenia społeczeństwa, kwalifikacji obywateli, jak również zapobiegania wykluczeniu społecznemu oraz łagodzeniu jego negatywnych skutków,
- stymulowania powstawania nowych miejsc pracy,
- tworzenia i modernizacji infrastruktury społecznej i technicznej,
- wspierania i unowocześniania instytucji państwa,
- wspierania rozwoju przedsiębiorczości,
- wspierania wzrostu gospodarczego,
- zwiększania konkurencyjności gospodarki.

Zgodnie z art. 4 przedstawionej wyżej ustawy politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju przy pomocy programów operacyjnych.

Ustawodawca jedynie bardzo ogólnie określił przedmiot, funkcje i procedury tworzenia strategii rozwoju na szczeblach lokalnych, pozostawiając decyzje w tym zakresie samorządom powiatów i gmin, koncentrując się głównie na zadaniach Rady Ministrów i samorządów województw.

Zasady realizacji Strategii

System wdrażania, monitorowania i finansowania Strategii zawiera bezpośrednie odniesienie do procedur oraz zakresu odpowiedzialności za realizację zapisów strategicznych, a także do sposobu pomiaru i obserwacji postępów w realizacji Strategii. Dopełnieniem systemu jest określenie podmiotów odpowiedzialnych i zaangażowanych w jej wdrażanie oraz wskazanie możliwych źródeł finansowania przedsięwzięć strategicznych.

Strategia będzie wdrażana i monitorowana przez uzgodnione i wyznaczone do tego podmioty. Podmiotami zaangażowanymi w proces wdrażania, monitorowania i oceny Strategii oraz pełniącymi określone w nim role będą:

Burmistrz Mieroszowa:

- odpowiada za wdrażanie Strategii,
- koordynuje działania podejmowane przez Urząd Miejski w Mieroszowie oraz jednostki organizacyjne Gminy Mieroszów,
- inicjuje działania związane z pozyskiwaniem środków zewnętrznych na realizację przedsięwzięć strategicznych,
- koordynuje współpracę z partnerami zewnętrznymi, w tym jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami publicznymi, organizacjami społecznymi, przedsiębiorcami, mieszkańcami oraz partnerami współpracy ponadlokalnej i transgranicznej,
- przedstawia Radzie Miejskiej Mieroszowa informacje dotyczące postępów we wdrażaniu Strategii.

Rada Miejska Mieroszowa:

- analizuje postępy wdrażania Strategii,
- analizuje i zatwierdza wnioski o aktualizację Strategii,
- uwzględnia zadania zaplanowane do realizacji przy przyjmowaniu budżetu Gminy Mieroszów oraz wieloletniej prognozy finansowej,
- podejmuje uchwały niezbędne do realizacji przedsięwzięć wynikających ze Strategii,
- sprawuje funkcję kontrolną i kierunkową w zakresie zgodności działań rozwojowych z celami Strategii.

– partnerzy realizacji Strategii, tj. poszczególne komórki Urzędu Miejskiego w Mieroszowie oraz jednostki organizacyjne Gminy Mieroszów:

- realizują poszczególne kierunki działań,
- przygotowują i wdrażają projekty wynikające z celów strategicznych i operacyjnych,
- przekazują Burmistrzowi Mieroszowa informacje o stopniu realizacji zadań oraz sporządzają statystyki i dane pomocne w procesie monitorowania,
- identyfikują bariery i ryzyka związane z realizacją zaplanowanych przedsięwzięć,
- zgłaszają wnioski dotyczące zmian w Strategii,

- uczestniczą w przygotowywaniu dokumentacji projektowej, aplikacyjnej i sprawozdawczej dla przedsięwzięć finansowanych ze środków własnych i zewnętrznych.

– partnerzy zewnętrzni, w tym jednostki samorządu terytorialnego, instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, mieszkańcy oraz partnerzy współpracy ponadlokalnej i transgranicznej:

- uczestniczą w realizacji zadań zgodnych z celami Strategii,
- współpracują przy przygotowaniu i wdrażaniu projektów partnerskich,
- wspierają działania służące rozwojowi społecznemu, gospodarczemu, infrastrukturalnemu, środowiskowemu i przestrzennemu Gminy Mieroszów,
- uczestniczą w konsultacjach społecznych, działaniach informacyjnych i procesach monitorowania efektów Strategii,
- wspierają działania związane z rozwojem turystyki, kultury, ochroną dziedzictwa, poprawą jakości życia mieszkańców oraz wykorzystaniem potencjału położenia przygranicznego gminy.

Strategia jest dokumentem programującym rozwój Gminy Mieroszów na kolejne lata. Wszystkie pozostałe plany i programy strategiczne, sektorowe oraz wykonawcze powinny pozostawać zgodne z jej zapisami, w celu zapewnienia spójności programowania rozwoju lokalnego. Dotyczy to w szczególności dokumentów dotyczących planowania przestrzennego, rewitalizacji, ochrony środowiska, gospodarki wodno-ściekowej, efektywności energetycznej, transportu, infrastruktury społecznej, turystyki, kultury oraz polityki społecznej.

Zgodność dokumentów wykonawczych powinna odnosić się do następujących elementów:

– zgodność na poziomie misji,
– zgodność na poziomie wizji rozwoju gminy,
– zgodność na poziomie celów strategicznych i operacyjnych,
– zgodność na poziomie zaplanowanych efektów,
– zgodność na poziomie kierunków działań,
– zgodność na poziomie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej,
– zgodność na poziomie wytycznych i rekomendacji w zakresie kształtowania oraz prowadzenia polityki przestrzennej,
– zgodność na poziomie zasad ochrony środowiska, adaptacji do zmian klimatu, poprawy dostępności usług publicznych, ochrony krajobrazu i dziedzictwa kulturowego oraz wzmacniania funkcji społeczno-gospodarczych gminy.

W przypadku Gminy Mieroszów szczególne znaczenie ma również koordynacja działań strategicznych z dokumentami ponadlokalnymi, w tym z dokumentami Aglomeracji Wałbrzyskiej, województwa dolnośląskiego oraz instrumentami służącymi pozyskiwaniu środków zewnętrznych. Wynika to z położenia gminy w powiecie wałbrzyskim, jej powiązań funkcjonalnych z Wałbrzychem, położenia przygranicznego oraz potrzeby prowadzenia działań rozwojowych w sposób spójny z polityką regionalną i ponadlokalną.

Celem systemu monitorowania Strategii jest weryfikacja skuteczności działań określonych w ramach celów strategicznych i operacyjnych ujętych w dokumencie. Monitoring pozwoli sprawdzić, czy Strategia jest wdrażana zgodnie z przyjętym planem oraz czy realizowane działania przynoszą zakładane efekty społeczne, gospodarcze, przestrzenne, środowiskowe i instytucjonalne.

W celu przeprowadzenia monitoringu, w zależności od potrzeb Gminy Mieroszów, może on być prowadzony corocznie lub w innym przyjętym odstępie czasowym. Jednostki organizacyjne gminy oraz

komórki Urzędu Miejskiego w Mieroszowie odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań przekazują Burmistrzowi Mieroszowa informacje na temat stopnia realizacji działań, osiągniętych efektów, poniesionych nakładów, napotkanych trudności oraz potencjalnych problemów w realizacji zaplanowanych przedsięwzięć.

Monitoring powinien obejmować w szczególności:

– ocenę stopnia realizacji celów strategicznych i operacyjnych,
– ocenę realizacji kierunków działań i przedsięwzięć wskazanych w Strategii,
– analizę zgodności podejmowanych działań z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej,
– ocenę wpływu realizowanych projektów na jakość życia mieszkańców,
– ocenę postępów w zakresie poprawy dostępności usług publicznych, infrastruktury technicznej i społecznej,
– ocenę działań dotyczących ochrony środowiska, krajobrazu, dziedzictwa kulturowego i adaptacji do zmian klimatu,
– analizę wykorzystania środków finansowych, w tym środków zewnętrznych,
– identyfikację barier, ryzyk oraz potrzeb aktualizacji Strategii.

Wyniki monitoringu powinny stanowić podstawę do podejmowania decyzji zarządczych, przygotowywania projektów budżetu, aktualizacji wieloletniej prognozy finansowej, planowania inwestycji oraz ewentualnej aktualizacji Strategii. W przypadku istotnych zmian społecznych, gospodarczych, przestrzennych, środowiskowych, prawnych lub finansowych dopuszcza się aktualizację Strategii w zakresie niezbędnym do zachowania jej spójności z rzeczywistymi potrzebami rozwojowymi Gminy Mieroszów.

Finansowanie realizacji Strategii powinno opierać się na montażu różnych źródeł finansowania, obejmujących zarówno środki własne Gminy Mieroszów, jak i środki zewnętrzne. Do potencjalnych źródeł finansowania należą w szczególności:

– budżet Gminy Mieroszów,
– wieloletnia prognoza finansowa Gminy Mieroszów,
– środki budżetu państwa,
– środki budżetu województwa dolnośląskiego,
– środki powiatu wałbrzyskiego,
– środki Unii Europejskiej, w tym Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021–2027,
– środki dostępne w ramach instrumentów terytorialnych Aglomeracji Wałbrzyskiej,
– środki funduszy krajowych i celowych,
– środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
– środki przeznaczone na rewitalizację, efektywność energetyczną, ochronę środowiska, transport, kulturę, turystykę, edukację i politykę społeczną,
– środki partnerów prywatnych i społecznych,
– inne źródła finansowania dostępne w okresie obowiązywania Strategii.

Realizacja Strategii powinna odbywać się z zachowaniem zasady koncentracji działań na przedsięwzięciach o największym znaczeniu dla rozwoju Gminy Mieroszów. W pierwszej kolejności należy wspierać działania służące poprawie jakości życia mieszkańców, dostępności usług publicznych, efektywności energetycznej, bezpieczeństwa komunikacyjnego, ochrony środowiska, adaptacji do zmian klimatu, rozwoju turystyki i rekreacji, ochrony dziedzictwa kulturowego oraz wzmacniania

funkcji Gminy Mieroszów jako lokalnej wspólnoty samorządowej powiązanej funkcjonalnie z obszarem wałbrzyskim i pograniczem polsko-czeskim.
System wdrażania Strategii powinien mieć charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to możliwość dostosowywania kolejności realizacji przedsięwzięć do dostępności środków finansowych, gotowości dokumentacyjnej projektów, zmian prawnych, sytuacji społeczno-gospodarczej oraz potrzeb mieszkańców. Jednocześnie wszelkie zmiany powinny pozostawać zgodne z misją, wizją, celami strategicznymi i modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mieroszów.

Przegląd i aktualizacja

Przegląd Strategii może odbyć się corocznie, w połowie okresu obowiązywania Strategii lub w przypadku stwierdzenia konieczności jej aktualizacji. Potrzeba aktualizacji może wynikać w szczególności ze zmiany uwarunkowań społecznych, gospodarczych, przestrzennych, środowiskowych, prawnych lub finansowych, a także z przyjęcia nowych dokumentów strategicznych na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym.

W przypadku chęci przeprowadzenia przeglądu strategicznego lub stwierdzenia przez jednostkę odpowiedzialną za monitoring Strategii konieczności wprowadzenia zmian w dokumencie, podjęte zostaną działania zmierzające do aktualizacji zapisów Strategii:

– Burmistrz Gminy Mieroszów na sesji Rady Miejskiej przedstawia wniosek o rozpoczęcie procesu przeglądu strategicznego lub aktualizacji Strategii,
– w oparciu o decyzję Rady Miejskiej Burmistrz określa sposób przeprowadzenia aktualizacji, tj. w oparciu o zasoby własne gminy lub z udziałem konsultantów zewnętrznych, oraz przygotowuje harmonogram procesu aktualizacji Strategii,
– w ramach procesu weryfikacji i aktualizacji poddane mogą zostać:

- zapisy zawarte w części diagnostycznej – poprzez odniesienie się do aktualnych danych statystycznych, wyników analiz oraz zmian zachodzących w otoczeniu gminy,
- misja rozwoju Gminy Mieroszów oraz jej aktualność w kontekście zmian zachodzących w zakresie zasobów gminy i jej otoczenia, w tym powiatu brodnickiego, województwa kujawsko-pomorskiego i kraju,
- cele strategiczne i operacyjne oraz ich adekwatność do zweryfikowanej misji rozwoju,
- kierunki działań i ich zgodność z aktualnymi potrzebami mieszkańców oraz możliwościami organizacyjnymi i finansowymi gminy,
- model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej,
- system monitorowania, wskaźniki realizacji oraz potencjalne źródła finansowania.

Zaktualizowany dokument Strategii podlega konsultacjom, a następnie zostaje przedstawiony Radzie Miejskiej w Mieroszowie do przyjęcia w trybie właściwym dla dokumentów strategicznych gminy.

Ewaluacja ex-ante

Po opracowaniu Strategii, a przed jej wdrażaniem przeprowadzona zostanie tzw. ewaluacja uprzednia, czyli ewaluacja ex-ante, w zakresie następujących kryteriów:

– trafności – analizie poddana zostanie adekwatność postawionych celów i wybranych do realizacji zadań do zidentyfikowanych problemów, potrzeb, zasobów oraz potencjałów rozwojowych Gminy Mieroszów,
– skuteczności – ocenie poddane zostanie to, czy wyznaczone cele są możliwe do osiągnięcia poprzez zdefiniowane priorytety, kierunki działań i przedsięwzięcia,
– efektywności – analizie poddane zostanie to, czy zdefiniowane cele i działania są uzasadnione pod względem przewidywanych nakładów finansowych, organizacyjnych i instytucjonalnych,
– spójności wewnętrznej – ocenie poddana zostanie zgodność pomiędzy diagnozą, celami, kierunkami działań, modelem funkcjonalno-przestrzennym, systemem realizacji oraz wskaźnikami monitorowania,
– spójności zewnętrznej – analizie poddana zostanie zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu, w szczególności dokumentami krajowymi, wojewódzkimi, powiatowymi, terytorialnymi oraz lokalnymi.

Po przeprowadzonej ewaluacji ex-ante Strategia może zostać rekomendowana do wdrożenia, o ile jej cele, kierunki działań i system realizacji zostaną uznane za adekwatne do potrzeb rozwojowych Gminy Mieroszów.

Ewaluacja ex-post

Po zakończeniu okresu obowiązywania Strategii przewidziano opracowanie ewaluacji ex-post, tj. sprawozdania lub raportu końcowego z wdrażania założeń dokumentu. Ewaluacja ex-post będzie zawierała w szczególności wykaz zrealizowanych działań, ocenę stopnia osiągnięcia celów strategicznych i operacyjnych, analizę efektywności wydatkowania środków finansowych, identyfikację działań niezrealizowanych lub zrealizowanych częściowo, a także wnioski i rekomendacje dla kolejnego okresu programowania rozwoju Gminy Mieroszów.

Wyniki ewaluacji ex-post powinny zostać wykorzystane jako materiał wyjściowy do opracowania kolejnych dokumentów strategicznych, planistycznych i sektorowych gminy. Dzięki temu możliwe będzie zachowanie ciągłości polityki rozwoju, ograniczenie ryzyka powielania nieskutecznych działań oraz lepsze ukierunkowanie przyszłych interwencji publicznych na rzeczywiste potrzeby mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji społecznych i instytucji funkcjonujących na terenie Gminy Mieroszów.

Podsumowanie

Strategia Rozwoju Miasta Gminy Mieroszów na lata 2025-2035 została opracowana przy udziale mieszkańców, radnych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i instytucji publicznych z terenu Gminy Mieroszów. Zainteresowani mieszkańcy i podmioty mieli możliwość przedstawienia swoich uwag do treści Strategii w ramach konsultacji społecznych i warsztatów strategicznych. Sprawia to, że Strategia w możliwie największym stopniu odpowiada na potrzeby lokalnej społeczności.

Główne założenia Strategii są oparte na wnioskach z analizy sfery społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Mieroszów. Analizy te wykazały, że gmina Mieroszów boryka się z problemami w każdej z analizowanych sfer i niezbędne są działania w celu ich rozwiązania. W Strategii zdefiniowano następujące cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Miasta Gminy Mieroszów na lata 2025-2035 związane ze sferą społeczną, gospodarczą i przestrzenną:

- Cel strategiczny 1: Warunki odpowiednie dla rozwoju społecznego gminy Mieroszów:
  - Cel operacyjny 1.1 Tworzenie sieci powszechnego dostępu do Internetu szerokopasmowego oraz upowszechnianie e-usług ,
  - Cel operacyjny 1.2 Zwiększenie dostępu do usług medycznych oraz profilaktyka zdrowia,
  - Cel operacyjny 1.3 Podniesienie jakości kształcenia,
  - Cel operacyjny 1.4 Wspieranie działań na rzecz włączenia społecznego,
  - Cel operacyjny 1.5 Wspieranie sektora organizacji pozarządowych,
  - Cel operacyjny 1.6 Rozwój oferty kulturalnej,
- Cel strategiczny 2: Podniesienie konkurencyjności Gminy Mieroszów:
  - Cel operacyjny 2.1 Wspieranie rozwoju gospodarczego, przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy,
  - Cel operacyjny 2.2 Poprawa dostępności komunikacyjnej i rozwój zrównoważonej mobilności
  - Cel operacyjny 2.3 Budowa i modernizacja systemów infrastruktury zapobiegającej zagrożeniom,
  - Cel operacyjny 2.4 Rozwój i promocja turystyki, rekreacji oraz produktów czasu wolnego
- Cel strategiczny 3: Poprawa jakości przestrzeni gminy Mieroszów i zrównoważony rozwój:
  - Cel operacyjny 3.1 Zintegrowane działania naprawcze w wymiarze przestrzenno-funkcjonalnym, społecznym, gospodarczym i technicznym,
  - Cel operacyjny 3.2 Rozwój funkcji społecznie użytecznych, włączenie społeczne, walka z ubóstwem,
  - Cel operacyjny 3.3 Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego
  - Cel operacyjny 3.4 Rozbudowa infrastruktury technicznej,
- Cel strategiczny 4: Poprawa stanu środowiska naturalnego Gminy Mieroszów
  - Cel operacyjny 4.1: Wspieranie i promocja efektywności energetycznej i strategii niskoemisyjnych,
  - Cel operacyjny 4.2: Wspieranie działań na rzecz ochrony środowiska.

Cele Strategii wykazują zgodność z szeregiem innych dokumentów strategicznych o charakterze lokalnym, regionalnym i krajowym. Przyjęto, że system wdrażania Strategii będzie oparty na Radzie Miejskiej i na strukturze organizacyjnej Urzędu Miejskiego w Mieroszowie Strategia zawiera listę przedsięwzięć

priorytetowych. Lista działań priorytetowych jest listą otwartą – każde nowo zidentyfikowane przedsięwzięcie, które zdaniem Gminy powinno być traktowane priorytetowo, może zostać wpisane na listę poprzez aktualizację treści Strategii. Należy zaznaczyć, że realizacja działań w ramach Strategii uwarunkowana jest w głównej mierze od pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych. Ponadto bieżący monitoring realizacji celów Strategii i jej bieżąca aktualizacja mają za zadanie sprawić, aby główne założenia Strategii mogły być kontynuowane w kolejnej perspektywie czasowej.

Spis tabel, rysunków, wykresów i zdjęć

Spis tabel

Tabela 1 Liczba ludności w gminie Mieroszów w latach 2019-2024. 6
Tabela 2 Saldo migracji w gminie Mieroszów w latach 2019-2024 (stan na 2024 r.) 6
Tabela 3 Przyrost naturalny w gminie Mieroszów w latach 2019-2024 11
Tabela 4 Wydatki z budżetu gminy Mieroszów na oświatę i wychowanie w latach 2019-2024 (zł)..... 13
Tabela 5 Wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców w gminie Mieroszów w latach 2019-2024 .. 17
Tabela 6 Liczba beneficjentów pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w gminie Mieroszów w latach 2019-2024 17
Tabela 7 Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Mieroszów w latach 2019-2024 18
Tabela 8 Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w gminie Mieroszów w latach 2019-2024 18
Tabela 9 Czytelnicy Biblioteki Publicznej Gminy Mieroszów w latach 2019-2024 19
Tabela 10 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w gminie Mieroszów w latach 2019-2024 20
Tabela 11 Rodzaj działalności gospodarczej z podziałem na sekcje PKD wśród podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w gminie Mieroszów w latach 2020-2024 27
Tabela 12 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w gminie Mieroszów w latach 2019-2024 29
Tabela 13 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w gminie Mieroszów w latach 2019-2024 30
Tabela 14 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Mieroszów w latach 2019-2024 30
Tabela 15 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Mieroszów w latach 2019-202432
Tabela 16 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Mieroszów w 2024 w porównaniu do gmin powiatu wałbrzyskiego, powiatu wałbrzyskiego i województwa dolnośląskiego..... 32
Tabela 17 Dane dotyczące bezrobocia w gminach powiatu wałbrzyskiego i w powiecie wałbrzyskim – stan na 2024 r. 33
Tabela 18 Pomniki przyrody w gminie Mieroszów 59
Tabela 19 Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej gminy Mieroszów 66
Tabela 20 Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej gminy Mieroszów 66
Tabela 21 Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej gminy Mieroszów 67
Tabela 22 Wnioski z diagnozy sytuacji klimatyczno-środowiskowej gminy Mieroszów 67
Tabela 23 Analiza SWOT gminy Mieroszów w sferze społecznej 69
Tabela 24 Analiza SWOT gminy Mieroszów w sferze gospodarczej 70
Tabela 25 Analiza SWOT gminy Mieroszów w sferze przestrzennej 70
Tabela 26 Analiza SWOT gminy Mieroszów w sferze klimatyczno-przestrzennej 72
Tabela 27 Cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki działań 81
Tabela 28 Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych 84

Tabela 29. Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi w podziale na poziom europejski, krajowy, regionalny i lokalny 86
Tabela 30 Lista priorytetowych przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym w ramach Strategii 130
Tabela 31 Podmioty zaangażowane w realizację Strategii 136

Spis rysunków

Rysunek 1 Schemat organizacyjny Urzędu Miejskiego w Mieroszowie 5
Rysunek 2 Lokalizacja gminy Mieroszów (kolor czerowny)na planie województwa dolnośląskiego ... 36
Rysunek 3 Lokalizacja gminy Mieroszów (kolor czerwony) na planie powiatu wałbrzyskiego 37
Rysunek 4 Położenie komunikacyjne gminy Mieroszów 38
Rysunek 5 Położenie gminy Mieroszów względem obszaru lub obszarów Chronionego Krajobrazu (kolor pomarańczowy)i Parki Krajobrazowe (kolor zielony). 57
Rysunek 6 Położenie gminy Mieroszów względem Natura 2000 Ptasie (kolor niebieski). 57
Rysunek 7 Położenie gminy Mieroszów względem Natura 2000 Siedliskowe (kolor brązowy)..... 58
Rysunek 8 Ekstremalne temperatury maksymalne i minimalne w Polsce w latach 2023-2024 61
Rysunek 9 Anomalie sumy opadów w Polsce w latach 2023-2024 r. 62
Rysunek 10 Anomalie usłonecznienia w Polsce w latach 2023-2024 r. 62
Rysunek 11 Struktura wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Mieroszów 65
Rysunek 12 Proces formułowania głównych założeń Strategii 76
Rysunek 13 Cele strategiczne Strategii..... 80
Rysunek 14 Mapa zagrożenia suszą atmosferyczną..... 94
Rysunek 15 Mapa zagrożenia suszą rolniczą..... 94
Rysunek 16 Mapa zagrożenia suszą hydrologiczną..... 95
Rysunek 17 Mapa zagrożenia suszą hydrogeologiczną..... 95
Rysunek 18 Mapa łącznego zagrożenia suszą 96
Rysunek 19 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią rzeczną położone w gminie Mieroszów 100
Rysunek 20 Ośrodki wzrostu w Mieście i Gminie Mieroszów 108
Rysunek 21 Rozmieszczenie dóbr kulturowych o dużej wartości kulturowej i historycznej w gminie Mieroszów 111
Rysunek 22 Drogi w Mieście i Gminie Mieroszów..... 113
Rysunek 23 Podział funkcjonalny terenu gminy Mieroszów 115
Rysunek 24 Model Funkcjonalno- Przestrzenny 119

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu wałbrzyskiego (2024 r.) 7
Wykres 2 Gęstość zaludnienia w poszczególnych gminach powiatu wałbrzyskiego (stan na 2024 r.) (osoby na km^2)..... 7
Wykres 3 Ludność gminy Mieroszów w podziale na płeć (stan na 2024 r.)..... 8
Wykres 4 Liczba mieszkańców gminy Mieroszów w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny (stan na 2024 r.) 9
Wykres 5 Liczba mieszkańców poszczególnych jednostek osadniczych gminy Mieroszów..... 10

Wykres 6 Piramida wieku gminy Mieroszów (2024 r. 11
Wykres 7 Liczba dzieci w przedszkolu, uczniów w szkołach podstawowych oraz w oddziałach w szkołach podstawowych i oddziałach przedszkolnych 13
Wykres 8 Porównanie średnich wyników egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w gminie Mieroszów, powiecie wałbrzyskim i województwie dolnośląskim w latach 2020-2025 14
Wykres 9 Porównanie średnich wyników egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w gminie Mieroszów, powiecie wałbrzyskim i województwie dolnośląskim w latach 2020-2025 15
Wykres 10 Porównanie średnich wyników egzaminu ósmoklasisty z matematyki w gminie Mieroszów, powiecie wałbrzyski i województwie dolnośląskim w latach 2020-2025 16
Wykres 11 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Mieroszów w latach 2019-2024 21
Wykres 12 Wskaźnik liczby fundacji, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla województwa dolnośląskiego, powiatu wałbrzyskiego i gmin wchodzących w jego skład (2024 r.) 21
Wykres 13 Podmioty sektorów gospodarczych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w gminie Mieroszów w 2024 r. (%) 28
Wykres 14 Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w gminie Mieroszów (2024 r.) 29
Wykres 15 Wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla powiatu wałbrzyskiego i gmin wchodzących w jego skład (2024 r.) 30
Wykres 16 Dochody i wydatki ogółem gminy Mieroszów w latach 2019-2024 (zł) 31
Wykres 17 Liczba bezrobotnych w gminie Mieroszów w latach 2019-2024 33
Wykres 18 Wpływy i wydatki związane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami w gminie Mieroszów w latach 2023-2024 (w zł) 42
Wykres 19 Łączna masa odebranych odpadów komunalnych w gminie Mieroszów w latach 2019-2024 (Mg) 42
Wykres 20 Dane dotyczące poziomu recyklingu odpadów zebranych na terenie gminy Mieroszów w latach 2019-2024 43
Wykres 21 Osoby korzystające z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu wałbrzyskiego , województwa dolnośląskiego i w poszczególnych gminach powiatu wałbrzyskiego (2024 r.) 44
Wykres 22 Osoby korzystające z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców w powiecie wałbrzyskim, województwie dolnośląskim i w poszczególnych gminach powiatu wałbrzyskiego (2024 r.) 45
Wykres 23 Osoby korzystające z sieci gazowej w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu wałbrzyskiego , województwa dolnośląskiego i w poszczególnych gminach powiatu wałbrzyskiego (2024 r.) 47
Wykres 24 Liczba mieszkań w gminie Mieroszów w latach 2019-2024 50
Wykres 25 Wskaźnik liczby mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w powiecie wałbrzyski, województwie dolnośląskim i w poszczególnych gminach powiatu wałbrzyskiego (2024 r.) 51
Wykres 26 Wskaźnik wilgotności gleby 0-100% dla powiatu wałbrzyskiego (2024 r.) 63

Bibliografia

1. https://bip.mieroszow.pl/
2. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Mieroszów
3. Raport o stanie Gminy Mieroszów 2024
4. www.agrometeo.imgw.pl
5. www.bdl.stat.gov.pl
6. www.gov.pl
7. www.geoserwis.gdos.pl
8. www.google.pl/maps
9. www.gov.pl
10. www.rspo.gov.pl
11. www.wody.isok.gov.pl

PRZEWODNICZĄCA RADY
Justyna Rogulska

BURMISTRZ MIEROSZOWA
Plac Niepodległości 1
58-350 MIEROSZÓW

Uzasadnienie

Strategia Rozwoju Gminy Mieroszów na lata 2026–2035 stanowi podstawowy dokument określający długofalowe cele oraz kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego, przestrzennego i środowiskowego Gminy Mieroszów. Została opracowana z uwzględnieniem wyników diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, a także rozpoznanych problemów, potrzeb oraz lokalnych potencjałów rozwojowych.

W ramach prac nad projektem Strategii przeprowadzono konsultacje społeczne. Zgłoszone w ich toku uwagi zostały przeanalizowane, natomiast sposób ich rozpatrzenia i uwzględnienia przedstawiono w raporcie z przebiegu i wyników konsultacji.

Projekt Strategii został przekazany właściwemu dyrektorowi Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w ramach prowadzonych konsultacji. Dokument przedłożono również Zarządowi Województwa Dolnośląskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie.

W ramach postępowania dotyczącego strategicznej oceny oddziaływania na środowisko uzyskano stanowiska Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu oraz Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu w sprawie możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W wyniku przeprowadzonych prac, konsultacji i procedur opiniodawczych opracowano ostateczny projekt Strategii Rozwoju Gminy Mieroszów na lata 2026–2035. Dokument wyznacza cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań służących zrównoważonemu rozwojowi gminy, poprawie jakości życia jej mieszkańców i efektywnemu wykorzystaniu lokalnych zasobów w perspektywie do 2035 roku.

Przyjęcie Strategii umożliwi prowadzenie spójnej i długofalowej polityki rozwoju Gminy Mieroszów, a także stworzy podstawę do planowania przedsięwzięć rozwojowych oraz ubiegania się o środki finansowe na ich realizację.

Mając na uwadze powyższe, podjęcie niniejszej uchwały jest celowe i zasadne.

BURMISTRZ
Mieroszowa
Andrzej Lipiński